

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ՀՈՒՄԱՆԻՏԱՐ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ

ԿՐԵԴԻՏԱՅԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՎ
ՈՒՍՈՒՄՆԱՌՈՒԹՅԱՆ ՈՒՂԵՑՈՒՅՑ
ԵՎ
ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐՔ

ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ-022201.00.6 «ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ»

ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ-022201.01.6 «ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ»

ՈՐԱԿԱՎՈՐՈՒՄ- ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԲԱԿԱԼԱՎՐ

ՎԱՆԱԶՈՐ 2023

ԲԱԺԻՆ 2.

ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐՔ

(Կրթական ծրագրի մասնագիր, ուսումնական պլան, դասընթացների նկարագրիչներ)

ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ

ՄԱՍՆԱԳԻՐ

1. Մասնագիտության թվանիշը և անվանումը	«Պատմություն»
2. Կրթական ծրագրի թվանիշը և անվանումը	022201. 01.6 - «Պատմություն»
3. Շնորհվող որակավորումը	Պատմության բակալավր
4. Կրեդիտների քանակը	240
5. Ուսումնառության լեզուն	հայերեն
6. Ուսուցման ձևը	Առկա, հեռակա
7. Ուսումնառության ժամկետը	2023-2027թթ.
8. Կրթական ծրագրի ընդունելության պահանջները	<p>Պատմության բակալավր, «Պատմություն» մասնագիտության կրթական ծրագրի դիմորդը պետք է ունենա պետական նմուշի վկայական միջնակարգ (լրիվ) ընդհանուր կրթության, կամ միջնակարգ մասնագիտական կրթության վկայական կամ բարձրագույն մասնագիտական կրթության դիպլոմ և հաջողությամբ հանձնած լինի քննություններ «Հայոց պատմություն», «Հայոց լեզու և գրականություն» կամ «Օտար լեզու» առարկաներից:</p>
9. Կրթական ծրագրի նպատակները	<p>Ծրագիրը նպատակաուղղված է պատմության բնագավառում բարձր որակավորում ունեցող կադրերի պատրաստմանը՝ կրթության, գիտության, ինչպես նաև այլ բնագավառներում աշխատանքային գործունեության համար:</p> <p>Ծրագրի նպատակներն են՝</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ուսանողների մոտ ձևավորել և զարգացնել ընդհանրական և բուն մասնագիտական կոմպետենցիաներ, որոնք անհրաժեշտ են ապագայում մասնագիտական հաջող գործունեության, ինչպես նաև ուսումնառության հաջորդ փուլերում կրթությունը շարունակելու համար, ✓ պատմական գիտությունների մեթոդաբանական և տեսական հիմքերի խորացված ուսումնասիրության կազմակերպում,

- ✓ ինքնուրույն գիտահետազոտական գործունեության համար անհրաժեշտ կարողությունների և հմտությունների ձևավորում, գիտականորեն հիմնավորված ուսուցման և գիտահետազոտական աշխատանքի ժամանակակից տեխնոլոգիաների յուրացում,
- ✓ ուսանողների մոտ ինքնաքննադատության, ինքնակրթության, ինքնազարգացման անհրաժեշտության ձևավորում:

10. Կրթական ծրագրի կրթական վերջնարդյունքները

Գիտելիք և իմացություն

Ա1. Պատմագիտության բովանդակության, զարգացման փուլերի, պատմության իմաստի և նշանակության իմացություն, ազգային և համաշխարհային պատմագիտական հայեցակարգերի և պատմական գործընթացների հիմնարար և ժամանակակից հասկացությունների, տեսությունների ու մեթոդների իմացություն,

Ա2. Հայոց և համաշխարհային պատմության ընթացքի, փուլերի, կարևորագույն իրադարձությունների, համաշխարհային պատմական մտքի, պատմական առանձին դպրոցների և ուղղությունների ներկայացուցիչների պատմագիտական հայացքների և հիմնական գաղափարների, ավանդական և նոր տեսությունների իմացություն,

Ա3. Պատմական սկզբնաղբյուրների, նրանց պարունակած փաստերի վավերականության ստուգման մեթոդների իմացություն,

Ա4. Հայաստանի հարակից երկրների պատմության, հայ-ադրբեջանական, հայ-վրացական, հայ-թուրքական, հայ-իրանական, հայ-ռուսական հարաբերությունների իմացություն, հարևան երկրների՝ տարածաշրջանային զարգացումներում ու միջազգային քաղաքականության մեջ ունեցած դերի ու նշանակության ընկալում,

Ա5. Հայաստանի պատմական աշխարհագրության, հնագիտության, ազգագրության, հայ մշակույթի պատմության, արխիվագիտության, թանգարանագիտության, պատմական օժանդակ առարկաների ընդհանուր դրույթների և հիմնախնդիրների իմացություն,

Ա6. Ընդհանուր հումանիտար, սոցիալ-տնտեսագիտական, ընդհանուր մաթեմատիկական և բնագիտական առարկաների հիմնադրույթների, սկզբունքների և հայեցակարգերի, համաշխարհային և տարածքային հիմնախնդիրների իմացություն,

Ա7. Մանկավարժության և հոգեբանության հիմնադրույթների, մեթոդական նորմերի, դաստիարակության և ուսուցման հնարների, օրինաչափությունների, մեթոդների և ձևերի, կրթության և դաստիարակության ժամանակակից տեխնոլոգիաների իմացություն,

Ա.8 ՀՀ Մահմանադրության և իր մասնագիտական գործունեությանն առնչվող օրենքների և իրավական նորմերի իմացություն:

Բ. Գործնական մասնագիտական կարողություններ

Բ1. Կոնկրետ տեսական գիտելիքները կիրառելով՝ պատմական իրողությունները հասկանալու, փաստերն ու երևույթները համեմատելու, պատմական զարգացման փուլերն ու դրանց օրինաչափությունները համադրելու և համակողմանի գնահատելու, վերլուծելու, դիրքորոշումներ ձևակերպելու կարողություն,

Բ2. Պատմության վերաբերյալ բազմաբնույթ գիտելիքների համակարգման և տեսական վերլուծության, սեփական դիրքորոշումը փաստարկելու և ինքնուրույն հետևություններ անելու կարողություն,

Բ3. Համաշխարհային և հայրենական պատմության հրատապ ու հանգուցային հարցերի վերաբերյալ ժամանակակից մոտեցումներում, տեսակետներում և պատկերացումներում ազատ կողմնորոշվելու կարողություն, տեղեկույթի համադրման միջոցով համաշխարհային նորագույն քաղաքական զարգացումները հասկանալու կարողություն,

Բ4. Քննադատաբար և համակարգված օգտագործելով իր գիտելիքները՝ պատմական իրադարձությունների ու գործընթացները վերլուծելու, դրանց տրամաբանությունը, օրինաչափությունները, իրադարձությունների պատճառահետևանքային կապերը հասկանալու կարողություն, արդիական և նորարարական մեթոդների օգնությամբ իր գիտելիքներն ու իմացությունը կիրառելով՝ դիրքորոշումներ ձևակերպելու և հետազոտություններ կատարելու կարողություն:

Բ5. Սկզբնաղբյուրների հետ աշխատելու և դրանցում առկա ինֆորմացիայի տարբեր ձևերը օգտագործելու, տեղեկատվության հավաքման, պահպանման և մշակման ունակություն, տեղեկույթը կառավարելու, իր դիրքորոշումը փաստարկելու և ինքնուրույն հետևություններ անելու կարողություններ,

Բ6. Պատմության տարբեր շրջափուլերում ի հայտ եկած քաղաքական, տնտեսական, հասարակական-պետական, մշակութային կառույցներն ու գաղափարաբանությունները համադրելու, դրանց փոխակերպությունների առանձնահատկությունները վեր հանելու կարողություն,

Բ7. Մասնագիտական բարեվարքության նորմերը պահպանելով՝ զեկուցումներ պատրաստելու, հետազոտություններ կատարելու կարողություն,

Բ8. Պատմագիտության զարգացմանը և բանավեճերին նպաստելու համար համապատասխան հետազոտական թեմաներ բացահայտելու ունակություն,

Բ9. Պատմության ուսումնասիրման փորձն ընդհանրացնելու, տարբեր

դարաշրջանների վերաբերյալ համապատասխան ֆայլեր, արխիվներ ստեղծելու ունակություն՝ ինչպես հետազոտական, այնպես էլ մանկավարժական աշխատանքի ընթացքում:

Բ10. Օտար լեզուներով պատմագիտական տեքստեր կամ բնօրինակ փաստաթղթեր ընթերցելու և ըստ անհրաժեշտության տեղեկություններն ամփոփելու կամ համառոտելու ու վերարտադրելու ունակություններ,

Բ11. Մասնագիտական գործունեության պլանավորման, կազմակերպման, ղեկավարման, վերահսկման, ուսուցման արդյունքների և սովորողների ձեռքբերումները գնահատելու կարողություն, ձեռք բերած տեսական գիտելիքները մասնագիտական գործունեության բնագավառում կիրառելու հմտություններ,

Բ12. Ուսուցման և դաստիարակության ժամանակակից մեթոդների ու տեխնոլոգիաների կիրառման կարողություն, մանկավարժական հմտություններ:

Գ. Հաղորդակցման, S2S և տվյալների հետ աշխատելու կարողություններ

Գ1. Մայրենի և առնվազն մեկ օտար լեզվով հաղորդակցվելու, գիտահետազոտական և մանկավարժական խնդիրները մասնագիտական և ոչ մասնագիտական հանրությանը ներկայացնելու և բացատրելու կարողություն:

Գ2. Գրավոր և բանավոր խոսքը տրամաբանորեն ճիշտ ձևակերպելու, իր աշխատանքը գիտական հիմունքներով կազմակերպելու կարողություն,

Գ3. Անհրաժեշտ տեսություններ, մեթոդներ և ժամանակակից գործիքակազմ գործնականում կիրառելու կարողություն, այդ թվում՝ տեղեկատվական և հաղորդակցման տեխնոլոգիաներ՝ մասնագիտական ոլորտում խնդիրների վերաբերյալ դիրքորոշում արտահայտելու կամ խնդիրներին նպաստող հիմնարար գործոնները վերլուծելու և աշխատանքը դյուրացնելու նպատակով,

Գ4. Մասնագիտությանը վերաբերող համապատասխան սկզբնաղբյուրները (հնագիտական և ազգագրական նյութեր, բանավոր պատմություն, քարտեզներ, ինտերնետային ռեսուրսներ, էլեկտրոնային գրադարաններ, գիտական հոդվածներ, հաշվետվություններ և այլն) հավաքագրելու, մշակելու և մեկնաբանելու, քանակական և որակական տվյալները վերլուծելու կարողություն:

Դ. Ընդհանրական (փոխանցելի) կարողություններ

Դ1. Ընթացիկ իրադարձություններն ու գործընթացները և անցյալի ու ներկայի փոխհարաբերությունները գնահատելիս քննադատական և ինքնաքննադատական մտածողություն դրսևորելու ունակություններ,

Դ2. Պատմության վերաբերյալ գիտելիքներն ու արդյունքները համադրելու և

պատմագիտական գիտելիքի միջազգային չափանիշներին և չափորոշիչներին համապատասխանեցնելու, ինչպես նաև պատմագիտական գիտելիքի միջազգային ձեռքբերումները տեղայնացնելու և տեղական (ազգային) առանձնահատկությունների հետ համադրելու կարողություն,

Ղ3. Մասնագիտական ոլորտի խնդիրները բացահայտելիս և լուծումներ առաջադրելիս ստեղծագործական մոտեցում ցուցաբերելու, ինչպես նաև նոր իրավիճակներին համապատասխան որոշումներ կայացնելու և սովորելու կարողություն:

Ղ4. Թիմում աշխատելու, որոշակի ինքնուրույնություն ցուցաբերելով թիմային առաջադրանքներ կատարելու և որոշումներ կայացնելիս պատասխանատվություն ստանձնելու կարողություն,

Ղ5. Անհատների և խմբերի հետ հաղորդակցվելու, համագործակցության միջոցով միջառարկայական խնդիրներ լուծելու կարողություն, կազմակերպչական կարողություններ, միջանձնային գործնական հմտություններ, բարոյական պատասխանատվության կարողություն,

Ղ6. Գիտելիքների և կարողությունների բավարար մակարդակ՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում «Պատմություն» մասնագիտությամբ ուսումը շարունակելու համար:

Ե. Ինքնուրույնություն և պատասխանատվություն

Ե1. Իր լիազորությունների շրջանակներում գործունեություն ծավալելու, որոշումներ կայացնելու, թիմի անդամների և նրանց մասնագիտական զարգացման համար պատասխանատվություն ստանձնելու կարողություն,

Ե2. Փորձագետների կարծիքները դիտարկելու, աշխատանքային փաստաթղթերն ու հաշվետվությունները ձևակերպելու և համապատասխան տեղեկատվություն ներկայացնելու կարողություն,

Ե3. Պատմաբանի մասնագիտական և էթիկական պատասխանատվության գիտակցելու և հանրային գործընթացների վրա հետազոտական արդյունքների հիման վրա կատարվող որոշումների ազդեցությունը ընկալելու կարողություն:

Ե4. Ազգի և պետության հանդեպ անձնական պատասխանատվություն ստանձնելու, իր գործունեությամբ ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը նպաստելու կարողություն:

Ե5. Սեփական կրթական պահանջումները բացահայտելու և հետագա ուսումնառության վերաբերյալ ինքնուրույն որոշում կայացնելու ունակություն:

11. Կրթական ծրագրի ուսումնական պլանը

Կցվում է
12. Գնահատման ձևերը
Ամփոփիչ, ձևավորող, բազմագործոնային
13. Շրջանավարտների ապագա կարիերայի հնարավորությունները
<p>«Պատմություն» մասնագիտությամբ բակալավրը բուհն ավարտելուց հետո կարող է զբաղեցնել հետևյալ պաշտոնները.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ թանգարաններում՝ որպես գիտաշխատող ✓ արխիվներում՝ որպես արխիվապահ ✓ դպրոցներում՝ որպես պատմության և հասարակագիտության ուսուցիչ ✓ քոլեջներում և ուսումնարաններում՝ որպես պատմության ուսուցիչ
14. Ուսումնառության օժանդակության ռեսուրսները և ձևերը
գրադարան, ընթերցասրահ, կահավորված լսարաններ, տեխնոլոգիապես հագեցած լսարաններ, համակարգիչներ, դասագրքեր, ուսումնական ձեռնարկներ, դասախոսական տեքստեր, մասնագիտական գրականություն, բառարաններ, հանրագիտարաններ, քարտեզներ, ամսագրեր, սկավառակներ, ֆիլմեր, սլայդեր, աուդիոդասախոսություններ, էլեկտրոնային ուսուցման հարթակներ
15. Կրթական չափորոշիչները կամ ծրագրային կողմնորոշիչները, որոնք օգտագործվել են ծրագիրը մշակելիս
<p>ՀՀ Կառավարության 2016 թվականի հուլիսի 7-ի N 714 - Ն որոշմամբ հաստատված «Հայաստանի Հանրապետության որակավորումների ազգային շրջանակ»,</p> <p>ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔԸ ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ԵՎ ՀԵՏԲՈՒՀԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ «ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ» ՈՐԱԿԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐԻ ՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆԱԿԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐ</p> <p>«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԻ ECTS ՀԵՆՔՈՎ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ԵՎ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՊԼԱՆՆԵՐԻ ՄՇԱԿՄԱՆ, ՀԱՍՏԱՏՄԱՆ, ՄՇԱԴԻՏԱՐԿՄԱՆ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԸՆԹԱՑԱԿԱՐԳ (27.01.2022)</p> <p>ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ՄՇԱԿՄԱՆ ԵՎ ՆԵՐԴՐՄԱՆ ՌԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ (25.12.2018)</p> <p>ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ՄՇԱԿՄԱՆ ԵՎ ՆԵՐԴՐՄԱՆ, ՆԵՐԴՐՎԱԾ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ՎԵՐԱՆԱՅՄԱՆ ՌԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԸՆԹԱՑԱԿԱՐԳ (25.12.2018)</p>

**ՀՀ ԿԳՄՄՆ
ՎԱՆԱՁՈՐԻ Է. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ
ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՊԼԱՆ**

**ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆԸ
022201.01.6 Պատմություն**

Մասնագետի որակավորման աստիճանը
պատմության բակալավր
Ուսման տևողությունը՝ 4 տարի
Կրթության հիմքը՝ միջին (լրիվ) ընդհանուր
Կրթության ձևը՝ առկա

Հաստատում եմ՝

Տրեյնինգ
ստորագրություն
" 30 " 06 2020 թ.

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑԻ ԳՐԱՏԻՎ

Կուրսեր	Սեպտեմբեր				Հոկտեմբեր				Նոյեմբեր				Դեկտեմբեր				Հունվար		Փետրվար		Մարտ			Ապրիլ			Մայիս				Հունիս				Հուլիս				Օգոստոս				Տես. թ.	Քննաչափի մաս. ստ.	Այլու. ստ.	Անհատական որակավորում	Արժեքներ	Ընդամենը												
	1	8	15	22	6	13	20	27	3	10	17	24	1	8	15	22	5	12	19	2	9	16	23	2	9	16	23	6	13	20	27	4	11	18	25	1	8	15	22	6	13	20							27	3	10	17	24							
I	7	14	21	28	12	19	26	27	9	16	23	30	7	14	21	28	29	5	12	19	26	8	15	22	8	15	22	29	12	19	26	27	10	17	24	31	7	14	21	28	29	6	13	20	27	3	10	17	24	32	8					12	52			
II																																																											12	52
III																																																											12	52
IV																																																											12	52
	Ուսումնական պարագրաֆներ				Շրջակա ընտելություններ				Քննաչափ				X		Մասնագիտական պրակտիկա											Այլ արտակազմ որակավորում				=				Արժանագրություններ																										

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑԻ ՊԼԱՆ

NN	Առարկայի անվանումը	Ստուգում		Աշխատանքային							Բաշխումն քառ կիսամյակների								Կոմպլեքսնեցիաներ		
		քննություն	ձևաչափ	կուրսային զննումներ	Ընդհանուր		Լաբորանային					I	II	III	IV	V	VI	VII		VIII	
					կրկնային	ժամ	դասախ.	գործն.	սեմինար	լաբ.	խմբակային										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20		
1	Աշխարհագրային և հաղորդակցական կրթամաս																				
1.1	Հայոց լեզու և գրականություն-1		1		2	60		28			32	2									
1.2	Հայոց լեզու և գրականություն-2		2		2	60		28			32		2								
1.3	Մասնագիտական ռուսաց լեզու-1		1		2	60		28			32	2									
1.4	Մասնագիտական ռուսաց լեզու-2		2		2	60		28			32			2							
1.5	Մասնագիտական ռուսաց լեզու-3		3		2	60		28			32				2						
1.6	Մասնագիտական օտար լեզու (անգլերեն, գերմաներեն, ֆրանսերեն)-1		1		2	60		28			32	2									
1.7	Մասնագիտական օտար լեզու (անգլերեն, գերմաներեն, ֆրանսերեն)-2		2		2	60		28			32			2							
1.8	Մասնագիտական օտար լեզու (անգլերեն, գերմաներեն, ֆրանսերեն)-3		3		2	60		28			32				2						
1.9	Փիլիսոփայություն		4		4	120		32		24	64				4						
1.10	Կիրառական տեղեկատվական համակարգեր ըստ ոլորտի		1		2	60		28			32	2									
	Կամրերական դասընթացներ																				
1.11	Մշակութաբանություն		3		2	60	14	14	14	32					2						
	Տրամաբանություն																				
	Սոցիոլոգիա																				

ԸԿ -1 , ԸԿ -2, ԸԿ -3, ԸԿ-4, ԸԿ- 5, ԸԿ- 6, ԸԿ-7

1,12	Իրավագիտություն																				
	Տեսնագիտություն		4		2	60	14		14					32							2
	Քաղաքագիտություն																				
1,13	Օտար լեզու (անգլերեն, գերմաներեն, ֆրանսերեն, ռուսերեն)		4		3	90		42					48							3	
					29	870	60	294	52				464	8	6	6	9				
2	Առողջապահական և բնագիտական տնտեսություն																				
2,1	Էկոլոգիա և բնապահպանության հիմնական տեսություն		1		2	60	14		14				32	2							
2,2	Բնապահպանություն և արտակարգ իրավիճակների հիմնահարցեր		5		2	60	14	14					32							2	
		Կամրերական դասընթացներ																			
2,3	Բժշկագիտության հիմունքներ և առողջության պահպանում		5		2	60	14	14					32							2	
	Արտակարգ իրավիճակներում բնակչության առաջին բուժօգնություն																				
					6	180	42	28	14				96	2						4	
3	Ընդհանուր մասնագիտական կրթամաս																				
3,1	Գրաբար		3,4		4	120		56					64			2	2			ԳԿ-1, ԳԿ-7, ՍԶԿ-1, ՍԶԿ-6, ԶԳԿ 1-2, ԱԿ-2, ԱԿ-3	
3,2	Մանկավարժություն		6		2	60	14		14				32						2		
3,3	Հնգերանություն		4		2	60	14		14				32						2		
		ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ																			
3,4	Հայոց պատմություն-1		1*		5	150	50		20				80	5							
	Հայոց պատմություն-2		2*		5	150	50		20				80		5						
	Հայոց պատմություն-3		3*		5	150	50		20				80			5					
	Հայոց պատմություն-4		4*		5	150	50		20				80				5				
	Հայոց պատմություն-5		5*		5	150	50		20				80					5			
	Հայոց պատմություն-6		6*	6	4	120	38		18				64						4		
	Հայոց պատմություն-7		7	7	4	120	38		18				64						4		
3,5	Հայ հասարակական մտքի պատմություն		7		4	120	38		18				64						4		
3,6	Հայ քաղաքական կուսակցությունների պատմություն		8		4	120	38		18				64						4		
3,7	Հայկական հարցի և հայոց ցեղասպանության պատմություն		6		3	90	28		14				48						3		
3,8	Արցախի պատմություն		4		3	90	28		14				48						3		
3,9	Հայ եկեղեցու պատմություն		3		3	90	28		14				48						3		
		ՀԱՄԱԵՆՍԱՐՀԱՅԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ /հետզույն ժամանակներից մինչև 16-րդ դարը/																			
3,1	Հին Արևելքի պատմություն		1*		5	150	50		20				80	5							
3,11	Հին Հունաստանի և Հռոմի պատմություն		2*		6	180	58		26				96		6						
3,12	Նախաքաղաքակրթության պատմություն		1		3	90	28		14				48	3							
3,13	Միջին դարերի պատմություն-1		3		4	120	38		18				64			4					
	Միջին դարերի պատմություն-2		4*		5	150	50		20				80				5				

ԳԿ-1, ԳԿ-7, ՍԶԿ-1, ՍԶԿ-6, ԶԳԿ 1-2, ԱԿ-2, ԱԿ-3

ԳԿ1-4, ԳԿ-7, ԳԿ-9, ՍԶԿ 1-4, ՄԿ-1, ՄԿ-2, ՄԿ-5, ՄԿ-7, ՄԿ-8, ՄԿ-9

ԳԿ -1, ԳԿ -3, ԳԿ -7, ՍՋԿ - 1, ՍՋԿ - 4, ՍՋԿ - 6, ԶԳԿ -1, ԶԳԿ -3, ԶԳԿ -5, ՄԿ-1, ՄԿ-2, ՄԿ-3, ՄԿ-6, ՄԿ-9

ՆՈՐ ԺԱՄԱՆԱԿՆԵՐԻ ՊԱՏՈՒԹՅՈՒՆ																	
3,14	Եվրոպայի պատմություն (XVI-XIX դդ) -1	5*		7	210	66	32	112					7			ԳԿ-1, ԳԿ-2, ԳԿ-3, ԳԿ-4, 9, ՄՋԿ-1, ՄՋԿ-2, ՄՋԿ-3, ՄՋԿ-4, 2ԳԿ-2, 2ԳԿ-3, 2ԳԿ-4, ՄԿ 1-9	
3,15	Եվրոպայի պատմություն (XVI-XIX դդ) -2	6		7	210	66	32	112					7				
3,16	Ամերիկայի պատմություն	7		6	180	58	26	96						6			
3,17	Եվրոպայի պատմություն (XX-XXI դդ)	8		4	120	42	14	64							4		
3,18	Աֆրիկայի պատմություն		7	4	120	38	18	64						4			
3,19	Ասիայի պատմություն	8		4	120	38	18	64							4		
ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ՊԱՏՈՒԹՅՈՒՆ																	
3,2	Ռուսաստանի պատմություն-1	3*		4	120	38	18	64			4					ԳԿ1,ԳԿ-3, ԳԿ-7, ԳԿ-9, ՄՋԿ-1, ՄՋԿ-3, ՄՋԿ-4, ՄՋԿ-5, ՄՋԿ-6, 2ԳԿ-1, 2ԳԿ-2-3, 2ԳԿ-5, ՄԿ 1, ՄԿ-4, ՄԿ-5, ՄԿ-6, ՄԿ-7, ՄԿ-8	
	Ռուսաստանի պատմություն-2	4		4	120	38	18	64				4					
	Ռուսաստանի պատմություն-3	5*		4	120	38	18	64					4				
	Ռուսաստանի պատմություն-4	6*		4	120	38	18	64						4			
ՄՂԲՑՈՒՐԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՊԱՏՍԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ																	
3,21	Հայոց պատմության աղբյուրագիտություն		3	3	90	28	14	48			3					ԳԿ-1, ԳԿ-3, ԳԿ-4, ՄՋԿ-1, ՄՋԿ-2, ՄՋԿ-4, 2ԳԿ-3, 2ԳԿ-5, ՄԿ-2, ՄԿ-3, ՄԿ-5, ՄԿ-7, ՄԿ-10	
3,22	Հայոց պատմության պատմագրություն		8	4	120	42	14	64							4		
3,23	Ռուսաստանի պատմության պատմագրություն		7	4	120	42	14	64						4			
3,24	Նոր պատմության պատմագրություն		7	4	120	42	14	64						4			
3,25	ՀԼԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԱԶԳԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ																
3,26	Հնագիտություն		1	4	120	38	18	64	4							ԳԿ-1, ԳԿ-3, ԳԿ-7 ՄՋԿ -4, ՄՋԿ-6, ՄՋԿ-7, 2ԳԿ-1, 2ԳԿ-5, ՄԿ-1, ՄԿ-2, ՄԿ-3, ՄԿ-6, ՄԿ-9	
3,27	Ազգագրություն		2	4	120	38	18	64		4							
3,28	Հայ ազգագրություն		2	4	120	38	18	64		4							
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՐԱԿԻԾ ԵՐԿՐՆԵՐԻ ՊԱՏՈՒԹՅՈՒՆ																	
3,29	կ/դ Վրաստանի և Ադրբեջանի պատմություն		5	4	120	38	18	64					4			ԳԿ-1, ԳԿ-3, ԳԿ-8, ԳԿ-9, ՄՋԿ-4, ՄՋԿ-6, ՄՋԿ-7, 2ԳԿ-3, 2ԳԿ-5, ՄԿ-1, ՄԿ-3, ՄԿ-4, ՄԿ-6, ՄԿ-8, ՄԿ-9	
	կ/դ Վիրքի և Աղվանքի պատմություն																
3,3	կ/դ Իրանի և Թուրքիայի պատմություն		6	4	120	38	18	64					4				
	կ/դ Մերձավոր Արևելքի երկրների պատմություն																
ՕԺԱՂԱՍԿ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆԵՐ																	
3,31	Պատմական օժանդակ առարկաներ		3	3	90	28	14	48			3					ԳԿ-1, ԳԿ-3, ԳԿ-8, ԳԿ-9, ՄՋԿ-1, ՄՋԿ-3, ՄՋԿ-4, ՄՋԿ-6, ՄՋԿ-7, 2ԳԿ-1, 2ԳԿ-2, 2ԳԿ-5, ՄԿ-1, ՄԿ-3, ՄԿ-5, ՄԿ-8, ՄԿ-9	
3,32	կ/դ Աշխարհի ժողովուրդների առասպելները և լեգենդները		2	4	120	38	18	64		4							
	կ/դ Հայ մշակույթի պատմություն																
3,33	կ/դ Հայաստանի պատմական հուշարձանները		5	3	90	28	14	48					3				
	կ/դ Հայաստանի հնագիտական հուշարձաններ																
3,34	Արխիվագիտություն		8	3	90	26	16	48							3		
3,35	Թանգարանագիտություն		5	3	90	26	16	48						3			
3,36	Հայաստանի պատմական աշխարհագրություն		1	4	120	38	18	64	4								
				184	5520	1726	56	794	2944	21	23	24	21	26	24	26	19

4	Հատուկ մասնագիտական կրթամաս														
4.1	Պատմության դասավանդման մեթոդիկա	6	4	120	38	18	64	4							ԳԿ-2, ԳԿ-7, ԳԿ-8, ՄՋԿ-1, ՄՋԿ-2, ՄՋԿ-3, ՄՋԿ-7, ՈԻԿ 1-11
			4	120	38	18	64	4							
5	Հետազոտական կրթամաս														
5.1	Կուրսային աշխատանք		6,7	4					2	2					
5.2	Մասնագիտական պրակտիկա	8		6											ԳԿ-1, ԳԿ-2, ԳԿ-7, ԳԿ-8, ԳԿ-9, ՄՋԿ-4, ՀԳԿ-1, ՀԳԿ-2, ՀԳԿ-5, ՄԿ-2, ՄԿ-3, ՄԿ-5, ՄԿ-10
5.3	Ավարտական աշխատանք	7,8		7									2	5	
				17									2	4	11
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ			240	6690	1866	378	878	3568	31	29	30	30	30	30

Հումանիտար գիտությունների ֆակուլտետի ղեկան

ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉՆԵՐԸ

1. ԱՇԽԱՐՀԱՅԱՑՔԱՅԻՆ ԵՎ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ԿՐԹԱՄԱՍ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ՀԼԳ/բ-031 – Հայոց լեզու և գրականություն -1		
Դասընթացին հասկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ		
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-ին տարի, 1-ին կիսամյակ		
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	28	Դասախոսություն
			Սեմինար
			Լաբորատոր աշխատանք
			Գործնական աշխատանք
	Ինքնուրույն	32	
	Ընդամենը	60	
Ստուգման ձևը	ստուգարք		
Դասընթացի նպատակը	<p><i>Դասընթացի նպատակն է ապագա մասնագետի գրավոր և բանավոր խոսքի մշակումը, ապագա ուսուցչի, գիտնական-հետազոտողի՝ գործնական, գիտական ոճերին ծանոթացումը՝ կիրառական հմտությունների ձեռք բերման անհրաժեշտությամբ: Այս նպատակին են ծառայում համապատասխան տարաբնույթ վարժությունները, թելադրությունները, թեստային աշխատանքները:</i></p>		
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p><i>Գիտելիք</i></p> <ul style="list-style-type: none"> գործնական գրություններ (դիմում, զեկուցագիր, տեղեկանք, լիազորագիր) գրելու կանոններ, ձայնավորների, բաղաձայնների, երկհնչյունների, հարադիր բարդությունների ուղղագրություն, քերականական-ձևաբանական նորմով սահմանված օրինաչափությունները, դրանցից կատարված և կատարվող շեղումներ, թույլատրելի զուգաձևությունները ձևաբանական ու շարահյուսական մակարդակներում, ներգործական կառուցվածքի փոխակերպումը կրավորականի, ստորադաս նախադասություններինը՝ դերբայական դարձվածների, ուրիշի ուղղակի խոսքինը՝ անուղղակի խոսքի, խոսքի մասերի փոխանցումներ: <p><i>Հմտություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> կտիրապետի ՀՀ պետական լեզվի գործառնությունների, կիրառական առանձնահատկությունների նորմերին: <p><i>Կարողունակություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> կկարողանա գործնականում կիրառել ժամանակակից հայերենի կառուցվածքային օրինաչափությունները, քերականական կանոնները: 		

<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p><i>Թեմա 1.</i> Հնչյունային ուղղագրության հիմունքները: Պատմական-ավանդական ուղղագրության հիմունքները: Ուղղագրության և ուղղախոսության հաղորդակցական արժեքը: <i>Թեմա 2.</i> Ուղղագրության կանոնների և տեսակների մեկնաբանություն: Ուղղախոսության կանոնների կիրառություն: Ընթերցանություն: Թելադրություն: <i>Թեմա 3.</i> Բաղադրյալ հատուկ անունների ուղղագրությունը: <i>Թեմա 4.</i> Գործնական գրություններ: Գործնական գրությունների կանոնների քննարկում: Դիմում, զեկուցագիր, տեղեկանք, լիազորագիր գրելու կանոնները <i>Թեմա 5.</i> Հարադրավոր բարդություններ: Բառերի միասին գծիկով, անջատ գրություն: <i>Թեմա 6.</i> Տողադարձ: Թեստային աշխատանք: <i>Թեմա 7.</i> Դարձվածքներ, առած-ասացվածքներ, թևավոր խոսքեր, դրանց գործածությունը խոսքում: Բառերի ձևաիմաստային խմբերի ոճական և հաղորդակցական արժեքը (հոմանիշ, հականիշ, նույնանաուն, հարանուն): <i>Թեմա 8.</i> Խոսքի մասեր: Քերականական – ձևաբանական նորմով սահմանված օրինաչափությունները, դրանցից կատարված և կատարվող շեղումները, թույլատրելի զուգաձևությունները ձևաբանական մակարդակում: <i>Թեմա 9.</i> Նախադասության անդամների կետադրությունը: <i>Թեմա 9.</i> Ներգործական կառուցվածքի փոխակերպումը կրավորականի: <i>Թեմա 10.</i> Բարդ նախադասությունների և դերբայական դարձվածի կետադրությունը: Ստորադաս նախադասությունների փոխակերպումը դերբայական դարձվածների: <i>Թեմա 11.</i> Ուրիշի ուղղակի խոսքի կետադրությունը և փոխակերպումը անուղղակի խոսքի: <i>Թեմա 12.</i> Խնդրառության և կապերի հոլովառության դերը բանավոր և գրավոր խոսքում: <i>Թեմա 13.</i> Համաձայնության դերը բանավոր և գրավոր խոսքում: <i>Թեմա 14.</i> Նախադասության հարակից միավորներ: Ամփոփում:</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Տեսական գիտելիքները ստուգվում են գործնական պարապմունքների ընթացքում կատարված հարցումների, ինքնուրույն աշխատանքների և ստուգարքների միջոցով: Գործնական աշխատանքները՝ չորս ընթացիկ ստուգում՝ 10-ական միավոր գնահատմամբ: Ինքնուրույն աշխատանքը՝ երկու հարցում՝ 10-ական միավոր գնահատմամբ: Ստուգարք՝ երկու ստուգում՝ 20-ական միավոր գնահատմամբ:</p>

Գրականություն	<p>Պարտադիր-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ս. Աբրահամյան, Հայերենի կետադրությունը, Ե., 1999: 2. Մ.Ասատրյան, Ժամանակակից հայոց լեզու. ձևաբանություն, շարահյուսություն, Ե., 1982: 3. Հ. Բարսեղյան, Ուղղագրական-ուղղախոսական, 4. տերմինաբանական բառարան, Ե., 1982: 5. Դ. Գյուրջինյան, Հայերեն բառարան-տեղեկատու, 6. Միասին, անջատ կամ գծիկով գրվող բառեր, Ե., 2001: 7. Դ. Գյուրջինյան, Մեծատառ, թե փոքրատառ, Ե., 2005: 8. Քոսյան Վ., Վերդյան Բ., Մարության Ա., Հայոց լեզվի գործնական աշխատանքների ձեռնարկ, Ե., 1989: 9. Գ.Գարեգինյան, Ժամանակակից հայոց լեզու, Ե., 1984: 10. Ա. Մարգարյան, Ժամանակակից հայոց լեզու. Բառագիտություն, 1990/1993: 11. Ա. Սանթրյան, Արդի հայերենի կետադրության համակարգը, Ե., 2004: <p>Լրացուցիչ-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Լ.Եզեկյան, Հայոց լեզու, Ե., 2007: 2. Ս. Գալստյան, Ժամանակակից հայոց լեզվի գործնական աշխատանքների ձեռնարկ, 2003: 3. Դ.Գյուրջինյան, Գործնական աշխատանքների ձեռնարկ, Ե., 2001: 4. Ռ. Նազարյան, Մայրենին բոլորի համար, Ե., 2006: 5. Վ. Սահակյան, Ուղղագրության, կետադրության և քերականության ուղեցույց, Ե., 2004:
----------------------	--

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ՀԼԳ/բ-032- Հայոց լեզու և գրականություն- 2										
Դասընթացին հասկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ										
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-ին տարի, 2-րդ կիսամյակ										
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	28	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%;">Դասախոսություն</td> <td style="width: 50%;"></td> </tr> <tr> <td>Սեմինար</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Լաբորատոր աշխատանք</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Գործնական աշխատանք</td> <td style="text-align: center;">28</td> </tr> </table>	Դասախոսություն		Սեմինար		Լաբորատոր աշխատանք		Գործնական աշխատանք	28
Դասախոսություն											
Սեմինար											
Լաբորատոր աշխատանք											
Գործնական աշխատանք	28										
Մտուզման ձևը	Ինքնուրույն	32									
Մտուզման ձևը	Ընդամենը	60									
Ստուգման ձևը	ստուգարք										

<p>Դասընթացի նպատակը</p>	<p>Դասընթացի նպատակն է մի շարք մասնագիտությունների առաջին կուրսի ուսանողներին «Գրականություն» առարկային վերաբերող գիտելիքներ հաղորդել, խորացնել և ընդլայնել հայ գրականության մասին ուսանողների ունեցած ընդհանուր գիտելիքները: Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել հայ գրականության պատմությանը: Առաջնային նպատակ է նաև ուսանողներին գաղափար տալ հիմնական գրական ուղղությունների մասին՝ մասնավորապես կլասիցիզմի, ռոմանտիզմի, ռեալիզմի, սոց. ռեալիզմի, հիմնարար պատկերացում ձևավորել գրականության զարգացման վերաբերյալ ըստ դարաշրջանների, ուսումնասիրել մի շարք գրողների ստեղծագործությունները, անդրադառնալ դրանց կառուցվածքային և բովանդակային հատկանիշներին, գաղափարին և վերլուծությանը: Նպատակները սահմանվում են հետևյալ սկզբունքներով.</p> <p>ա. գրականության՝ ըստ ժամանակաշրջանների պատկերացումը, բ. ժառանգորդական շղթայի օղակների ներկայացումը ակունքավանդույթ-նորարարություն իրողության բացահայտմամբ, գ. ժանրաբանություն, գրական ուղղությունների, մեթոդների, տեսական հասկացություն պարունակող գիտելիքները տրվում են կոնկրետ հեղինակ կամ ստեղծագործություն անցնելիս:</p>
<p>Դասընթացի վերջնարդյունքները</p>	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p><i>Գիտելիք</i></p> <p>Տվյալ դասընթացն ավարտելուց հետո ուսանողը պետք է ունենա առարկայի վերաբերյալ համապատասխան թեմաներից մշակումներ, գրի առնվազն երկու ռեֆերատ, կարդացած լինի հանձնարարված գեղարվեստական գրականությունը, լիարժեք պատկերացում ունենա հայ գրականության ընթացքի և զարգացման վերաբերյալ, կարողանա ձեռք բերած գիտելիքները կիրառել գործնականում: Միևնույն ժամանակ ուսանողը պետք է անգիր հատվածներ իմանա հանձնարարված չափածո գործերից, մասնակցած լինի բանավիճային քննարկումներին:</p> <p><i>Հմտություն</i></p> <p>Պետք է տիրապետի գրական-գեղարվեստական գործերի վերլուծության սկզբունքներին ու մեթոդներին, քննարման մասնակցելու կանոններին:</p> <p><i>Գարողունակություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • գրական վերլուծության ենթարկել անհրաժեշտ գեղարվեստական երկերը, • անգիր հատվածներ ասել պոեզիայից, • զանազանել գրական մեթոդների և ուղղությունների տարբերակիչ սկզբունքները, ժանրային կառուցվածքները, • գրական գործընթացի վերաբերյալ ընդհանուր կարծիք հայտնել:

<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p><i>Թեմա 1.</i> Գրերի գյուտի պատմամշակութային արժեքը, 5-րդ դարի հայ գրականության ընդհանուր բնութագիր:</p> <p><i>Թեմա 2.</i> «Սասնա ծռեր» էպոսը: Ստեղծման ժամանակը, կառուցվածքը, կերպարները, առանձնահատկությունները: Գեղարվեստական արժանիքները:</p> <p><i>Թեմա 3.</i> Գրիգոր Նարեկացի, «Մատյան ողբերգության» աղոթամատյանը: Ֆրիկ, կյանքը և քնարերգությունը:</p> <p><i>Թեմա 4.</i> Միջնադարյան տաղերգություն, հայրեններ: Ժանրը, ժանրակազմ հատկանիշները, թեմատիկ առանձնահատկությունները:</p> <p><i>Թեմա 5.</i> Աբովյանը և լուսավորական շարժումը: Հայ նոր գրականություն: Մուրացանի արձակը:</p> <p><i>Թեմա 6.</i> Հ. Պարոնյանի ստեղծագործությունը: Երգիծանքի տարատեսակները: «Մեծապատիվ մուրացկաններ» վիպակը, կերպարները, գաղափարը:</p> <p><i>Թեմա 7.</i> Ռոմանտիզմը որպես գրական մեթոդ, հիմնական հատկանիշները: Բաֆֆու «Մամվել» վեպը: Կառուցվածքը, կերպարները, գաղափարը:</p> <p><i>Թեմա 7.</i> Գր. Զոհրապը և հայ նորավիպագրությունը: Զոհրապի կյանքն ու ստեղծագործությունը: Նովելները:</p> <p><i>Թեմա 8.</i> Շիրվանզադեն և հայ դասական ռեալիզմը: Շիրվանզադեի արձակի և դրամատուրգիայի առանձնահատկությունները:</p> <p><i>Թեմա 9.</i> Հ. Թումանյան: Կյանքը և գործը: Քառյակները, պոեմները, արձակը:</p> <p><i>Թեմա 10.</i> Ավ. Իսահակյան: Կյանքը և գործը: Քնարերգությունը: «Աբու-Լալա Մահարի» պոեմը, կառուցվածքը, գաղափարը:</p> <p><i>Թեմա 11.</i> Վ. Տերյանի կյանքը և քնարերգությունը: «Մթնշաղի անուրջներ», «Երկիր Նաիրի» շարքերը:</p> <p><i>Թեմա 12.</i> Բակունցի պատմվածքները:</p> <p><i>Թեմա 13.</i> Գ. Մահարի, կյանքը և ստեղծագործությունը: «Ծաղկած փշալարեր» վիպակը:</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Տեսական գիտելիքները ստուգվում են գործնական պարապմունքների ընթացքում կատարված հարցումների, ինքնուրույն աշխատանքների և ստուգաքննների միջոցով:</p> <p>Գործնական աշխատանքները՝ չորս ընթացիկ ստուգում՝ 10-ական միավոր գնահատմամբ:</p> <p>Ինքնուրույն աշխատանքը՝ երկու հարցում՝ 10-ական միավոր գնահատմամբ:</p> <p>Ստուգաքննությունը՝ երկու ստուգում՝ 20-ական միավոր գնահատմամբ:</p>

Գրականություն	<p>Պարտադիր</p> <ol style="list-style-type: none"> Պ. Հակոբյան, Հայ մշակույթի նշանավոր գործիչներ Ջրբաշյան Է., Չորս գագաթ , Հայ նոր գրականության պատմություն (հատոր 1-5) Գաբրիելյան Վ., Սփյուռքահայ գրականություն Ս. Աղաբաբյան, Սովետահայ գրականության պատմություն Հր. Թամրազյան, Սովետահայ գրականության պատմություն <p>Լրացուցիչ</p> <ol style="list-style-type: none"> Մովսես Խորենացի, Հայոց պատմություն Գրիգոր Նարեկացի, Մատյան ողբերգության Խաչատուր Աբովյան, Վերք Հայաստանի Հովհ. Թումանյան, Բանաստեղծություններ, «Անուշ» պոեմը Ե. Չարենց, Բանաստեղծություններ, «Գիրք ճանապարհի» Պ. Սևակ, «Անլռելի զանգակատուն», «Եղիցի լույս», «Մարդը ասիի մեջ», այլ Հրանտ Մաթևոսյան, «Աշնան արև»
----------------------	---

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ՕԼԳ/բ-111, ՕԼԳ/բ-112, ՕԼԳ/բ-115 - Մասնագիտական ռուսաց լեզու – 1, 2, 3			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	6 (2+2+2) կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-ին տարի, 1-ին և 2-րդ կիսամյակներ, 2-րդ տարի, 1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	84	Դասախոսություն	
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	84
	Ինքնուրույն	96		
	Ընդամենը	180		
Ստուգման ձևը	Ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	Ձևավորել մասնագետի հաղորդակցական կոմպետենցիաներ, ով ի վիճակի կլինի ռուսաց լեզվի միջոցով լուծել մասնագիտական գործունեության տարբեր ոլորտներում հաղորդակցության իրական խնդիրները:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p><i>Գիտելիք</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ իմանա ընթերցանության հիմնական կանոնները, ➤ իմանա ռուսերեն շեշտի տեղը գործածական բառերում, ուսումնասիրված բառային միավորների հիմնական իմաստները, որոնք ծառայում են ռուսալեզու առօրյա 			

	<p>հաղորդակցության իրավիճակներին, սոցիալ-մշակութային և կրթական, մասնագիտական գործունեության ոլորտներում:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ իմանա ուսուցման այս փուլի բանավոր և գրավոր հաղորդակցության մեջ օգտագործվող հիմնական քերականական երևույթները, կառուցվածքները: ➤ իմանա և կարողանա օգտագործել մասնագիտական տերմինները տվյալ մասնագիտության ոլորտում: ➤ իմանա ռուսալոգու խոսքային վարքի նորմաները: <p><i>Կարողունակություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ կարողանա ձեռք բերած գիտելիքները կիրառել գործնականում: ➤ կարողանա ուսումնասիրված թեմաների վերաբերյալ ինքնուրույն վերաբարտադրել համահունչ, տրամաբանական խոսքային ասույթների նմուշներ՝ համապատասխան տրված հաղորդակցական իրադրությանը: ➤ կարողանա ինքնուրույն ձեռք բերել նոր մասնագիտական գիտելիքներ իրենց համար՝ դրա համար օգտագործելով տեղեկատվության առկա աղբյուրները: ➤ կարողանա աշխատել թիմում, շփվել մասնագիտական ոլորտների փորձագետների հետ, ընկալել բազմամշակութային բազմազանությունը և միջմշակութային տարբերությունները: ➤ կարողանա ստացած գիտելիքները կիրառել գործնականում և կատարել ինքնուրույն եզրահանգումներ: <p><i>Հմտություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ տիրապետի հիմնական և ընդհանուր գիտելիքներին, մասնագիտական ոլորտում գիտելիքների հիմունքներին, հաղորդակցական/բանավոր և գրավոր/մայրենի լեզվի հմտություններին, տիրապետում է երկրորդ օտար լեզվին:
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>Թեմա 1. Ժամանակակից ռուսաց լեզվի հնչյունաբանական, արտասանական, բառագիտական նորմերը:</p> <p>Թեմա 2. Ժամանակակից ռուսաց լեզվի ձևաբանություն. Գոյական անուն, ածական անուն, դերանուն. սեռ, թիվ, հոլով (ընդհանուր հասկացություն):</p> <p>Թեմա 3. Ժամանակակից ռուսաց լեզվի ձևաբանություն. Գոյական անուն, ածական անուն, դերանուն. ուղղական, սեռական, տրական հոլովներ:</p> <p>Թեմա 4. Ժամանակակից ռուսաց լեզվի ձևաբանություն. Գոյական անուն, ածական անուն, դերանուն. հայցական, գործիական, ներգոյական հոլովներ:</p> <p>Թեմա 5. Ժամանակակից ռուսաց լեզվի ձևաբանություն. Թվականանուն:</p> <p>Թեմա 6. Ժամանակակից ռուսաց լեզվի ձևաբանություն:</p>

	<p>Բայ, բայաձևեր և դերբայներ: Թեմա 7. Ժամանակակից ռուսաց լեզվի ձևաբանություն. սպասարկու խոսքի մասեր: Թեմա 8. Ժամանակակից ռուսաց լեզվի շարահյուսություն. Բառակապակցություն, պարզ նախադասություն: Թեմա 9. Ժամանակակից ռուսաց լեզվի շարահյուսություն. բարդ նախադասություն, նրա տեսակները: Թեմա 10. Խոսքի զարգացում. Ըստ հաղորդակցման ոլորտների՝ սոցիալկենցաղային, սոցիալմշակութային, պաշտոնական և գիտական: Թեմա 11. Բիզնես ռուսաց լեզու (ըստ մասնագիտական ոլորտների): Թեմա 12. Գիտական տեքստը և նրա առանձնահատկությունները: Թեմա 13. Գիտական տեքստի վերաձևակերպում. Կոնսպեկտ, ամփոփում, կարծիք, ռեֆերատ և այլն:</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր, ➢ ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր, ➢ դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր, ➢ ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր: ➢ Գնահատման չափանիշ՝ <ol style="list-style-type: none"> 1. Մասնագիտական տեքստերի վերարտադրում: 2. Մասնագիտական տեքստերի թարգմանություն: 3. Մասնագիտական տեքստերի շուրջ լեզվական աշխատանք: 4. Մասնագիտական տեքստերի մեկ լեզվից մյուսը փոխադրում:
<p>Գրականություն</p>	<p>Պարտադիր-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Современный русский язык / Под ред. Д.Э. Розенталя. Ч. 1,2. М., 1979. 2. Костомаров В.Г., Максимов В.И. Современный русский язык. М., 2010. 3. Валгина Н.С. Современный русский язык. М., 2006.

	<p>1. Ипполитова Н.А., Князева О.Ю., Савова М.Р. Русский язык и культура речи. М., 2003.</p> <p>4. Гончарова Т.В., Плеханова Л.П. Речевая культура личности: практикум. М., 2011.</p> <p>5. Шулежкова С.Г. «И жизнь, и слезы, и любовь» Происхождение, значение, судьба 1500 крылатых слов и выражений русского языка. М., 2011.</p> <p>6. Баско Н.В. Изучаем русский, узнаем Россию. М., 2011.</p> <p>7. Киселева М.С. Русский язык как иностранный. М., 2010</p> <p>Լրացուցիչ-</p> <p>1. Аксенова М.П. Русский язык по-новому. Часть 2. / Под ред. Р.А. Кульковой. СПб, 2000.</p> <p>2. Аксенова М.П. Русский язык по-новому. Часть 3 / Под ред. Р.А. Кульковой. СПб, 2001.</p> <p>3. Акоюн Ж.Л. Практический курс русского языка (учебно-методические материалы для студентов неспециальных факультетов, ч.1, 2). Ереван, 2017.</p>
--	--

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	<u>Օլգ/բ-125 - Մասնագիտական օտար լեզու / անգլերեն -1</u>			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-ին տարի, 1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	28	Դասախոսություն	
			Մեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	28
	Ինքնուրույն	32		
Մտուցման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	<p>* Ուսանողներին տալ գործնական գիտելիքներ անգլերեն լեզվի կառուցվածքի մասին, որն անհրաժեշտ է անգլերենի՝ որպես օտար լեզվի հաղորդակցման համար</p> <p>* Ուսանողներին հնարավորինս հմտացնել մասնագիտական օտարալեզու գրականությունից օգտվելու, մասնագիտական տերմինաբանությանը տիրապետելու, մասնագիտական տեքստերը հասկանալու և վերլուծելու մեջ</p>			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>«Մասնագիտական օտար լեզու-անգլերեն» դասընթացի Ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողի ակնկալվող վերջնարդյունքներն են.</p>			

	<ul style="list-style-type: none"> • կարողանա հնարավորինս ազատ հաղորդակցվել մասնագիտական անգլերենով • հնարավորինս տիրապետի մասնագիտական տերմինաբանությանը և կարողանա օգտվել անգլերենով մասնագիտական գրականությունից • կարողանա ձեռք բերած տեսական գիտելիքները կիրառել գործնականում,
Դասընթացի բովանդակությունը	<p>“English for History Students” – Unit 1. Text: “History of Athens (part 1)”. // vocabulary ex-es</p> <p>-----</p> <p>Face2face - Unit 1. <u>Work, rest and play</u> 1A. <u>Life Stories</u> <u>Vocabulary</u>: day-to-day phrases; question words <u>Grammar</u>: <u>TO BE // TO HAVE</u> review of verb forms and questions The Noun(number and case). 1B. <u>Super commuters</u> <u>Vocabulary</u>: work; questions about travel <u>Grammar</u>: The Noun: Number and Case subject questions Ex-es from Face2Face Workbook</p> <p>-----</p> <p>“English for History Students” – Unit 2. Text: “History of Athens (part 2)”. // vocabulary ex-es</p> <p>-----</p> <p>1C. <u>Time to relax</u> <u>Vocabulary</u>: free time activities: do, play, go, go for; frequency adverbs and expressions Question forms//auxiliary verbs <u>Skills</u>: <i>Reading</i>: a newspaper article <i>Listening</i>: a survey 1D. <u>Speed dating</u> Real world: finding things in common Ex-es from Face2Face Workbook</p> <p>.....</p> <p>Review and Progress Portfolio Reading and Writing Portfolio R: a personal letter W: a letter to a friend</p> <p>-----</p> <p>“English for History Students” – Unit 3. Text: “Mummie made in Egypt”. // vocabulary ex-es</p> <p>-----</p>

Face2face -Unit 2.

Beginnings

2A. Starting small

Vocabulary: past time phrases

Grammar:

Present Simple // Past Simple

2B. First meetings

Vocabulary: relationships(1)

Grammar: past continuous; positive, negative and questions

Ex-es from Face2Face Workbook

"English for History Students" – Unit 4.

Text: "The Pen Story". // vocabulary ex-es

2C. The 1001 nights

Vocabulary: connecting words(1)

Skills:

Reading: a book cover

Reading & Listening: a story

2D. Small talk

Real world: starting and ending conversations

Ex-es from Face2Face Workbook

2.

Review and Progress Portfolio

Reading and Writing Portfolio

R: an email with news

W: connecting words(1); adding and contrasting; an email(1)

"English for History Students" – Unit 5.

Text: "Bells". // vocabulary ex-es

Face2face -Unit 3.

The world of work

3A. Getting qualified

Vocabulary: employment

Grammar:

The Article

have to // had to

HwL(Help with Listening): have to & have

3B. Job Hunting

Vocabulary: looking for a job

Grammar:

Personal Pronouns

present continuous & present simple; activity and state verbs

-----
Ex-es from Face2Face Workbook

“English for History Students” – Unit 6.

Text: “San Marino-ancient land of liberty”. // vocabulary ex-es

---

3C. Strange jobs

Vocabulary: word building: noun endings

Skills:

Reading: a magazine article

Listening: a radio interview

3D. I'm really sorry!

Real world: apologies, reasons and promises

Ex-es from Face2Face Workbook

3.

Review and Progress Portfolio

Reading and Writing Portfolio

R: a formal letter

W: a curriculum vitae(CV)

“English for History Students” – Unit 7.

Text: “Alexandr the Great”. // vocabulary ex-es

Face2face -Unit 4.

That's entertainment

4A. The silver screen

Vocabulary: types of film

Grammar: present perfect for life experiences (1): positive and negative

4B. The rhythm of life

Vocabulary: music

Grammar:

The Adjective (degrees of comparison)

present perfect for life experiences (2): positive and negative

---

Ex-es from Face2Face Workbook

“English for History Students” – Unit 7.

Text: “Alexandr the Great”. // vocabulary ex-es

Face2face --- 4C. TV or not TV?

Vocabulary: TV nouns and verbs; -ed and -ing adjectives

Skills:

Reading: a newspaper article

Reading & Listening: a magazine quiz

4D. What do you think?

Real world: agreeing, disagreeing and asking for opinions

Ex-es from Face2Face Workbook

4.

Review and Progress Portfolio

	<p>Reading and Writing Portfolio</p> <p>R: a film review</p> <p>W: describing a film -----</p>
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	<ul style="list-style-type: none"> Գործնական աշխատանքներ Ինքնուրույն աշխատանքներ Ընթացիկ ստուգումներ
Գրականություն	<p><u>Պարտադիր</u>-</p> <ol style="list-style-type: none"> S.Khasapetian, A.Grigrorian; "English for History students"-անգլերենի դասագիրքը պատմաբան ուսանողների համար, "Asoghik" Publishing House, Yerevan 2005 Nicolas Tims with Chris Redston&Gillie Cunningham, Face2face-Pre-intermediate(Students Book), Cambridge 2016 Nicolas Tims with Chris Redston&Gillie Cunningham, Face2face-Pre-intermediate(Workbook), Cambridge 2016 Lusine Hambardzumyan, English in Use, Yerevan 2013 <p><u>Լրացուցիչ</u>-</p> <p>Л.П.Ступин, Английский язык для гуманитарных Факультетов, Ленинград 1989</p>

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	<u>Օլգ/բ - 126 - Մասնագիտական օտար լեզու – անգլերեն 2</u>			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-ին տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	28	Դասախոսություն	
			Մեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	28
	Ինքնուրույն	32		
	Ընդամենը	60		
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	<p>* Ուսանողներին տալ գործնական գիտելիքներ անգլերեն լեզվի կառուցվածքի մասին, որն անհրաժեշտ է անգլերենի որպես օտար լեզվի հաղորդակցման համար</p> <p>* Ուսանողներին հնարավորինս հմտացնել մասնագիտական օտարալեզու գրականությունից օգտվելու, մասնագիտական տերմինաբանությանը տիրապետելու, մասնագիտական տեքստերը հասկանալու և վերլուծելու մեջ</p>			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>«Մասնագիտական օտար լեզու-անգլերեն» դասընթացի Ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողի ակնկալվող վերջնարդյունքներն են.</p> <ul style="list-style-type: none"> կարողանա հնարավորինս ազատ հաղորդակցվել 			

	<p>մասնագիտական անգլերենով</p> <ul style="list-style-type: none"> • հնարավորինս տիրապետի մասնագիտական տերմինաբանությանը և կարողանա օգտվել անգլերենով մասնագիտական գրականությունից • կարողանա ձեռք բերած տեսական գիտելիքները կիրառել գործնականում,
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>1. “English for History Students” – Unit 8. --- 4 ժամ Text: ‘Julius Caesar’ (part 1)”. // vocabulary ex-es ----- Face2face - Unit 5. <u>Into the Future</u> 5A. <u>Man or Machine?</u> <u>Vocabulary:</u> verb-noun collocations(1) <u>Grammar:</u> will for prediction; might; will be able to 5B. <u>Never too Old</u> <u>Vocabulary:</u> work; verb-noun collocations(2) <u>Grammar:</u> future plans and ambitions; be going to; be planning to Ex-es from Face2Face Workbook *****</p> <p>2. “English for History Students” – Unit 9. ----- 4 ժամ Text: ‘Julius Caesar’ (part 2)”. // vocabulary ex-es ----- 5C. <u>Out of this World.</u> <u>Vocabulary:</u> verbs and prepositions <u>Skills:</u> <i>Reading:</i> a magazine article <i>Listening:</i> a radio interview 5D. <u>It’s for Charity.</u> Real world: offers; suggestions and requests ..... Ex-es from Face2Face Workbook .....</p> <p>1. Review: be going to *****</p> <p>3. “English for History Students” – Unit 10. ----- 4 ժամ Text: “How Thomas a Becket was Killed” // vocab. Ex-es ----- Face2face -Unit 6. <u>Family and Friends.</u> 6A. <u>Life with Teenagers.</u> <u>Vocabulary:</u> character adjectives <u>Grammar:</u> Making comparisons Review: describing appearances 6B. <u>Roles People play</u></p>

Vocabulary: relationships (2)

Grammar:superlatives

Ex-es from Face2Face Workbook

4. "English for History Students" – Unit 11. ----- 4 dwt

Text: "Henry II". // vocabulary ex-es

Face2face -Unit 6.

6C. Family Business.

Vocabulary: prefixes and opposites of adjectives: un-; in-; im-;
dis-

Skills:

Reading: a TV guide

Listening: a radio drama

Review: character adjectives; past tenses; will and might

6D. Call me back.

Real world: leaving phone messages

Review: requests and offers

Ex-es from Face2Face Workbook

*****

5. "English for History Students" – Unit 12.

Text: "Richard the Lion Heart or Richard the Crusader". //
vocabulary ex-es

Face2face -Unit 7.

You Need a Holiday!

7A. 50 places to go.

Vocabulary: travel

Grammar:Present Continuous for future arrangements

Review: Present Perfect; superlatives

7B. What are you taking?

Vocabulary: things we take on holiday; quantity phrases

Grammar:quantifiers; possessive pronouns

Review: countable, uncountable and plural nouns

Ex-es from Face2Face Workbook

*****

6. "English for History Students" – Unit 13.

Text: "Napoleon Bonaparte". // vocabulary ex-es

7C. Wish you were here

Vocabulary: expressions with GO

Skills:

Reading and Listening: a magazine article

Review: comparatives; Past Simple

7D. I've got a problem

Real world: complaints and requests

	<p>Vocabulary: hotel problems Review: expressions with GO ..... Ex-es from Face2Face Workbook ***** 7. "English for History Students" – Unit 14. Text: "This is Canada". // vocabulary ex-es ----- Face2face -Unit 8. <u>Different Cultures</u> 8A. <u>Home sweet home.</u> <u>Vocabulary:</u> describing your home <u>Grammar:</u> present perfect for unfinished past with FOR; SINCE; and HOW LONG...? Review: Past simple 8B. <u>Meet the Parents.</u> <u>Vocabulary:</u> going to dinner <u>Grammar:</u> should; shouldn't; must; infinitive of purpose 8C. Cultural Differences. <u>Vocabulary:</u>travellers' tips; verb patterns <u>Skills:</u> <u>Reading:</u> a magazine article 8D. <u>What's Edinburgh like?</u> Real world: asking about places Vocabulary: adjectives to describe places ..... Ex-es from Face2Face Workbook</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Գործնական աշխատանքներ • Ինքնուրույն աշխատանքներ • Ընթացիկ ստուգումներ
<p>Գրականություն</p>	<p><u>Պարտադիր</u>-1. S.Khasapetian, A.Grigorian; "English for History students"- անգլերենի դասագիրք պատմաբան ուսանողների համար, "Asoghik" Publishing House, Yerevan 2005 2. Nicolas Tims with Chris Redston&Gillie Cunningham, Face2face-Pre-intermediate(Students Book), Cambridge 2016 3. Nicolas Tims with Chris Redston&Gillie Cunningham, Face2face-Pre-intermediate(Workbook), Cambridge 2016 4. LusineHambardzumyan, English in Use, Yerevan 2013 <u>Լրացուցիչ</u>-Л.П.Ступин, Английский язык для гуманитарных Факультетов, Ленинград 1989</p>

<p>Դասընթացի թվանիշը, անվանումը</p>	<p><u>Օլգ/բ-127 - Մասնագիտական օտար լեզու – անգլերեն - 3</u></p>
<p>Դասընթացի նհատկացվող կրեդիտը</p>	<p>2 կրեդիտ</p>
<p>Ուսումնառության տարի /</p>	<p>2-րդ տարի, 3-րդ կիսամյակ</p>

կիսամյակ				
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	28	Դասախոսություն	
			Մեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	28
	Ինքնուրույն	32		
	Ընդամենը	60		
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	<p>* Ուսանողներին տալ գործնական գիտելիքներ անգլերեն լեզվի կառուցվածքի մասին, որն անհրաժեշտ է անգլերենի՝ որպես օտար լեզվի հաղորդակցման համար</p> <p>* Ուսանողներին հնարավորինս հմտացնել մասնագիտական օտարալեզու գրականությունից օգտվելու, մասնագիտական տերմինաբանությանը տիրապետելու, մասնագիտական տեքստերը հասկանալու և վերլուծելու մեջ</p>			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>«Կ/դ Մասնագիտական օտար լեզու-անգլերեն» դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողի ակնկալվող վերջնարդյունքներն են.</p> <ul style="list-style-type: none"> • կարողանա հնարավորինս ազատ հաղորդակցվել մասնագիտական անգլերենով • հնարավորինս տիրապետի մասնագիտական տերմինաբանությանը և կարողանա օգտվել անգլերենով մասնագիտական գրականությունից • կարողանա ձեռք բերած տեսական գիտելիքները կիրառել գործնականում, 			
Դասընթացի բովանդակությունը	<p>“English for History Students” – Units 15-16. Text: “The Maple Leaf, our Emblem Dear”. // vocabulary ex-es Text: “The First Canadians”. // vocabulary ex-es ----- Face2face--- Unit 9. <u>Life isn't perfect</u> 9A. <u>Problems, problems</u> <u>Vocabulary</u>: everyday problems <u>Grammar</u>: first conditional; future time clauses with <i>when, as soon as, before, after, until</i> 9B. <u>Sleepless nights</u> <u>Vocabulary</u>: adjectives to describe feelings <u>Grammar</u>: too, too much, too many, (not) enough 9C. In the neighborhood <u>Vocabulary</u>: phrasal verbs <u>Skills</u>: <i>Reading</i>: a letter to a newspaper <i>Listening</i>: a news report</p>			

9D. Invitations

Real world: invitations and making arrangements

9.

Review and Progress Portfolio

Reading and Writing Portfolio

R: a personal email

W: paragraphs; expressing sympathy and giving advice; an email(2)

Ex-es from Face2Face Workbook

Revision Test.

“English for History Students” – Units 17-18.

Text: “The Discovery of Australia”. // vocabulary ex-es

Text: “The Australian People”. // vocabulary ex-es

Face2face---- Unit 10.

Shop till you drop

10A. Going, going, gone

Vocabulary: verbs often used in the passive

Grammar: present simple passive; past simple passive

10B. Changing trends

Vocabulary: anything, someone, no one, everywhere, etc.

Grammar: used to

HwL: used to

10C. Fashion victims

Vocabulary: use of articles: a, an, the, no article

Skills:

Reading: a magazine article

Reading & Listening: a profile

10D. Can I help you?

Real world: in a shop

Vocabulary: shopping

HwL: what shop assistants say

---

10. Review and Progress Portfolio

Reading and Writing Portfolio

R: a letter to a newspaper

W: connecting words(3); giving your opinion

Ex-es from Face2Face Workbook

Revision Test

“English for History Students” – Units 19-20-21.

Text: “The Story of Columbus”. // vocabulary ex-es

Texts: “Christmas”. “The New Year’s Celebrations” // vocabulary ex-es

---

Face2face---- Unit 11.

Gossip and news

11A. Guess what?

Vocabulary: verb-noun collocations(3)

Grammar: present perfect for giving news with *just, yet, already*

11B. Murder mystery

Vocabulary: crime

Grammar: relative clauses with *who, which, that, where*

11C. Here is today's news

Vocabulary: guessing meaning from context

Skills:

Reading: a newspaper article

Listening: the news

11D. Did you?

Real world: echo questions

.....
Ex-es from Face2Face Workbook

Revision Test

.....
11.

Review and Progress Portfolio

Reading and Writing Portfolio

R: stories

W: use of verb forms; a narrative

"English for History Students" – Units 22-23-24.

Text: "North American Indians". // vocabulary ex-es

Texts: "Thanksgiving Day" // "Easter" // vocabulary ex-es

Face2face -----Unit 12.

Achieving your goals

12A. A year off

Vocabulary: money

Grammar: reported speech

12B. Taking chances

Vocabulary: unusual activities

Grammar: second conditional

12C. Men of magic

Vocabulary: connecting words (2): *first, next, then, etc.*

Skills:

Reading: a magazine article

Reading & Listening: a radio interview

HWL: linking: review(2)

*****

12.

Review and Progress Portfolio

End of Course Review

	R: an online diary; a posting on a website W: common mistakes; describing your goals in a posting Ex-es from Face2Face Workbook
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	<ul style="list-style-type: none"> • Գործնական աշխատանքներ • Ինքնուրույն աշխատանքներ • Ընթացիկ ստուգումներ
Գրականություն	<p><u>Պարտադիր</u>- I.S.Khasapetian, A.Grigorian; “English for History students”- անգլերենի դասագիրք պատմաբան ուսանողների համար, “Asoghik” Publishing House, Yerevan 2005</p> <p>2. Nicolas Tims with Chris Redston&Gillie Cunningham, Face2face-Pre-intermediate(Workbook), Cambridge 2016</p> <p>3. Nicolas Tims with Chris Redston&Gillie Cunningham, Face2face-Pre-intermediate(Students book), Cambridge 2016</p> <p>4. Lusine Hambarzumyan, English in Use, Yerevan 2013</p> <p><u>Լրացուցիչ</u>-Л.П.Ступин, Английский язык для гуманитарных Факультетов, Ленинград, 1989</p>

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/բ-068 - Փիլիսոփայություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 4-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	56	Դասախոսություն	32
			Մեմինար	24
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	64		
	Ընդամենը	120		
Ստուգման ձևը	Քնություն			
Դասընթացի նպատակը	<p>Փիլիսոփայություն առարկայի դասավանդումը նպատակ ունի ուսանողին գիտելիքներ տալ աշխարհայացքի, նրա տարատեսակների և ձևերի մասին, բացահայտել իրականության սկզբնապատճառը, զարգացման օրենքներն ու օրինաչափությունները, մեկնաբանել շարժման մեխանիզմը, ձևերը և դրանց դերը զարգացման գործընթացում: Ուսանողները գիտելիքներ են ստանում նաև հասարակության, նրա առանձնահատկությունների և գործառույթների մասին:</p>			

	<p>Դասընթացը ներկայացնում է փիլիսոփայական գիտելիքների պատմականությունը, ուսումնասիրման ընթացքում ուսանողը գաղափար կունենա նորագույն շրջանի փիլիսոփայական տեսությունների և ուղղությունների, հայ փիլիսոփայական մտքի զարգացման շրջանների մասին:</p> <p>Առարկայի ուսումնասիրումը հնարավորություն կտա կատարել ընդհանրացումներ աշխարհայացքի, տարբեր գաղափարական հոսանքների, տեսությունների և հիմնադրույթների վերաբերյալ:</p> <p>Փիլիսոփայություն առարկայի ուսումնասիրմամբ ուսանողը միաժամանակ կշփվի տրամաբանության, մշակութաբանության, քաղաքագիտության և այլ գիտությունների հետ: Փիլիսոփայություն առարկան նախատեսված է ներկայացնել բոլոր բաժինների համար, որպեսզի ապագա մասնագետի մոտ ձևավորվի իրականության վերաբերյալ ընդհանրական գիտելիքներից եզրահանգումներ կատարելու հմտություն և կարողություն:</p>
<p>Դասընթացի վերջնարդյունքները</p>	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.ինքնուրույն վերլուծել փիլիսոփայական հիմնախնդիրները 2.տարբերել փիլիսոփայական տարբեր ուղղությունների գաղափարական հիմնավորումները 3.տարբարակել փիլիսոփայության մտքի պատմության հիմնական էտապները, յուրաքանչյուրի հիմնական մոտեցումները 4. Ներկայացնել հասարակական գիտակցությունը ձևերը, դրանց ընդհանրությունն ու տարբերությունը 5. հասկանալ փիլիսոփայական հասկացությունների, կատեգորիաների և օրենքների էությունը, կիրառման բնագավառը <p>Հմտություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն 2.հետազոտություններ կատարելու ունակություններ 3.սովորելու ունակություն 4.առաջնորդի հատկություններ 5.որակի կարևորության գիտակցում

	<p>6.Կիրառել տվյալ առարկային բնորոշ մեթոդները</p> <p>Կարողունակություն</p> <p>1.վերլուծման և համադրման ունակություն</p> <p>2.կազմակերպման և պլանավորման ունակություն</p> <p>3.հենքային և ընդհանուր գիտելիքներ</p> <p>4.տեղեկատվությունը կառավարելու ունակություն, տարբեր աղբյուրներից տեղեկատվություն գտնելու և վերլուծելու ունակություն</p> <p>5.քննադատական վերլուծություն և ինքնաքննադատման ունակություն</p> <p>6.միջառարկայական թիմում աշխատելու ունակություն</p>
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>Թեմա 1. Փիլիսոփայությունը որպես գիտություն</p> <p>Թեմա 2. Փիլիսոփայության զարգացման պատմական փուլերը</p> <p>Թեմա 3. Մատերիա և կեցություն</p> <p>Թեմա 4. Հոգևորի / գիտակցության/ պրոբլեմը փիլիսոփայության մեջ</p> <p>Թեմա 5. Զարգացման հիմնախնդիրը/ օրենքները և կատեգորիաները/</p> <p>Թեմա 6. Իմացության տեսություն: Գիտական իմացություն</p> <p>Թեմա 7. Սոցիալական փիլիսոփայություն, հասարակության սոցիալ-տնտեսական համակարգը</p> <p>Թեմա 8. Հասարակության քաղաքական և հոգևոր համակարգը</p> <p>Թեմա 9. Հասարակական գիտակցություն</p> <p>Թեմա 10. Մարդու հիմնախնդիրը փիլիսոփայության մեջ</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Գնահատումն իրականացվում է բազմագործոնային համակարգով՝ 100 բալանոց սանդղակով, հետևյալ բաղադրիչների ներառմամբ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Գործնական և ինքնուրույն աշխատանքի կատարում, ✓ սեմինար պարապմունքների և ուսանողի մասնակցություն, ուսանողի կողմից դրսևորած ընթացիկ ակտիվություն, հմտություններ և կարողություններ, ✓ երկու ընթացիկ բանավոր քննություն <p>Սեմինար պարապմունքների գնահատման չափանիշները. (4 ստուգում, գնահարվում է առավելագույնը 10 միավոր՝ գումարային առավելագույնը 40 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ տեսական նյութի իմացություն ▪ առաջադրված հարցերի պատասխանի բովանդակություն, ներկայացման տրամաբանական հաջորդականություն, ամբողջություն, ճշտություն, սեփական տեսակետի հիմնավորման աստիճան, ▪ կոնկրետ տեսական գիտելիքները կիրառելով՝ պատմական իրողությունները հասկանալու, փաստերն ու երևույթները համեմատելու,

	<p>պատմական զարգացման փուլերն ու դրանց օրինաչափությունները համադրելու և համակողմանի գնահատելու, վերլուծելու, դիրքորոշումներ ձևակերպելու կարողություն:</p> <p>Ինքնուրույն աշխատանքի գնահատման չափանիշները (1-2 ինքնուրույն աշխատանք, գնահատվում է գումարային առավելագույնը 20 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի ներկայացում ✓ ներկայացված նյութի համապատասխանություն առաջադրված թեմայի հետ, ✓ աշխատանքի ձևակերպման որակ (գրագիտության ընդհանուր մակարդակ, շարադրման ոճ, լուսաբանումների որակ, տեղեկատվական աղբյուրների օգտագործման մշակույթ), ✓ աշխատանքի համառոտ բանավոր ներկայացում, բանավոր խոսքի և թեմայի քննարկման մակարդակ:
Գրականություն	<p>Պարտադիր</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ս. Հակոբյան, Փիլիսոփայության դասընթաց, Երևան 2005 2. Ս. Սաստրյան, Փիլիսոփայության ներածություն, Երևան 2004 3. Վ. Կանկե, Փիլիսոփայություն, Երևան, 2000 4. Հ. Շաքարյան, Փիլիսոփայություն, Երևան, 2005 5. Փիլիսոփայական բառարան, Երևան, 1975. 6. Ս. Զաքարյան, Փիլիսոփայության պատմություն, Երևան 2005 <p>Լրացուցիչ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Իովչուկ, Փիլիսոփայության պատմության համառոտ ակնարկ, Երևան, 1979 2. Էդ. Հարությունյան, Քաղաքական համակարգի զարգացման հիմնախնդիրները անցումային հասարակությունում, Երևան, 2005 3. И.Т. Фралов, Введение философии

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ՄԻ/Բ-221 - ԿԻՐԱՌԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԵՐ ԸՍՏ ՈԼՈՐՏԻ
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ

Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-ին տարի, 1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	28	Դասախոսություն	
			Մեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	28
	Ինքնուրույն	32		
	Ընդամենը	60		
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	Ուսանողներին տալ տեղեկատվական տեխնոլոգիաների մասին տեսական և գործնական գիտելիքներ, ինչպես նաև ձևավորել հմտություններ SS գործիքներով մասնագիտական ոլորտի տարաբնույթ խնդիրների լուծման համար			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք</p> <ul style="list-style-type: none"> Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների հնարավորությունների կիրառումը մասնագիտական ոլորտում <p>Հմտություն</p> <ul style="list-style-type: none"> Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ապարատային և ծրագրային միջոցների կիրառությունը մասնագիտական բնույթի խնդիրների լուծման և կատարման արդյունքների վերլուծության համար <p>Կարողունակություն</p> <ul style="list-style-type: none"> Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների հնարավորությունների կիրառումը մասնագիտական ցանկացած ոլորտի աշխատանքներում 			
Դասընթացի բովանդակությունը	<p>Թեմա 1. Տվյալների մշակման և վերամշակման տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ MS Office ծրագրային փաթեթի միջավայրում: Տեքստային տվյալների մշակման խմբագրիչներ փոխանցում: Թեմա 2. MS Excel ծրագրային փաթեթի հնարավորությունների կիրառությունը մասնագիտական բնույթի ինֆորմացիայի մշակման համար: Թեմա 3. Տեղեկատվական համակարգեր: Տվյալների հենքի հենքի ղեկավարման համակարգեր: Մասնագիտական բնույթի տվյալների հենքի ձևավորում և վերլուծություն: Մասնագիտական բնույթի տեղեկատվական համակարգերի բնութագրումն ու կառուցվածքը, տեսակները, ֆունկցիոնալ ենթահամակարգերը: Թեմա 4. Շնորհանդեսների պատրաստման խմբագրիչներ: Մասնագիտական բնույթի ինֆորմացիայի ձևավորման, ներկայացման համար շնորհանդեսների ձևավորման հմտություններ: Թեմա 5 Հեռահաղորդակցական տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ: Ինֆորմացիայի որոնում, հեռուստակոնֆերանսներ, հեռուստասեմինարներ (վեբինարներ)</p>			
Գնահատման մեթոդները և	Դասընթացն ամփոփվում է ստուգարքով: Ստուգարքով ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի			

չափանիշները	ընթացքում ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանը որոշող 2 ընթացիկ ստուգումների և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:
Գրականություն	Շ.Դ.Համբարձումյան, Ինֆորմացիոն համակարգեր և տեխնոլոգիաներ, Երևան, 2003 Ս. Գյուլումյան, Մ.Պողոսյան, Տեղեկատվական համակարգեր և տեխնոլոգիաներ, ուսումնական ձեռնարկ, Երևան, 2016 Ս.Է.Կոսեմյան, Ա.Ժ. Սմբատյան, Ինֆորմատիկա և տեղեկատվական տեխնոլոգիաների հիմունքներ, Երևան, 2013

1.2. ԿԱՍԸՆՏՐԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/բ-064- Մշակութաբանություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 3-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	28	Դասախոսություն	14
			Սեմինար	14
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	32		
	Ընդամենը	60		
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	<ul style="list-style-type: none"> Մշակութաբանություն դասընթացի ծրագրային բովանդակության տիրապետումը, մշակույթի, մարդու, հասարակության ու աշխարհի մասին ընդհանուր գիտելիքների յուրացում: աշխարհայացքային կողմնորոշումների հստակեցում մասնագիտական, ընդհանուր գիտական և մշակութաբանական խնդիրների փոխառնչությունների պարզաբանման սկզբունքային մոտեցումների իմացում մասնագիտական գիտելիքների զարգացմանը նպաստող մշակութա-մեթոդաբանական մտածելակերպի տարրերի ձևավորում համաշխարհային և ազգային մշակույթի նվաճումներին հաղորդակից լինելը և մշակութաբանության բարդ հիմնախնդիրների համակարգում ճիշտ կողմնորոշվելը 			

<p>Դասընթացի վերջնարդյունքները</p>	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք</p> <p>Մշակութաբանության որպես ինքնություն գիտության ձևավորումը, հետազոտման մեթոդները:</p> <p>Մշակույթ հասկացության մեկնաբանումը և սահմանումները:</p> <p>Մշակույթի գործառույթները: Մշակույթի դասակարգման հիմնական չափորոշիչները, մշակույթի առանձին տիպերի բնութագիրը, կրոն և մշակույթ, բարոյականություն, արվեստ, գիտություն:</p> <p>Բնությունն իբրև փիլիսոփայական և մշակութաբանական կատեգորիա: Արժեք հասկացության բնորոշումը, մշակույթի և արժեքների կապը, արժեքների դասակարգումը:</p> <p>Քաղաքակրթություն հասկացության բնութագիրը, քաղաքակրթության և մշակույթի ընդհանրություններն ու տարբերությունները;</p> <p>Հմտություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • մշակութային երևույթների օրինաչափությունները, կառուցվածքը, տիպաբանությունը, պատճառահետևանքային կապերը հասկանալու ունակություն • մշակույթի վերաբերյալ եղած սկզբնաղբյուրների հետ աշխատելու ունակություն • ունեցած ինֆորմացիայի և տեղեկատվության տարբեր ձևերը օգտագործելու հմտություններ • մշակույթի վերաբերյալ ունեցած գիտելիքների համակարգում և վերլուծություն • մասնագիտական գիտելիքները գործնականում կիրառելու հմտություններ • տեղեկատվության հավաքման, պահպանման և մշակման ունակություն, • միջանձնային գործնական հմտություններ <p>Կարողունակություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ինքնուրույն աշխատելու ունակություն • Հետազոտություններ կատարելու ունակություն • Անկախ սովորելու ունակություն • Հստակ հաղորդել ստացված հենքային գիտելիքները • Համապատասխան համատեքստում ընկալել և մեկնաբանել նոր տեղեկատվություն, • Հասկանալ և օգտագործել քննադատական վերլուծության տեսությունների զարգացման մեթոդները • Ցուցաբերել ուսումնասիրման ոլորտում հետազոտությունների որակի իմացություն
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>Թեմա 1.Մշակութաբանության ուսումնասիրության առարկան, մեթոդները, գործառույթները</p> <p>Թեմա2 Զանդվածային և էլիտարն մշակույթ</p> <p>Թեմա3. Հոգևոր գործունեության մշակութային ձևերը</p> <p>Թեմա4.Արժեքներ և մշակույթ;</p>

	<p>Թեմա 5. Քաղաքակրթություն և մշակույթ Թեմա 6 .Բնություն և մշակույթ Թեմա 7.Մշակութային երկխոսություն և գլոբալիզացիա</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Գիտելիքների ստուգումը և գնահատումը իրականացվում են հետևյալ բաղադրիչներով¹՝</p> <p>ա) գործնական (սեմինար) աշխատանքներին ուսանողի մասնակցության, պարապմունքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում,</p> <p>բ) ինքնուրույն կատարվող աշխատանքների (անհատական առաջադրանքների) հաշվառում գնահատում,</p> <p>գ) կրթական մոդուլի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում,</p> <p>Սեմինար պարապմունքների գնահատման չափանիշները. (4 ստուգում, գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր՝ գումարային առավելագույնը 40 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ տեսական նյութի իմացություն ▪ առաջադրված հարցերի պատասխանի բովանդակություն, ներկայացման տրամաբանական հաջորդականություն, ամբողջություն, ճշտություն, սեփական տեսակետի հիմնավորման աստիճան, ▪ կոնկրետ տեսական գիտելիքները կիրառելով՝ պատմական իրողությունները հասկանալու, փաստերն ու երևույթները համեմատելու, պատմական զարգացման փուլերն ու դրանց օրինաչափությունները համադրելու և համակողմանի գնահատելու, վերլուծելու, դիրքորոշումներ ձևակերպելու կարողություն: <p>Ինքնուրույն աշխատանքի գնահատման չափանիշները (1-2 ինքնուրույն աշխատանք, գնահատվում է գումարային առավելագույնը 20 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի ներկայացում ✓ ներկայացված նյութի համապատասխանություն առաջադրված թեմայի հետ, ✓ աշխատանքի ձևակերպման որակ (գրագիտության ընդհանուր մակարդակ, շարադրման ոճ, լուսաբանումների որակ, տեղեկատվական աղբյուրների օգտագործման մշակույթ),

¹ “Բալային-ռեյտինգային համակարգով ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման եվ հաշվառման կանոնակարգ” <https://www.vsu.am/karg/2020/balayin-reytingayin-20.pdf>

	✓ աշխատանքի համառոտ բանավոր ներկայացում, բանավոր խոսքի և թեմայի քննարկման մակարդակ:
Գրականություն	<p>Պարտադիր- Մելքունյան Գ.Ա. Մշակութաբանություն, 2001 Գուրնիչ Ս., Մշակութաբանություն, 1996 Բորև Յու.Բ., Գեղագիտություն, 1989 Սարգսյան Ս.Ա., Մշակութաբանություն, 1996</p> <p>Լրացուցիչ- Հովհաննիսյան Ս., Կուլտուրան և բնությունը, Երևան, 1984 Макарян Э.С. , Теория культуры и современная наука, Ереван 1984 Малюра Ю.А. Культурология, Москва, 1999 Лосев А.Д. Философия. Мифология. Культура, Москва, 1991 Культурология. История мировой культуры, Москва, 1995 Розин В.М. Введение в культурологию, Москва, 1994 Швейцер А. Культура и этика, Москва, 1994 Шпенн О. Закат Европы, Москва, 1991 Философский словарь, Москва, 1983 Փիլիսոփայական բառարան</p>

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/բ- 061-Տրամաբանություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 3-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	28	Դասախոսություն	14
			Սեմինար	14
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	32		
	Ընդամենը	60		
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	<p>Դասընթացի նպատակը մտածողության օրենքների և օրինաչափությունների, մտքի քերականության կանոնների յուրացումն է, որի արդյունքը նոր գիտելիքների ստանալն ու յուրացնելն է ոչ միայն մտածողության, այլև իրականության մասին ընդհանրապես:</p> <p>Դասընթացի նպատակն է ցույց տալ, թե ինչպես շաղկապել մտքերը, որպեսզի ճշմարիտ նախադրյալներից ստանանք ճշմարիտ եզրակացություն:</p>			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք</p> <ul style="list-style-type: none"> Հասկացության էությունը: Հասկացությունների տեսակները, նրանց հարաբերությունը: 			

	<ul style="list-style-type: none"> • Դատողության էությունը, տեսակետները, իմացաբանական և հաղորդակցային յուրահատկությունները • Միջնորդավորված մտահանգում: Պայմանական և բաժանարար մտահանգումներ: Միլլոգիզմը որպես մտահանգման յուրահատուկ ձև: Մտահանգման դերը ուսուցման գործընթացում: Անմիջական մտահանգումներ: Փոխակերպում և շրջում • Տրամաբանության հիմնական օրենքները: Օրենք-օրինաչափություն-մտածողություն <p>Հմտություն</p> <p>Տրամաբանության օրենքների, կատեգորիալ ապարատի և մեթոդների կիրառման շնորհիվ հանգել նյութականի իդեալականացման, օբյեկտիվը սուբյեկտիվացնելու և սուբյեկտիվն էլ օբյեկտիվացնելու հիմնական սկզբունքներին</p> <p>Կարողունակություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • վերլուծելու և սինթեզելու ունակություն, • կազմակերպելու և պլանավորելու ունակություն, • տեղեկատվությունը կառավարելու ունակություն • գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն, • առկա փաստերը վերլուծելու, նոր գաղափարներ առաջ քաշելու ունակություն
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p><u>Թեմա 1.</u> Տրամաբանությունը որպես գիտություն</p> <p><u>Թեմա 2.</u> Իմացության պրոցեսի ընդհանուր նկարագիրը</p> <p><u>Թեմա 3.</u> Հասկացությունը որպես մտքի ձև</p> <p><u>Թեմա 4.</u> Դատողությունը որպես մտքի ձև</p> <p><u>Թեմա 5.</u> Տրամաբանության օրենքները և մեթոդները</p> <p><u>Թեմա 6.</u> Մտահանգում: Անհրաժեշտ և ճշմարտանման մտահանգումներ:</p> <p><u>Թեմա 7.</u> Պարալոգիզմ, սոփեստություն, սրամտություն և պարադոքս</p> <p><u>Թեմա 8.</u> Միլլոգիզմը որպես մտահանգման յուրահատուկ ձև</p> <p><u>Թեմա 9.</u> Ապացուցում և հերքում</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Գնահատումն իրականացվում է բազմագործոնային համակարգով՝ 100 բալանոց սանդղակով, հետևյալ բաղադրիչների ներառմամբ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի կատարում, ✓ գործնական պարապմունքներին ուսանողի մասնակցություն,

	<p>✓ երկու ընթացիկ ստուգում Սեմինար պարապմունքների գնահատման չափանիշները. (4 ստուգում, գնահարվում է առավելագույնը 10 միավոր՝ գումարային առավելագույնը 40 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ տեսական նյութի իմացություն ▪ առաջադրված հարցերի պատասխանի բովանդակություն, ներկայացման տրամաբանական հաջորդականություն, ամբողջություն, ճշտություն, սեփական տեսակետի հիմնավորման աստիճան, ▪ կոնկրետ տեսական գիտելիքները կիրառելով՝ պատմական իրողությունները հասկանալու, փաստերն ու երևույթները համեմատելու, պատմական զարգացման փուլերն ու դրանց օրինաչափությունները համադրելու և համակողմանի գնահատելու, վերլուծելու, դիրքորոշումներ ձևակերպելու կարողություն: <p>Ինքնուրույն աշխատանքի գնահատման չափանիշները (1-2 ինքնուրույն աշխատանք, գնահատվում է գումարային առավելագույնը 20 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի ներկայացում ✓ ներկայացված նյութի համապատասխանություն առաջադրված թեմայի հետ, ✓ աշխատանքի ձևակերպման որակ (գրագիտության ընդհանուր մակարդակ, շարադրման ոճ, լուսաբանումների որակ, տեղեկատվական աղբյուրների օգտագործման մշակույթ), ✓ աշխատանքի համառոտ բանավոր ներկայացում, բանավոր խոսքի և թեմայի քննարկման մակարդակ:
Գրականություն	<p><i>Պարտադիր</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Բրուտյան Գ.Ա., Ձևական տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1967: 2. Բրուտյան Գ.Ա., Տրամաբանության դասընթաց, Եր., 1976: 3. Հարությունյան Էդ. Շ., Դեդուկտիվ տրամաբանության տեսության հարցեր, Եր., 1972: <p><i>Լրացուցիչ</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кондаков Н.И. Логический словарь - справочник. М., 1975 2. Бочаров В. А., Маркин В. И. Введение в логику. М., 2010 3. Гетманова А. Д. Учебник по логике. М., 1995.

	<p>4. <u>Канеман Д. Думай медленно... решай быстро</u>. М., 2013.</p> <p>5. <u>Кондаков Н. И. Введение в логику</u>. М., 1967</p> <p>6. <u>Ивлев Ю. В. Учебник логики: Учебник</u>. М., 2003.</p> <p>7. <u>Бочаров В. А., Маркин В. И. Основы логики: Учебник</u>. М., 2001</p> <p>8. <u>Горский Д. П. Логика: Учебное пособие для педагогических училищ</u>. Изд. 3-е., М., 1961.</p> <p>9. <u>Челпанов Г. И. Учебник логики</u>. М., 1994.</p>
--	--

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ՄՀ/բ - 058 - Սոցիոլոգիա			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 3-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	28	Դասախոսություն	14
			Սեմինար	14
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	32		
	Ընդամենը	60		
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացին պատակը	Ուսանողների մոտ գիտելիքներ ձևավորել սոցիոլոգիայի պատմական անհրաժեշտության, հասարակության ուսումնասիրության համար ունեցած դերի, սոցիոլոգիական աշխարհայացքի բազմազանության և բազմաձևության մասին:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p><i>Գիտելիք</i></p> <p>Հասարակությունն իբրև համակարգ, դրա հիմնական տարրերը, դրանց միջև փոխկախվածության գործընթացները և վերահսկողության մեխանիզմները:</p> <p><i>Հմտություն</i></p> <p>Սոցիոլոգիական տեսությունների հիմնական ձևերին, մեթոդներին, գործիքներին, վերլուծության եղանակներին:</p> <p><i>Կարողունակություն</i></p> <p>Նախագծել սոցիալական որևէ երևույթի ուսումնասիրմանն ուղղված սոցիոլոգիական հետազոտության ծրագիր:</p>			
Դասընթացի բովանդակությունը	<p>Թեմա 1. Սոցիոլոգիայի ձևավորման նախադրյալները. Պատմական ակնարկ: Ուսումնասիրության օբյեկտը, առարկան, ֆունկցիաները, կապն այլ գիտությունների հետ:</p> <p>Թեմա 2. Հասարակության կառուցվածքային տարրերը.</p>			

	<p>անհատ, խումբ (տեսակները), կազմակերպություն, ինստիտուտ:</p> <p>Թեմա 3. Հասարակության վերահսկողության մեխանիզմներ. Մշակույթ և սոցիալականացում:</p> <p>Թեմա 4. Հասարակության շերտավորում:</p> <p>Թեմա 5. Սոցիոլոգիական հետազոտության մեթոդները:</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Գնահատման մեթոդները. Խմբային աշխատանք, անհատական ներկայացումներ, բանավեճ, հարցուպատասխան, հարցախույզ:</p> <p>Գնահատման չափանիշները Ուսանողի գիտելիքը</p> <ul style="list-style-type: none"> • Սոցիոլոգիայի առաջացման պատմական անհրաժեշտության, վերջինիս սուստումնասիրման օբյեկտի, առարկայի, գործառույթների, հիմնական խնդիրների, սոցիոլոգիական գիտելիքի բազմամակարդակ կառուցվածքի վերաբերյալ, • Հասարակության պատմական տիպերի, զարգացման օրինաչափությունների, հիմնական ընդհանրությունների եւ տարբերությունների, համակարգային մոտեցման, հասարակության իբրեւ համակարգի՝ բազմամակարդակ կառուցվածքում գործառնող եւ փոխկախված տարրերի (անհատը՝ սոցիալական գործողություն կատարելու տեսանկյունից, խմբեր, կազմակերպություններ, ինստիտուտներ) վերաբերյալ, • Հասարակության վերահսկողության մեխանիզմների, դրանց փոխալայման ավորվածության վերաբերյալ, • Հասարակության ստրատիֆիկացիոն կառուցվածքի (շերտավորման), այն մեկնաբանող մոտեցումների, հիմնական շերտերի բնութագրի, մոբիլության, վերջինիս տեսակների, ըստ մոբիլության «բացե եւ «փակե հասարակությունների մեկնաբանման վերաբերյալ • Սոցիոլոգիական հետազոտության առանձնահատկությունների վերաբերյալ:
<p>Գրականություն</p>	<p>Պարտադիր-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Կրավչենկո, Սոցիոլոգիա, Եր., 2004 2. Մկրտչյան Ե.Ռ., Բալայան Ն.Ս., Սոցիոլոգիա, Երևան, 2002 3. Социология, Учебник для студентов вузов, Батурин В.К.,

	<p>2012</p> <p>4. Giddens, Anthony, Duneier, Mitchell, Applebaum, Richard. 2007. <i>Introduction to Sociology. Sixth Edition.</i> New York: W.W. Norton and Company. Chapter</p> <p>Լրացուցիչ-</p> <p>1. Социология, Волков Ю.Е., 2012</p> <p>2. История теоретической социологии, Предистория социологии, Учебное пособие для вузов, Давыдов Ю.Н., 2010</p> <p>3. Социология, Курс лекций, Акимова И.А., Багдасарьян Н.Г., 2010</p> <p>4. Steven Loyal "The Sociology of Anthony Giddens", 2003</p>
--	--

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԻԿ/բ-105 - Իրավագիտություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	28	Դասախոսություն	14
			Սեմինար	14
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	32		
	Ընդամենը	60		
Ստուգման ձևը	Ստուգաք			
Դասընթացի նպատակը	<ul style="list-style-type: none"> • ուսանողներին զինել գիտելիքներով հանցավորության և դրա հետ կապված հարաբերությունների մասին, • ընդլայնել ուսանողների ընդհանուր տեսական, իրավագիտական աշխարհայացքը, • նախապատրաստել ուսանողներին ուսումնասիրված նյութի գործնական կիրառմանը, • խորացնել ընդհանուր իրավագիտական գիտությունների առարկայաշարի ուսումնասիրությունը: 			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p><i>Գիտելիք</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Իրավունքի հիմնական ճյուղերի (մասնավորապես՝ սահմանադրական իրավունքի, վարչական իրավունքի և վարչական դատավարության, քաղաքացիական իրավունքի և 			

	<p>քաղաքացիական դատավարության, աշխատանքային իրավունքի, քրեական իրավունքի և քրեական դատավարության, էկոլոգիական իրավունքի, միջազգային հանրային իրավունքի, դրանց սկզբունքների, ինստիտուտների, նորմերի ծագումնաբանության և էության, այդ ինստիտուտների և նորմերի օրենսդրական ամրագրման և կիրառման գործընթացի վերաբերյալ հիմնարար և համակարգված գիտելիք:</p> <p><i>Հմտություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Կարող է կիրառել մասնագիտական գիտելիքներն առավել հաճախ հանդիպող իրավական խնդիրների լուծման համար: <p><i>Կարողունակություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Ունակ է պարբերաբար ուսումնասիրելու օրենսդրությունը և իրավակիրառ պրակտիկան, մասնագիտական գրականությունը և ինտեգրվելու հարավոփոխ բազմամշակութային աշխատանքային միջավայրին:
<p>Դասընթացի թվանդակությունը</p>	<p>Թեմա 1- Պետության և իրավունքի առաջացումը, Թեմա 2- Պետության էությունը և գործառույթները, Թեմա 3- Իրավունքը սոցիալական նորմերի համակարգում, Թեմա 4- Սոցիալական նորմերի հասկացությունն ու տեսակները, Թեմա 5- Իրավունք և իրավագիտակցություն, Թեմա 6- Օրինականություն և իրավակարգ, Թեմա 7- Իրավունքի համակարգը, Թեմա 8- Իրավական պետություն, Թեմա 9- Սահմանադրական իրավունք, Թեմա 10- Սահմանադրական կարգ հասկացությունը</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Գնահատումն իրականացվում է «ՎՊՀ ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ»-ին համապատասխան: https://new.vsu.am/karg/2023/usanoxneri%20giteligneri%20stugman.pdf</p>
<p>Գրականություն</p>	<p>Պարտադիր`</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ՀՀ Սահմանադրություն 2. Վ.Ն Խոռպանյուկ «Պետության և իրավունքի տեսություն», 2001թ. 3. Վ.Ս. Ներսեսյանց «Իրավունքի և պետության տեսություն», 2001թ. 4. Ապիյան Ն. «Պետության և իրավունքի հիմնահարցեր», 2003թ. 5. Васильев А. В. «Теория государства и права, 1998 6. Алексеев С Г« Теория государства и права. 2004 <p>Լրացուցիչ`</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. www.yandex.ru. 2. www.google.ru 3. www.lib.ru 4. www.books.ru

<p>Դասընթացի թվանիշը, անվանումը</p>	<p>Էիկ/բ 091 Տնտեսագիտության</p>
--	---

Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	28	Դասախոսություն	14
			Մեմինար	14
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	32		
Ընդամենը	60			
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	<p>Ամեն մի արտադրատեղանակի նպատակը հասարակության և նրա անդամների պահանջմունքների բավարարումն է: Հենց դրան է ուղղված արտադրության գործընթացը, որտեղ լուծվում է տնտեսական երկու հիմնախնդրի միջև առաջացող մշտական հակասությունը:</p> <p>Ներկայումս խառը տիպի տնտեսության պայմաններում, հիմնախնդիրը շուկայական գործընթացի գործողությունը, շուկայական հարաբերությունների զարգացման օրինաչափություններն ու առանձնահատկություններն են: Սահմանափակ ռեսուրսների պայմաններում, ավելի շատ պահանջմունքներ բավարարելու գործում մարդկանց ունեցած վարքագիծը:</p>			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p><i>Գիտելիք</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • տնտեսական կատեգորիաներն ու օրենքները • տնտեսագիտական գիտելիքների դերը և գործառույթները տնտեսության տարբեր ոլորտներում • առարկայի կարևորությունը հասարակական տնտեսական հարաբերությունների բնագավառում • հասարակության զարգացման պատմական փուլերի տնտեսական առանձնահատկությունները <p><i>Հմտություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • մեկնաբանել տնտեսական երևույթներն ու տնտեսագիտությունն առարկային, մեթոդներին և խնդիրներին • շուկայական հարաբերությունների օրինաչափություններին այն բոլոր մեթոդներին, որոնք անհրաժեշտ են տնտեսական հավասարակշռություն և համաչափություն պահպանելու համար <p><i>Կարողունակություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • մեկնաբանել տնտեսական երևույթներն ու գործընթացները, դրանց պատճառահետևանքային կապերը • կարողանա կատարել ճիշտ եզրահանգումներ • ճիշտ ներկայացնել մարդ-տնտեսություն-տնտեսական քաղաքականություն փոխհարաբերությունը 			
Դասընթացի բովանդակությունը	<p>Թեմա 1 Տնտեսագիտության ծագումն ու զարգացումը:</p> <p>Ուսումնասիրման առարկան և մեթոդները:</p> <p>Տնտեսագիտության ծագումն ու զարգացումը: Տնտեսագիտության հիմնական ուղղությունները:</p> <p>Տնտեսագիտությունն առարկան, նպատակները և խնդիրները:</p>			

Տնտեսական կատեգորիաներ և տնտեսական օրենքներ:
Տնտեսագիտության տեսությունը որպես մեթոդոլոգիական գիտություն՝
մեթոդոլոգիա և մեթոդ:
Տնտեսագիտության միկրո, մեզո, մակրո և մեզա շերտային
կառուցվածքը:
Թեմա 2 Շուկայական տնտեսության ընդհանուր բնութագիրը:
Շուկա, շուկայի հասկացությունը, ծագման պայմանները,
սեփականության բազմաձևությունը:
Շուկայի հիմնական տարրերը, ֆունկցիաները, գործունեության
սկզբունքները, կառուցվածքը, ենթակառուցվածքները, օբյեկտները,
սուբյեկտները:
Շուկայի դասակարգումն ըստ ապրանքային խմբերի, տարածքային
հատկանիշների, մրցակցության ձևի, շուկայի սուբյեկտների
տեսակների:
Շուկայական տնտեսության դրական և բացասական կողմերը:
Թեմա 3 Տնտեսական համակարգեր: Տիպերը և մոդելները:
Տնտեսական համակարգերը: Դրանց կազմակերպման հիմնական
ձևերը:
Ապրանքային արտադրության բնորոշ գծերը:
Տնտեսական համակարգերի տիպերը և մոդելները:
Թեմա 4 Շահույթ և շահութաբերություն: Ձեռնարկատիրական եկամուտ
և աշխատավարձ:
Շահույթ և շահութաբերություն: Շահույթի էության և աղբյուրների
մեկնաբանությունները:
Շահույթի մեծությունը որոշող գործոնները:
Շահույթի ֆունկցիաները:
Շահույթի տեսակները (հաշվապահական, տնտեսական, ընդհանուր
հաշվեկշռային և այլն):
Մոնոպոլ շահույթ:
Ձեռնարկատիրական եկամուտ: Աշխատավարձի տնտեսական
հիմքերը:
Աշխատավարձի ձևերը, տեսակները ու համակարգերը:
Անվանական և իրական աշխատավարձ:
Աշխատավարձի կազմակերպման տարիֆային համակարգի էությունը:
Թեմա 5 Տնտեսական աճ: Տնտեսական զարգացման փուլայնությունը:
Տնտեսական աճի էությունը: Դրան բնութագրող հիմնական
ցուցանիշները:
Տնտեսական աճի վրա ազդող գործոնները:
Տնտեսական աճի տիպերը (էքստենսիվ, ինտենսիվ և խառը):
Տնտեսական ճգնաժամ: Ճգնաժամի տեսակները:
Թեմա 6 Ինֆլյացիա և գործազրկություն:
Ինֆլյացիայի բնորոշումը և հիմնական տեսակները: Առաջացման
պատճառները և սոցիալ-տնտեսական հետևանքները:
Տնտեսության պարբերական տատանումները և գործազրկությունը:
Գործազրկության տեսակները և դրանց վրա ազդող գործոնները:
Գործազրկության մակարդակը և ինֆլյացիայի տեմպերը:
Թեմա 7 Դրամա-վարկային համակարգի էությունը: Բանկեր:
Փող. տեսակները, պահանջարկը և առաջարկը:
Հավասարակշռությունը դրամական շուկայում: Տոկոսադրույթի
ձևավորումը որպես փողի զին:

Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 4-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	28	Դասախոսություն	14
			Մեմինար	14
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
Ինքնուրույն	32			
Ընդամենը	60			
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	<p>Քաղաքագիտություն առարկայի դասավանդումը նպատակ ունի ուսանողին գիտելիքներ տալ քաղաքական պատմության, գործընթացների և զարգացման փուլերի մասին: Դասընթացի ուսումնասիրման ընթացքում ուսանողը պետք է գաղափար ունենա քաղաքական համակարգի, պետության կառավարման տիպերի և ձևերի, քաղաքական իշխանության, քաղաքական կուլտուրայի, քաղաքական կազմակերպությունների, իշխանության ձևավորման սկզբունքների, միջազգային քաղաքական կազմակերպությունների մասին:</p> <p>Առարկայի ուսումնասիրումը հնարավորություն կտա պատկերացում կազմել հայ ժողովրդի մշակութային նվաճումների մասին, գնահատել գեղեցիկն ու մշակութային արժեքները:</p> <p>Քաղաքագիտություն առարկայի ուսումնասիրմամբ ուսանողը միաժամանակ կշփվի համաշխարհային քաղաքական պատմության, մշակութաբանության, փիլիսոփայության և այլ գիտությունների հետ: Քաղաքագիտություն առարկան նախատեսված է ներկայացնել ոչ մասնագիտական բաժիններին, որպեսզի ապագա մանկավարժը գիտելիներ ունենա քաղաքական համակարգի և պետական կառավարման մասին</p>			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.ինքնուրույն վերլուծել քաղաքական իրադարձությունները 2.տարբերել քաղաքաբան և քաղաքագիտական սուբյեկտների գործառույթները 3.տարբարակել պետական կառավարման համակարգի տիպերը 4.տարբերակել պետության տիպերն ու ձևերը 5. հասկանալ քաղաքական կոնֆլիկտների տիպերն ու կառուցվածքը, լուծման ուղիները <p>Հմտություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն 2.հետազոտություններ կատարելու ունակություններ 3.սովորելու ունակություն 4.առաջնորդի հատկություններ 5.որակի կարևորության գիտակցում 			

	<p>Կարողունակություն</p> <p>1. վերլուծման և համադրման ունակություն</p> <p>2. կազմակերպման և պլանավորման ունակություն</p> <p>3. հենքային և ընդհանուր գիտելիքներ</p> <p>4. տեղեկատվությունը կառավարելու ունակություն, տարբեր աղբյուրներից տեղեկատվություն գտնելու և վերլուծելու ունակություն</p> <p>5. քննադատական վերլուծություն և ինքնաքննադատման ունակություն</p> <p>6. միջառարկայական թիմում աշխատելու ունակություն</p>
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>Թեմա 1. Քաղաքագիտության առարկան, խնդիրները, մեթոդները, կապը հասարակական այլ գիտությունների հետ</p> <p>Թեմա 2. Քաղաքագիտության սուբյեկտները: Հասարակական քաղաքական համակարգ</p> <p>Թեմա 3. Պետություն, տիպերը, ձևերը</p> <p>Թեմա 4. Քաղաքական իշխանություն</p> <p>Թեմա 5. Քաղաքական գործընթացներ և կոնֆլիկտներ: Քաղաքական կուլտուրայի տիպերը</p> <p>Թեմա 6. Մարդու դերը քաղաքականության մեջ</p> <p>Թեմա 7. Անցումային հասարակության քաղաքական համակարգը: Իրավական պետություն</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Գնահատումն իրականացվում է բազմագործոնային համակարգով՝ 100 բալանոց սանդղակով, հետևյալ բաղադրիչների ներառմամբ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի կատարում, ✓ սեմինար պարապմունքներին ուսանողի մասնակցություն, ✓ երկու ընթացիկ ստուգում. թեստային առաջադրանք պատասխանի ընտրությամբ կամ կարճ ազատ պատասխանով <p>Սեմինար պարապմունքների գնահատման չափանիշները. (4 ստուգում, գնահարվում է առավելագույնը 10 միավոր՝ գումարային առավելագույնը 40 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ տեսական նյութի իմացություն ▪ առաջադրված հարցերի պատասխանի բովանդակություն, ներկայացման տրամաբանական հաջորդականություն, ամբողջություն, ճշտություն, սեփական տեսակետի հիմնավորման աստիճան, ▪ կոնկրետ տեսական գիտելիքները կիրառելով՝ պատմական իրողությունները հասկանալու, փաստերն ու երևույթները համեմատելու, պատմական զարգացման փուլերն ու դրանց

	<p>օրինաչափությունները համադրելու և համակողմանի գնահատելու, վերլուծելու, դիրքորոշումներ ձևակերպելու կարողություն:</p> <p>Ինքնուրույն աշխատանքի գնահատման չափանիշները (1-2 ինքնուրույն աշխատանք, գնահատվում է գումարային առավելագույնը 20 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի ներկայացում ✓ ներկայացված նյութի համապատասխանություն առաջադրված թեմայի հետ, ✓ աշխատանքի ձևակերպման որակ (գրագիտության ընդհանուր մակարդակ, շարադրման ոճ, լուսաբանումների որակ, տեղեկատվական աղբյուրների օգտագործման մշակույթ), ✓ աշխատանքի համառոտ բանավոր ներկայացում, բանավոր խոսքի և թեմայի քննարկման մակարդակ:
Գրականություն	<p>Պարտադիր</p> <p>1 Վ. Թումանյան «Քաղաքագիտություն», 1992թ.</p> <p>2.Քաղաքագիտության ներածություն, 1994թ.</p> <p>3.Քաղաքագիտություն ներածություն, Երևան, 1996թ.</p> <p>4.Ռ. Պետրոսյան, Քաղաքագիտություն, Երևան, 2002թ.</p> <p>5.ՀՀ Սահմանադրություն, Երևան, 2015թ.</p> <p>Լրացուցիչ</p> <p>1Հ. Մանուչարյան «Դրվագներ հայ քաղաքական մտքի պատմության» Երևան, 2002թ.</p> <p>2.Գ. Միրումյան «Քաղաքական ուսմունքների պատմություն» 2006թ</p> <p>3.Зеркин, Основы политологии, 1999г.</p> <p>4.Բ. Խաչատրյան, Քաղաքագիտություն, 2017թ.</p>

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Օլգ/բ-128 - Մասնագիտական օտար լեզու / անգլերեն -4			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	3 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	42	Դասախոսություն	
			Մեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական	42

			աշխատանք	
	Ինքնուրույն	48		
	Ընդամենը	90		
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	<p>* Ուսանողներին տալ գործնական գիտելիքներ անգլերեն լեզվի կառուցվածքի մասին, որն անհրաժեշտ է անգլերենի՝ որպես օտար լեզվի հաղորդակցման համար</p> <p>* Ուսանողներին հնարավորինս հմտացնել մասնագիտական օտարալեզու գրականությունից օգտվելու, մասնագիտական տերմինաբանությանը տիրապետելու, մասնագիտական տեքստերը հասկանալու և վերլուծելու մեջ</p>			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>«Մասնագիտական օտար լեզու-անգլերեն» դասընթացի Ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողի ակնկալվող վերջնարդյունքներն են.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● կարողանա հնարավորինս ազատ հաղորդակցվել մասնագիտական անգլերենով ● հնարավորինս տիրապետի մասնագիտական տերմինաբանությանը և կարողանա օգտվել անգլերենով մասնագիտական գրականությունից ● կարողանա ձեռք բերած տեսական գիտելիքները կիրառել գործնականում, 			
Դասընթացի բովանդակությունը	<p>1. “English for History Students” – Unit 22. Text: “North American Indians”. // vocabulary ex-es Face2face –Intermediate - Unit 1. How do you feel? 1A. Be Happy! Vocabulary: Weekend activities Grammar: question forms 1B. Love it or hate it Vocabulary: likes and dislikes Grammar: positive and negative verb forms; words and phrases</p> <p>Ex-es from Face2Face Workbook *****</p> <p>2. “English for History Students” – Unit 23. Text: “Thanksgiving Day”. // vocabulary ex-es</p> <p>1C. The best medicine. Vocabulary: adjectives to describe feelings; prepositions with adjectives List ening: How we relax Reading: Laugh? I feel better already! 1D. At a barbecue Real world: question tags Review and Progress Portfolio</p> <p>-----</p> <p>Ex-es from Face2Face Workbook ***** *****</p> <p>3. 3. “English for History Students” – Unit 24. Text: “Easter” //</p>			

vocab. Ex-es

Face2face – Intermediate - Unit 2. We haven't got time.
2A. Slow down!

Vocabulary: work collocations

Grammar: modal verbs (1); be able to, be allowed to, be supposed to

2B. Ready, steady, eat.
Vocabulary: in the kitchen

Grammar: Present Continuous and Present Simple

Ex-es from Face2Face Workbook

*****

4. "English for History Students" – Unit 25. Text: "Gypsies". // vocabulary ex-es

Face2face – Intermediate - Unit 2. 2C. It's a nightmare!

Vocabulary: sleep; gradable and strong adjectives; adverbs

Skills:

Listening: A Sleep Scientist. Reading: I just can't sleep! 2D. What's the matter?

Real world: showing concern; giving and responding to advice

Review and Progress Portfolio

Reading and Writing Portfolio

Ex-es from Face2Face Workbook

*****

5. "English for History Students" – Unit 26.

Text: "The story of the lighthouse-keeper's daughter who became "The Darling of the Nation". // vocabulary ex-es

Face2face - Intermediate - Unit 3. Your holiday, my job.

3A. phrasal verbs(1); travel Vocabulary: phrasal verbs(1); travel

Grammar: present perfect simple: experience, unfinished past and recent events

3B. Lonely planet.

Vocabulary: phrases with travel, get and go on

Grammar: Present perfect continuous, present perfect simple

Ex-es from Face2Face Workbook

*****

6. "English for History Students" – Additional text. Text: "Taj Mahal". // vocabulary ex-es

3C. Call that a holiday?

Vocabulary: word formation(1); suffixes for adjectives and nouns

Skills:

Listening: Call that a holiday? Reading: Holiday reviews.

3D. A Trip to India.

Real world: asking for and making recommendations. Review and Progress Portfolio

Reading and Writing Portfolio

Ex-es from Face2Face Workbook

*****

7. "English for History Students" – Additional text. Text: "French Republic". // vocabulary ex-es

	<p>Face2face – Intermediate -Unit 4. Born to be wild. 4A. Riders. Vocabulary: music collocations Grammar: Past simple and past cont.; used to 4B. Adventurers. Vocabulary: character adjectives Grammar: Past perfect 4C. Natural medicines. Vocabulary: guessing meaning from context Skills: Reading: nature’s little helpers. 4D. It’s just a game. Real world: softening opinions and making generalizations *****</p> <p>Ex-es from Face2Face Workbook</p>
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	<ul style="list-style-type: none"> • Գործնական աշխատանքներ • Ինքնուրույն աշխատանքներ • Ընթացիկ ստուգումներ
Գրականություն	<p><u>Պարտադիր-</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. S.Khasapetian, A.Grigorian; “English for History students”- անգլերենի դասագիրք պատմաբան ուսանողների համար, “Asoghik” Publishing House, Yerevan 2005 2. Nicolas Tims with Chris Redston & Gillie Cunningham, Face2face-Pre-intermediate (Students Book), Cambridge 2016 3. Nicolas Tims with Chris Redston & Gillie Cunningham, Face2face-Pre-intermediate (Workbook), Cambridge 2016 4. Lusine Hambardzumyan, English in Use, Yerevan 2013 <p><u>Լրացուցիչ-</u></p> <p>Л.П.Ступин, Английский язык для гуманитарных Факультетов, Ленинград 1989</p>

2. ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԵՎ ԲՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹԱՄԱՍ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ՔԿ/Բ-156 - Էկոլոգիա և բնապահպանության հիմնահարցեր			
Դասընթացին հասկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-ին տարի, 1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	28	Դասախոսություն	14
			Մեմինար	14
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	32		
	Ընդամենը	60		
Ստուգման ձևը	Ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	Տվյալ դասընթացը յուրացնելու համար ուսանողները			

	<p>օգտագործում են կենսաբանությունից, կենդանաբանությունից, բուսաբանությունից և աշխարհագրությունից ունեցած իրենց գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները:</p> <p>Դասընթացի նպատակն է ուսանողների մոտ ձևավորել գիտելիքներ բնության օրինաչափությունների վերաբերյալ: Ուսանողներին ապահովել էկոլոգիական գործոնների, օրգանիզմների առանձին խմբերի յուրահատուկ վերաբերմունքն արտաքին միջավայրի և որոշ էկոլոգիական օրինաչափությունների, պոպուլյացիաների կառուցվածքի և հոմեոստատի մեխանիզմների հարմարվողական դերի մասին, կենսահամակեցությունների կառուցվածքի և թվակազմի կարգավորման մեխանիզմների մասին, ներտեսակային և միջտեսակային փոխհարաբերությունների, բնապահպանական հարցերի վերաբերյալ գիտելիքներով:</p>
<p>Դասընթացի վերջնարդյունքները</p>	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p><i>Գիտելիք</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • էկոլոգիական գործոնների ազդեցությունը կենդանի օրգանիզմների վրա և նրանց միջև ստեղծվող • փոխհարաբերությունների մասին, • անթրոպոգեն գործոնի ազդեցությունը բնության վրա, պոպուլյացիաների և համակեցությունների • կառուցվածքի, նրանցում ընթացող միջտեսակային և ներտեսակային փոխհարաբերությունների մասին: • շրջակա միջավայրի աղտոտվածության և դրանց պահպանության օրինաչափությունների մասին: <p><i>Հմտություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Յուրացնելով էկոլոգիական առանձնահատկությունները իրականացնել բնության պահպանության միջոցառումներ • էկոլոգիայի և բնապահպանության վերաբերյալ տեսական գիտելիքներն ու ունակությունները կիրառել պրակտիկ գործունեության մեջ, • գնահատել անթրոպոգեն ազդեցությունը շրջակա միջավայրի վրա, հաշվի առնելով բնակլիմայական պայմանների առանձնահատկությունները: <p><i>Կարողունակություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • էկոլոգիայի ուսումնասիրման մեթոդներին, • բնության օրինաչափությունների վերլուծությանը: • էկոլոգիայի և բնապահպանության բնագավառում գործնական հմտություններին: • տարրական էկոլոգիական հետազոտությունների լաբորատոր մեթոդների կատարմանը
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>Թեմա 1. Դասընթացի ծրագրի ներկայացում և ուսումնական գործողությունների պլանավորում:</p> <p>էկոլոգիա և բնապահպանություն առարկան, խնդիրները, զարգացման պատմությունը, բաժինները: Հասկացողություն էկոլոգիական գործոնների մասին Լույսը որպես աբիոտիկ էկոլոգիական գործոն: Լուսապարբերականություն:</p>

	<p>Կենսաբանական ռիթմեր: Ջերմությունը և խոնավությունը որպես արիտիկ գործոն:</p> <p>Թեմա 2. Կյանքի 4 հիմնական միջավայրերը. Բիոտիկ գործոններ: Ներտեսակային և միջտեսակային փոխհարաբերություններ:</p> <p>Թեմա 3. Պոպուլյացիայի կառուցվածքը: Ստաբիլ, աճող և կրճատվող պոպուլյացիաներ: Էկոհամակարգեր: Սնման շղթաներ:</p> <p>Թեմա 4. Անթրոպոգեն ազդեցությունը մթնոլորտի վրա: Մթնոլորտի աղտոտման աղբյուրները և դրանց պահպանությունը: Օզոնային շերտի քայքայում: Թթվային տեղումներ:</p> <p>Թեմա 5. Անթրոպոգեն ազդեցությունը ջրոլորտի վրա: Ջրային պաշարների պահպանությունը աղտոտումից և քայքայումից: Անթրոպոգեն ազդեցությունը երկրակեղևի վրա: Հողային ծածկույթը և դրա պահպանությունը:</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Գնահատումն իրականացվում է «ՎՊՀ ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ»-ին համապատասխան:</p> <p>https://new.vsu.am/karg/2023/usanoxneri%20giteliqneri%20stugman.pdf</p>
<p>Գրականություն</p>	<p>Պարտադիր-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. В.А.Радкевич “Экология” Минск. 1987 2. Н. М. Черпова, А.М.Былова “Экология”, М., 1980 3. А.А. Хван “Экология” М., 2002 4. Մելքունյան- Էկոլոգիայի հիմունքներ՝ 2008 5. Юджин, Одум “Экология”. В 2-х томах.1986 6. Հայրապետյան Է., Հարությունյան Լ.- Բնության պահպանության հիմունքներ՝ 1983 <p>Լրացուցիչ-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Чернова Н.И., Былова А.М.- “Общая экология”. 2004 2. Հարությունյան Լ. Վ.- Ընդհանուր էկոլոգիա, 1997 3. Бигон “Экология” М., 1999 4. Վ.Վ. Գրիգորյան, Ա.Հ. Եսայան և ուրիշներ- Էկոլոգիայի և բնության պահպանության հիմունքներ, 2010 5. Է. Հայրապետյան, Վ. Հարությունյան, Լ. Հարությունյան, Ժ. Վարդանյան -<<Բնապահպանության հիմունքներ>>, 2005 6. Ս. Շահինյան, Ն. Թամազյան- <<Էկոլոգիա>>, 2002թ. 7. Մելքունյան- Էկոլոգիա, 2009.

<p>Դասընթացի թվանիշը, անվանումը</p>	<p>ԱՍ/բ-051 - Քաղաքացիական պաշտպանության և արտակարգ իրավիճակների հիմնահարցեր</p>
<p>Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը</p>	<p>2 կրեդիտ</p>
<p>Ուսումնառության տարի /</p>	<p>3-րդ տարի, 5-րդ կիսամյակ</p>

Կիսամյակ				
Ժամերիքաշիտումը	Լսարանային	28	Դասախոսություն	14
			Մեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	14
	Ինքնուրույն	32		
Ընդամենը	60			
Ստուգման ձևը	Ստուգաք			
Դասընթացին պատակը	Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողներին ծանոթացնել քաղաքաշտպանության համակարգին և հիմնական խնդիրներին, ինչպես նաև, արտակարգ իրավիճակներում վարքի կանոններին և բնակչության պաշտպանության հիմնահարցերին:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p><i>Գիտելիք</i></p> <p><i>Ուսանողը պետք է իմանա</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ արտադրական իրավիճակների դասակարգումը, բնութագրերը, կանխարգելման միջոցները, ինչպես նաև բնական, էկոլոգիական, տեխնածին աղետներից պաշտպանվելու միջոցառումները: ✓ զանգվածային ոչնչացման զենքերի տեսակների, դրանց կիրառման ժամանակ առաջացած հետևանքների, պայքարի ու կանխարգելիչ խնդիրները ✓ բնակչության պաշտպանության միջոցները արտադրական իրավիճակներում և պատերազմի ժամանակ ✓ ապաստարանների, հակաճառագայթային թաքստոցների կառուցվածքները, տարիանման և ապակենտրոնացման կազմակերպման սկզբունքները ✓ ռիսկի գործոնը արտակարգ իրավիճակներում, ճգնաժամային կառավարման մի շարք հարցերի գաղախարհները: <p><i>Հմտություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ բնակչության պաշտպանությանը անհատական և կոլեկտիվ միջոցներով ✓ հակազգազից օգտվելու կանոններին ✓ շնչառական օրգանների պաշտպանության 			

	<p>պարզագույն միջոցներին</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ մարդասիրական օգնության կազմակերպմանը արտակարգ իրավիճակներում: <p><i>Կարողունակություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ դիմակայել բնական, էկոլոգիական, տեխնածին աղետներին ✓ միջուկային, քիմիական, կենսաբանական զենքերից պաշտպանվել ապաստարաններում, հակաճառագայթային թաքստոցներում ✓ ցուցաբերի առաջին բուժօգնություն տուժածներին ✓ աշխատել փրկարարական ջոկատներում:
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>Թեմա 1. Արտակարգ իրավիճակներ, առաջացման պատճառները, զարգացման փուլերը և դասակարգումը: Թեմա 2. Տարերային աղետներ, վտանգավոր երևույթներ, առաջացման պատճառները: Տեխնածին աղետներ բնակչության պաշտպանության հրատապ միջոցները: Թեմա 3. Զանգվածային ոչնչացման զենքի տեսակները, բնութագիրը և բնակչության պաշտպանությունը նրանից: Թեմա 4. Բնակչության պաշտպանության կազմակերպումը արտակարգ իրավիճակների և պատերազմի ժամանակ: Թեմա 5. Քաղաքացիական պաշտպանությունը, նրա նպատակները և ինդիկները: Քաղաքացիական պաշտպանության պաշտպանական կառույցները: Թեմա 6. Արտակարգ իրավիճակների ռիսկի գնահատումը: Ռիսկի նվազեցման համալիր ծրագիր: Թեմա 7. Փրկարար աշխատանքի կազմակերպումը ԱԻ և պատերազմի ժամանակ:</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ`</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով` առավելագույնը գումարային 40 միավոր, ▪ ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր, ▪ դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և

յութացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,

- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

Ուսումնառության արդյունքների
գնահատման 100-միավորանոց սանդղակ

Գնահատականը ըստ 5 բալանոց համակարգի	Գնահատականը ըստ 100 բալանոց համակարգի	Գնահատականը ըստ ECTS համակարգի
«Գերազանց»(5)	96-100	A+
«Գերազանց»(5)	91-95	A
«Գերազանց»(5)	86-90	A-
«Լավ»(4)	81-85	B+
«Լավ»(4)	76-80	B
«Լավ»(4)	71-75	B-
«Բավարար»(3)	67-70	C+
«Բավարար»(3)	62-66	C
«Բավարար»(3)	58-61	C-
«Անբավարար»	0-57	D
«Ստուգված»	58-100	S
«Չստուգված»	0-57	U

Գրականություն

Պարտադիր-

Հ.Մ.Գրիգորյան «Արտակարգ իրավիճակների և քաղաքացիական պաշտպանության հիմնահարցեր», Երևան, 2014թ.

Ալավերդյան Ռ., Սարաֆյան Կ., «Ջրհեղեղներ», Երևան, 2000 թ.
Ասրյան Հ., Մամիկոնյան Յու., Մաթևոսյան Հ., Սարաֆյան Կ., «Ձեռնարկ ռազմական և արտակարգ իրավիճակներում վարելակերպի կանոնների մասին», Երևան, 2001թ.

Բալասանյան Ս., «Մեյսմիկ պաշտպանությունը և նրա կազմակերպումը», Գյումրի, Էլդորադո, 2001թ.

Մաթևոսյան Հ., Սարաֆյան Կ. և ուրիշներ «Ռազմական և արտակարգ իրավիճակներում վարվելակերպի կանոնների մասին», Ձեռնարկ, Երևան 2001թ.

Հովհաննիսյան Ս., «Աղետների ռիսկերի նվազեցման

	<p>կրթություն», Երևան, Փրինթինֆո, 2011 թ.</p> <p>Հարությունյան Ս., Արտակարգ իրավիճակների և քաղաքաշտպանության հիմունքներ, Երևան, Տնտեսագետ, 2003 թ.</p> <p>Լրացուցիչ-</p> <p>Հայաստանի Հանրապետության օրենքը «Արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության մասին», 1998 թ. 2-րդ դեկտեմբերի</p> <p>Հայաստանի Հանրապետության օրենքը «Քաղաքացիական պաշտպանության մասին», 2002 թ. 5-րդ մարտի</p> <p>ՀՀ օրենք «Տեղական ինքնակառավարման մասին», Երևան, Նորք-Ֆիրմա ՍՊԸ, 1996 թ</p> <p>ՀՀ օրենքը «Սեյսմիկ պաշտպանության մասին», Երևան, 2007 թ.</p> <p>ՀՀ օրենքը «ԱԻ-ում բնակչության պաշտպանության մասին», 1998 թ.</p> <p>ՀՀ օրենքը «Քաղաքացիական պաշտպանության մասին», 2002 թ.</p>
--	---

2.2. ԿԱՍԸՆՏՐԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ՔԿ/բ-178. Բժշկագիտության հիմունքներ և առողջության պահպանում			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի, 5-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	28	Դասախոսություն	14
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	14
	Ինքնուրույն	32		
Ընդամենը	60			
Ստուգման ձևը	Ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	«Բժշկագիտության հիմունքներ և առողջության պահպանում» առարկայի հիմնական նպատակն է ուսանողների տալ գիտելիքներ բժշկագիտության հիմունքների, հիվանդությունների դասակարգման, առաջացման պատճառների, ընթացքի, կանխարգելման մասին: Նրանց մոտ զարգացնել անհրաժեշտ հմտություններ աղետների օջախում տուժածներին առաջին և			

	<p>մինչքժշկական օգնություն ցույց տալու համար, պատրաստել նրանց պրակտիկ աշխատանքի բժշկական օգնություն ցուցաբերելու համար արտակարգ իրավիճակների պայմաններում: Ուսանողների մոտ արմատավորել հմտություններ և կարողություններ կատարելու վիրակապություն, դնել բեկակալ, չափել հիվանդի կամ տուժվածի զարկերակային ճնշումը, որոշել պուլսը, շնչառության հաճախականությունը, չափել մարմնի առավելագույն ջերմությունը, վերահսկել տուժվածի վիճակը, կանխել վնասվածքային շոկի առաջացումը, կազմակերպել ճիշտ օգնություն վնասվածքների ժամանակ, կատարել ճիշտ տեղափոխություն: Գաղափար կազմել առողջ ապրելակերպի, սեռական դաստիարակության մասին:</p> <p>Ծրագրով նախատեսված են դասախոսություններ և գործնական պարապմունքներ լսարաններում և կաբինետներում, իսկ կլինիկային հասկացված ժամերը անց են կացվում հիվանդանոցում և պոլիկլինիկայում:</p>
<p>Դասընթացի վերջնարդյունքները</p>	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p><i>Գիտելիք</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Հիվանդությունը (ոչ վարակիչ և վարակիչ): • Հիվանդի (վարակիչ և ոչ վարակիչ) հետազոտությունը և ախտորոշումը: • Հիվանդի խնամքը՝ սիրտ-անոթային, շնչառության, մարսողության, էնդոկրին, միզազատական և վարակիչ հիվանդությունների ժամանակ: • Սիրտ-անոթային օրգանների հիվանդություններ: • Սիրտ անոթավորող արյունատար անոթում արյան հոսքի նվազման պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, առաջին բուժօգնությունը: • Սիրտ անոթավորող արյունատար անոթում արյան հոսքի կանգի պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, առաջին բուժօգնությունը: • Արյան զերձնշման պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, առաջին բուժօգնությունը: • Բրոնխների բորբոքումը՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, բուժումը: • Բրոնխների ասթման՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, առաջին բուժօգնությունը: • Թոքերի բորբոքումը՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, առաջին բուժօգնությունը: • Մարսողության օրգանների հիվանդությունները՝ • Ստամոքսի բորբոքումը՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, առաջին բուժօգնությունը: • Խոցային հիվանդություն՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, առաջին բուժօգնությունը: • Էնդեմիկ խպիպ՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, առաջին բուժօգնությունը: • Շաքարախտը՝ պատճառը, ախտանշանները,

ախտորոշումը, առաջին բուժօգնությունը:

- Երիկամի բորբոքում՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, առաջին բուժօգնությունը:
- Մեզահեռացնող ուղու բորբոքում՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, առաջին բուժօգնությունը:
- Վարակիչ հիվանդությունների (անվանախմբավորումները, պատճառները):
- Դիզենտերիա՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը:
- Լյարդի բորբոքում՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, բուժումը:
- Ջրծաղիկ՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը:
- Դիֆտերիա՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը:
- Էպիդեմիկ պարոտիտ՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը:
- Բծավոր տիֆ՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը:
- Բրուցելյոզ՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը:
- Սիբիրախտ՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը:
- Իմունիտետը: Պատվաստումը:
- Անոթազարկի հաճախականությունը չափելը:
- Մեխանիկական ճնշումաչափիչով և հնչյունալսիչով արյան ճնշման չափելը:
- Մեխանիկական ճնշումաչափիչով առանց հնչյունալսիչով արյան ճնշման չափելը:
- Շնչառության շարժումների հաճախականությունը չափելը:
- Դեղանոթից դեղանյութի զետեղումը ներարկիչի մեջ:
- Դեղանյութի ենթամաշկային ներարկումը:
- Դեղանյութի ներմկանային ներարկումը:
- Դեղանյութի ներանոթային ներարկումը:
- Դեղանյութի ներմուծումը ականջի մեջ:
- Դեղանյութի ներմուծումը քթի խոռոչ:
- Մարմնի ջերմաստիճանը չափելը:
- Արյան տեղային արյունահորդություն առաջացնող միջոց դնելը:

Հմտություն

- Ձեռք բերված տեսական և գործնական գիտելիքների կիրառում:
- անոթազարկի հաճախականությունը չափելը:
- մեխանիկական ճնշումաչափիչով և հնչյունալսիչով արյան ճնշման չափելը:
- շնչառության շարժումների հաճախականությունը չափելը:
- դեղանոթից դեղանյութ զետեղել ներարկիչի մեջ:
- մարմին ենթամաշկային ներարկել դեղանյութ
- մարմին ներմկանային ներարկել դեղանյութ

	<ul style="list-style-type: none"> • մարմին ներանոթային ներարկել դեղանյութ • Դեղանյութ ներմուծել ականջի մեջ: • Դեղանյութ ներմուծել քթի խոռոչ: • Մարմնի ջերմություն չափել: • Արյան տեղային արյունահորդություն առաջացնող միջոց դնել <p><i>Կարողունակություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Հիվանդի հետազոտության մեթոդներին և առաջին բուժօգնություն ցուցաբերելուն • անձնական հիգիենայի կանոններին • հիվանդի խնամքի կազմակերպմանը • առողջությունը պայմանավորող բաղադրիչների ճիշտ կիրառումը
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>Թեմա 1. Բժշկագիտության հիմունքներ և առողջության պահպանում առարկայի նպատակը, խնդիրները, առանձնահատկությունները և հետազոտության մեթոդները: Հիվանդություն (ոչ վարակիչ, վարակիչ), հիվանդի (ոչ վարակիչ, վարակիչ) հետազոտությունը և ախտորոշումը:</p> <p>Թեմա 2. Սիրտ-անոթային օրգանների հիվանդություններ՝ սիրտը անոթավորող արյունատար անոթում արյան հոսքի նվազում՝ առաջին բուժօգնությունը, սիրտը անոթավորող արյունատար անոթում արյան հոսքի կանգ՝ առաջին բուժօգնությունը, արյան զերձնշում:</p> <p>Թեմա 3. Շնչառության օրգանների հիվանդություններ՝ բրոնխի բորբոքում (բրոնխաբորբ), բրոնխների ասթմա (բրոնխադժվարաշնչառություն), թոքի բորբոքում (թոքաբորբ):</p> <p>Թեմա 4 . Մարսողության օրգանների հիվանդություններ՝ ստամոքսի բորբոքում (ստամոքսաբորբ), բարակ աղու խոց: Ներզատիչ օրգանների հիվանդություններ՝ շաքարախտ, էնդեմիկ խալիպ: Դիզենտերիա (Աղիքամանրեախտ): Լյարդի բորբոքում: Իմունիտետ: Ջրծաղիկ, կարմրուկ, էպիդեմիկ պարոտիտ:</p> <p>Թեմա 5. Մեզագոյացնող և մեզ հեռացնող օրգանների հիվանդություններ՝ երիկամի բորբոքում (երիկամաբորբ), մեզահեռացնող ուղու բորբոքում (մեզաուղաբորբ): Վարակիչ հիվանդություններ: Դիֆտերիա, բժավոր սիֆ, բրուցելոզ, սիբիրախտ, դաբաղ:</p> <p>Թեմա 6. Բժշկագիտության հիմունքներ և առողջության պահպանում առարկայի նպատակը, խնդիրները, առանձնահատկությունները և հետազոտության մեթոդները: Հիվանդություն (ոչ վարակիչ, վարակիչ), հիվանդի (ոչ վարակիչ, վարակիչ) հետազոտությունը և ախտորոշումը: Անոթագրակի հաճախականության չափումը: Արյան ճնշման չափումը:</p> <p>Թեմա 7. Սիրտ-անոթային օրգանների հիվանդություններ՝ սիրտը անոթավորող արյունատար անոթում արյան հոսքի նվազում՝ առաջին բուժօգնությունը, սիրտը անոթավորող արյունատար անոթում արյան հոսքի կանգ՝ առաջին</p>

	<p>բուժօգնությունը, արյան գերձնշում: Դեղանյութի զետեղումը դեղանոթից ներարկիչի մեջ, դեղանյութի ենթամաշկային ներարկումը, դեղանյութի ներմկանային ներարկումը, դեղանյութի ներանոթային ներարկումը:</p> <p>Թեմա 8. Շնչառության օրգանների հիվանդություններ՝ բրոնխի բորբոքում (բրոնխաբորբ), բրոնխների ասթմա (բրոնխադժվարաշնչառություն), թոքի բորբոքում (թոքաբորբ): Շնչառության շարժումների հաճախականության չափումը: Հիվանդի անհատական հիգիենան և պահպանման կանոնները:</p> <p>Թեմա 9. Մարսողության օրգանների հիվանդություններ՝ ստամոքսի բորբոքում (ստամոքսաբորբ), բարակ աղու խոց: Ներզատիչ օրգանների հիվանդություններ՝ շաքարախտ, էնդեմիկ խաչիպ: Արյան տեղային արյունահորդում: Ստամոքսի լվացում:</p> <p>Թեմա 10. Մեզագոյացնող և մեզ հեռացնող օրգանների հիվանդություններ՝ երիկամի բորբոքում (երիկամաբորբ), մեզահեռացնող ուղու բորբոքում (մեզաուղաբորբ): Վարակիչ հիվանդություններ: Իմունիտետ, պատվաստում: Դիզենտերիա (Աղիքամանրեախտ): Լյարդի բորբոքում: Ջրծաղիկ: Հոգնաների տեսակները և դրան տեխնիկան:</p> <p>Թեմա 11. Դիֆտերիա, էպիդեմիկ պարոտիտ, կարմրուկ, բժավոր տիֆ: Բուժական սնունդ և դիետիկ սեղաններ:</p> <p>Թեմա 12. Բրուցելոզ, սիբիրախտ, դաբաղ: Բնական, խառը և արհեստական սնուցում:</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Գնահատումն իրականացվում է «ՎՊՀ ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ»-ին համապատասխան: https://new.vsu.am/karg/2023/usanoxneri%20giteliqneri%20stugman.pdf</p>
<p>Գրականություն</p>	<p>Պարտադիր-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ն. Ավետիսյան , "Ներքին հիվանդություններ", 2004 2. Վ. Աստվածատրյան , "Կլինիկական մանկաբուժություն" , 2000 3. В.И.Покровский. Популярная медицинская энциклопедия. 1989 4. А. Воробьева. Учебное пособие для подготовки медицинский сестер. 2001 5. Ա. Ն. Մուրատով , Վիրաբուժություն և հիվանդների խնամքը , 1989 6. Գ. Ստամբոլցյան , " Ներքին հիվանդություններ " , 2000 7. Մ. Մինասյան, Առողջազրկություն , 2008 8. Օ. Ջուհարյան , Կենսագործունեության անվտանգություն , 2005 9. А. Воробьева. Справочник практического врача. 2000 10. Վ. Ս. Մարդյան, Լ. Վ. Եդոյան, Մեթոդական ցուցումներ բժշկազրկության հիմունքներ և առողջության պահպանում ու արտակարգ իրավիճակներում առաջին բուժօգնություն առարկաների գործնական պարապմունքների վերաբերյալ, 2018

	<p>Լրացուցիչ-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Винакмен. Инфекционные болезни. 2000 2. Կարմիր խաչ, Առաջին օգնության հիմունքներ, 1999 3. Վ. Մադոյան, "Մեթոդական ցուցումներ բժշկագիտության հիմունքներ առարկայից", 2000 4. Е.А.Федина. Справочник провизора – консультанта. 2005 5. Է. Ս.Գաբրիելյան, Ֆարմակոլոգիա, 1998 6. Վ. Ա. Աբովյան, Առաջին օգնություն / հանրամատչելի ձեռնար/, 2012
--	--

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ՔԿ/բ-184. Արտակարգ իրավիճակներում բնակչության առաջին բուժօգնություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի, 5-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	28	Դասախոսություն	14
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	14
	Ինքնուրույն	32		
	Ընդամենը	60		
Ստուգման ձևը	Ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	<p>«Արտակարգ իրավիճակներում առաջին բուժ. օգնություն» առարկայի հիմնական նպատակն է ուսանողների տալ գիտելիքներ արտակարգ և մարտական իրավիճակներում տուժվածի կամ հիվանդի վիճակի գնահատման, համակարգված և պրակտիկ թերապևտիկ օգնության ձևերի, պաթոլոգիկ պրոցեսների ուսումնասիրության, պրոֆիլակտիկայի և բուժման, մասնագիտական գործունեության ընթացքում զարգացած հիվանդությունների (անբարենպաստ պայմաններ, տարբեր թունավոր գործոնների ազդեցություն և այլն) առաջացման պատճառների, կանխարգելման, բուժօգնության կազմակերպման նորմայից շեղվածքի վիճակների ծագման և զարգացման վերաբերյալ, բժշկական էվակուացիայի, հիվանդների և վիրավորների հետազոտության հաջորդականության, տարահանման տարբեր փուլերի, մարտի դաշտում և տարբեր տիպի զանգվածային բնաջնջման զենքի կիրառման ժամանակաբաժանման մասնագիտական թերապևտիկ օգնության վերաբերյալ: Ծրագրով նախատեսված են դասախոսություններ և գործնական պարապմունքներ լսարաններում և կաբինետներում, իսկ կլինիկային հատկացված ժամերը անց են կացվում հիվանդանոցում և պոլիկլինիկայում:</p>			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. Գիտելիք			

	<ul style="list-style-type: none"> ● Հիվանդությունը (վնասվածքը, թունավորումը): ● Հիվանդի (վնասվածքով, թունավորված) հետազոտությունը, ախտորոշումը: ● Արյունահոսությունը, ձևերը, պատճառները, ախտանշանները, առաջին բուժօգնությունը: ● Բազուկի վնասվածքի տեսքերը, պատճառները, ախտանշանները, առաջին բուժօգնությունը: ● Նախաբազուկի վնասվածքի տեսքերը, պատճառները, ախտանշանները, առաջին բուժօգնությունը: ● Ձեռնաթաթի վնասվածքի տեսքերը, պատճառները, ախտանշանները, առաջին բուժօգնությունը: ● Ազդրի վնասվածքի տեսքերը, պատճառները, ախտանշանները, առաջին բուժօգնությունը: ● Սրունքի վնասվածքի տեսքերը, պատճառները, ախտանշանները, առաջին բուժօգնությունը: ● Ոտնաթաթի վնասվածքի տեսքերը, պատճառները, ախտանշանները, առաջին բուժօգնությունը: ● Գլխի վնասվածքի տեսքերը, պատճառները, ախտանշանները, առաջին բուժօգնությունը: ● Ողնաշարի վնասվածքի տեսքերը, պատճառները, ախտանշանները, առաջին բուժօգնությունը: ● Կոնքի վնասվածքի տեսքերը, պատճառները, ախտանշանները, առաջին բուժօգնությունը: ● Կրծքավանդակի վնասվածքի տեսքերը, պատճառները, ախտանշանները, առաջին բուժօգնությունը: ● Որովայնի վնասվածքի տեսքերը, պատճառները, ախտանշանները, առաջին բուժօգնությունը: ● Բազուկ-թիակ-անրակային հոդապոկախտը, պատճառը, ախտանշանները, առաջին բուժօգնությունը: ● Տարբերամարմնամասանույնատեսքի վնասվածքը, առաջին բուժօգնությունը: ● Տարբերամարմնամասատարբերատեսքի վնասվածքը, առաջին բուժօգնությունը: ● Թունավորման ուղիները, ախտանշանները, առաջին բուժօգնությունը: ● Անոթագարկի հաճախականությունը չափելը: ● Մեխանիկական ճնշումաչափիչով և հնչյունալսիչով արյան ճնշում չափելը: ● Մեխանիկական ճնշումաչափիչով արյան ճնշում չափելը: ● Գլխի վերքակապումը: ● Շնչառության շարժումների հաճախականությունը չափելը: ● Կրծքավանդակ վերքակապելը: ● Որովայն վերքակապելը: ● Արյան տեղային հոսունությունը նվազեցնող միջոց դնելը: ● Բազուկի վերքակապումը: ● Նախաբազուկի վերքակապումը: ● Ձեռնաթաթի վերքակապումը:
--	--

- Բազուկ-նախաբազուկային հողի վերքակապումը:
  - Բազուկ-թիակ-անրակային հողի վերքակապումը:
  - Ազդրի վերքակապումը:
  - Սրունքի վերքակապումը:
  - Կոնք-ազդրային հողի վերքակապումը:
  - Ազդր-սրունքային հողի վերքակապումը:
  - Սրունք-ոտնաթաթային հողի վերքակապումը:
  - Ոտնաթաթի վերքակապումը:
  - Արյան տեղային արյունահորդություն առաջացնող միջոց դնելը:
  - Դեղանյութի զետեղումը ներարկիչի մեջ:
  - Դեղանյութի ենթամաշկային ներարկումը:
  - Դեղանյութի ներմկանային ներարկումը:
  - Դեղանյութի ներանոթային ներարկումը:
- Հմտություն**
- Ձեռք բերված տեսական և գործնական գիտելիքների կիրառում:
  - անոթագարկի հաճախականությունը չափել
  - մեխանիկական ճնշումաչափիչով և հնչյունալսիչով արյան ճնշումը չափել
  - մեխանիկական ճնշումաչափիչով և առանց հնչյունալսիչի արյան ճնշումը չափել
  - գլխի վնասվածք վերքակապել
  - շնչառության շարժումների հաճախականություն չափել
  - կրծքավանդակի վնասվածք վերքակապել
  - որովայնի վնասվածք վերքակապել
  - արյան տեղային հոսունությունը նվազեցնող միջոց դնել
  - արյան տեղային արյունահորդում առաջացնող միջոց դնել
  - բազուկի վնասվածք վերքակապել
  - նախաբազուկի վնասվածք վերքակապել
  - ձեռնաթաթի վնասվածք վերքակապել
  - բազուկ-նախաբազուկային հողի (շուրջբոլորի) վնասվածք վերքակապել
  - բազուկ-թիակ-անրակային հողի (շուրջբոլորի) վնասվածք վերքակապել
  - ազդրի վնասվածք վերքակապել
  - սրունքի վնասվածք վերքակապել
  - ազդր-սրունքային հողի (շուրջբոլորի) վնասվածք վերքակապել
  - ոտնաթաթի վնասվածք վերքակապել
  - կոնք-ազդրային հողի (շուրջբոլորի) վնասվածք վերքակապել
  - արյան տեղային արյունահորդություն առաջացնող միջոց դնել
  - արհեստական շնչառություն և սրտի անուղղակի սեղմում կատարել
  - դեղանոթից դեղանյութ զետեղել ներարկիչի մեջ
  - մարմին ենթամաշկային ներարկել դեղանյութ
  - մարմին ներմկանային ներարկել դեղանյութ

	<ul style="list-style-type: none"> ● մարմին ներանոթային ներարկել դեղանյութ: Կարողունակություն ● Հիվանդի (վնասվածքով, թունավորված) հետազոտության մեթոդներին և առաջին բուժօգնություն ցուցաբերելուն ● անձնական հիգիենայի կանոններին ● հիվանդի (վնասվածքով, թունավորված) խնամքի կազմակերպմանը ● առողջությունը պայմանավորող բաղադրիչների ճիշտ կիրառումը
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>Թեմա 1. Արտակարգ իրավիճակներում առաջին բուժօգնություն առարկայի նպատակը, խնդիրները, առանձնահատկությունները և հետազոտության մեթոդները: Հիվանդություն (վնասվածք, թունավորում): Հիվանդի (վնասվածքով, թունավորված) հետազոտությունը և ախտորոշումը: Արյունահոսություն, առաջին բուժօգնությունը</p> <p>Թեմա 2. Բազուկի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Նախաբազուկի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Ձեռնաթաթի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Բազուկ-թիակ-անրակային հոդապոկում (հոդապոկախտ)</p> <p>Թեմա 3. Ազդրի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Սրունքի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Ոտնաթաթի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը:</p> <p>Թեմա 4 . Գլխի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Կրծքավանդակի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Որովայնի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը:</p> <p>Թեմա 5. Տարբերամարմնամասանույնատեսքի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Տարբերամարմնամասատարբերատեսքի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը:</p> <p>Թեմա 6. Արտակարգ իրավիճակներում առաջին բուժօգնություն առարկայի նպատակը, խնդիրները, առանձնահատկությունները և հետազոտության մեթոդները: Հիվանդություն (վնասվածք, թունավորում): Անոթազարկի հաճախականության չափումը: Արյան ճնշման չափումը:</p> <p>Թեմա 7. Հիվանդի (վնասվածքով, թունավորված) հետազոտությունը և ախտորոշումը: Արյունահոսություն, առաջին բուժօգնությունը: Արյան տեղային արյունահորդում: Դեղանյութի զետեղումը դեղանոթից ներարկիչի մեջ: Դեղանյութի ենթամաշկային ներարկումը: Դեղանյութի ներմկանային ներարկումը: Դեղանյութի ներանոթային ներարկումը:</p> <p>Թեմա 8. Բազուկի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Նախաբազուկի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Ձեռնաթաթի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Բազուկ-թիակ-անրակային հոդապոկում (հոդապոկախտ): Բազուկի վերքակապումը: Նախաբազուկի վերքակապումը: Ձեռնաթաթի վերքակապումը:</p> <p>Թեմա 9. Ազդրի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Սրունքի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Ոտնաթաթի</p>

	<p>վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Ազդրի վերքակապումը: Սրունքի վերքակապումը: Ոտնաթաթի վերքակապումը:</p> <p>Թեմա 10. Գլխի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Կրծքավանդակի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Որովայնի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Գլխի վերքակապումը: Կրծքավանդակի վերքակապումը: Որովայնի վերքակապումը:</p> <p>Թեմա 11. Ողնաշարի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Կոնքի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Թունավորում, առաջին բուժօգնությունը:</p> <p>Թեմա 12. Տարբերամարմնամասանույնատեսքի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Տարբերամարմնամասատարբերատեսքի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Բազուկ-թիակ-անրակային հոդի վերքակապումը, բազուկ-նախաբազուկային հոդի վերքակապումը, նախաբազուկ-ձեռնաթաթային հոդի վերքակապումը: Կոնք-ազդրային հոդի վերքակապումը, ազդր-սրունքային հոդի վերքակապումը, սրունք-ոտնաթաթային հոդի վերքակապումը, մարմնի ջերմաստիճանի չափում:</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Գնահատումն իրականացվում է «ՎՊՀ ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ»-ին համապատասխան:</p> <p>https://new.vsu.am/karg/2023/usanoxneri%20giteliqneri%20stugman.pdf</p>
<p>Գրականություն</p>	<p>Պարտադիր-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. В.И.Покровский. Популярная медицинская энциклопедия. 1989 2. А. Воробьева. Учебное пособие для подготовки медицинский сестер. 2001 3. Ա. Ն. Մուրատով . Վիրաբուժություն և հիվանդների խնամքը , 1989 4. Գ. Ստամբուլցյան , " Ներքին հիվանդություններ " , 2000 5. Ս. Մինասյան , Առողջագիտություն , 2008 6. Օ. Ջուհարյան , Կենսագործունեության անվտանգություն , 2005 7. А. Воробьева. Справочник практического врача. 2000 8. Վ. Ս. Մադոյան, Լ. Վ. Եդոյան, Մեթոդական ցուցումներ բժշկագիտության հիմունքներ և առողջության պահպանում ու արտակարգ իրավիճակներում առաջին բուժօգնություն առարկաների գործնական պարապմունքների վերաբերյալ, 2018 <p>Լրացուցիչ-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Կարմիր խաչ, Առաջին օգնության հիմունքներ, 1999 2. Վ. Մադոյան , "Մեթոդական ցուցումներ բժշկագիտության հիմունքներ առարկայից " , 2000 3. Е.А.Федина. Справочник провизора – консультанта. 2005 4. Է. Ս.Գաբրիելյան , Ֆարմակոլոգիա, 1998 5. Վ. Ա. Աբովյան, Առաջին օգնություն / հանրամատչելի

3. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹԱՄԱՍ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ՀԼԳ/բ-175 - Գրաբար			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2+2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տար կիսամյակ	2-րդ կուրս, 3-րդ և 4-րդ կիսամյակներ			
Ժամերի քաշխումը	Լսարանային	56	Դասախոսություն	
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	28+28
	Ինքնուրույն	64 (32+32)		
	Ընդամենը	120 (60+60)		
Ստուգման ձևը	Ստուգարք			
Դասընթացին պատակը	Ուսանողներին տալ համապարփակ գիտելիքներ գրաբարի հնչյունական, հոլովման և խոնարհման համակարգերի վերաբերյալ:			
Դասընթացի վերջնաբովանակումները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնաբովանակումները.</p> <p><i>Գիտելիք</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Կտիրապետի գրաբարի ուղղագրությանը և արտասանությանը Կտիրապետի գրաբարի հոլովման և խոնարհման համակարգերի առանձնահատկություններին <p><i>Հմտություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Կարողանա ճիշտ կարդալ գրաբար տեքստերը Կհասկանա հայ հին մատենագրության բովանդակությունը <p><i>Կարողունակություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն Հետազոտություններ կատարելու կարողություն Ինքնուրույն աշխատելու կարողություն 			
Դասընթացի բովանդակ	Գրաբարն իբրև 5 -11-րդ դ.դ. գրական լեզու: Գրաբարի			

ուրթունք

հնչյունական համակարգը. այբուբեն: Չայնավորներ և բաղաձայններ: Երկբարբառներ և եռաբարբառներ: Ընդհանուր-պատմական հնչյունափոխություն: Շեշտ և շեշտից կախված հնչյունափոխություն: Հոլովների կազմությունը: Ա արտաքին հոլովում: Ա ներքին հոլովում: Ե պարզ հոլովում: Ի պարզ հոլովում: Ի-ա արտաքին և ներքին հոլովումներ: Ո պարզհոլովում: Տրական հոլով. Ում վերջավորություն ստացող բառեր: ՈԻ պարզ հոլովում: Ո-ա խառն հոլովում: Դերանուն: Տեսակները: Անձնական դերանունների հոլովումը: Փոխադարձ դերանունների հոլովումը: Ցուցական դերանունների հոլովումը: Ցուցական դերանունների հոլովումը գոյականների հետ: Ստացական դերանունների հոլովումը: Հարաբերական դերանունների հոլովումը: Հարցական դերանունների հոլովումը: Անորոշդերանունների հոլովումը: Որոշյալ դերանունների հոլովումը: Ածականների հոլովումը: Ածականի համեմատության աստիճանի կազմության առանձնահատկությունները: Ընթերցանություն և թարգմանություն: Թվականների կազմության առանձնահատկությունները: Ընթերցանություն և թարգմանություն: Թվականների հոլովումը: Անգիր հատվածներ: Խոնարհում: Լծորդ և լծորդություն: Պարզ և ածանցավորբայեր: Ներգործաձև և կրավորաձև խոնարհում: Պարզևբաղադրյալ ժամանակներ: Բայահիմքեր: Ներկայի հիմք: Ներկա ժամանակաձև: Անցյալանկատար ժամանակաձև: Առաջինապատնի ժամանակաձև: Արգելական հրամայական: Անորոշ, անցյալ, ենթակայական և ապառնի դերբայներ: Անցյալ կատարյալի հիմքից կազմվող ժամանակաձևեր: Անցյալ կատարյալի հիմքի կազմությունը: Անցյալ կատարյալ ժամանակը: Երկրորդ ապառնի: Բունհրամայական: Հորդորական հրամայական: Պատճառական բայեր: Միադիմիբայեր: Բաղադրյալ ժամանակաձևեր՝ անցյալդերբայով: Բաղադրյալ ժամանակաձևեր՝ ապառնի դերբայով: Պակասավորբայեր: Անկանոնբայեր: Խոնարհման հիմնական տիպերը և նրանց կազմության օրինաչափությունները: Հայերենի բայաձևերի կազմության, ծագման և զարգացման օրինաչափությունները: Մակբայներ: Ձևի, տեղի, ժամանակի, չափի մակբայներ: Նախդիրներ: *Առ, ի, գ, ըստ, ընդ, ց* նախդիրը: Ընթերցանություն և թարգմանություն:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	<p>Տեսական գիտելիքները ստուգվում են գործնական պարապմունքների ընթացքում կատարված հարցումների, ինքնուրույն աշխատանքների և ստուգարքների միջոցով:</p> <p>Գործնական աշխատանքները՝ չորս ընթացիկ ստուգում՝ 10-ական միավոր գնահատմամբ:</p> <p>Ինքնուրույն աշխատանքը՝ երկու հարցում՝ 10-ական միավոր գնահատմամբ:</p> <p>Ստուգարք՝ երկու ստուգում՝ 20-ական միավոր գնահատմամբ</p>
Գրականություն	<p>Պարտադիր</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ա. Աբրահամյան, Գրաբարի ձեռնարկ, 1976: 2. Գ. Խաչատրյան, Գրաբարի շարահյուսության ձեռնարկ, 1989: 3. Լ. Խաչատրյան, Գ. Թոսունյան, Գրաբարի դասագիրք, 2004: 4. Հ. Ավետիսյան, Ռ. Ղազարյան, Գրաբարի ձեռնարկ, 1976: 5. Հ. Ավետիսյան, Որոշիչ-որոշյալիկապակցությունը գրաբարում, 1972: 6. Մ. Աբեղյան, Երկեր, հ. 2., 1974: 7. Մ. Աբեղյան, Հայոց լեզվի տեսություն, 1965: 8. Պ. Շարաբխանյան, Գրաբարի ձեռնարկ, 1974: 9. Պ. Շարաբխանյան, Գրաբարի շաղկապները, 1960: 10. Վ. Առաքելյան, Գրաբարի հոլովումը և խոնարհումը, 1945: 11. Վ. Համբարձումյան, Գրաբարի ինքնուսույց, 1999: <p>Լրացուցիչ՝</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Խորենացի, Պատմութիւն Հայոց: 2. Ագաթանգեղոս, Պատմութիւն Հայոց: 3. Բուզանդ, Պատմութիւն Հայոց: 4. Եղիշե, Վասն Վարդանայ եւ հայոց պատերազմի: 5. Եզնիկ, Եղծ աղանդոց: 6. Կորին, Վարք Մաշտոցի

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ՄՄ/բ-128- Հոգեբանություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 4-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	28	Դասախոսություն	14
			Մեմինար	14

			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	32		
	Ընդամենը	60		
Ստուգման ձևը	Ստուգարք			
Դասընթացինպատասկը	<p>Առարկայի նպատակն է.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ուսանողներին զինել հոգեբանության մասին գիտելիքներով: • Խորացնել և ընդլայնել ուսանողների ընդհանուր տեսական, հոգեբանական և մեթոդական գիտելիքները: • Ուսանողներին գաղափարտալ ընդհանուր հոգեբանության օրինաչափություններիմասին: • Ընդհանուր հոգեբանության բնագավառում ձեռքբերած գիտելիքներն և ունակությունները կիրառել պրակտիկ գործունեության մեջ: • Նախապատրաստել հոգեբանական գիտությունների շարքի առարկաների (սոցիալական հոգեբանություն, սոցիոլոգիա, սպորտային հոգեբանությունևայլն) հետագա առավել գիտական և լուրջ ուսումնասիրություններին: 			
Դասընթացիվերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p><i>Գիտելիք</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Հոգեբանության սահմանումը, • Հոգեբանության առարկան, • Հոգեբանության հիմնական մեթոդները, • Հոգեբանության կողմից լուծվող հիմնականխնդիրները, • Գործունեության կառուցվածքը: • Իմացական գործընթացները՝ զգայություն, ընկալում, ուշադրություն, հիշողություն, մտածողություն, երևակայություն: • մարդու հույզերն ու զգացմունքները, • ըստ խառնվածքի դասակարգումը, յուրաքանչյուր տիպի առանձնահատկությունները: <p><i>Հմտություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Տիրապետում է հոգեբանություն գիտության առարկային, մեթոդներին և խնդիրներին: 			

	<ul style="list-style-type: none"> • Տիրապետում է անձի և գործունեության կառուցվածքի մասին գիտելիքներին: • Ունի անհրաժեշտ գիտելիքներ իմացական գործընթացների վերաբերյալ: • Ունի անհրաժեշտ գիտելիքներ հուզականային գործընթացների վերաբերյալ: <p><i>Կարողունակություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ձեռքբերած տեսական գիտելիքները կիրառել գործնականում, • Կիրառել ընդհանուր հոգեբանության հետազոտության մեթոդները, որոշ գիտական հարցերի վերաբերյալ կատարել ինքնուրույն եզրահանգումներ:
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>Թեմա 1 <i>Հոգեբանության առարկան, արդի խնդիրները, մեթոդները:</i> Թեմա 2 <i>Հոգեբանության ծագումն ու զարգացումը, ներկա վիճակը, ճյուղերը, կառուցվածքը:</i> Թեմա 3. <i>Հոգեկանի ծագումն ու զարգացումը:</i> Թեմա 4 <i>Անձնավորություն :</i> Թեմա 5. <i>Միջանձնային հարաբերությունների հոգեբանություն:</i> Թեմա 6 <i>Գործունեության հոգեբանական բնութագիրը:</i> Թեմա 7 <i>Ուշադրություն:</i> Թեմա 8 <i>Հատորդակցում և լեզու:</i> Թեմա 9 <i>Զգայություն:</i> Թեմա 10 <i>Ըմբռնում:</i> Թեմա 11 <i>Հիշողություն:</i> Թեմա 12 <i>Մտածողություն:</i> Թեմա 13 <i>Երևակայություն:</i> Թեմա 14 <i>Հույզեր և զգացմունքներ</i> Թեմա 15 <i>Խառնվածք, բնավորություն:</i></p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Ստուգման ձևը և գնահատման մեթոդը`</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Ընթացիկ ստուգումների հաշվառում:</li> </ul> <p>Գնահատման չափանիշները`</p> <ul style="list-style-type: none"> • Երկու ընթացիկ ստուգումների` թեստային առաջադրանքների հաշվառում, • Երկու ինքնուրույն աշխատանքների հաշվառում /ռեֆերատ, մշակում, զեկույց/, • Գործնական աշխատանքների հաշվառում:
<p>Գրականություն</p>	<p>Պարտադիր</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Նալչաջյան Ա.Ա. Հոգեբանության հիմունքներ, Ե.1997 2. Ավանեսյան Հ., Հովհաննիսյան Հ., հովհաննիսյան Ս.,

	<p>Ասրիյան Է. Հոգեբանություն. դեմքեր, փաստեր/ Ուսումնական ձեռնարկ. Եր. ԵՊՀ հրատ. 2010, 204 էջ</p> <p>3. Психология. Учебное пособие под. Ред. Е. И. Рогова. М., 2005 3. Маклаков А. Г. Общая психология. М., 2007</p> <p>4. Столяренко Л. Д. Основы психологии. Ростов-на-Дону, 2005</p> <p>5. Блейхер, Вадим Моисеевич, and Инна Вадимовна Крук. "Толковый словарь психиатрических терминов"</p> <p>Լրացուցիչ</p> <p>1. КАЗАКОВ Ю.Н, ЗОЛОТАРЁВА Г.К "ОБЩАЯ ПСИХОЛОГИЯ РАЗДЕЛ "ВВЕДЕНИЕ В ПСИХОЛОГИЮ" Конспект лекций."</p> <p>2. Немов, Р. С. "Психология: учеб. для студ. высш. пед. учеб. заведений: в 3 кн." М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС (2003).</p> <p>3. http://www.uni.edu/tan/structuralism.htm</p> <p>4. http://psychology.about.com/od/historyofpsychology/a/schoolsthought.htm</p>
--	---

Դասընթացի փվանիշը, անվանումը	ՄՀ/բ-132 - Մանկավարժություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի, 6-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	28	Դասախոսություն	14
			Մեմինար	14
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	32		
	Ընդամենը	60		
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացին պատասկը	Ուսանողներին զինել մանկավարժական տեսական գիտելիքները արդյունավետ կիրառելու կարողություններով և հմտություններով, ընդարձակել նրանց մանկավարժական աշխարհայացքը զարգացնել մանկավարժական վերլուծական, համադրական և ստեղծագործական կարողությունները: Ձևավորել մանկավարժական տարբեր իրավիճակներում արագ կողմնորոշվելու կարողություն:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. <i>Գիտելիք</i> <ul style="list-style-type: none"> մանկավարժության առարկան, հիմնական հասկացությունները, կարևորագույն խնդիրները, 			

	<ul style="list-style-type: none"> • մանկավարժության կապը այլ գիտությունների հետ, • մանկավարժական գիտաճյուղերի բնութագիրը, • մանկավարժության գիտահետազոտական մեթոդները, • անձնավորության զարգացման և ձևավորման գործոնները, • անձնավորության զարգացման տարիքային փուլերը, • կրթության բովանդակության ընդհանուր բնութագիրը, • ուսուցման գործընթացի էությունը, • ուսուցման սկզբունքները, • ուսուցման մեթոդները և միջոցները, • ուսուցման կազմակերպման ձևերի էվոլյուցիոն զարգացումը, • դասը որպես ուսուցման կազմակերպման հիմնական ձև, • ուսուցման կազմակերպման օժանդակ ձևերը, • ուսուցման գործընթացի կազմակերպման դիդակտիկական նոր համակարգերը, • ուսուցման գործընթացի ախտորոշումն ու վերահսկումը, • ուսուցման ժամանակակից մեթոդների ու տեխնոլոգիաների կիրառումը դպրոցում, • ուսուցչին ներկայացվող կոմպետենցիաներ և մասնագիտական կոմպետենտություն, • դաստիարակությանն պատասկի հիմնախնդիրը, • դաստիարակության գործընթացի էությունը, առանձնահատկությունները, • դաստիարակության օրինաչափությունները, սկզբունքները, • դաստիարակության մեթոդները և կազմակերպման ձևերը, • դաստիարակության բաղադրամասերը: <p><i>Հմտություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>մանկավարժության հիմնական հասկացությունների բնութագրմանը,</i>
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> • տեսական գիտելիքները գործնականում կիրառելուն • ուսուցման և դաստիարակության մեթոդների ու տեխնոլոգիաների իմաստավորմանը, • ուսուցման և դաստիարակության սկզբունքների իմաստավորմանը, • տնօրենի, փոխտնօրենների, ուսուցիչ-դաստիարակի կոմպետենցիաների գաղափարագրմանը • մանկավարժական վարպետությանը: <p><i>Կարողունակություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • արդյունավետ օգտվել մանկավարժության գիտահետազոտական մեթոդներից, • իմաստավորել անձի զարգացման գործոնները, • իմաստավորել անձի զարգացման տարիքային շրջափուլերը, • իմաստավորել ուսուցման և դաստիարակության կազմակերպման օժանդակ ձևերը, • բնութագրել ուսուցողական և միավորային մատյանները, • ներկայացնել արդի գնահատման համակարգը, • ներկայացնել ուսուցման ժամանակակից տեխնոլոգիաները, • կարևորել ուսուցչին ներկայացվող կոմպետենցիաները, • տրամաբանել մասնագիտական կոմպետենտության ձեռքբերման պահանջները • արագ կողմնորոշվել տարաբնույթ դաստիարակչական իրավիճակներում, • տիրապետի մանկավարժական տեխնիկային, • տիրապետի կոլեկտիվի տեսական հիմունքներին, • տիրապետի դպրոցի կառավարման հիմունքներին:
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>Թեմա 1. Մանկավարժությունը ծագումը, օբյեկտը, առարկան, հիմնական հասկացությունները: Դաստիարակության նպատակի հիմնախնդիրը մանկավարժության մեջ:</p> <p>Թեմա 2. Անձնավորության զարգացման գործոնները, տարիքային փուլերը: Անձնավորության ձևավորման խնդիրը մանկավարժության մեջ:</p>

	<p>Թեմա 3. Դիդակտիկայի էությունը, հիմնական հասկացությունների բնութագիրը: Ուսուցման գործընթացի էությունը, օրինաչափությունները, սկզբունքները: Ուսուցման մեթոդները, կազմակերպման ձևերը:</p> <p>Թեմա 4. Դաստիարակության գործընթացի էությունը, իմաստները, օրինաչափությունները, առանձնահատկությունները: Դաստիարակության սկզբունքները: Դաստիարակության մեթոդները, դրանց դասակարգումը, դաստիարակության կազմակերպման ձևերը:</p> <p>Թեմա 5. Աշակերտական կոլեկտիվի ձևավորումը:</p> <p>Թեմա 6. Դպրոցականների աշխարհայացքի ձևավորումը:</p> <p>Թեմա 7. Դաստիարակության բաղադրամասերը:</p> <p>Թեմա 8. Դպրոցի կառավարման հիմունքները:</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Բանավոր, գրավոր հարցում, թեստ, գիտականություն, ինքնուրույնություն, ակտիվություն, խոսքի հստակություն: Ստուգման ձևը և գնահատման մեթոդը`</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Ընթացիկ ստուգումների հաշվառում:</li> </ul> <p>Գնահատման չափանիշները`</p> <ul style="list-style-type: none"> • Երկու ընթացիկ ստուգումների` թեստային առաջադրանքների հաշվառում, • Երկու ինքնուրույն աշխատանքների հաշվառում /ռեֆերատ, մշակում, զեկույց/, <p>Գործնական աշխատանքների հաշվառում:</p>
<p>Գրականություն</p>	<p>Պարտադիր-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Յու. Ամիրջանյան, Ա. Ա. Սահակյան, Մանկավարժություն, Ե.2004 2. Ն. Ե. Կովալյով, Բ. Ֆ. Ռայսկի, Ն.Ա.Սորոկին, Մանկավարժության ներածություն 3. Գ. Ե. Ղույումչյան, Մանկավարժություն, 1,2 գիրք, Ե 2005 4. Յու. Կ. Բարանսկի, Մանկավարժություն, հատոր 1-2, Ե. 1986 5. Վ. Ա. Կրուտեցկի, Մանկավարժական հոգեբանության հիմունքներ, Ե.1976 6. Ս. Պ. Մանուկյան, Մանկավարժական ընդհանուր հիմունքներ, Ե.1999 7. Լեոնտև, Հոգեկանի զարգացման պրոբլեմները, Ե. 1968 8. И. П. Подласый, Педагогика, М. 2003 9. Б. П. Есупова, Основы дидактики, 1967 10. А. С. Макаренко, Педагогическая поэма, М. 1979 <p>Լրացուցիչ-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Յան Ամոս Կոմենսկի, Մեծ դիդակտիկա, Երևան, 1962թ. 2. Ա. Մակարենկո, Մանկավարժական ընտիր երկեր, Երևան, 1950թ. 3. Ա. Դիստերվեզ, Մանկավարժական ընտիր երկեր, Երևան, 1963թ. 4. Ժ.Ժ. Ռուսսո, Էմիլ կամ դաստիարակության մասին, 2 հատոր, Երևան, 1960թ., 1962թ.

	<p>5. Կ. Դ. Ուշինսկի, Մանկավարժական ընտիր երկեր, 2 հատոր, Երևան, 1958թ., 1959թ.</p> <p>6. Խ. Աբովյան, Պատմություն Տիգրանի կամ բարոյական խրատներ հայմանուկներին:</p> <p>7. Կրթության մասին ՀՀօրենք, 2003</p> <p>8. ՄանուկՄկրտչյան, ՀՀ կրթակարգը և պետական չափորոշիչները, 2004</p> <p>9. СлостенинВ. А., Исаев И. Ф., МищенкоА. И., ШияновЕ. Н., Педагогика, М., 2004</p>
--	---

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Ո/բ-001- Հայոց պատմություն-1			
Դասընթացին հասկացվող կրեդիտը	5 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-ին տարի, 1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	70	Դասախոսություն	50
			Մեմինար	20
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	80		
	Ընդամենը	150		
Ստուգման ձևը	Ընթացիկ քննություն			
Դասընթացի նպատակը	<p>Դասընթացի նպատակն է սովորողի մոտ ձևավորել տեսական պատկերացումներ Հայ ժողովրդի կազմավորման պատմաաշխարհագրական միջավայրի, Բ.ա. 3-1-ին հազարամյակներում ձևավորած պետական կազմավորումների քաղաքական և մշակութային պատմության, հարևան պետությունների հետ նրա ռազմաքաղաքական տնտեսական և հոգևոր-մշակութային հարաբերությունների մասին: Դասընթացի նպատակներից է նաև ուսանողի մոտ ձևավորել հստակ պատկերացումներ Հայոց պատմության հնագույն և հին շրջանի առանցքային հիմնախնդիրների և պատմագիտության մեջ դրանց վերաբերյալ առաջադրված տեսակետների վերաբերյալ:</p>			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p><i>Գիտելիք</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ունենա հիմնարար մասնագիտական գիտելիքներ հայ ժողովրդի հնագույն և հին շրջանի պատմությունից և կարողանա դրանք կիրառել գործնականում, • Պատկերացնի Հայ ժողովրդի պատմության ընթացքը, նրա փուլերը, կարևորագույն իրադարձությունները, • նրա վարչաքաղաքական վերաձևությունների պատճառահետևանքային հարաբերությունները: <p><i>Հմտություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Կարողանա տեսական գիտելիքները կիրառել 			

	<p>պատմական իրողությունները հասկանալու համար,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Կարողանա Հայաստանի վարչաքաղաքական վերափոխությունների կոնկրետ փաստերն ու երևույթները բացահայտել և մեկնաբանել ընդհանուր տեսությունների, գաղափարների տեսանկյունից • Կարողանա գիտելիքները կիրառել հայոց և համաշխարհային պատմության քաղաքական զարգացումները հասկանալու համար <p><i>Կարողունակություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Հայոց հին շրջանի պատմության ընթացքը և դրանից բխող հետևությունները կրթադաստիրակչական գործընթացում գնահատելու և օգտագործելու կարողություն, • պատմական տարբեր դարաշրջաններում գոյություն ունեցած հայկական պետականությունների վարչաքաղաքական, տնտեսական և հոգևոր-մշակութային համակարգերի միջև գոյություն ունեցած ընդհանրությունները, նմանություններն ու տարբերությունները բացահայտելու կարողություն, • պատմական կոնկրետ ժամանակի և պատմաքաղաքական իրողությունների ազդեցությունները հայկական քաղաքակրթության ինքնատիպությունների ձևավորման գործում ճիշտ ընկալելու կարողություն, • հայկական քաղաքակրթության պատմական զարգացման օրինաչափությունները ընկալելու և վերլուծելու կարողություն, • պատմական իրողությունները հասկանալու համար կոնկրետ տեսական գիտելիքների կիրառման կարողություն, • հայոց պատմության առանքային խնդիրները համադրելու կարողություն, • ստացած գիտելիքների միջոցով համաշխարհային նորագույն քաղաքական զարգացումները հասկանալու կարողություն, • պատմական կոնկրետ փաստերն ու երևույթները ընդհանուր տեսությունների, գաղափարների տեսանկյունից բացահայտելու կարողություն, • հայ արդի սոցիալ-մշակութային գործընթացների ու միտումների վերաբերյալ վերլուծություններ կատարելու կարողություն • մշակութային արժեքների բազմացման, պահպանման ու փոխանցման գործընթացի հետ կապված սեփական հետազոտություններ կազմակերպելու կարողություն • տվյալ պատմական ժամանակաշրջանում նշանավոր գործիչների վարքն ու գործունեությունը վերլուծելու կարողություն • պատմական զարգացման փուլերն ու դրանց օրինաչափությունները համեմատելու կարողություն • պատմական անցյալի դեպքերն ու իրադարձությունները
--	--

	<p>վերլուծելու, դրանց միջև ինքնուրույն եզրակացություններ, համեմատություններ, զուգահեռներ անցկացնելու կարողություն:</p> <ul style="list-style-type: none"> • համադրել պատմագիտության մեջ առկա տարբեր ուղղությունները, տեսությունները և փաստարկել սեփական դիրքորոշումը: • պատմության վերաբերյալ բազմաբնույթ գիտելիքների համակարգման և տեսական վերլուծության կարողություն • պատմական փաստերը համադրելու և երևույթները համակողմանի գնահատելու կարողություն • հասարակական կյանքի վրա համաշխարհային գործընթացների ազդեցությունը հասկանալու կարողություն • մասնագիտորեն ընկալել ժամանակակից աշխարհի սոցիալական, մշակութային, տնտեսական և քաղաքական զարգացման պայմանները, պատմական զարգացման կայուն միտումները • ազատ կողմնորոշվել համաշխարհային քաղաքակրթությունների և հայրենական պատմության հրատապ ու հանգուցային հարցերի վերաբերյալ ժամանակակից մոտեցումներում, տեսակետներում և պատկերացումներում • տեսական գիտելիքներն օգտագործել գործնական խնդիրներ լուծելու համար: • փոփոխվող սոցիալական իրականության և գիտության զարգացման ժամանակակից պայմաններում վերագնահատել կուտակված փորձն ու վերլուծել իր հնարավորությունները: • օգտագործելով նորագույն կրթական տեխնոլոգիաները ձեռք բերել նոր գիտելիքներ: • տրամաբանորեն ճիշտ ձևակերպել գրավոր և բանավոր խոսքը, գիտական հիմունքներով կազմակերպել իր աշխատանքը • միջմշակութային տարբերությունները և բազմազանությունները ընկալելու կարողություն
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>Թեմա 1. Հայոց պատմություն առարկան, նրա ուսումնասիրության օբյեկտը, հետազոտության մեթոդաբանությունն ու նպատակները:</p> <p>Թեմա 2. Կուր-արաքսյան մշակույթը:</p> <p>Թեմա 3. Շումերական էպոսի Արատտա երկիրն ու նրա տեղադրությունը:</p> <p>Թեմա 4. Ուրարտուի վարչաքաղաքական նկարագիրը:</p> <p>Թեմա 5. Մինչսարգոնյան Միջագետքը և Հայկական լեռնաշխարհը:</p> <p>Թեմա 6. Սարգոնյան Միջագետքն ու Հայկական լեռնաշխարհը:</p> <p>Թեմա 7. Ուրի 3-րդ հարստությունը և Հայկական լեռնաշխարհը:</p> <p>Թեմա 8. Հայասան և նրա պատմաաշխարհագրական</p>

	<p>տեղադրության հարցը:</p> <p>Թեմա 9. Ռազմաքաղաքական փոխհարաբերությունները Հայաստանի և ԽՖՍՀ-ի տերության միջև Ք.ա. 14-րդ դ.:</p> <p>Թեմա 10. Հայաստան-Խաթի հարաբերությունները խեթական արքա Մուպիլուլումաս 1-ի կառավարման օրոք:</p> <p>Թեմա 11. Խեթական արքա Մուրսիլիս 2-րդը և Հայաստան:</p> <p>Թեմա 12. Խեթա-հայաստական հարաբերությունները 13-րդ դ.:</p> <p>Թեմա 13. Հայաստան և Խեթական տերության մայրամուտը:</p> <p>Թեմա 14. Հայ ժողովրդի փոյուզիական ծագման վարկածը. Փոյուզիական գործոնի դերը հայ ժողովրդի էթնոգենեզիսի մեջ:</p> <p>Թեմա 15. Ուրուստրի –Նաիրի համադաշնությունը Ք.ա. 13-րդ դ. առաջին կեսին:</p> <p>Թեմա 16. Ասորեստանի արքա Թուկուլտի-Նինուրտայի արշավանքները Նաիրի:</p> <p>Թեմա 17. Դայանի-Դիաուլի-Տայքը Ք.ա. 12-9-րդ դդ.:</p> <p>Թեմա 18. Ուրարտու պետության առաջացումը:</p> <p>Թեմա 19. Ուրարտուն Իշպուլինիի ու Մեուայի կառավարման օրոք:</p> <p>Թեմա 20. Ուրարտական պետության հզորացումը:</p> <p>Թեմա 21. Ուրարտուի թուլացումը Ք.ա. 7-րդ դ.:</p> <p>Թեմա 22. Հայ ժողովրդի էթնոգենեզիսի մեջ Մելիդ-թաբալյան գործոնի դերը:</p> <p>Թեմա 23. Թաբալի և Ասորեստանի հարաբերությունները Ք.ա. 8-7-րդ դդ.:</p> <p>Թեմա 24. Ուրարտական պետության թուլացումն ու անկումը:</p> <p>Թեմա 25. Հայկազունիների պետության առաջացման հարցը:</p> <p>Թեմա 26. Հայ-մարական և հայ պարսկական հարաբերությունները Ք.ա. 6-րդ դ.</p> <p>Թեմա 27. Հայաստանը Աքեմենյան սատրապություն</p> <p>Թեմա 28. Երվանդունիների Մեծ և Փոքր Հայքերի թագավորությունները:</p> <p>Թեմա 29. Մեծ Հայքի քաղաքական վերաձևությունները Արտաշես 1-ի օրոք:</p> <p>Թեմա 30. Հայկական աշխարհակալության կազմավորումը:</p> <p>Թեմա 31. Հայաստանը Ք.ա. 1-ին դ. առաջին կեսի միջազգային հարաբերություններում:</p> <p>Թեմա 32. Հայաստանը Ք.ա. 1-ին դ. երկրորդ կեսի միջազգային հարաբերություններում:</p> <p>Թեմա 33. Արտաշեսյան Մեծ Հայքի թուլացումն ու անկումը:</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ գործնական (սեմինար) և լաբորատոր

	<p>աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր, ▪ դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր, ▪ ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր: <p>Գնահատման չափանիշները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Սեմինար պարապմունքներ- գումարային առավելագույնը 40 միավոր, ստուգումների քանակը՝ 4, յուրաքանչյուրը՝ առավելագույնը 10 միավոր: 2. Ինքնուրույն աշխատանք- կիսամյակի ընթացքում հանձնարարվում է 1-2 ինքնուրույն աշխատանք, գումարային առավելագույնը 20 միավոր: 3. Ընթացիկ քննություններից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 20 միավոր:
<p>Գրականություն</p>	<p>Պարտադիր</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Կրկյաշարյան Ս., Հին Հայաստանի պետական կառուցվածքը (Մ.թ.ա. VI- Մ.թ. IV դդ.), Երևան, 2005: 2. Երեմյան Ս., Հայաստանն ըստ „Աշխարհացոյց,-ի, Երևան, 1963: 3. Մովսիսյան Ա., Հայաստանը Քրիստոսից առաջ երրորդ հազարամյակում, Երևան, 2005: 4. Քոսյան Ա., Ղազարյան Ռ., Խանգաղյան Մ., Մարտիրոսյան Ս., Մ.թ.ա. 15-րդ դ. ինթական աղբյուրները Հայկական լեռնաշխարհի մասին, Երևան, 2018:

5. Քոսյան Ա., Տուն Թորգոմայ, Երևան, 1998:
6. Քոսյան Ա., Հայկական լեռնաշխարհի տեղանունները, Երևան, 2004:
7. Ղազարյան Ռ., Հայաստ. Քաղաքական և մշակութային պատմությունը, Երևան, 2009:
8. Գրեկյան Ե., Բիայնիլի-Ուրարտու պետություն և հասարակություն, Երևան, 2016:
9. Յակնյան Ռ.. Էթնոքաղաքական տեղաշարժերը Մերձավոր Արևելքում և Հայկական լեռնաշխարհում մ.թ.ա. VII-VI դդ., Երևան, 2018:
10. Խորիկյան Հ., Հայաստանը և Այսրկովկասը Աքեմենյան Պարսկաստանի վարչական բաժանումներում (պատմաաշխարհագրական ուսումնասիրություն), Երևան, 2014:
11. Խորիկյան Հ., Աքեմենյան Պարսկաստանի վարչական բաժանումը, Երևան, 2021:
12. Ադոնց Ն., Հայաստանի պատմություն, Երևան, 1972:
13. Ստեփանյան Ա., Պատմության կերպավորությունները Մեծ Հայքում, Երևան, 2012:
14. Սարգսյան Գ., Հին Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական զարգացման մասին, Երևան, 1962:
15. Հակոբյան Թ., Հայաստանի պատմական աշխարհագրություն, Երևան, 1976:
16. Մանասերյան Ռ., Հայաստանը Արտավազդից մինչև Տրդատ Մեծ, Երևան, 1997:
17. Сукиасян А. Г., Очерк истории государства и права Биайнили-Урату (880-590 гг. до н. э.), Ереван, 1975
18. Иванчик А. И.. Киммерийцы и Урарту накануне восьмого похода Саргона II, Москва, 1990

Լրացուցիչ

19. Հայաստանի հարակից երկրների պատմություն, հ. 1, Հին շրջան, Երևան, 2013:
20. Հայ ժողովրդի պատմություն, ՀՄՄՀ ԳԱ հրատ, հ. 1-4:
21. Ղափանցյան Գ., Ուրարտուի պատմություն, Երևան, 1940:
22. BIAINILI-URARTU The Proceedings of the Symposium held in Munich 12-14 October 2007 Tagungsbericht des Münchner Symposiums 12.-14. Oktober 2007, Edited by S. Kroll C. Gruber U. et all., Peeters, 2012.

--	--

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/բ-002- Հայոց պատմություն-2			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	5 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-ին տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	70	Դասախոսություն	50
			Սեմինար	20
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	80		
	Ընդամենը	150		
Ստուգման ձևը	Ընթացիկ քննություն			
Դասընթացի նպատակը	Դասընթացի նպատակն է սովորողի մոտ ձևավորել տեսական պատկերացումներ հայ ժողովրդի Մ. թ. սկզբներից մինչև 12-րդ դ. վերջերն ընկած ժամանակաշրջանի քաղաքական, տնտեսական և մշակութային պատմության մասին: Դասընթացի նպատակներից է նաև ուսանողի մոտ ձևավորել հստակ պատկերացումներ Հայոց պատմության ուշ անտիկ և միջնադարյն ժամանակաշրջանների առանցքային հիմնախնդիրների և պատմագիտության մեջ դրանց վերաբերյալ առաջադրված տեսակետների վերաբերյալ:			
Դասընթացի վերջնաարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնաարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ունենա հիմնարար մասնագիտական գիտելիքներ հայ ժողովրդի հնագույն և հին շրջանի պատմությունից և կարողանա դրանք կիրառել գործնականում, • Պատկերացնի Հայ ժողովրդի պատմության ընթացքը, նրա փուլերը, կարևորագույն իրադարձությունները, • նրա վարչաքաղաքական վերաձևությունների պատճառահետևանքային հարաբերությունները: <p>Հմտություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • Կարողանա տեսական գիտելիքները կիրառել պատմական իրողությունները հասկանալու համար, • Կարողանա Հայաստանի վարչաքաղաքական վերափոխությունների կոնկրետ փաստերն ու երևույթները բացահայտել և մեկնաբանել ընդհանուր տեսությունների, գաղափարների տեսանկյունից • Կարողանա գիտելիքները կիրառել հայոց և համաշխարհային պատմության քաղաքական զարգացումները հասկանալու համար <p>Կարողունակություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • Հայոց հին շրջանի պատմության ընթացքը և դրանից բխող հետևությունները կրթադաստիարակչական 			

	<p>գործընթացում գնահատելու և օգտագործելու կարողություն,</p> <ul style="list-style-type: none"> • պատմական տարբեր դարաշրջաններում գոյություն ունեցած հայկական պետականությունների վարչաքաղաքական, տնտեսական և հոգևոր-մշակութային համակարգերի միջև գոյություն ունեցած ընդհանրությունները, նմանություններն ու տարբերությունները բացահայտելու կարողություն, • պատմական կոնկրետ ժամանակի և պատմաքաղաքական իրողությունների ազդեցությունները հայկական քաղաքակրթության ինքնատիպությունների ձևավորման գործում ճիշտ ընկալելու կարողություն, • հայկական քաղաքակրթության պատմական զարգացման օրինաչափությունները ընկալելու և վերլուծելու կարողություն, • պատմական իրողությունները հասկանալու համար կոնկրետ տեսական գիտելիքների կիրառման կարողություն, • հայոց պատմության առանքային խնդիրները համադրելու կարողություն, • հայ արդի սոցիալ-մշակութային գործընթացների ու միտումների վերաբերյալ վերլուծություններ կատարելու կարողություն • մշակութային արժեքների բազմացման, պահպանման ու փոխանցման գործընթացի հետ կապված սեփական հետազոտություններ կազմակերպելու կարողություն • տվյալ պատմական ժամանակաշրջանում նշանավոր գործիչների վարքն ու գործունեությունը վերլուծելու կարողություն • պատմական զարգացման փուլերն ու դրանց օրինաչափությունները համեմատելու կարողություն • պատմական անցյալի դեպքերն ու իրադարձությունները վերլուծելու, դրանց միջև ինքնուրույն եզրակացություններ, համեմատություններ, զուգահեռներ անցկացնելու կարողություն: • համադրել պատմագիտության մեջ առկա տարբեր ուղղությունները, տեսությունները և փաստարկել սեփական դիրքորոշումը • պատմական փաստերը համադրելու և երևույթները համակողմանի գնահատելու կարողություն • տեսական գիտելիքներն օգտագործել գործնական խնդիրներ լուծելու համար: • փոփոխվող սոցիալական իրականության և գիտության զարգացման ժամանակակից պայմաններում վերագնահատել կուտակված փորձն ու վերլուծել իր հնարավորությունները: • օգտագործելով նորագույն կրթական տեխնոլոգիաները ձեռք բերել նոր գիտելիքներ: • տրամաբանորեն ճիշտ ձևակերպել գրավոր և բանավոր
--	--

	<p>խոսքը, գիտական հիմունքներով կազմակերպել իր աշխատանքը</p>
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>Թեմա 1. Մեծ Հայքը դրածո արքաների կառավարման ժամանակաշրջանում: Թեմա 2. Մեծ Հայքը պարթևա-հռոմեական հակամարտության կիզակետում և Հռանդեայի համաձայնությունը: Թեմա 3. Մեծ Հայքը Տրդատ 1-ի ու Սանատրուկի օրոք: Թեմա 4. Մեծ Հայքի թագավորությունը 3-րդ դ. և Արշակունիների հարստության հաստատումը: Թեմա 5. Հայ-պարսկական հակամարտությունը 3-րդ դ. առաջին կեսին և դրա արդյունքները: Թեմա 6. Մեծ Հայքը „անիշխանության,, ժամանակաշրջանում: 298 թ. Մծբինի պայմանագիրը: Թեմա 7. Տրդատ 3-րդը և Մեծ Հայքի վարչաքաղաքական, տնտեսական, ռազմական, կրոնական վերափոխությունները: Թեմա 8. Մեծ Հայքը Խոսրով Կոտակի և Տիրանի օրոք: Թեմա 9. Մեծ Հայքը Արշակ 2-րդի և Պապի օրոք: Թեմա 10. Մեծ Հայքի թուլացումը և 385-387 թ. բաժանումը: Թեմա 11. Մեծ Հայքի թագավորության անկումը: Թեմա 12. Արևմտյան Հայաստանի վարչաքաղաքական դրությունը 4-րդ դ. վերջին քառորդից մինչև 6-րդ դ. առաջին կեսը: Թեմա 13. Արևելյան Հայաստանի վարչաքաղաքական դրությունը 5-րդ դ. երկրորդ քառորդից մինչև 6-րդ դ. վերջերը: Վարդանանց ու Վահանենց պատերազմները: Թեմա 14. Հայաստանը 7-րդ դ. առաջին կեսի պարսկա-բյուզանդական հակամարտության ոլորտում: Թեմա 15. Հայ առաքելական եկեղեցին 4-7-րդ դդ.: Թեմա 16. Վաղ միջնադարյան հայկական մշակույթը: Թեմա 17. Հայաստանն արաբական արշավանքների դարաշրջանում: Թեմա 18. Հայաստանը արաբական խալիֆայության տիրապետության ներքո: Թեմա 19. Հակաարաբական ազատագրական շարժումները 8-9-րդ դդ.: Թեմա 20. Հայաստանի փաստական ինքնավարության վերականգնումը: Թեմա 21. Բագրատունիների թագավորության հատատումը: Աշոտ 1-ին և Սմբատ 1-ին: Թեմա 22. Բագրատունիների թագավորության ներքին մասնատումը 10-րդ դ.: Թեմա 23. Բյուզանդիայի արևելյան քաղաքականությունը և Հայաստանը: Թեմա 24. Բագրատունիների թագավորության անկումը և դրա հետևանքները: Թեմա 25. Հայաստանը և սելջուկ թյուրքերի արշավանքները:</p>

	<p>Թեմա 26. Ազատագրական շարժումը սելջուկյան տիրապետության դեմ և Ջաքարյանների իշխանապետությունը:</p> <p>Թեմա 27. Հայաստանը մոնղոլական արշավանքների ժամանակաշրջանում:</p> <p>Թեմա 28. Հայաստանը մոնղոլական տիրապետության օրոք:</p> <p>Թեմա 29. Հայաստանի տնտեսական կյանքի նկարագիրը 10-14-րդ դդ.:</p> <p>Թեմա 30. Հայկական նյութական մշակույթը 10-14-րդ դդ.:</p> <p>Թեմա 31. Հայկական հոգևոր մշակույթը 10-14-րդ դդ.:</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր, ▪ ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր, ▪ դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգաբաժիններ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր, ▪ ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր: <p>Գնահատման չափանիշները.</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Սեմինար պարապմունքներ- գումարային առավելագույնը 40 միավոր, ստուգումների քանակը՝ 4, յուրաքանչյուրը՝ առավելագույնը 10 միավոր: 5. Ինքնուրույն աշխատանք- կիսամյակի ընթացքում հանձնարարվում է 1-2 ինքնուրույն աշխատանք, գումարային առավելագույնը 20 միավոր: 6. Ընթացիկ քննություններից յուրաքանչյուրը

<p>Գրականություն</p>	<p>գնահատվում է առավելագույնը 20 միավոր:</p> <p>Պարտադիր</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Կրկյաշարյան Ս., Հին Հայաստանի պետական կառուցվածքը (Մ.թ.ա. VI- Մ.թ. IV դդ.), Երևան, 2005: 2. Ադոնց Ն., Հայաստանը Հուստինիանոսի դարաշրջանում, Երևան, 1987: 3. Իսկանյան Վ., Հայ-բյուզանդական հարաբերությունները IV-VII դդ.: 4. Մուշեղյան Ա., Մովսես Խորենացու դարը, Երևան, 2007: 5. Մանասերյան Ռ., Տիգրան Մեծ. Հայաստանի պայքարը Հռոմի և Պարթևստանի դեմ, Երևան, 1987: 6. Երեմյան Ս., Հայաստանն ըստ „Աշխարհացոյց,-ի, Երևան, 1963: 7. Հակոբյան Թ., Հայաստանի պատմական աշխարհագրություն, Երևան, 1976: 8. Մանասերյան Ռ., Հայաստանը Արտավազդից մինչև Տրդատ Մեծ, Երևան, 1997: 9. Շահինյան Լ., Հայաստանը և առաջին Արշակունիները, Երևան, 1993: 10. Հարությունյան Բ. Մեծ Հայքի վարչա-քաղաքական բաժանման համակարգը ըստ „Աշխարհացոյց,-ի: Երևան, 2001: 11. Հարությունյան Բ., Հայոց Արևելից կողմերի և Ադվանքի պատմության և պատմական աշխարհագրության հարցեր, Երևան, 2016: 12. Վարդանյան Վ., Վասպուրականի Արշրունյաց թագավորություն, Երևան, 1969: 13. Վարդանյան Վ., Հայոց եկեղեցին վաղ միջնադարի քաղաքական խաչմերուկներում, Վաղարշապատ, 2005: 14. Մաթևոսյան Ռ., Բագրատունյաց Հայաստանի պետական կառուցվածքն ու վարչական կարգը, Երևան, 1990: 15. Մաթևոսյան Ռ., Տաշիր Ձորագետ, Երևան, 1982: 16. Կիրակոսյան Գ., Հայաստանը Լանկ-Թեմուրի և թուրքմենական ցեղերի արշավանքներ շրջանում, Երևան, 1997: 17. Բոգոյան Ա., Բյուզանդիայի արևելյան քաղաքականությունը և Կիլիկյան Հայաստանը, Երևան, 1988: 18. Մանանդյան Հ., Երկեր, հ. Բ, Գ, Դ,, Երևան, 1977-1981:
-----------------------------	--

	<p>19. Մելիքյան Ա., Սալմաստի ժայռաքանդակը, Երևան, 2016:</p> <p>20. Մելիքյան Կ., Հայոց եկեղեցու դիրքն ընդհանրական քրիստոնեական եկեղեցու համակարգում IV-VI դարի I կեսին, Երևան, 2016:</p> <p>21. Հայ ժողովրդի պատմություն, ՀՀ ԳԱԱ հրատ, հ. 2-3</p> <p>Լրացուցիչ</p> <p>22. Հայաստանի հարակից երկրների պատմություն, հ. 2, Միջին դարեր, Երևան, 2016:</p> <p>23. Յակոբեան Ա., Արքայատոհմերն ու իշխանատոհմերը Բուն Աղվանքում եւ Հայոց Արևելից կողմանքում անտիկից մինչև ԺԳ դար, Երևան, 2020:</p> <p>24. Հայ ժողովրդի պատմություն, ՀՄՍՀ ԳԱ հրատ, հ. 1-4:</p> <p>25. Հարությունյան Բ., Արծրունյաց իշխանական ընտանիքը Հայոց պատմության մեջ, Երևան, 2016:</p> <p>26. Հայ մշակույթի նշանավոր գործիչները V-XVIII դդ., Երևան, 1976:</p>
--	--

Դասընթացի անվանումը	Պ/բ-003-Հայոց պատմություն -3			
Դասընթացին հասկացվող կրեդիտը	5 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 3-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	70	Դասախոսություն	50
			Մեմինար	20
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	80		
	Ընդամենը	150		
Ստուգման ձևը	2 ընթացիկ քննություն			
Դասընթացի նպատակը	Դասընթացի նպատակն է սովորողներին գիտելիքներ տալ հայոց պատմության XI-XVI դարերի իրադարձությունների մասին, ամբողջական պատկերացում տալ Կիլիկիայի հայկական պետության կազմավորման ներքին և արտաքին քաղաքականության, անկման, թուրքմենական ցեղերի հարձակումների ժամանակաշրջաններում Հայաստանի դրության վերաբերյալ:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. <i>Գիտելիք</i> <ul style="list-style-type: none"> • Հայոց պատմությանը ընթացքը, կարևորագույն իրադարձությունները, Հայաստանի 			

	<p>քաղաքականությունը XI-XVI դդ.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ուսումնասիրվող ժամանակաշրջանի հիմնախնդիրները և դրանց վերաբերյալ ժամանակակից պատմագրության գնահատականները • Ազգային և օտար հեղինակների՝ հայերի և Հայաստանի XI-XVI դդ. մասին երկասիրությունները, հայ իրականության մեջ աղբյուրագիտական գիտելիքների առաջացման, աստիճանական զարգացման և համակարգման սկզբունքները <p><i>Հմտություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Պատմության բնագավառում մասնագիտական գործունեություն իրականացնելու հմտություններ • պատմական դեպքերի տրամաբանությունը, օրինաչափությունները, իրադարձությունների պատճառա-հետևանքային կապը հասկանալու ունակություն: • պատմական սկզբնաղբյուրների վերաբերյալ բազմաբնույթ գիտելիքների համակարգում և տեսական վերլուծություն • պատմական աղբյուրներում առկա ինֆորմացիայի տարբեր ձևերը օգտագործելու հմտություն • սկզբնաղբյուրների հետ աշխատելու հմտություններ • պատմագիտական հետազոտություններ կատարելու ունակություններ <p><i>Կարողունակություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • կոնկրետ տեսական գիտելիքների կիրառում պատմական իրողությունները հասկանալու համար • հայոց պատմության առանցքային խնդիրները համադրելու կարողություն • հայ արդի սոցիալ-մշակութային գործընթացների ու միտումների վերաբերյալ վերլուծություններ կատարելու կարողություն • պատմական զարգացման փուլերն ու դրանց օրինաչափությունները համեմատելու կարողություն • պատմական անցյալի դեպքերն ու իրադարձությունները վերլուծելու, դրանց միջև ինքնուրույն եզրակացություններ, համեմատություններ, զուգահեռներ անցկացնելու կարողություն:
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p><u>1.</u> Կիլիկիայի հայկական իշխանությունը և պետությունը: <u>2.</u> Մոնղոլական արշավանքները և Հայաստանը : <u>4.</u> Հայաստանը Լենկ Թեմուրի և նրա հաջորդների արշավանքների ժամանակաշրջանում <u>5.</u> Թուրք-պարսկական պատերազմները և Հայաստանը <u>6.</u> Հայկական մշակույթը 10-14-րդ դդ.</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Տեսական գիտելիքները գնահատվում են երկու միջանկյալ բանավոր քննություններով, յուրաքանչյուրը 20 միավոր:

	<ul style="list-style-type: none"> • Մեմինար պարապմունքները- Կիսամյակի ընթացքում յուրաքանչյուր ուսանող գործնական աշխատանքներից գնահատվում է 4 անգամ՝ յուրաքանչյուրը մինչև 10 միավոր (6 միավոր հանձնարարված նյութի գնահատում, 2 միավոր սկզբնաղբյուրների հետ աշխատանքի գնահատում, 2 միավոր 4 ական հարցերի միջոցով ուսանողի վերլուծելում համեմատելու, վերհիշելու ունակությունների գնահատում) • Ինքնուրույն աշխատանքը հանձնարարվում է կիսամյակում մեկ անգամ, գնահատվում մինչև 20 միավոր
<p>Գրականություն</p>	<p><i>Պարտադիր-</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Հայ Հայ ժողովրդի պատմություն, ՀՍՍՀԳԱ հրատ, հ. III, Երևան, 1976: 2. Հայ ժողովրդի պատմություն, ՀՍՍՀԳԱ հրատ, հ. IV, Երևան, 1972: 3. Ժամկոչյան Հ., Աբրահամյան Ա., Մելիք Բախշյան Ս., Պողոսյան Ս., Հայ ժողովրդի պատմություն (սկզբից մինչև XVIII դարի վերջը), Երևան, 1975: 4. Պողոսյան Ս. Հայ ժողովրդի պատմություն, հ. 2, Երևան, 1965: 5. Տեր-Պողոսյան Լ., Խաչակիրները և հայերը, հ. Ա, Երևան, 2005, հ. Բ., Երևան, 2007: 6. Դանիելյան Է., Մելքոնյան Ա., Հայոց պատմություն (հնագույն ժամանակներից մինչև մեր օրերը), Երևան, 2008: 7. Միրբայելյան Գ., Կիլիկիայի հայկական պետության պատմություն, Երևան, 2007: 8. Հայոց պատմություն, բազմահատորյակ, հ. III. Նոր ժամանակաշրջան (XVII դ. Երկրորդ կես - XIX դ. վերջ), գիրք առաջին, Երևան, ՀՀԳԱԱՊատմ. ինստ, "Զանգակ-97" հրատ., 2010, 9. Բալայան Վ., Արցախի պատմություն, Երևան, 2002: 5. Հովհաննիսյան Հ., Հայագիտությունը Ռուսաստանում /պատմագիտություն, XIX դ./, Երևան, 2004: <p><i>Լրացուցիչ-</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Սուքիասյան Ա., Կիլիկիայի հայկական պետության և իրավունքի պատմություն (IX – XIV դարեր), Երևան, 1978: 2. Բաբայան Լ., Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական և քաղաքական պատմությունը XII-XIV դարերում, Երևան, 1964:

3. Չաքարիա Քանաքեռցի, Պատմագրություն, Վաղարշապատ, 1870:
4. Գալոյան Գ., Հայաստանը մեծ տերությունների աշխարհակալական առճակատումներում (XVI դարից – 1917թ.), Երևան, 2004:
5. Կիրակոսյան Գ., Հայաստանը Լենկթեմուրի և թուրքմեն ցեղերի արշավանքների շրջանում (1386-1500), Երևան, 1997:
6. Հովհաննիսյան Աշ., Դրվագներ հայ ազատագրական մտքի պատմության, գիրք 2, Երևան, 1959:
7. Ուլուբաբյան Բ., Արցախի պատմությունը (սկզբիցմինչևներօրերը), Երևան, 1994:
8. Հայոց պատմության հիմնահարցեր, Երևան, 2000:
9. Աբրահամյան Ա., Համառոտ ուրվագիծ հայ գաղթավայրերի պատմության, Երևան, 1964:
10. Բուռնազյան Ա., Սոցիալ-տնտեսական հարաբերությունները Կիլիկիայի հայկական պետությունում, Երևան, 1973
11. Զուլալյան Մ., Հայ ժողովրդի պատմության հարցերը ըստ եվրոպացի հեղինակների XIII – XVII դարերում, Երևան, 1990:
12. Լեո, Հայոց պատմություն, Երկերի ժողովածու, հ. 2, Երևան, 1967:
13. Մանանդյան Հ., Երկեր, հ. Գ, Դ, Երևան, 1977, 1978:
14. Ուլուբաբյան Բ., Խաչենի իշխանությունը X – XVI դարերում, Երևան, 1975:
15. Կիրակոս Գանձակեցի, Հայոց պատմություն, Երևան, 1982:
16. Վարդան Արևելցի, Հայաստանի պատմություն, Վենետիկ, 1962:
17. Սմբատ Սպարապետ, Տարեգիրք, Վենետիկ, 1956:
18. Անապյան Հ. XVII դարի ազատագրական շարժումները Հայաստանում, Երևան, 1961:
19. Առաքել Դավրիժեցի, Պատմություն, Երևան, 1988:
20. Աբրահամյան Աշ., Իսրայել Օրի, Երևան, 1978:
21. Վարդանյան Ռ., Հայաստանի չափերն ու կշիռները, Երևան, 1989:
22. Օրմանյան Մ., Ազգապատում, հ. Ա, Բ, Գ, Ս. Էջմիածին, 2001:
23. Զուլալյան Մ., Արևմտյան Հայաստանը XVI – XVIII դարերում, Երևան, 1980
24. Աբրահամ Կրետացի, Պատմություն, Երևան, 1973
25. Աբրահամ Երևանցի, Պատմութիւն պատերազմացն, (1721-1736), Վենետիկ, 1977:
26. «Դավիթ Բեկ կամ Պատմություն Ղափանցոցե, Երևան, 1992:
27. «Նոր տետրակ, որ կոչի հորդորակ», Երևան, 1991:
28. «Հովսեփ Էմինի կյանքն ու արկածները, Բեյրութ, 1958:
29. «Հայաստանի Հանրապետության պառլամենտի օրենքները (1918-1920թթ.)», Երևան, 1998:

	<p>30. Մհեր Կարապետյան, Հայաստանը 1912-1920թթ., Երևան, 2006:</p> <p>31. Աճառյան Հր. Հայ գաղթավայրերի պատմություն, Երևան, 2002:</p>
--	--

Դասընթացի անվանումը	Պ/բ-Հայոց պատմություն - 4			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	5 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 4-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	70	Դասախոսություն	50
			Սեմինար	20
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	80		
	Ընդամենը	150		
Ստուգման ձևը	2 ընթացիկ քննություն			
Դասընթացի նպատակը	Դասընթացի նպատակն է սովորողներին գիտելիքներ տալ հայոց պատմության XVI-XIX դարերի իրադարձությունների մասին, ամբողջական պատկերացում տալ Հայաստանի դրության, հայ ազատագրության առաջին քայլերի վերաբերյալ:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p><i>Գիտելիք</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Հայոց պատմությանը ընթացքը, կարևորագույն իրադարձությունները, Հայաստանի քաղաքական դրությունը XVI-XIX դդ. • Հայ ազատագրական շարժման նախադրյալները, ազգային-ազատագրական շարժման գաղափարախոսության սկզբնավորումը • Ուսումնասիրվող ժամանակաշրջանի հիմնախնդիրները և դրանց վերաբերյալ ժամանակակից պատմագրության գնահատականները • Ազգային և օտար հեղինակների՝ հայերի և Հայաստանի XI-XIX դդ. մասին երկասիրությունները, հայ իրականության մեջ աղբյուրագիտական գիտելիքների առաջացման, աստիճանական զարգացման և համակարգման սկզբունքները <p><i>Հմտություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Պատմության բնագավառում մասնագիտական գործունեություն իրականացնելու հմտություններ • պատմական դեպքերի տրամաբանությունը, 			

	<p>օրինաչափությունները, իրադարձությունների պատճառա-հետևանքային կապը հասկանալու ունակություն:</p> <ul style="list-style-type: none"> • պատմական սկզբնաղբյուրների վերաբերյալ բազմաբնույթ գիտելիքների համակարգում և տեսական վերլուծություն • պատմական աղբյուրներում առկա ինֆորմացիայի տարբեր ձևերը օգտագործելու հմտություն • սկզբնաղբյուրների հետ աշխատելու հմտություններ • պատմագիտական հետազոտություններ կատարելու ունակություններ <p><i>Կարողունակություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • կոնկրետ տեսական գիտելիքների կիրառում պատմական իրողությունները հասկանալու համար • հայոց պատմության առանցքային խնդիրները համադրելու կարողություն • հայ արդի սոցիալ-մշակութային գործընթացների ու միտումների վերաբերյալ վերլուծություններ կատարելու կարողություն • պատմական զարգացման փուլերն ու դրանց օրինաչափությունները համեմատելու կարողություն • պատմական անցյալի դեպքերն ու իրադարձությունները վերլուծելու, դրանց միջև ինքնուրույն եզրակացություններ, համեմատություններ, զուգահեռներ անցկացնելու կարողություն:
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p><u>Թեմա 1.</u> Հայ ազատագրական շարժման առաջին քայլերը: <u>Թեմա 2.</u> Հայկական գաղթավայրը (XIV դարի կեսերից- XVII դարի կեսեր): <u>Թեմա 3.</u> Հայկական մշակույթը (XIV դարի կեսեր-XVII դար): <u>Թեմա 4.</u> Ազատագրական ուղիների որոնումներն Արևելյան Հայաստանում: <u>Թեմա 5.</u> Ազատագրական պայքարը Սյունիքում և Արցախում: <u>Թեմա 6.</u> Հայ ազատագրական շարժումը XVIII դարի երկրորդ կեսին: Հովսեփ Էմին: <u>Թեմա 7.</u> Քաղաքական կացությունը Անդրկովկասում XVIII դարի վերջին քառորդին: Գեորգիևյան ռոա-վրացական պայմանագիրը: <u>Թեմա 8.</u> Հայկական մշակույթը 17-19-րդ դարերում:</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Տեսական գիտելիքները գնահատվում են երկու միջանկյալ բանավոր քննություններով, յուրաքանչյուրը 20 միավոր: • Մեմինար պարապմունքները- Կիսամյակի ընթացքում յուրաքանչյուր ուսանող գործնական աշխատանքներից գնահատվում է 4 անգամ՝ յուրաքանչյուրը մինչև 10 միավոր (6 միավոր հանձնարարված նյութի գնահատում, 2 միավոր սկզբնաղբյուրների հետ աշխատանքի գնահատում, 2 միավոր 4 ական հարցերի միջոցով ուսանողի

	<p>վերլուծելում համեմատելու, վերհիշելու ունակությունների գնահատում)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ինքնուրույն աշխատանքը հանձնարարվում է կիսամյակում մեկ անգամ, գնահատվում մինչև 20 միավոր
Գրականություն	<p>Պարտադիր-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Հայ Հայ ժողովրդի պատմություն, ՀՍՍՀԳԱ հրատ, հ. III, Երևան, 1976: 2. Հայ ժողովրդի պատմություն, ՀՍՍՀԳԱ հրատ, հ. IV, Երևան, 1972: 3. Ժամկոչյան Հ., Աբրահամյան Ա., Մելիք Բախշյան Ս., Պողոսյան Ս., Հայ ժողովրդի պատմություն (սկզբից մինչև XVIII դարի վերջը), Երևան, 1975: 4. Պողոսյան Ս. Հայ ժողովրդի պատմություն, հ. 2, Երևան, 1965: 5. Տեր-Պողոսյան Լ., Խաչակիրները և հայերը, հ. Ա, Երևան, 2005, հ. Բ., Երևան, 2007: 6. Դանիելյան Է., Մելքոնյան Ա., Հայոց պատմություն (հնագույն ժամանակներից մինչև մեր օրերը), Երևան, 2008: 7. Միքայելյան Գ., Կիլիկիայի հայկական պետության պատմություն, Երևան, 2007: 8. Հայոց պատմություն, բազմահատորյակ, հ. III. Նոր ժամանակաշրջան (XVII դ. Երկրորդ կես - XIX դ. վերջ), գիրք առաջին, Երևան, ՀՀԳԱԱՊատմ. ինստ, "Չանգակ-97" հրատ., 2010, 9. Բալայան Վ., Արցախի պատմություն, Երևան, 2002: 5. Հովհաննիսյան Հ., Հայագիտությունը Ռուսաստանում /պատմագիտություն, XIX դ./, Երևան, 2004: <p>Լրացուցիչ-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Սուքիասյան Ա., Կիլիկիայի հայկական պետության և իրավունքի պատմություն (IX – XIV դարեր), Երևան, 1978: 2. Բարսյան Լ., Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական և քաղաքական պատմությունը XII-XIV դարերում, Երևան, 1964: 3. Չաքարիա Քանաքեռցի, Պատմագրություն, Վաղարշապատ, 1870: 4. Գալոյան Գ., Հայաստանը մեծ տերությունների աշխարհակալական առճակատումներում (XVI դարից – 1917թ.), Երևան, 2004: 5. Կիրակոսյան Գ., Հայաստանը Լենկթեմուրի և թուրքմեն ցեղերի արշավանքների շրջանում (1386-1500), Երևան, 1997: 6. Հովհաննիսյան Ա.Չ., Դրվագներ հայ ազատագրական մտքի պատմության, գիրք 2, Երևան, 1959:

	<ol style="list-style-type: none"> 7. Ուլուբաբյան Բ., Արցախի պատմությունը (սկզբիցմինչևներօրերը), Երևան, 1994: 8. Հայոց պատմության հիմնահարցեր, Երևան, 2000: 9. Աբրահամյան Ա., Համառոտ ուրվագիծ հայ գաղթավայրերի պատմության, Երևան, 1964: 10. Բուռնազյան Ա., Սոցիալ-տնտեսական հարաբերությունները Կիլիկիայի հայկական պետությունում, Երևան, 1973 11. Զուլալյան Մ., Հայ ժողովրդի պատմության հարցերը ըստ եվրոպացի հեղինակների XIII – XVII դարերում, Երևան, 1990: 12. Լեո, Հայոց պատմություն, Երկերի ժողովածու, հ. 2, Երևան, 1967: 13. Մանանդյան Հ., Երկեր, հ. Գ, Դ, Երևան, 1977, 1978: 14. Ուլուբաբյան Բ., Խաչենի իշխանությունը X – XVI դարերում, Երևան, 1975: 15. Կիրակոս Գանձակեցի, Հայոց պատմություն, Երևան, 1982: 16. Վարդան Արևելցի, Հայաստանի պատմություն, Վենետիկ, 1962: 17. Սմբատ Սպարապետ, Տարեգիրք, Վենետիկ, 1956: 18. Անապյան Հ. XVII դարի ազատագրական շարժումները Հայաստանում, Երևան, 1961: 19. Առաքել Դավրիժեցի, Պատմություն, Երևան, 1988: 20. Աբրահամյան Ա. շ., Իսրայել Օրի, Երևան, 1978: 21. Վարդանյան Բ., Հայաստանի չափերն ու կշիռները, Երևան, 1989: 22. Օրմանյան Մ., Ազգապատում, հ. Ա, Բ, Գ, Ս. Էջմիածին, 2001: 23. Զուլալյան Մ., Արևմտյան Հայաստանը XVI – XVIII դարերում, Երևան, 1980 24. Աբրահամ Կրետացի, Պատմություն, Երևան, 1973 25. Աբրահամ Երևանցի, Պատմութիւն պատերազմացն, (1721-1736), Վենետիկ, 1977: 26. «Դավիթ Բեկ կամ Պատմություն Ղափանցոցե, Երևան, 1992: 27. «Նոր տետրակ, որ կոչի հորդորակե, Երևան, 1991: 28. «Հովսեփ Էմինի կյանքն ու արկածները, Բեյրութ, 1958: 29. «Հայաստանի Հանրապետության պառլամենտի օրենքները (1918-1920թթ.)», Երևան, 1998: 30. Միեր Կարապետյան, Հայաստանը 1912-1920թթ., Երևան, 2006: 31. Աճառյան Հր. Հայ գաղթավայրերի պատմություն, Երևան, 2002:
--	--

Դասընթացի անվանումը	թվանիշը,	Պ/բ-005- Հայոց պատմություն -5
Դասընթացին հատկացվող		5 կրեդիտ

կրեդիտը					
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի, 5-ին կիսամյակ				
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	70	Դասախոսություն	50	
				Մեմինար	20
				Լաբորատոր աշխատանք	
				Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	80			
	Ընդամենը	150			
Ստուգման ձևը	Ընթացիկ քննություն				
Դասընթացի նպատակը	<p>«Հայոց պատմություն» <i>առարկայի ուսուցումը նպատակ ունի.</i></p> <p>1.Ուսանողներին ծանոթացնել հայոց պատմության նոր շրջանի կարևորագույն իրադարձություններին: Ուսանողության մեջ սեր արթնացնել մեր սիրատուն հայրենիքի նկատմամբ, զինել հայրենասիրությամբ, խիզախությամբ :</p> <p>2.Խորացնել և ընդլայնել ուսանողների ընդհանուր տեսական գիտելիքները հայոց պատմության նոր շրջանի վերաբերյալ:</p> <p>3.Ուսանողներին սովորեցնել պատմահամեմատական մեթոդով կապեր ստեղծել հայոց պատմության և համաշխարհային պատմության հետ:</p>				
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք</p> <ul style="list-style-type: none"> • հայոց պատմության ընթացքը, փուլերը, նոր շրջանի կարևորագույն իրադարձությունները, Հայաստանի քաղաքական դրությունը 1801-1880-ական թթ. ընկած պատմական ժամանակաշրջանում <p>Հմտություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • պատմության բնագավառում մասնագիտական գործունեություն իրականացնելու հմտություններ • պատմական դեպքերի տրամաբանությունը, օրինաչափությունները, իրադարձությունների պատճառա-հետևանքային կապը հասկանալու ունակություն: • մասնագիտական գիտելիքները գործնականում կիրառելու հմտություններ <p>Կարողունակություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • կոնկրետ տեսական գիտելիքների կիրառում պատմական իրողությունները հասկանալու համար • ստացած գիտելիքների միջոցով հայոց պատմության նոր շրջանի քաղաքական զարգացումները հասկանալու կարողություն • պատմական անցյալի դեպքերն ու իրադարձությունները 				

	վերլուծելու, դրանց միջև ինքնուրույն եզրակացություններ, համեմատություններ, զուգահեռներ անցկացնելու կարողություն:
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1. Ռուսաստանի տիրապետության հաստատումը Արևելյան Հայաստանում: Թեմա 2. Հայաստանը 1830-1860-ական թվականներին Թեմա 3. 1877-1878թթ. ռուս-թուրքական պատերազմը և հայկական հարցի միջազգայնացումը: Թեմա 4. Ազատագրական խմբակներն ու կազմակերպությունները
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	<p>Գնահատումն իրականացվում է բազմագործոնային համակարգով՝ 100 բալանոց սանդղակով, հետևյալ բաղադրիչների ներառմամբ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի կատարում, ✓ սեմինար պարապմունքներին ուսանողի մասնակցություն, ✓ ուսանողի կողմից դրսևորած ընթացիկ ակտիվություն, հմտություններ և կարողություններ, ✓ միջանկյալ քննություն <ul style="list-style-type: none"> • Տեսական գիտելիքները գնահատվում են երկու միջանկյալ բանավոր քննություններով, յուրաքանչյուրը 20 միավոր: • Սեմինար պարապմունքները- Կիսամյակի ընթացքում յուրաքանչյուր ուսանող գործնական աշխատանքներից գնահատվում է 4 անգամ՝ յուրաքանչյուրը մինչև 10 միավոր • Ինքնուրույն աշխատանքը հանձնարարվում է կիսամյակում մեկ անգամ, գնահատվում մինչև 20 միավոր
Գրականություն	<p>Պարտադիր-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Հայ ժողովրդի պատմություն, ՀՍՍՀ ԳԱ հրատ, հ. V, Երևան, 1974: 2.Հայ ժողովրդի պատմություն, ՀՍՍՀ ԳԱ հրատ, հ. VI, Երևան, 1981: 3.Հայոց պատմություն, հ.3, Երևան,2010. 4.Պարսամյան Վ., Հայ ժողովրդի պատմություն (1801-1917), Երևան, 1967 5.Գալոյան Գ., Հայաստանը և մեծ տերությունները 1917-1923թթ., Երևան, 1999 6.Գրիգորյան Զ., Արևելյան Հայաստանի միացումը Ռուսաստանին և նրա պատմական նշանակությունը, Երևան, 1978 <p>Լրացուցիչ-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Պարսամյան Վ., Հարությունյան Շ., Հայ ժողովրդի պատմություն (1801-1978), Երևան, 1979:

2. Գալոյան Գ., Հայաստանը մեծ տերությունների աշխարհակալական առճակատներում (XVI դ. - 1917), Երևան, 2004
3. Պողոսյան Ստ., Հայոց ցեղասպանության պատմություն, հ. 1, 2, Երևան, 2008
4. Գալոյան Գ., Արևմտյան Հայաստանի ինքնավարության հարցը 1878 թ. Բեռլինի վեհաժողովում, «Լրաբեր հաս. գիտ.ե, 1997, թ. 1,
5. Լեո, Երկերի ժողովածու, հատ. 4, Երևան, 1984
6. Գալոյան Գ., Արևմտյան Հայաստանի ինքնավարության հարցը Բեռլինի 1878թ. վեհաժողովին նախորդող շրջանում, «Լրաբեր հաս. գիտ.ե, 1996, թ. 3
7. Դանիելյան Է., Մելքոնյան Ա., Հայոց պատմություն (հնագույն ժամանակներից մինչև մեր օրերը), Երևան, 2008
8. Հայոց պատմության հիմնահարցեր, Երևան, 2000
9. Աղայան Ծ., Հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարի պատմությունից, Երևան, 1976
10. Բարխուդարյան Վ., Ոսկանյան Վ., Հայ ռուսական պատմական կապերը և Արևելյան Հայաստանի միացումը Ռուսաստանին, Երևան, 1978
11. Դիլոյան Վ., Արևելյան Հայաստանը XIX դարի առաջին երեսնամյակին և հայ-ռուսական հարաբերությունները, Երևան, 1989
12. Երկանյան Վ., Պայքար հայկական նոր դպրոցի համար Անդրկովկասում, Երևան, 1970
13. Երկանյան Վ. Հայկական մշակույթը 1800-1917թթ, Երևան, 1982
14. Հովհաննիսյան Ռ. Փ., Արևմտահայ ազգային-ազատագրական շարժումները և Կարինի «Պաշտպան հայրենյացե կազմակերպությունը, Երևան, 1965
15. Պողոսյան Ա., Ռուս – հայ բարեկամության պատմությունից, Երևան, 1972
16. Մելիքսեթյան Վ., Զեյթունի հերոսամարտերը, Երևան, 1960
17. Մկրտչյան Լ., Զեյթունի ապստամբությունը (1895-1896), Երևան, 1995
18. Պողոսյան Հ. Զեյթունի պատմությունը, Երևան, 1969
19. Բալյան Վ., Արցախի պատմություն, Երևան, 2002
20. Հովհաննիսյան Հ., XIX դարի հայ թատրոնի պատմությունը, Երևան, 2010
21. Սանթրոսյան Մ., Արևելահայ դպրոցը XIX դարի առաջին կեսին, Երևան, 1964
22. Ս. Պողոսյան, Ա. Ասրյան, Խ. Ստեփանյան, Է. Հովհաննիսյան, Հայոց պատմություն (Ուսումնական ձեռնարկ ոչ մասնագիտական ֆակուլտետների համար), Երևան, 2009
23. Մ. Կարապետյան, Է. Գևորգյան, Է. Մելքոնյան, XIX դարի կեսի հայ ազգային-ազատագրական շարժման խորհրդահայ պատմագրությունը (1921-1991թթ.), Երևան, 2010
24. Ալեքսանյան Ս. Խ., Արևելյան Հայաստանի նոր շրջանի

	<p>ագրարային հարաբերությունների պատմագրությունը, Երևան, 1991</p> <p>25. Մարգարյան Հ. Ն., Բրեստից մինչև Մադրաս (Հայաստանի միջազգային-իրավական և քաղաքական մի քանի հարցեր), Երևան, 1989</p> <p>26. Թատոյան Կ., Արևմտյան Հայաստանը, արևմտահայերի սոցիալ-քաղաքական վիճակը և ազատագրական պայքարը Սուլթանական Թուրքիայի բռնապետության դեմ (1878-1908թթ.), Երևան, 2001</p>
--	---

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Ո/բ -006-Հայոց պատմություն - 6			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի, 6-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	56	Դասախոսություն	38
			Մեմինար	18
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	64		
	Ընդամենը	120		
Ստուգման ձևը	Ընթացիկ քննություն			
Դասընթացի նպատակը	<p>«Հայոց պատմություն» առարկայի ուսուցումը նպատակ ունի.</p> <p>1. Ուսանողներին ծանոթացնել հայոց պատմության 1890-1918 թթ. ընկած ժամանակաշրջանի կարևորագույն իրադարձություններին: Ուսանողության մեջ սեր արթնացնել մեր սիրասուն հայրենիքի նկատմամբ, ապագա ուսուցիչներին զինել հայրենասիրությամբ, խիզախությամբ :</p> <p>2.Խորացնել և ընդլայնել ուսանողների ընդհանուր տեսական գիտելիքները հայոց պատմության նոր շրջանի վերաբերյալ:</p> <p>3.Ուսանողներին սովորեցնել պատմահամեմատական մեթոդով կապեր ստեղծել հայոց պատմության և համաշխարհային պատմության հետ:</p>			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p><i>Գիտելիք</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • հայոց պատմության ընթացքը, փուլերը, նոր շրջանի կարևորագույն իրադարձությունները, Հայաստանի քաղաքական դրությունը 1890-1918թթ. Ընկած պատմական ժամանակաշրջանում <p><i>Հմտություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • պատմության բնագավառում մասնագիտական գործունեություն իրականացնելու հմտություններ • պատմական դեպքերի տրամաբանությունը, օրինաչափությունները, իրադարձությունների պատճառա-հետևանքային կապը հասկանալու 			

	<p>ունակություն:</p> <ul style="list-style-type: none"> մասնագիտական գիտելիքները գործնականում կիրառելու հմտություններ <p><i>Կարողունակություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> կոնկրետ տեսական գիտելիքների կիրառում պատմական իրողությունները հասկանալու համար ստացած գիտելիքների միջոցով հայոց պատմության նոր շրջանի քաղաքական զարգացումները հասկանալու կարողություն պատմական անցյալի դեպքերն ու իրադարձությունները վերլուծելու, դրանց միջև ինքնուրույն եզրակացություններ, համեմատություններ, զուգահեռներ անցկացնելու կարողություն:
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>Թեմա 1. Հայ քաղաքական կուսակցությունների ձևավորումը Թեմա 2. Արևմտահայերի ցեղասպանության թուրքական ծրագրի կենսագործման սկիզբը: Թեմա 3. Հայկական հարցը և մեծ պետությունները 1890-ական թվականներին Թեմա 4. Ազգային-ազատագրական պայքարի նոր մարտավարությունը: Թեմա 5. Արևելյան Հայաստանը 1905-1907 թվականներին: Թեմա 6. Արևելյան Հայաստանը 1903-1904 թվականներին: Թեմա 7. Արևմտյան Հայաստանը 1900-1914 թվականներին: Թեմա 8. Հայաստանը առաջին Համաշխարհային պատերազմի տարիներին: Արևմտահայության Մեծ եղեռնը: Թեմա 9. Հայաստանը 1917 թ. փետրվարյան հեղափոխության շրջանում Թեմա 10. Հոկտեմբերյան հեղաշրջումը և Հայաստանը: Հայ ժողովուրդը անկախության ուղիներում: Թեմա 11. Հայկական մշակույթը (18-րդ դարից 20-րդ դարի սկզբներ) Թեմա 12. Հայ ժողովրդի մայիսյան հերոսամարտերը</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Գնահատումն իրականացվում է բազմագործոնային համակարգով՝ 100 բալանոց սանդղակով, հետևյալ բաղադրիչների ներառմամբ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի կատարում, ✓ սեմինար պարապմունքներին ուսանողի մասնակցություն, ✓ ուսանողի կողմից դրսևորած ընթացիկ ակտիվություն, հմտություններ և կարողություններ, ✓ ընթացիկ երկու քննություն • Տեսական գիտելիքները գնահատվում են երկու միջանկյալ բանավոր քննություններով, յուրաքանչյուրը 20 միավոր: • Սեմինար պարապմունքները- Կիսամյակի ընթացքում յուրաքանչյուր ուսանող գործնական

	<p>աշխատանքներից գնահատվում է 4 անգամ՝ յուրաքանչյուրը մինչև 10 միավոր</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ինքնուրույն աշխատանքը հանձնարարվում է կիսամյակում մեկ անգամ, գնահատվում մինչև 20 միավոր
<p>Գրականություն</p>	<p>Պարտադիր-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Հայ ժողովրդի պատմություն, ՀՍՄՀ ԳԱ հրատ, հ. V, Երևան, 1974: 2. Հայ ժողովրդի պատմություն, ՀՍՄՀ ԳԱ հրատ, հ. VI, Երևան, 1981: 3. Հայոց պատմություն, հ.3, Երևան, 2010. 4. Պարսաւյան Վ., Հայ ժողովրդի պատմություն (1801-1917), Երևան, 1967 5. Գալոյան Գ., Հայաստանը և մեծ տերությունները 1917-1923թթ., Երևան, 1999 <p>Լրացուցիչ-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Պարսաւյան Վ., Հարությունյան Շ., Հայ ժողովրդի պատմություն (1801-1978), Երևան, 1979: 2. Գալոյան Գ., Հայաստանը մեծ տերությունների աշխարհակալական առճակատներում (XVI դ. - 1917), Երևան, 2004 3. Պողոսյան Ստ., Հայոց ցեղասպանության պատմություն, հ. 1, 2, Երևան, 2008 4. Գալոյան Գ., Արևմտյան Հայաստանի ինքնավարության հարցը 1878 թ. Բեռլինի վեհաժողովում, «Լրաբեր հաս. գիտ.ե», 1997, թ. 1, 5. Լեո, Երկերի ժողովածու, հատ. 4, Երևան, 1984 6. Դանիելյան Է., Մելքոնյան Ա., Հայոց պատմություն (հնագույն ժամանակներից մինչև մեր օրերը), Երևան, 2008 7. Հայոց պատմության հիմնահարցեր, Երևան, 2000 8. Աղայան Ծ., Հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարի պատմությունից, Երևան, 1976 9. Արզումանյան Մ., Հայաստանը 1914-1917թթ., Երևան, 1969 10. Դալլաքյան Կ., Ռամկավար-ազատական կուսակցության պատմություն, Երևան, 1999 11. Երկանյան Վ., Պայքար հայկական նոր դպրոցի համար Անդրկովկասում, Երևան, 1970 12. Երկանյան Վ. Հայկական մշակույթը 1800-1917թթ, Երևան, 1982 13. Խատիսյան Ա., Հայաստանի հանրապետութեան ծագումը ու զարգացումը, Բեյրութ, 1968 14. Կիտուր Արսեն, Պատմութիւն ՄԴ հնչակեան կուսակցութեան, հ. 1-2, Բեյրութ, 1962, 1963 15. Կիրակոսյան Ջոն, Առաջին համաշխարհային պատերազմը և արևմտահայությունը, Երևան, 1967 16. Հովհաննիսյան Ռ. Փ., Արևմտահայ ազգային-ազատագրական շարժումները և Կարինի «Պաշտպան հայրենյացե կազմակերպությունը, Երևան, 1965

18. Ղարիբջանյան Գ. Բ., Հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարը XIX դարի վերջին և XX դարի սկզբին, Երևան, 1986:

19. Պողոսյան Ա., Ռուս – հայ բարեկամության պատմությունից, Երևան, 1972

20. Մելիքսեթյան Վ., Ջեյթունի հերոսամարտերը, Երևան, 1960

21. Ղազարյան Վ., Արմենական կուսակցությունը, Բեյրութ, 1985

22. Մկրտչյան Լ., Ջեյթունի ապստամբությունը (1895-1896), Երևան, 1995

23. Պողոսյան Հ. Ջեյթունի պատմությունը, Երևան, 1969

24. Վարանդյան Մ., ՀՀ դաշնակցության պատմություն, հ. 1-2, Երևան, 1992

25. Վրացյան Ս., Հայաստանի հանրապետություն, Երևան, 1993

26. Բայլյան Վ., Արցախի պատմություն, Երևան, 2002

27. Սանթրոսյան Մ., Արևելահայ դպրոցը XIX դարի առաջին կեսին, Երևան, 1964

28. Ս. Կ. Պողոսյան, Ակնարկներ, Արևմտյան Հայաստանի պատմության (19-րդ դարի վերջ – 20-րդ դարի սկիզբ), Երևան, 1990

29. Ս. Պողոսյան, Ա. Սարյան, Խ. Ստեփանյան, Է. Հովհաննիսյան, Հայոց պատմություն (Ուսումնական ձեռնարկ ոչ մասնագիտական ֆակուլտետների համար), Երևան, 2009

30. Մ. Կարապետյան, Է. Գևորգյան, Է. Մելքոնյան, XIX դարի կեսի հայ ազգային-ազատագրական շարժման խորհրդահայ պատմագրությունը (1921-1991թթ.), Երևան, 2010

31. Ալեքսանյան Ս. Խ., Արևելյան Հայաստանի նոր շրջանի ազրարային հարաբերությունների պատմագրությունը, Երևան, 1991

32. Սարգսյան Հ. Ն., Բրեստից մինչև Մադրոս (Հայաստանի միջազգային-իրավական և քաղաքական մի քանի հարցեր), Երևան, 1989

33. Ազատ Համբարյան, Ազատագրական շարժումները Արևմտյան Հայաստանում (1898-1908թթ.), Երևան, 1999

34. Թառոյան Կ., Արևմտյան Հայաստանը, արևմտահայերի սոցիալ-քաղաքական վիճակը և ազատագրական պայքարը Սուլթանական Թուրքիայի բռնապետության դեմ (1878-1908թթ.), Երևան, 2001

Դասընթացի անվանումը	Պ/բ-007 - Հայոց պատմություն - 7			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	4-րդ տարի, 7-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	56	Դասախոսություն	38
			Մեմինար	18

			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	64		
	Ընդամենը	120		
Ստուգման ձևը	ընթացիկ քննություն			
Դասընթացի նպատակը	<p>«Հայոց պատմություն-7» <i>առարկայի ուսուցումը նպատակ ունի.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Ուսանողներին ծանոթացնել հայոց պատմության նորագույն շրջանի կարևորագույն իրադարձություններին: Խորացնել և ընդլայնել ուսանողների ընդհանուր տեսական գիտելիքները հայոց պատմության նորագույն շրջանի վերաբերյալ: Ուսանողներին սովորեցնել պատմահամեմատական մեթոդով կապեր ստեղծել հայոց պատմության և համաշխարհային պատմության հետ: 			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք</p> <ul style="list-style-type: none"> հայոց պատմության ընթացքը, փուլերը, նորագույն շրջանի կարևորագույն իրադարձությունները, Հայաստանի քաղաքական դրությունը 1918-2022թթ. պատմական ժամանակաշրջանում <p>Հմտություն</p> <ul style="list-style-type: none"> պատմության բնագավառում մասնագիտական գործունեություն իրականացնելու հմտություններ պատմական դեպքերի տրամաբանությունը, օրինաչափությունները, իրադարձությունների պատճառա-հետևականության կապը հասկանալու ունակություն: մասնագիտական գիտելիքները գործնականում կիրառելու հմտություններ <p>Կարողունակություն</p> <ul style="list-style-type: none"> կոնկրետ տեսական գիտելիքների կիրառում պատմական իրողությունները հասկանալու համար ստացած գիտելիքների միջոցով հայոց պատմության նորագույն շրջանի քաղաքական զարգացումները հասկանալու կարողություն պատմական անցյալի դեպքերն ու իրադարձությունները վերլուծելու, դրանց միջև ինքնուրույն եզրակացություններ, համեմատություններ, զուգահեռներ անցկացնելու կարողություն: 			
Դասընթացի բովանդակությունը	<p>Թեմա 1. Հայկական անկախ պետականության ստեղծումը</p> <p>Թեմա 2. Հայաստանի Հանրապետության ներքին դրությունը</p> <p>Թեմա 3. Հայաստանի Հանրապետության արտաքին քաղաքականությունը</p> <p>Թեմա 4. Հայկական հարցը 1919-1920 թթ..</p>			

	<p>Թեմա 5. Հայաստանի հանրապետությունը Խորհրդային Ռուսաստանի և Թուրքիայի ռազմաքաղաքական ծրագրերում:</p> <p>Թեմա 6. Խորհրդային Հայաստանը 1920–1922թթ.: Խորհրդային Հայաստանի ներքին դրությունը</p> <p>Թեմա 7. Խորհրդային Հայաստանը 1922–1941 թթ.</p> <p>Թեմա 8. Խորհրդային Հայաստանի մշակույթը 1920-1941 թթ.</p> <p>Թեմա 9. Հայկական սփյուռքը 1920–1941 թթ.</p> <p>Թեմա 10. Հայ ժողովուրդը Հայրենական Մեծ պատերազմի տարիներին (1941–1945 թթ.)</p> <p>Թեմա 11. Խորհրդային Հայաստանը 1946–1991 թթ.</p> <p>Թեմա 12. Խորհրդային Հայաստանի մշակույթը 1945-1991 թթ.</p> <p>Թեմա 13. Սփյուռքը 1946–1991 թվականներին</p> <p>Թեմա 14. Հայաստանի Հանրապետությունը (1991-2020 թթ.): Անկախության հռչակումը և պետականության կայացման գործընթացը</p> <p>Թեմա 15. Հայաստանի Հանրապետության ներքին դրությունը</p> <p>Թեմա 16. Հայաստանի Հանրապետության միջազգային դրությունը և արտաքին քաղաքականությունը</p> <p>Թեմա 17. Հասարակական-քաղաքական կյանքը</p> <p>Թեմա 18. Հայկական սփյուռքը 1991–2020 թթ.</p> <p>Թեմա 19. Արցախը (1991-2020 թթ.): Արցախի անկախ պետականության հռչակումը և կայացումը</p> <p>Թեմա 20. Արցախյան պատերազմը</p> <p>Թեմա 21. Ներքին դրությունը</p> <p>Թեմա 22. Միջազգային դրությունը</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Գնահատումն իրականացվում է բազմագործոնային համակարգով՝ 100 բալանոց սանդղակով, հետևյալ բաղադրիչների ներառմամբ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի կատարում, ✓ սեմինար պարապմունքներին ուսանողի մասնակցություն, ✓ ուսանողի կողմից դրսևորած ընթացիկ ակտիվություն, հմտություններ և կարողություններ, ✓ ընթացիկ քննություն <ul style="list-style-type: none"> • Տեսական գիտելիքները գնահատվում են երկու միջանկյալ բանավոր քննություններով, յուրաքանչյուրը 20 միավոր: • Սեմինար պարապմունքները- Կիսամյակի ընթացքում յուրաքանչյուր ուսանող գործնական աշխատանքներից գնահատվում է 4 անգամ՝ յուրաքանչյուրը մինչև 10 միավոր • Ինքնուրույն աշխատանքը հանձնարարվում է կիսամյակում մեկ անգամ, գնահատվում մինչև 20 միավոր
<p>Գրականություն</p>	<p><i>Պարտադիր-</i></p>

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Հայոց պատմություն, հ.3, Երևան, 2010 2. Ավետիսյան Հ.Ա., Հայկական հարցը 1918թ., Երևան, 1997: 3. Գալոյան Գ.Ա., Հայաստանը և մեծ տերությունները 1917–1923թթ., Երևան, 1999: 4. Ջոհրաբյան Է.Ա., 1920թ. թուրք-հայկական պատերազմը և տերությունները, Երևան, 1997: 5. Գալոյան Գ., Հայաստանը և մեծ տերությունները 1917–1923թթ., Երևան, 1999 6. Միմոնյան Ա. Հր., Ջանգեզուրի գոյամարտը, Երևան, 2000: 7. Միմոնյան Հր.Ռ., Անդրանիկի ժամանակը, գիրք 1-2, Երևան, 1996: 8. Վրացյան Ս., Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան, 1993: <p>Լրացուցիչ-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Թորոսյան Շ.Թ., Կիլիկիայի հայերի ազգային-ազատագրական շարժումները, 1919–1920թթ., Երևան, 1987: 2. Պարսամյան Վ., Հարությունյան Շ., Հայ ժողովրդի պատմություն (1801-1978), Երևան, 1979: 3. Դանիելյան Է., Մելքոնյան Ա., Հայոց պատմություն (հնագույն ժամանակներից մինչև մեր օրերը), Երևան, 2008 4. Հայոց պատմության հիմնահարցեր, Երևան, 2000 5. Նասիբյան Ա., Բրիտանիան և Հայկական հարցը 1915–1923թթ., Բեյրութ, 1994: 6. Մասունի Կ., Մայիսյան խռովությունները և թաթարական ապստամբ շրջանները, Բեյրութ, 1968: 7. Մասունի Կ., Փետրվարյան ապստամբությունը, Բեյրութ, 1970: 8. Ուլուբաբյան Բ.Ա., Արցախի պատմությունը (սկզբից մինչև մեր օրերը), Երևան, 1995: 9. Փիրումյան Ռ., Հայաստանը ՀՀԴ - Բոլշևիկ հարաբերությունների ոլորտում (1917-1921), Երևան, 1997: 10. Հարությունյան Հ.Մ., Լեռնային Ղարաբաղը 1918–1921թթ., Երևան, 1990: 11. Ջոհրաբյան Է.Ա., Ազգամիջյան կռիվները Երևանի նահանգում 1919թ., Երևան, 2000: 12. Ջոհրաբյան Է.Ա., Նախիջևանյան հիմնահարցը և Հայաստանի «դաշնակիցները» (1918թ. դեկտեմբեր – 1920թ. ապրիլ), Երևան, 2002:
--	---

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/բ-033 - ՀԱՅ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ՄՏՔԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ			
Դասընթացին հասկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	4-րդ տարի, 7-րդ կիսամյակ			
Ժամերի քաշխումը	Լաբարանային	56	Դասախոսություն	38
			Մեմինար	18
			Լաբորատորաշխատանք	

			Գործնականաշխատանք
	Ինքնուրույն	64	
	Ընդամենը	120	
Ստուգման ձևը	Ստուգաքար		
Դասընթացի նպատակը	Հայ հասարակական մտքի պատմությունն առարկայի դասավանդումը նպատակ ունի ուսանողին գիտելիքներ տալ հայ հասարակական մտքի ներկայացուցիչների, ինչպես նաև հայ հասարակական ուղղությունների կամ հոսանքների գաղափարների ու գործունեության վերաբերյալ:		
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p><i>Գիտելիք</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ուսանողը պիտի գիտելիք ունենա 19-րդ դարի երկրորդ կեսերին ձևավորված հայ հասարակական հոսանքների գործունեության, նրանց գաղափարական առանձնահատկությունների, հայ հասարակական-քաղաքական կյանքում դրանց ունեցած ազդեցությունների մասին: • Ուսանողը միաժամանակ կառերեսվի ժամանակի այլ հասարակական հոսանքների, մասնավորապես արևմտյան և ռուսական ուղղություններին և պատմահամեմատական մեթոդի շնորհիվ կարող է արժեվորել հայ հասարակական մտքի ու հայ հասարակական հոսանքների պատմական նշանակությունը: <p><i>Հմտություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Վերլուծման և համադրման ունակություն կազմակերպման և պլանավորման ունակություն • Հենքային և ընդհանուր գիտելիքներ • Տեղեկատվությունը կառավարելու ունակություն (տարբեր աղբյուրներից տեղեկատվություն գտնելու և վերլուծելու ունակություն <p><i>Կարողունակություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն • Որակական բարձր ցուցանիշներ ապահովելու կարողություն • Հետազոտելու կարողություն 		

	<ul style="list-style-type: none"> • Ուսումնասիրելու կարողություն • Ինքնուրույն աշխատելու կարողություն
Դասընթացի բովանդակությունը	<p>Թեմա 1. 19-րդ դարի 50-70-ական թվականների հայ հասարակական մտքի ձևավորման նախապայմաններն ու պատմական իրադրությունը</p> <p>Թեմա 2. Հայ հասարակական-քաղաքական հոսանքների հարցը պատմագիտության մեջ</p> <p>Թեմա 3. Արևելահայ ազգային պահպանողական հոսանքը</p> <p>Թեմա 4. Արևմտահայ ազգային պահպանողական հոսանքը</p> <p>Թեմա 5. Արևելահայ ազատական հոսանքը</p> <p>Թեմա 6. Արևմտահայ ազատական հոսանքը</p> <p>Թեմա 7. Հայ պահպանողական մամուլը</p> <p>Թեմա 8. Հայ ազատական մամուլը</p> <p>Թեմա 9. Դեմոկրատական հոսանքը արևելահայ իրականությունում</p> <p>Թեմա 10. Դեմոկրատական հոսանքը արևմտահայ իրականությունում</p> <p>Թեմա 11. Հայ դեմոկրատական մամուլը</p>
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	<p>Առաջին ընթացիկ ստուգում-20 միավոր</p> <p>Գնահատման մեթոդը</p> <ul style="list-style-type: none"> - Թեսթային աշխատանքների գնահատում <p>Երկրորդ ընթացիկ ստուգում-20 միավոր</p> <p>Գնահատման մեթոդը</p> <ul style="list-style-type: none"> - Թեսթային աշխատանքների գնահատում <p>Գործնական աշխատանքների ընթացքում իմացության ստուգում՝ 4 անգամ, 10-ական միավոր գնահատմամբ</p> <p>Ինքնուրույն աշխատանքների գնահատում</p> <ul style="list-style-type: none"> - Հանձնարարված թեմաների մշակում, ներկայացում <p>Ուսուցման վերջնական արդյունքների գնահատում</p> <p>Արդյունքների հանրագումար գնահատման հարյուրմիավորանոց սանդղակով:</p>
Գրականություն	<p>Պարտադիր</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Հայ ժողովրդի պատմություն, հտ. VII, 2. Հայոց պատմություն, Հր. Միմոնյանի խմբ. 3. Սարինյան Ս., Հայ գաղափարաբանություն 4. Սարգսյան Ա., Ուրվագիծ XIX դարի իմաստասիրության 5. Հովհաննիսյան Ա. Գ., 19-րդ դարի 50-60-ական թվականների արևելահայ հասարակական-

	<p>քաղաքական հոսանքները</p> <p>6. Խառատյան Ա., Հայ հասարակական հոսանքները 19-րդ դարի 50-70-ական թվականներին.</p> <p>7. Խառատյան Ա., Արևմտահայ հասարակական մտքի և մամուլի հրապարակախոսության պատմությունից</p> <p>8. Մովսիսյան Ֆ., 19-րդ դարի եվրոպական ազգային-ազատագրական շարժումները և հայ հասարակական միտքը</p> <p>9. Մինոնյան Հ., Հայ ժողովրդի պատմություն, հնագույն ժամանակներից մինչև մեր օրերը</p> <p>Լրացուցիչ</p> <p>1. Ալոյա նԼ., «Մշակի» հրապարակախոսները (19-րդ դարավերջ-20-րդ դարասկիզբ)</p> <p>2. Խառատյան Ա., Հասարակական միտքը Զմյուռնիայի հայպարբերական մամուլում (1840-1900),</p> <p>3. Լևոնյան Գ., Հայոց պարբերական մամուլը: Լիակատար ցուցակ հայ լրագրության, սկզբից մինչև մեր օրերը (1799-1934)</p> <p>4. Ստ. Նազարյան. Երկերի ժողովածու</p> <p>5. Մ. Նալբանդյան, Ընտիր երկեր</p> <p>6. Գևորգյան Լ., Գր. Արծրունին և նրա «Մշակ»-ը</p>
--	--

Դասընթացի անվանումը	Ո/բ-034- Հայ քաղաքական կուսակցությունների պատմություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	4-րդ տարի, 8-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	56	Դասախոսություն	38
			Սեմինար	18
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	64		
	Ընդամենը	120		
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	<p>«Հայ քաղաքական կուսակցությունների պատմություն» առարկայի ուսուցումը նպատակ ունի.</p> <p>1. Ուսանողներին ծանոթացնել հայ քաղաքական կուսակցությունների ձևավորման և գործունեության պատմությանը, ներկայացնել նրանց ունեցած վերաբերմունքը հայրենական և համաշխարհային</p>			

	<p>պատմության 19-րդ դարավերջի և 20-րդ դարի կարևորագույն իրադարձությունների նկատմամբ:</p>
<p>Դասընթացի վերջնարդյունքները</p>	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք</p> <p>Հայ քաղաքական կուսակցությունների ձևավորման պատմությունը, նրանց քաղաքական ծրագրերը, նրանց գործունեության պատմությունը, նրանց դերը հայ իրականության մեջ:</p> <p>Հմտություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • պատմության բնագավառում մասնագիտական գործունեություն իրականացնելու հմտություններ • պատմական դեպքերի տրամաբանությունը, օրինաչափությունները, իրադարձությունների պատճառա-հետևանքային կապը հասկանալու ունակություն: • մասնագիտական գիտելիքները գործնականում կիրառելու հմտություններ <p>Կարողունակություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • կոնկրետ տեսական գիտելիքների կիրառում պատմական իրողությունները հասկանալու համար • ստացած գիտելիքների միջոցով համաշխարհային նորագույն քաղաքական զարգացումները հասկանալու կարողություն • պատմական անցյալի դեպքերն ու իրադարձությունները վերլուծելու, դրանց միջև ինքնուրույն եզրակացություններ, համեմատություններ, զուգահեռներ անցկացնելու կարողություն:
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>Թեմա 1. Հայ ազգային ազատագրական խմբակները նկազմակերպությունները որպես հենք հայ քաղաքական կուսակցությունների ձևավորման համար:</p> <p>Թեմա 2. Հայ ազգային խմբակների և կազմակերպությունների գործունեությունը 19-րդ դարի 80-ական թվականների:</p> <p>Թեմա 3. Արմենականների կուսակցության ձևավորումը</p> <p>Թեմա 4. Սոցիալ-դեմոկրատական հնչակյան կուսակցության ձևավորումը:</p> <p>Թեմա 5. Հայ հեղափոխական դաշնակցության ձևավորումը:</p> <p>Թեմա 6. Հայ քաղաքական կուսակցությունների գործունեությունը 19-րդ դարի 80-90-ական թթ.:</p> <p>Թեմա 7. Ֆիդայական շարժումը և հայ ազգային կուսակցությունները</p> <p>Թեմա 8. 1890-ականթթ.ինքնապաշտպանական մարտերը և հայ ազգային կուսակցությունները</p> <p>Թեմա 9. Հայ ազգային կուսակցությունների գործունեությունը</p>

	<p>19-րդ դարի վերջերին և 20-րդ դարի սկզբներին: Թեմա 10. Առաջին աշխարհամարտը և հայ քաղաքական կուսակցությունները Թեմա 11. Հայոց մեծ եղեռնը և հայ քաղաքական կուսակցությունները Թեմա 12. Հայ քաղաքական կուսակցությունները և հայ ժողովրդի ինքնապաշտպանական մարտերը: Թեմա 13. Հայաստանի առաջին հանրապետության հռչակումը և կուսակցությունները: Թեմա 14. Հայ քաղաքական կուսակցությունները Հայաստանի հանրապետության խորհրդարանում: Թեմա 15. Հայկական հարցը և հայ քաղաքական կուսակցությունները 1918-1920թթ.: Թեմա 16. Հայ քաղաքական կուսակցությունների գործունեությունը Հայաստանի երրորդ հանրապետությունում</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Գնահատումն իրականացվում է բազմագործոնային համակարգով՝ 100 բալանոց սանդղակով, հետևյալ բաղադրիչների ներառմամբ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի կատարում, ✓ սեմինար պարապմունքներին ուսանողի մասնակցություն, ✓ ուսանողի կողմից դրսևորած ընթացիկ ակտիվություն, հմտություններ և կարողություններ, ✓ ընթացիկ ստուգումներ. թեստային առաջադրանք <p>Սեմինար պարապմունքների գնահատման չափանիշները. (4 ստուգում, գնահարվում է առավելագույնը 10 միավոր՝ գումարային առավելագույնը 40 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ տեսական նյութի իմացություն ▪ առաջադրված հարցերի պատասխանի բովանդակություն, ներկայացման տրամաբանական հաջորդականություն, ամբողջություն, ճշտություն, սեփական տեսակետի հիմնավորման աստիճան, ▪ կոնկրետ տեսական գիտելիքները կիրառելով՝ պատմական իրողությունները հասկանալու, փաստերն ու երևույթները համեմատելու, պատմական զարգացման փուլերն ու դրանց օրինաչափությունները համադրելու և համակողմանի գնահատելու, վերլուծելու, դիրքորոշումներ ձևակերպելու կարողություն:

	<p>Ինքնուրույն աշխատանքի գնահատման չափանիշները (1-2 ինքնուրույն աշխատանք, գնահատվում է գումարային առավելագույնը 20 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի ներկայացում ✓ ներկայացված նյութի համապատասխանություն առաջադրված թեմայի հետ, ✓ աշխատանքի ձևակերպման որակ (գրագիտության ընդհանուր մակարդակ, շարադրման ոճ, լուսաբանումների որակ, տեղեկատվական աղբյուրների օգտագործման մշակույթ), ✓ աշխատանքի համառոտ բանավոր ներկայացում, բանավոր խոսքի և թեմայի քննարկման մակարդակ: <p>Ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 20 միավոր:</p>
Գրականություն	<p>Պարտադիր-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Հ. Յ. Դաշնակցության պատմություն. Եր. 1992 2. Հայ ժողովրդի պատմություն հ. 6. Եր. 1975 3. Հայ ժողովրդի պատմություն հ. 4. Եր. 2008 4. Յիսնամեակ Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակեան կուսակցության (1887-1937), իմր. Ստեփան Մապահ-Գիլեանի, Փրովիտենս, 1938 5. Յուշարձան նուիրուած Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակեան կուսակցության Քառասունամեակին, տպագր. Յ. Բ. Թիրապեան, Փարիզ, 1930 6. Հովհաննիսյան Գ., Հնչակյան կուսակցության պատմություն (1887-1915 թթ.), Երևան, 2012, 354 էջ: <p>Լրացուցիչ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Յուշարձան նուիրուած Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակեան կուսակցության Քառասունամեակին, տպագր. Յ. Բ. Թիրապեան, Փարիզ, 1930 2. Աւետեան Մ., Հայ ազատագրական ազգային յիսնամեայ (1870-1920) յուշամատենան եւ Զօր. Անդրանիկ, Փարիզ, 1954 3. Կոստանդյան Էմմա, Ակնարկներ արևմտահայ մշակութային և հասարակական-քաղաքական կյանքի պատմության /19-րդ դարի 80-ական թվականներ/, Երևան, 2005, 175 էջ: 4. Համբարյան Ազատ, Ազատագրական շարժումները Արևմտյան Հայաստանում (1898-1908 թթ.), Երևան, 1999 5. Հովհաննիսյան Գ., Հնչակյան կուսակցության պատմություն (1887-1915 թթ.), Երևան, 2012 6. Չելեպյան Անդրանիկ, Չորավար Անդրանիկ և հայ հեղափոխական շարժումը, Երևան, 1990 7. Չորմիսեան Լևոն, Համապատկեր արևմտահայոց մէկ դարու պատմութեան

8. Աւետեան Մ., Հայ ազատագրական ազգային յիսնամեայ (1870-1920) յուշամատեն եւ Զօր. Անդրանիկ, Փարիզ, 1954

9. Համբարյան Ազատ, Ազատագրական շարժումները Արևմտյան Հայաստանում

10. Չելեայան Անդրանիկ, Զորավար Անդրանիկ և հայ հեղափոխական շարժումը, Երևան, 1990, 720

11. Զորմիսեան Լևոն, Համապատկեր արեւմտահայոց մէկ դարու պատմութեան, Բ. հատ. (1878-1908 թթ.), Պէյրութ, 1974

12. Պատմութիւն Ս. Դ. Հնչակեան կուսակցութեան (1887-1962), հատ. Ա., իմբ. Ա. Կիտուր, Պէյրութ, 1962

13. Պատմութիւն Ս. Դ. Հնչակեան կուսակցութեան (1887-1962), հատ. Բ., իմբ. Ա. Կիտուր, Պէյրութ, 1963:

14. Սերոբեան Մ., Մեր պայքարը հայ ազատագրութեան ուղիով (վերլուծումներ Հայկական հարցին շուրջ), Գահիրէ, 1948

15. Խուդինյան Գևորգ, Հայ Յեղափոխական Դաշնակցության ծնունդը, Երևան, 2000, 227

16. Վարանդեան Միքայէլ, Հ. Յ. Դաշնակցութեան պատմութիւն, Թեհրան, 1981, Երևան, 1992,

17. Վրացեան Միմոն, Հայաստանի Հանրապետութիւն, Փարիզ, 1928, Պէյրութ, 1968, Թեհրան, 1982:

18. Խատիսեան Ալեքսանդր, Հայաստանի Հանրապետութեան ծագումն ու զարգացումը, Պէյրութ, 1968:

19. Հայաստանի Հանրապետությունը 1918-1920 թթ. /փաստաթղթերի և նյութերի ժողովածու/, Երևան, 2000:

20. Հայաստանի անկախության հռչակումը և իշխանության կենտրոնական մարմինների ձևավորումը (1918 թ. մայիս-հուլիս), (փաստաթղթերի և նյութերի ժողովածու), իմբ. Հ. Մուքիասյան, 2009:

21. Ռ. Հովհաննիսյան, Հայաստանի Հանրապետություն, հատ. 1, Երևան, 2005,

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/բ-035 - Հայկական հարցի և Հայոց Ցեղասպանության պատմություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	3 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի, 6-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	42	Դասախոսություն	28
			Մեմինար	14
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	48		
	Ընդամենը	90		
Ստուգման ձևը	Ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	Դասընթացի նպատակն է սովորողների մոտ ձևավորել Հայկական հարցի և Հայոց Ցեղասպանության պատմության մասին հիմնարար գիտելիքներ, համապարփակ			

	<p>պատկերացում տալ հետևյալ թեմաների մասին. Հայկական հարցը, նրա ծագման ու բովանդակության վերաբերյալ պատմագիտական գրականության մեջ եղած տեսակետները: «Հայկական հարցե հասկացությունը և նրա մեկնաբանությունը ժամանակակից քաղաքական հայագիտության կողմից: Տարբեր տեսակետներ հայկական հարցի ծագման ժամանակաշրջանի վերաբերյալ: Հայկական հարցը՝ որպես Արևելյան հարցի բաղկացուցիչ մաս: Հայ ժողովուրդը միջազգային հարաբերությունների օբյեկտ, թե՞ սուբյեկտ: Հայկական հարց տերմինը դիվանագիտության և պատմական գրականության մեջ, գործածության ժամանակաշրջանը: Հայկական հարցը միջազգային դիվանագիտության քննարկումներում: Առարկայի մշակվածության աստիճանը և նրա պարբերացումը: Առարկայի աղբյուրներն ու գրականությունը:</p>
<p>Դասընթացի վերջնադրույնքները</p>	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնադրույնք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք</p> <ul style="list-style-type: none"> • Գիտակցել Հայկական հարցի էությունը, դերը հայոց պատմության մեջ • Իմանալ Հայկական հարցի ծագումն ու զարգացման փուլերը, դրան աղերսվող կարևորագույն իրադարձությունները, հայ ժողովրդի քաղաքական դրությունը պատմական տարբեր ժամանակաշրջաններում: • Ձեռք բերել մնայուն գիտելիքներ Հայոց Ցեղասպանության դրդապատճառների, հետևանքների ու ճանաչման ուղղությամբ գործադրված քայլերի վերաբերյալ: • Որպես միջազգային հանցագործություն՝ համեմատություններ անցկացնել այլ նմանատիպ հանցագործությունների հետ: • Իմանալ «Գենոցիդե, «Արմենոցիդե տերմինների առաջացման պատմությունն ու հանգամանքները, վերջինիս վերաբերյալ միջազգային քաղաքական ու պատմական քննարկումները, ընդունված որոշումներն ու բանաձևերը: <p>Կարողություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • Հայկական հարցին աղերսվող առանցքային խնդիրները հասկանալու, գնահատելու կարողություն: • Հայկական հարցին և Ցեղասպանությանը առնչվող պատմական կոնկրետ փաստերն ու երևույթները ընդհանուր տեսությունների, գաղափարների տեսանկյունից բացահայտելու կարողություն: • Տվյալ պատմական ժամանակաշրջանում հայկական ավանդական կազմակերպությունների, կուսակցությունների ու նշանավոր գործիչների վարքն ու գործունեությունը վերլուծելու կարողություն: • Պատմական անցյալի դեպքերն ու իրադարձությունները վերլուծելու, դրանց միջև ինքնուրույն եզրակացություններ, համեմատություններ, գուգահեռներ

	<p>անցկացնելու կարողություն:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Համադրել Հայկական հարցի վերաբերյալ պատմագիտության մեջ առկա տարբեր մոտեցումները, տեսությունները և փաստարկել սեփական դիրքորոշումը: • Ցեղասպանության վերաբերյալ բազմաբնույթ գիտելիքների համակարգման և տեսական վերլուծության կարողություն: <p>Հմտություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • Հայոց պատմության համատեքստում Հայկական հարցի և Հայոց Ցեղասպանության վերաբերյալ մասնագիտական ոլորտում գործունեություն իրականացնելու հմտություններ: • Պատմական դեպքերի տրամաբանությունը, օրինաչափությունները, իրադարձությունների պատճառահետևանքային կապերը հասկանալու ունակություն: • Հայոց պատմական աղբյուրներում առկա ինֆորմացիայի տարբեր ձևերը օգտագործելու հմտություն: • Հայկական հարցին ու Հայոց Ցեղասպանությանն առնչվող սկզբնաղբյուրների հետ աշխատելու հմտություններ: • Տեղեկատվության հավաքման, պահպանման և մշակման ունակություն, տեղեկույթը կառավարելու հմտություններ • Օգտագործված գրականության և աղբյուրների մատենագիտական նկարագրության հմտություններ:
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p><u>Թեմա1</u> . Դիվանագիտական պայքարը Հայկական հարցի շուրջ Սան-Ստեֆանոյի կոնֆերանսի նախօրյակին</p> <p><u>Թեմա2</u> . Հայկական հարցը և միջազգային դիվանագիտությունը Սան-Ստեֆանոյից մինչև Բեռլին</p> <p><u>Թեմա 3</u> . Հայկական հարցը Բեռլինի կոնֆերանսում, 61-րդ հոդվածը</p> <p><u>Թեմա 4</u> . Հայկական հարցը Բեռլինի կոնգրեսից հետո: Բ. Դոան քաղաքականությունը: Էրզրումի հայոց կազմած բարենորոգումների ծրագիրը: Տերությունների 1880թ. հունիսի 11-ի և սեպտեմբերի 11-ի հուշագրերը: Մեծ տերությունների քաղաքականությունը հայկական հարցում 19-րդ դարի 80-90-ական թվականներին</p> <p><u>Թեմա 5.</u> Բարենորոգումների 1895թ. Մայիսյան ծրագիրը: Բալկանյան պատերազմները: Հայկական հարցի վերաբացումը</p> <p><u>Թեմա 6.</u> Հայկական հարցի արժարձումները միջազգային դիվանագիտության կողմից առաջին համաշխարհային պատերազմի տարիներին</p> <p><u>Թեմա 7</u> . Հայկական հարցը Փարիզի խաղաղության վեհաժողովում: Հայկական պահանջների հուշագիրը: Հայկական հարցը Սան-Ռեմոյի կոնֆերանսում</p> <p><u>Թեմա 8.</u> Հայկական հարցը Սևրից մինչև Լոզան</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Ուսանողը դասընթացին կարող է հանդես բերել մինչև 100% առաջադիմություն: Առաջադիմության վերջնական գնահատականը ձևավորվում է ողջ տարվա ընթացքում ուսանողի կատարած աշխատանքների</p>

	<p>գնահատականների հանրագումարի արդյունքում: Գնահատումը կատարվում է ներքոհիշյալ բաղադրիչներին համապատասխան: Յուրաքանչյուր բաղադրիչի դիմաց նշված առավելագույն տոկոսը կարելի է հավաքել ծրագրային պահանջների շրջանակներում տվյալ կետի տակ ներկայացված պահանջները 100%-ով կատարելու դեպքում:</p> <p>Ուսանողների գիտելիքների վերջնական գնահատման ձևերը, գնահատման սկզբունքները Ինքնուրույն աշխատանք - 20 միավոր, կիսամյակի ընթացքում հանձնարարվում է 2 ինքնուրույն աշխատանք, յուրաքանչյուրը՝ առավելագույնը՝ 10 միավոր, Մեմինար պարապմունք – գումարային առավելագույնը՝ 40 միավոր, 4 հարցում՝ 10-ական միավոր Առաջին ընթացիկ ստուգում - 20 միավոր, Երկրորդ ընթացիկ ստուգում - 20 միավոր, Առաջին ընթացիկ ստուգումն անց է կացվում թեստային առաջադրանքների միջոցով, իսկ երկրորդը՝ բանավոր հարցման միջոցով:</p>
<p>Գրականություն</p>	<p>Պարտադիր գրականություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Հայ Ժողովրդի պատմություն, Գ.Ա. հրատ., հ.5,Ե., 1974 2. Լեո, Անցյալից, Թիֆլիս, 1925 3. Լեո, Թուրքահայ հեղափոխության գաղափարաբանությունը 4. Լեո, Հայոց հարցի վավերագիրը, Թ., 1915 5. Մ. Օրմանյան, Ազգապատում, մաս III, Երուսաղեմ, 1927 6. Ն. Ադոնց, Հայկական հարցի լուծման շուրջ, Ե., 1989 7. Ատենագրությունք Ազգային Ժողովո, 1878 8. Բարենորոգումները Հայաստանում: Ժողովածու դիպլոմատիկական դոկումենտների, Թիֆլիս, 1915 9. Հայերի ցեղասպանությանը Օսմանյան կայսրությունում, Ե., 1991 10. Հայկական հարցը, Հայկական հանրագիտարան, Ե., 1996 11. Հայկական հարցը խաղաղության ժողովին առջև, Բոստոն, 1919 12. Կիրակոսյան Ջ., Սահակյան Ռ., Սան-Ռեմոյի կոնֆերանսը և Հայաստանը, ԲՀԱ, հ.3, 1972 13. Կիրակոսյան Ջ., Առաջին համաշխարհային պատերազմը և արևմտահայությունը, Ե., 1979 14. Ջ. Կիրակոսյան, Եբիտթուրքերը պատմության դատաստանի առաջ, գիրք 1-ին, Ե., 1982, գիրք 2-րդ, Ե., 1983 15. Ջ. Կիրակոսյան. Բուրժուական դիվանագիտությունը և Հայաստանը (19-րդ դարի 70-ական թթ.), Ե., 1978 16. Հայաստանը միջազգային դիվանագիտության և

սովետական արտաքին քաղաքականության փաստաթղթերում. (1828-1923), Ջ. Կիրակոսյանի խմբ., Ե., 1972թ.

17. Ա. Կիրակոսյան, Բրիտանական դիվանագիտությանը և արևմտահայության խնդիրը (19-րդ դարի 30-ական թթ. - 1914թ.), Ե., 1999

18. Ս. Վրացյան, Հայաստանը բոլշևիկյան մուրձի և թուրքական սալի միջև
Բեյրութ, 1954

19 Ս. Վրացյան, Բանակցություններ Ազգային Պատվիրակության և Հայաստանի Հանրապետության միջև: Պոսթըն, 1920

20 Ս. Վրացյան, Հայաստանի հանրապետությունը, ցանկ. հրատ.

21 Գ. Գալոյան, Հայաստանը և մեծ տերությունները 1918-1923թթ.

22 Գալոյան Գ., Պատմության քառուղիներում, Ե., 1982

23 Լևոն Շանթ, Մեր անկախությունը, Բոստոն, 1925

24 Քաջազնունի Հ., Դաշնակցությունն անելիք չունի այլևս, Թիֆլիս, 1923

25 Ա. Ահարոնյան, Սարդարապատից մինչև Լոզան: Քաղաքական օրագիր Բոստոն, 1943

26 Ալ. Խատիսեան, Հայաստանի հանրապետության ծագումն ու զարգացումը

27 Ա. Եսայան, «Հայկական հարցը» և միջազգային դիվանագիտությունը Ե., 1965

28 Ա. Եսայան, Հայաստանի միջազգային իրավական դրությունը 1920-1922թթ, Ե., 1967

29 Մ. Եսայան, Հայկական հարցը և միջազգային դիվանագիտությունը Ե., 1965

30 Ա. Եսայան, Հայաստանի միջազգային իրավական դրությունը 1920-1922թթ., Ե., 1967

31 Սասունի Կ., Թրքահայաստանը Ա. աշխարհամարտի ընթացքին (1914-1918): Թրքահայոց գաղթաշարժերը և անոնց դերը Հայաստանի Հանրապետության կազմության մեջ, Բեյրութ, 1966

32 Է. Զոհրաբյան, Սովետական Ռուսաստանը և հայ-թուրքական հարաբերությունները (1920-1922), Ե., 1979

33 Է. Զոհրաբյան, 1920թ. հայ-թուրքական պատերազմը և տերությունները Ե., 1997

34 Մ. Մերոբյան, Հայկական հարցը և անոր փուլերը, Բեյրութ, 1937

35 Վ. Բայբուրդյան, Հայ-քրդական հարաբերությունները Օսմանյան կայսրությունում (XIX դարում և XX դ. սկզբին), Ե., 1989

36 Մ. Ներսիսյան, Հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարը թուրքական բռնապետության դեմ 1850-1870թթ., Ե., 1955

37 Միք. Վարանդյան, Հայկական շարժման նախապատմությունը, հ. 1 ժն, 1912

38 Բ. Իշխանյան, Տաճկահայ խնդիրը և միջազգային

դիպլոմատիան Թ., 1906

39 Սարուխանյան, Հայկական խնդիրը և ազգային սահմանադրությունը Թուրքիայում (1800-1910) Թ., 1912

40 Շավարշ Թորիկյան, Հայկական հարցը և միջազգային օրենքը Բեյրութ, 1976

41 Ջավեն Մարլեան, Հայկական հարցի մասին, Պեյրութ, 1978

42 Գաբրիել Լազյան, Հայաստան և հայ դատը

43 Խ. Բաղայան, Հայկական հարցը, Ս. Ստեֆանոյի պայմանագիրը և Բեռլինի կոնգրեսը 1878թ., Ե., 1955

44 Բյուրատ Սմբատ, Արևելյան խնդիր և հայկական հարց, Կահիրե, 1927

45 Հ. Աճառյան, Տաճկահայոց հարցի պատմությունը (սկզբից մինչև 1915թ.), Նոր Նախիջևան, 1915

46 Կ. Իզմիրլեան, Հայ ժողովրդի քաղաքական ճակատագիրը անցյալին և ներկայիս (քննական տեսություն) Պեյրութ, 1964

47 Կ. Թառոյան, Արևմտահայության ազատագրական պայքարը XIX դ. վերջին - XXդ. սկզբին, Ե., 1980

48 Չերազ Մինաս, Թե ինչ շահեցանք Պերլինի վեհաժողովին, Կ. Պպիս, 1878

49 Բյուրատ Սմբատ, Արևելյան խնդիր և հայկական հարց, Կահիրե, 1927

50 Համբարյան Ա., Երտթուրքերի ազգային և հողային քաղաքականությունը և ազատագրական շարժումները Արևմտյան Հայաստանում (1908-1914), Ե., 1979

51 Ձոհրապ Գ., Հայկական հարցը փաստաթղթերու լույսին տակ, Պեյրութ, 1976

52 Ատոմ, Բարենորոգումներու հարցը, Կ.Պոլիս, 1914

53 Լազեան Գ., Հայաստանը և հայ դատը ըստ դաշնագրերու Կահիրե, 1942

54 Աղայան Ծ., Հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարի պատմությունից, Ե., 1976

55 Գանգրոլնի Հ., Հայ հեղափոխությունը օսմանյան բռնատիրության դեմ, Բեյրութ, 1973

56 Մ. Արզումանյան, Արհավիրքից վերածնունդ, Ե., 1973

57 Սարգսյան Ե., Թուրքիան և նրա նվաճողական քաղաքականությունը Անդրկովկասում, Ե., 1964

58 Ավետիսյան Հ., Հայկական հարցը 1918 թվականին, Ե., 1997

59 Սիմոնյան Հ., Թուրք ազգային բուրժուազիայի գաղափարախոսությունը և քաղաքականությունը, Ե., 1986

60 Աբգումանյան Մ., Հայաստանը 1914-1917թթ.Ե., 1969

61 Մելիքյան Վ., Ռուսաստանի ժամանակավոր կառավարությունը և հայկական հարցը 1917թ. , ՊԲՀ, 1-2 1994,

62 Հարությունյան Ա., Թուրքական ինտերվենցիան Անդրկովկաս և 1918թ. ինքնապաշտպանական կռիվները, Ե., 1984

- 63 Տեր-Հակոբյան Մ., Թրքահայաստանի կորուստը և արտասահմանի հայոց ապագան: Հայ և օսմանյան հարաբերությամբ պատմության վերատեսության լույսին տակ, Բեյրութ, 1967
- 64 Սարգսյան Հ., Բրեստից մինչև Մուղրոս: Հայաստանի միջազգային իրավական և քաղաքական դրության մի քանի հարցեր, Ե., 1989
- 65 Սողոմոնյան Ա., Քինգ-Քեյնի ամերիկյան հանձնաժողովը և Հայաստանի մանդատի հարցը, «Պատմության հարցեր», պր. 2., Ե., 1989
- 66 Ա. Նասիպեան, Բրիտանիա և հայկական հարցը, 1915-1923թթ., Բեյրութ, 1994
- 67 Բաբկեն Վարդապետ, Հայկական հարցը և Պողոս Նուբար փաշան Վաղարշապատ, 1914
- 68 Ս. Կարապետյան, 1920թ. հայ-թուրքական պատերազմը և Սովետական Ռուսաստանը, Ե., 1965
- 69 Հ. Տերտերյան, Հայաստանի Հանրապետության և Խորհրդային Ռուսաստանի բանակցությունները. Լևոն Շանթի պատվիրակությունը, «Հայրենիք» ամսագիր, 1954, Հունվար, փետրվար, մայիս
- 70 Մըսրյան Զ., Երեք դաշնագրեր (Ալեքսանդրապոլի, Մոսկվայի և Կարսի դաշնագրերը. 1920-1921թթ.), Բեյրութ, 1979
- 71 Շահան Նաթալի, Երեք դաշնագրեր (Ալեքսանդրապոլի, Մոսկվայի և Կարսի), Բեյրութ, 1957
- 72 Մ. Արզումանյան, Արհավիրքից դեպի վերածնունդ
- 73 Ռ. Սահակյան, Թուրք-ֆրանսիական հարաբերությունները և Կիլիկիան 1919-1921թթ., Ե., 1970
- 74 Ռեմ Ղազանյան, Բոլշևիկներն ու երիտթուրքերը: Նոր փաստաթղթեր ռուս-թուրքական հարաբերությունների մասին (1920-1922թթ.), Ե., 1998
- 75 Ռ. Փիրումյան, Հայաստանը Հ.Հ.Դ.-բոլշևիկ հարաբերությունների ոլորտում (1914-1921), Ե., 1997
- 76 Сборник договоров царской России с другими государствами, 1856-1917 М., 1952
- 77 Киняпина Н. С., Внешняя политики России во второй половине XIXв.М., 1974
- 78 Б. Борьян, Армения, международная дипломатия и СССР, т. I, М.-Л. 1928
- 79 Борьян Б., Армения, Международная дипломатия и СССР, ч. I-II.
- 80 Дебидур А, Дипломатическая история Европы от Венского до Берлинского конгресса (1814-1878), Т. 1-2., М, 1968
- 81 Кургинян Е., Армянская проблема в международных отношениях, 1876
- 82 История дипломатии, т. 2, 2 изд., М., 1963
- 83 Степанян С., Армения в политике империалистической Германии, Е., 1975
- 84 Аветян Ը., Германский империализм на Ближнем Востоке, М., 1966

- 85 Сафрастян Р., Доктрина османизма в политической жизни османской империи, М., 1985
- 86 Будущее устройство Армении по официальным документам Оранжевой книги, трактующей реформы в Армении, Петроград, 1915
- 87 Материалы по истории франко-русских отношения за 1910-1914гг. Сборник секретных дипломатических документов бывшего Императ. Российского министерства иностр. дел., М., 1922
- 88 Киракосян А., Великобритания и Армянский вопрос (90-ые гг. XIX века), Е., 1990
- 89 Диев П., Армянский вопрос в Турции, М., 1893
- 90 Ахов М., Россия и Армяне, СПб, 1896
- 91 Братская помощь пострадавшим в Турции армянам, М., 1898
- 92 Амфитеатров А., Армянский вопрос, СПб, 1906
- 93 Гирс А., Россия и Ближний Восток, СПб, 1906
- 94 Раздел азиатской Турции, (по секретным документам б. Министерства иностр. дел), под редакцией Адамова, М., 1924
- 95 Диллон Эм., Положение дел в турецкой Армении. В книге: «Положение Армян в Турции до вмешательства держав в 1895г.», М., 1896
- 96 Алиев Г., Турция в период привлечения младотурок. (1908- 1918гг.) М., 1972
- 97 Контансон Людовик де, Реформы в Азиатской Турции. Армянский вопрос, М., 1914
- 98 Сборник дипломатических документов Министерства иностр. дел. Реформы в Армении. 26 ноября 1913г. 10 мая 1914г., Пр., 1915
- 99 Кочар М., Армяно-турцкие общественно-политические отношения и армянский вопрос в конце XIX - начале XX вв. Е, 1988
- 100 Сборник договоров России с другими государствами, 1856-1917, М., 1952
- 101 Степанян С, Армения в политике империалистической Германии, Е., 1975
- 102 Ефремов П., Внешняя политика России 1907-1914гг., М., 1961
- 103 Лудшувейт Е., Турция в годы первой мировой войны, М., 1966
- 104 Акопян С, Западная Армения в планах империалистических держав в период первой мировой войны, Е., 1967
- 105 Готлиб В., Тайная дипломатия во время первой мировой войны, М., 1961
- 106 Панцев А., Брестский мир. Вопросы, истории, М., 1990
- 107 Дживелегов А., Русская революция и Армения. „Армянский вестник“, N 101917
- 108 Керенский А., Жизнь, политическая деятельность и речи, Пгд., 1917

- 109 Оперовский А., Идея Автономного строя Турецкой Армении под протекторатом России, Пятигорск, 1915
- 110 История дипломатии, 2 изд., Т. 3, М. 1965
- 111 Никольсон Г., Как делался мир в 1919 г., М., 1945
- 112 Г. Г. Махмурян, Лига наций армянский вопрос и республика Армения. Е, 1999
- 113 Гершов З., Вудро Вилсон, М., 1983
- 114 Хауз Э. М., Архив полковника Хауза, М., 1944
- 115 Ллойд Дордж Д., Правда о мирных договорах, Т. 1-2, М., 1957
- 116 Армянский вопрос на Лозанской конференции, Извлеченная из протоколов, Тифлис, 1926
- 117 История внешней политики СССР 1917-1985, т. 1, М., 1986
- 118 Кузнецова С, Установление советско-турецких отношений, М., 1961
- 119 Хейфец С., Советская дипломатия и народы Востока, 1921-1927гг., М., 1968
- 120 Астахов Г., От султаната к демократической Турции. Очерки из истории кемализма, М.-Л., 1926
- 121 Шамсудинов А.М., Национально - освободительная борьба в Турции в 1918 -1923 гг.М., 1966
- 122 Кемаль Ататюрк, Избранные речи и выступления, М., 1966
- 123 Кемаль Мустафа. Путь новой Турции. 1919-1927. М., 1929. Т. I, II, III, IV, М., 1934
- 124 Ключников Ю. Б., Севр и Лозанна. К дипломатической истории Договоров. Севрский мирный договор и акты, подписанные в Лозанне, М., 1927
- 125 Илюхина Р. М., Лига нации. 1919-1934, М., 1982
- 126 *Leari. M., La question armenienne a la lumiere des documents, P., 1913*
- 127 Anderson M. The Eastern Question 1774-1923, L., 1966
- 128 Langer W., Diplomacy of imperialism. 1890-1902, N. Y., 1935
- 129 Grenvill J., Lord Salisbury and Foreign Policy. The Close of the Nineteenth Century, L., 1964
- 130 Douglas R., Britain and the Armenian Question 1894-97, «The Historical Journal», N 19
- 131 Mandelstam A., Le sort de l'Empire Ottoman, Lausanne-P., 1917
- 132 Mandelstam A., La Societe des Nations et Les Puissances devant le probleme armenien, Beyrout, 1970
- 133 Treaty of Peace with Turkey. Signed at Sevres, August 10, 1920, L, 1920
- 134 Helmreich P., From Paris to Sevres, Columbus, Ohio, 1974
- 135 Documents diplomatiques Francais 1871-1914, 3 erne serie, t. VI-IX, P. 1933-63
- 136 The Joint Mandate Scheme. A Turkish Empire under Amerikan Protection New York, 1919
- 137 Howard H. N, The King-Crane Commision. An American inquiry in the Middle East, Beirut, 1963

	<p>138 Gidney J., Mandate for Armenia, Kent, Ohio, 1967</p> <p>139 Hovhannisian R, The Republic of Armenia, vols. I-II, Berkeley, 1971-1982</p> <p>140 Documents on British Foreign Policy 1919-1939, vol. 8, L. 1958</p> <p>141 Morgenthau H, Ambassador Morgenthau's Story, N. Y. 1918</p> <p>142 Grabill J., Protestant diplomacy and the Near East, Minneapolis, 1971</p> <p>143 Aftandilian G, Armenia: Vision of a Republic, Boston, 1981</p> <p>144 Bake R., Woodrow Wilson, Life and Letters, V. 1-8, N.-Y., 1927-1939</p>
--	--

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/բ-059- Արցախի պատմություն			
Դասընթացին հասկացվող կրեդիտը	3 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 4-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	42	Դասախոսություն	28
			Մեմինար	14
			Լաբորատորաշխատանք	
			Գործնականաշխատանք	
	Ինքնուրույն	48		
Ընդամենը	90			
Ստուգման ձևը	Ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	<p>«Արցախի պատմություն» առարկայի դասավանդումը նպատակ ունի ուսանողներին տալ</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ա. Արցախի՝ որպես պատմական հայկական տարածքի վերաբերյալ գիտելիքներ՝ սկսած հնագույն ժամանակներից մինչև մեր օրերը ▪ Ներկայացնել Արցախյան հիմնախնդրի էությունը և բովանդակությունը, հիմնավորել իր՝ ազատ ինքնորոշման իրավունքով Մայր Հայաստանի կազմում լինելու համար արցախահայության պայքարի պատմական արդարությունը: ▪ Ներկայացնել Արցախի մշակույթը՝ ողջ հայկական մշակույթի կարևորագույն օղակ 			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք</p> <ul style="list-style-type: none"> • Կիմանա Արցախի ամբողջական պատմությունը, Արցախահայ իշխանական տների դերը հայ ազատագրական պայքարի պատմության մեջ, արցախահայության ազգային-ազատագրական պայքարի պատճառները և նպատակը: • Կհասկանա ադրբեջանական իշխանությունների կողմից արցախահայության նկատմամբ 			

	<p>տասնամյակներ շարունակ իրականացված հայաստյաց քաղաքականության բովանդակությունը և սեփական ճակատագիրն ազատորեն տնօրինելու համար արցախահայության պայքարի անխուսափելիությունը և անհրաժեշտությունը:</p> <p>Հմտություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • Պատմության բնագավառում մասնագիտական գործունեություն իրականացնելու հմտություններ • պատմական դեպքերի տրամաբանությունը, օրինաչափությունները, իրադարձությունների պատճառա-հետևանքային կապը հասկանալու ունակություն: • պատմական սկզբնաղբյուրների վերաբերյալ բազմաբնույթ գիտելիքների համակարգում և տեսական վերլուծություն • պատմական աղբյուրներում առկա ինֆորմացիայի տարբեր ձևերը օգտագործելու հմտություն • սկզբնաղբյուրների հետ աշխատելու հմտություններ • պատմագիտական հետազոտություններ կատարելու ունակություններ <p>Կարողունակություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • կոնկրետ տեսական գիտելիքների կիրառում պատմական իրողությունները հասկանալու համար • հայոց պատմության առանցքային խնդիրները համադրելու կարողություն • հայ արդի սոցիալ-մշակութային գործընթացների ու միտումների վերաբերյալ վերլուծություններ կատարելու կարողություն • պատմական զարգացման փուլերն ու դրանց օրինաչափությունները համեմատելու կարողություն • պատմական անցյալի դեպքերն ու իրադարձությունները վերլուծելու, դրանց միջև ինքնուրույն եզրակացություններ, համեմատություններ, գուզահեռներ անցկացնելու կարողություն:
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>Թեմա 1. Դասընթացի գիտական կարևորության և արդիականության հիմնավորում: Թեմա 2. Արցախը հնագույն ժամանակներից մինչև 5-րդ դարը Թեմա 3. Արցախը 5-7րդ դդ.: Թեմա 4. Արցախը Բագրատունյաց թագավորության շրջանում: Թեմա 5. Արցախը 12-17-րդ դդ.: Թեմա 6. Արցախը 17-րդ դարից 1810-ական թթ.: Թեմա 7. Պայքար ազգային ինքնության և պետականության գաղափարի պահպանման համար (1813-1917թթ.): Թեմա 8. Պայքար պետականության վերականգնման և պահպանման համար (1917– 1923թթ.): Թեմա 9. ԼՂԻՄ կազմավորման գործընթացը, ԼՂԻՄ կարգավիճակը խորհրդային միության վարչաքաղաքական համակարգում: Թեմա 10. Արցախյան շարժման նոր փուլը: Թեմա 11. Արցախը 1991-1994 թթ Թեմա 12. Արցախը 21-րդ դարում: Թեմա 13. Արցախյան հիմնախնդիրը, միջազգայնացումը: Թեմա 14. Արցախի</p>

<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>մշակույթը:</p> <p>Ընթացիկ ստուգումները երկուսն են, առավելագույն 20 միավորով: Յուրաքանչյուրի համար տրվում է 10 հարցից բաղկացած թեստ՝ յուրաքանչյուրը մեկական միավոր: Մեմինար պարապմունքները- Կիսամյակի ընթացքում յուրաքանչյուր ուսանող գործնական աշխատանքներից գնահատվում է 4 անգամ՝ յուրաքանչյուրը մինչև 10 միավոր (6 միավոր հանձնարարված նյութի գնահատում, 2 միավոր սկզբնաղբյուրների հետ աշխատանքի գնահատում, 2 միավոր 4 ական հարցերի միջոցով ուսանողի վերլուծելում համեմատելու, վերհիշելու ունակությունների գնահատում)</p> <p>Ինքնուրույն աշխատանքը հանձնարարվում է կիսամյակում մեկ անգամ, գնահատվում մինչև 20 միավոր</p>
<p>Գրականություն</p>	<p><i>Պարտադիր-</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Արրահամյան Հ. Մ., Լեոնային Ղարաբաղը 1918-1921 թթ., Երևան, 1991: 2. Բալայան Վ., Արցախի պատմություն, Երևան, 2011: 3. Իշխանյան Ե., Լեոնային Ղարաբաղը 1917-1920 թթ., Երևան, 1999: 4. Հարությունյան Մ. Ա., Արցախյան պատերազմի սկիզբը և Շուշիի ազատագրումը, Երևան, 2000: 5. Հարությունյան Վ. Բ., Արցախ, հիմնահարցի ակունքները, Ստեփանակերտ, 1998: 6. Հովսեփյան Յու., Հայերի ցեղասպանությունն Ադրբեջանում. 1918-1990, 7. Հայոց ցեղասպանություն, պատճառներ և դասեր, մաս 2, Երևան, 1995 8. Ղարաբաղյան ազատագրական պատերազմը. 1988-1994 թթ.: Հանրագիտարան, Երևան, 2004: 9. Ղահրամանյան Կ., Հյուսիսային Արցախ. գոյության պայքար, Գիրք ԱԲ, Երևան, 1993: 10. Ուլուբարյան Բ., Արցախյան գոյապայքարը, հ.Ա, Երևան, 1994: 11. Ուլուբարյան Բ., Արցախյան գոյապայքարի տարեգրություն, Երևան, 1997: 12. Анексия и депортация, Степанакерт, 1998. 13. Арутюнян В. Б., События в Нагорном Карабахе, ч. 1, Ереван, 1990, ч. 2, 14. Ереван, 1993, ч. 3, Ереван, 1993, ч. 4, Ереван, 1994, ч. 5, Ереван, 1997, 15. Барсегов Ю., Право на самоопределение-основа демократического решения межнациональных проблем: к проблеме Нагорного Карабаха, Ереван, 1989. 16. Геноцид армян в Азербайджане, Степанакерт, 1989. 17. Золян С., Нагорный Карабах: проблема и конфликт, Ереван, 2001.

18. Кокс Керолайн, Айднер Джон, Этническая чистия продолжается. Война в Нагорном Карабахе, Ереван, 1998.
19. Нагорный Карабах. Историческая справка, Ереван, 1988.
20. Тарасов С. Н., Мифы о карабахском конфликте., М, 2012.
21. Хуршудян Л. А., Истина-единственный критерий исторической науки, Ереван, 1989.
- Հրատուցիչ-**
1. Ալվրգյան Հ., Ընդդեմ Ադրբեջանի հայատյաց քաղաքականության, Երևան, 2007:
  2. Ավետիսյան Հր., Հայոց ազգային միասնության հատրանակը, Երևան, 1998:
  3. Արշակյան Ա., Արցախյան գոյապայքարը (1985-1992 թթ.), Երևան, 2004:
  4. Բալայան Զ., Դժոխք և դրախտ, Երևան, 1995:
  5. Գևորգյան Հ., Պետոն, Երևան, 2000:
  6. Կարապետյան Բ., ... Եվ նրա շուրջ, Երևան, 1992:
  7. Հայաստանը փոխակերպվող աշխարհում, Երևան, 2006:
  8. Հասրաթյան Ս., Սադրուվյան Ս., Գաղափարի զինվորը, Երևան, 2006:
  9. Հարությունյան Հ. Ս, Լեոնային Ղարաբաղը 1918 -1921թթ., Երևան, 1991:
  10. Մելքունյան Ս., Արցախ, Ղարաբաղ, Լեոնային Ղարաբաղի Հանրապետություն, Երևան, 2011:
  11. Մովսեսովա Տ., Հովնանյան Ա., Բաքվի ջարդերը, Երևան, 1992:
  12. Մովսիսյան Ն., Մարտնչող անմահություն, Երևան, 1997 թ.:
  13. Պետրոսյան Ա., Արթուր Մկրտչյան, Երևան, 2004:
  14. Պետրոսյան Ա., Մեծն Շահեն, Երևան, 2011:
  15. Սահակյան Ռ., Արծվապաշտ երկիր, Երևան, 2004:
  16. Սողոմոնյան Ն., 1991 «Կոլցոնե, (Մարդորսություն), Առաջին մաս, Ստեփանակերտ, 1994, «Թեժ կետերե, Երկրորդ մաս, Ստեփանակերտ, 1995:
  17. Ուլուբաբյան Բ., Արցախի պատմությունը, Սկզբից մինչև մեր օրերը, Երևան, 1994:
  18. Օհանջանյան Փ., Ղարաբաղի ազատագրական պատերազմը, Երևան, 2000:
  19. Азербайджанская аргументация и её опровержение, Ереван. 1989.
  20. Балаян И., Армения и Нагорный Карабах на политической сцене мира.Ереван, 1995.
  21. Манасян А.С., Карабахский конфликт. Ракурсы правового подхода,Ереван,1998.
  22. Мелик-Шахназарян Л., Военные преступления Азербайджана противмирного населения Нагорно-Карабахской Республики, Ереван,1997

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/բ- 036 - Հայ եկեղեցու պատմություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	3 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 3-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	42	Դասախոսություն	28
			Մեմինար	14
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	48		
	Ընդամենը	90		
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	<p>1. Ուսանողներին ծանոթացնել հայ առաքելական եկեղեցու ծագմանը և կազմավորմանը, քրիստոնեական ուսմունքի բարոյագիտական սկզբունքներին, հայոց եկեղեցու տեղին ու դերին ազգապահպանության ու հայապահպանության, ազգային-ազատագրական պայքարի ոգեշնչման և հայկական մշակույթի պահպանման գործում:</p> <p>2. Ուսանողներին հիմնարար գիտելիքներ հաղորդել հայ կաթողիկոսների գործունեության, երկրի հասարակական-քաղաքական կյանքում նրանց ունեցած ներդրման, ինչպես նաև առաքելական եկեղեցու՝ որպես հոգևոր կառույցի, համաշխարհային քրիստոնեության համատեքստում ունեցած առնձնահատուկ տեղի և դերի մասին:</p>			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք</p> <p>Հայ եկեղեցու կազմավորման և զարգացման հիմնական փուլերի, Հայոց կաթողիկոսների, կաթողիկոսական աթոռների և աշխարհասփյուռ թեմերի գործունեության, միջնադարյան հայ մշակույթի զարգացման և պահպանման գործում, հայ ժողովրդի հասարակական-քաղաքական կյանքում, Հայաստանի ազատագրության հարցում հայ եկեղեցու և նրա նշանավոր գործիչների խաղացած դերի իացություն:</p> <p>Հմտություն</p> <p>Հայ եկեղեցու պատմությանը վերաբերող սկզբնաղբյուրներին և գիտական գրականության մեջ առկա հիմնական տեսակետների միջև կողմնորոշվելու և քննադատական մոտեցում ցուցաբերելու ունակության:</p>			

	<p><i>Կարողունակություն</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. համադրել հայոց պատմության և հայ եկեղեցու պատմության առանքային խնդիրները 2. վերլուծել հայ եկեղեցու նշանավոր գործիչների վարքն ու գործունեությունը տվյալ պատմական ժամանակաշրջանում 3. համեմատել հայ եկեղեցու զարգացման փուլերն ու դրանց օրինաչափությունները 4. գնահատել հայ եկեղեցու խաղացած դերը հայ ժողովրդի հասարակական-քաղաքական կյանքում, մշակույթի և հայապահպանության բնագավառում 5. գնահատել Հայոց Մեծ Եղեռնի, ստալինյան բռնաճնշումների և քաղաքական այլ հալածանքների հետևանքով Հայ եկեղեցու կրած վնասները, կորուստները
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p><u>Թեմա 1.</u> Հայ եկեղեցու պատմության պարբերացումը: Քրիստոնեության ընդունման նախադրյալները Հայաստանում: Հայոց եկեղեցին 1-3-րդ դարերում</p> <p><u>Թեմա 2.</u> Քրիստոնեության ընդունումը Հայաստանում որպես պետական կրոն</p> <p><u>Թեմա 3.</u> Հայոց եկեղեցին 4-րդ դարում:</p> <p><u>Թեմա 4.</u> Հայոց եկեղեցին 5-րդ դարում</p> <p><u>Թեմա 5.</u> Հայոց եկեղեցին 6-րդ դարում</p> <p><u>Թեմա 6.</u> Հայոց եկեղեցին 7-րդ դարում:</p> <p><u>Թեմա 7.</u> Հայոց եկեղեցին 8-9-րդ դարերում</p> <p><u>Թեմա 8.</u> Հայոց եկեղեցին Բագրատունյանց թագավորության շրջանում</p> <p><u>Թեմա 9.</u> Հայոց եկեղեցին Կիլիկիայում 11-12-րդ դդ.</p> <p><u>Թեմա 10.</u> Հայոց եկեղեցին 13-14-րդ դարերում</p> <p><u>Թեմա 11.</u> Կաթողիկոսության վերահաստատումը Մայր Աթոռ սուրբ Էջմիածնում: Հայոց եկեղեցին 15-րդ դարում</p> <p><u>Թեմա 12.</u> Հայոց եկեղեցին 16-17-րդ դարերում</p> <p><u>Թեմա 13.</u> Հայոց եկեղեցին 18-րդ դարում</p> <p><u>Թեմա 14.</u> Հայոց եկեղեցին ռուսական տիրապետության շրջանում</p> <p><u>Թեմա 15.</u> Հայոց եկեղեցին առաջին աշխարհամարտի նախօրյակին և տարիներին</p> <p><u>Թեմա 16.</u> Հայոց եկեղեցին Հայաստանի առաջին Հանրապետության տարիներին</p>

	<p><u>Թեմա 17.</u> Հայոց եկեղեցին Հայաստանում խորհրդային իշխանության հաստատումից հետո</p> <p><u>Թեմա 18.</u> Հայոց եկեղեցին Հայրենական Մեծ պատերազմի տարիներին</p> <p><u>Թեմա 19.</u> Հայոց եկեղեցին հետպատերազմյան տարիներին /1945-1980-ական թթ./:</p> <p><u>Թեմա 20.</u> Հայոց եկեղեցին և Սփյուռքը</p> <p><u>Թեմա 21.</u> Հայոց եկեղեցին արդի փուլում</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Գնահատումն իրականացվում է բազմագործոնային համակարգով՝ 100 բալանոց սանդղակով, հետևյալ բաղադրիչների ներառմամբ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի կատարում, ✓ սեմինար պարապմունքներին ուսանողի մասնակցություն, ✓ ուսանողի կողմից դրսևորած ընթացիկ ակտիվություն, հմտություններ և կարողություններ, ✓ երկու ընթացիկ ստուգում. թեստային առաջադրանք պատասխանի ընտրությամբ կամ կարճ ազատ պատասխանով <p>Սեմինար պարապմունքների գնահատման չափանիշները. (4 ստուգում, գնահարվում է առավելագույնը 10 միավոր՝ գումարային առավելագույնը 40 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ տեսական նյութի իմացություն ▪ առաջադրված հարցերի պատասխանի բովանդակություն, ներկայացման տրամաբանական հաջորդականություն, ամբողջություն, ճշտություն, սեփական տեսակետի հիմնավորման աստիճան, ▪ կոնկրետ տեսական գիտելիքները կիրառելով՝ պատմական իրողությունները հասկանալու, փաստերն ու երևույթները համեմատելու, պատմական զարգացման փուլերն ու դրանց օրինաչափությունները համադրելու և համակողմանի գնահատելու, վերլուծելու, դիքորոշումներ ձևակերպելու կարողություն: <p>Ինքնուրույն աշխատանքի գնահատման չափանիշները (1-2 ինքնուրույն աշխատանք, գնահատվում է գումարային առավելագույնը 20 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի ներկայացում ✓ ներկայացված նյութի համապատասխանություն առաջադրված թեմայի հետ, ✓ աշխատանքի ձևակերպման որակ (գրագիտության

	<p>ընդհանուր մակարդակ, շարադրման ոճ, լուսաբանումների որակ, տեղեկատվական աղբյուրների օգտագործման մշակույթ),</p> <p>✓ աշխատանքի համառոտ բանավոր ներկայացում, բանավոր խոսքի և թեմայի քննարկման մակարդակ:</p> <p>Ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 20 միավոր:</p>
Գրականություն	<p>Պարտադիր</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Մաղաքիա Օրմանյան, Ազգապատում, հատոր Ա-Գ, Բեյրութ, 1959, 1960, 1961 2. Մաղաքիա արքեպիսկոպոս Օրմանեան, Հայոց եկեղեցին, Երևան, 1993 3. Յուսիկ վարդապետ Մովսիսեան, Հայաստանեայց առաքելական Ս. եկեղեցու պատմություն, Էջմիածին, 2008 4. Վարդանյան Վրեժ Մկրտչի, Հայոց եկեղեցին վաղ միջնադարի քաղաքական խաչողիներում, Վաղարշապատ, 2005 5. Պետրոսյան Եզնիկ քահանա , Հայ եկեղեցու պատմություն, մաս Ա, Էջմիածին, 1990 6. Տեր-Մինասյան Ե. Հայոց եկեղեցին, ուսումնասովորական ձեռնարկ, Էջմիածին, 2014 7. Հայ եկեղեցու սուրբ կաթողիկոսները, Էջմիածին, 2017 8. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսներ, հանրագիտարան, Ս. Էջմիածին, 2008 <p>Լրացուցիչ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. «Քրիստոնյա Հայաստանե հանրագիտարան, Երևան, 2002 2. Ավագ Հարությունյան, Մայր Աթոռ Ս.Էջմիանի հասարակական և դիվանագիտական գործունեությունը 1918-1920թթ., Երևան, 2004 3. Բալայան Մ., Հայոց Արևելից կողմանց եկեղեցին VI-XVդդ., Եր., 2003 4. Դանիելյան Է. Հայաստանի քաղաքական պատմությունը և հայ առաքելական եկեղեցին 6-7-րդ դարերում, Եչրամ, 2000 5. Դավթյան Հ., Մեզ անծանոթ Վարդանանց պատերազմը: Հայաստանյաց առաքելական եկեղեցին և մեր պատմության ընթացքը, Եր., 2007: 6. Իսկանյան Վ., Հայ-բյուզանդական եկեղեցական հարաբերությունները 4-7-րդ դարերում, Եր., 1991 7. Լեռ, Հայ կղերական դիվանագիտությունը, «Անահիտ» հայրենակցական բարեգործական ընկերության հրատարակ.

	8. Հակիրճ պատմություն և բացատրություն Հայաստանեայց առաքելական սուրբ եկեղեցու, Էջմիածին, 2012
--	--

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ
/հնագույն ժամանակներից մինչև 16-րդ դարը

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/բ-015 - ՀԻՆ ԱՐԵՎԵԼՔԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	5 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-ին տարի, 1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	70	Դասախոսություն	50
			Սեմինար	20
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	80		
	Ընդամենը	150		
Ստուգման ձևը	Ընթացիկ քննություն			
Դասընթացի նպատակը	Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին տեղեկություններ հաղորդել Հին Արևելյան քաղաքակրթությունների ձևավորման, զարգացման միտումների մասին, ինչպես նաև փոխանցել գիտելիքներ այդ քաղաքակրթությունների տիպաբանական, Հին Արևելյան հասարակությունների կառուցվածքի, գաղափարախոսության, կրոնի և մշակույթի վերաբերյալ:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p><i>Գիտելիք</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Տիրապետում է հինարևելյան երկրների պատմության վերաբերյալ խոր և համակողմանի գիտելիքներին, • Տիրապետում է պատմական գիտության ժամանակակից ձեռքբերումներին, պատմական երևույթների և փաստերի վերլուծությանը, • Գիտի առաջատար հնագույն պետությունների որոշիչ դերը 			

	<p>աշխարհաքաղաքական հիմնական գործընթացներում,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Գիտի հինարևելյան ժողովուրդների քաղաքական, սոցիալ-տնտեսական և մշակութային կյանքի առանձնահատկությունները և նրանց դերը մարդկության առաջընթացում: <p><i>Հմտություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Կարողանում է կատարել պատմության վերաբերյալ բազմաբնույթ գիտելիքների համակարգում և տեսական վերլուծություն, • Կարողանում է համադրել պատմական փաստերը և համակողմանի գնահատել երևույթները, • Ունի սկզբնաղբյուրների հետ աշխատելու հմտություններ • Ունի ամբողջական պատկերացում պատմական գործընթացների վերաբերյալ, • Ունի պատմագիտական հետազոտություններ կատարելու ունակություններ: <p><i>Կարողունակություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Կարողանում է ճիշտ գնահատել հինարևելյան քաղաքակրթությունների դերակատարումը համաշխարհային պատմական գործընթացում, • Կարող է բացահայտել Հին Արևելքի պատմության կոնկրետ փաստերն ու իրադարձություններն ընդհանուր տեսությունների և գաղափարների դիտանկյունից, • Կարողանում է վերլուծել հինարևելյան քաղաքակրթությունների դրական և բացասական կողմերը, կատարել հետևություններ:
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>Ներածություն. Հին Արևելքի պատմություն առարկան, նրա աղբյուրները և հնագիտական ուսումնասիրությունները: Վաղ ստրկատիրությունը Հին Արևելքի երկրներում:</p> <p>Թեմա 1. Հին Եգիպտոսի պատմության պարբերացումը: Եգիպտոսի հին բնաշխարհը և բնակչությունը</p> <p>Թեմա 2. Եգիպտոսն Արիսայիկ և Վաղ թագավորության ժամանակաշրջանում</p> <p>Թեմա 3. Եգիպտոսը Հին թագավորության ժամանակաշրջանում</p>

	<p>Թեմա 4. Եգիպտոսը Միջին թագավորության ժամանակաշրջանում</p> <p>Թեմա 5. Եգիպտոսը Նոր թագավորության ժամանակաշրջանում</p> <p>Թեմա 6. Եգիպտոսն Ուշ թագավորության ժամանակաշրջանում</p> <p>Թեմա 7. Հին Եգիպտոսի մշակույթը և կրոնը</p> <p>Թեմա 8. Միջագետքի հնագույն պետությունները՝ Շումեր և Աքքադ</p> <p>Թեմա 9. Միջագետքը Ք.ա. II հազարամյակում. Հին Բաբելոնի թագավորությունը</p> <p>Թեմա 10. Բաբելոնի Նոր թագավորությունը</p> <p>Թեմա 11. Հին Միջագետքի ժողովուրդների մշակույթը և կրոնը</p> <p>Թեմա 12. Իսրայելա-Հուդական թագավորությունը</p> <p>Թեմա 13. Արևելյան Միջերկրականի հնագույն քաղաքակրթությունները՝ Սիրիա (Ասորիք), Փյունիկիա և Կարթագեն</p> <p>Թեմա 14. Արևելյան Միջերկրականի հնագույն ժողովուրդների մշակույթը</p> <p>Թեմա 15. Ասորեստանի աշխարհակալ տերությունը</p> <p>Թեմա 16. Խեթական թագավորությունը Ք.ա. XVIII-XII դդ</p> <p>Թեմա 17. Իրանի հնագույն բնակիչները և առաջին պետական կազմավորումները: Էլամը և Մեդիան (Մարաստանը)</p> <p>Թեմա 18. Աքեմենյան տերությունը</p> <p>Թեմա 19. Հին Իրանի ժողովուրդների մշակույթը և կրոնը</p> <p>Թեմա 20. Հին Չինաստանը</p> <p>Թեմա 21. Հին Հնդկաստանը</p> <p>Թեմա 22. Հարավ-Արևելյան Ասիայի հնագույն ժողովուրդների մշակույթը և կրոնը</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Ուսանողների գիտելիքների վերջնական գնահատման ձևերը, Գնահատման սկզբունքները՝</p> <p>Ինքնուրույն աշխատանք- 20 միավոր, 2 ստուգում</p> <p>Սեմինար պարապմունք- 40 միավոր, 4 ստուգում</p> <p>Առաջին ընթացիկ քննություն- 20 միավոր</p> <p>Երկրորդ ընթացիկ քննություն- 20 միավոր</p> <p>Ընդամենը-100%</p>
<p>Գրականություն</p>	<p>Պարտադիր</p> <p>1. История Древнего Востока . Под. ред. В. И. Кузицина, М., 2003.</p>

2. Авдиев В. И. История Древнего Востока. М., 1970.
3. Перфилова Т. Б. История древнего Востока. М. 2018
4. Немировский А., Яковлев В. Древний Восток. Учеб. пос. для вузов. М. 2008
5. Александрова Н., Ладынин И. и др. Древний Восток. Учеб. пос. для вузов. М. 2008

Цршпнцрш

1. История Древнего Востока. Под ред. В. В. Струве. М., 1956.
2. История Древнего Востока: В 3-х книгах. Под ред. И. М. Дьяконова. М., 1983.
3. Очерки истории Древнего Востока. Под ред. В. В. Струве. М., 1956.
4. История Древнего Востока. Зарождение древнейших классовых обществ и первые шаги рабовладельческой цивилизации. М., 1983-1988.
5. История Древнего Мира. – Расцвет древнейших обществ. Подред.
6. И. М. Дьяконова и др. М., 1983.
7. Хрестоматия по истории Древнего Востока. Под ред. В. В. Струве и Д. Г. Редера. М., 1963.
8. Хрестоматия по истории Древнего Востока: В 2-х част. М., 1980.
9. Всемирная история: В 10-и т. Т. 1,2. М., 1955-1956.
10. Всемирная история: В 24-х т. Авт.: А. Бадак, И. Войнич и др. Т. 1,2,3. М.-Мин., 2000-2001.
11. Всемирная история в трѣх частях. Авт.: О. Яновский, О. Бригадина и др. Часть 1, Мин., 2002.
12. История Древнего мира. Расцвет древних обществ. М., 1989.
13. Древний Васток и античный мир. Под ред. В. Кузищина. М., 1980.
14. История Ирана. Отв. ред. М. С. Иванов. М., 1997.
15. Искусство Древнего Востока. М., 1968.
16. Литература Древнего Востока. М., 1971.
17. Андрей Л. Пунин, Искусство Древнего Египта: Раннее царство. Древнее царство. СПб, 2008
18. Перепѣлкин Ю. Н. История Древнего Египта. М., 2000.
19. Кормышева Э. Н. Древний Египет. М., 2005.

20. Бонгард-Левина Г. Древняя Индия. М., 1982.
21. Афанасьева В. К. и др. Искусство Древнего Востока. М., 1971.
22. Редер Д. Г. Мифы и легенды Древнего Двуречья. М., 1965.
23. Редер Д., Черкасова Е. История Древнего Мира. Часть 1. Первобытное общество и Древний Восток. М., 1979.
24. Дьяконов М. Очерки истории Древнего Ирана. М., 1961.
25. Циркин Ю. История Библейских стран. М., 2003.
26. Садаев Д. Ч. История Древней Ассирии. М., 1979.
27. Котрелл Л. Во время фараонов. М., 1982.
28. Савельева Т. Аграрный строй Египта в период Древнего царства. М., 1962.
29. Муравьёва Т. Сто великих мифов и легенд. М., 2002.
30. Матвеев К. Земля Древнего Двуречья: История, мифы, легенды, находки и открытия. М., 1986.
31. Дьяконов И. М. Эпос о Гильгамеше. М.-Л., 1961.
32. Дьяконов М. М. История Мидии от древнейших времён до конца IV в. до н. э. М.-Л., 1956.
33. Васильев Л. С. История религий Востока. М., 1999.
34. Уайт Д. Боги и люди Древнего Египта. М., 2004.
35. Хинц Вальтер. Государство Элам. М., 1977.
36. Дандамаев М. А. Иран при первых Ахменидах. М., 1963.
37. Дандамаев М. А., Луконин В. Г. Культура и экономика Древнего Ирана. М., 1980.
38. Луконин В. Г. Искусство Древнего Ирана. М., 1997.
39. Матъе М. Э. Древнеегипетские мифы. М., 1956.
40. ЖакК. Египет великих фараонов. М., 1992.
41. Жак К. Рамзес. Сын Солнца. Ростов-на-Дону, 1997.
42. Мусский И. А. Эхнатон. В книге: Сто великих диктаторов. М., 2000.
43. Низовский А. Ю. Сто великих археологических открытий. М., 2002.
44. Непомнящий Н. Н. Сто великих тайн Древнего мира. М., 2006.

45. Бадж У. Легенды о египетских богах. М., 1997.

46. Бойс М. Зороастрийцы: Верования и обычаи. М., 1987.

47. Грант М. История древнего Израиля. М., 1998.

48. Ильин Г. Ф. Религии древней Индии. М., 1959.

49. Бонгард- Левин Г. М., Герасимов А. В. Мудрецы и философы древней Индии. М., 1975.

50. Будон Ринчендуб. История буддизмаю М., 1999.

51. Баландин Р. К. Сто великих богов. М., 2002.

52. Рыжов К. В., Рыжова Е. В. Сто великих пророков и вероучителей. М., 2002.

53. Малявин В. В. Конфуций. М., 1992.

54. Գիլգամեշ: ՀՄՍՀԳԱհրատ. Եր., 1963:

55. Կ. Կերամ, Աստվածներ, դամբարաններ, գիտնականներ, Երևան, 1971:

56. Է. Քլենգել - Բրանդտ, Ճանապարհորդություն դեպի Հին Բաբելոն, Երևան, 1981:

57. Վ. Բայրուրյան, Իրանի պատմություն, Երևան, 2005:

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Ո/բ-016 - Հին Հունաստանի և Հռոմի պատմություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	6 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-ին տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	84	Դասախոսություն	58
			Սեմինար	26
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	96		
	Ընդամենը	180		
Ստուգման ձևը	Ընթացիկ քննություն			
Դասընթացի նպատակը	Դասընթացի նպատակն է սովորողի մոտ ձևավորել տեսական պատկերացումներ Հին հունական և հռոմեական քաղաքակրթությունների քաղաքական, տնտեսական և մշակութային պատմության մասին: Դասընթացի նպատակներից է նաև ուսանողի մոտ ձևավորել հստակ պատկերացումներ պոլիսային համակեցության առանցքային հիմնախնդիրների և պատմագիտության մեջ դրանց վերաբերյալ առաջադրված			

<p>Դասընթացի վերջնարդյունքները</p>	<p>տեսակետների վերաբերյալ:</p> <p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ունենա հիմնարար մասնագիտական գիտելիքներ Հին Հունաստանի և Հռոմի պատմությունից և կարողանա դրանք կիրառել գործնականում, • Պատկերացնի Հին Հունաստանի և Հռոմի պատմության ընթացքը, նրա փուլերը, կարևորագույն իրադարձությունները, • Համաշխարհային քաղաքակրթության զարգացման գործում Հին Հունաստանի և Հռոմի թողած ավանդը: <p>Հմտություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • Կարողանա տեսական գիտելիքները կիրառել պատմական իրողությունները հասկանալու համար, • Կարողանա Հին Հունաստանի և Հռոմի պատմության փաստերն ու երևույթները բացահայտել և մեկնաբանել ընդհանուր տեսությունների, գաղափարների տեսանկյունից • Կարողանա գիտելիքները կիրառել համաշխարհային պատմության քաղաքական զարգացումները հասկանալու համար <p>Կարողունակություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • Հին Հունաստանի և Հռոմի պատմության ընթացքը և դրանից բխող հետևությունները կրթադաստիարակչական գործընթացում գնահատելու և օգտագործելու կարողություն, • Հին Հունաստանի և Հռոմի պատմության տարբեր դարաշրջաններում գոյություն ունեցած պետաիրավական, վարչաքաղաքական, տնտեսական և հոգևոր-մշակութային համակարգերի միջև գոյություն ունեցած ընդհանրությունները, նմանություններն ու տարբերությունները բացահայտելու կարողություն, • հին հունական և հռոմեական քաղաքակրթության ինքնատիպությունների ձևավորման գործում պատմական կոնկրետ ժամանակի և պատմաքաղաքական իրողությունների ազդեցությունները ճիշտ ընկալելու կարողություն, • հին հունական և հռոմեական քաղաքակրթությունների պատմական զարգացման օրինաչափությունները ընկալելու և վերլուծելու կարողություն, • Հին Հունաստանի և Հռոմի պատմական իրողությունները հասկանալու համար կոնկրետ տեսական գիտելիքների կիրառման կարողություն, • Հին Հունաստանի և Հռոմի պատմության առանքային խնդիրները համադրելու կարողություն, • ստացած գիտելիքների միջոցով համաշխարհային նորագույն քաղաքական զարգացումները հասկանալու
---	--

	<p>կարողություն,</p> <ul style="list-style-type: none"> • պատմական կոնկրետ փաստերն ու երևույթները ընդհանուր տեսությունների, գաղափարների տեսանկյունից բացահայտելու կարողություն, • մշակութային արժեքների բազմազան, պահպանման ու փոխանցման գործընթացի հետ կապված սեփական հետազոտություններ կազմակերպելու կարողություն • Հին Հունաստանի և Հռոմի պատմության նշանավոր գործիչների վարքն ու գործունեությունը վերլուծելու կարողություն • Հին Հունաստանի և Հռոմի պատմական զարգացման փուլերն ու դրանց օրինաչափությունները համեմատելու կարողություն • պատմական անցյալի դեպքերն ու իրադարձությունները վերլուծելու, դրանց միջև ինքնուրույն եզրակացություններ, համեմատություններ, զուգահեռներ անցկացնելու կարողություն: • համադրել պատմագիտության մեջ առկա տարբեր ուղղությունները, տեսությունները և փաստարկել սեփական դիրքորոշումը: • Հին Հունաստանի և Հռոմի պատմության վերաբերյալ բազմաբնույթ գիտելիքների համակարգման և տեսական վերլուծության կարողություն • պատմական փաստերը համադրելու և երևույթները համակողմանի գնահատելու կարողություն • տեսական գիտելիքներն օգտագործել գործնական խնդիրներ լուծելու համար: • փոփոխվող սոցիալական իրականության և գիտության զարգացման ժամանակակից պայմաններում վերագնահատել կուտակված փորձն ու վերլուծել իր հնարավորությունները: • տրամաբանորեն ճիշտ ձևակերպել գրավոր և բանավոր խոսքը, գիտական հիմունքներով կազմակերպել իր աշխատանքը • միջմշակութային տարբերությունները և բազմազանությունները ընկալելու կարողություն
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>Թեմա 1. Հին Հունաստանի պատմաաշխարհագրական նկարագիրը և պատմության պարբերացումը: Թեմա 2. Կրետե-միկենյան քաղաքակրթությունը Ք.ա. 3-2-րդ հազարամյակներում: Թեմա 3. Հունաստանի հասարակական, տնտեսական և քաղաքական կարգը հոմերոսյան դարաշրջանում: Թեմա 4. Արխաիկ դարաշրջանի Հունաստանի տնտեսական և հասարակական-քաղաքական կյանքի առանձնահատկությունները: Թեմա 5. Վաղ հունական տիրանիան: Թեմա 6. Հունական մեծ գաղութացումը: Թեմա 7. Ատտիկայի հասարակական –քաղաքական կարգերը Ք.ա. 8-7-րդ դդ.: Թեմա 8. Քաղաքական իրադրությունն Ատտիկայում Ք.ա. 6-</p>

	<p>րդ դ. սկզբներին և Սոլունի բարեփոխումները: Թեմա 9. Քաղաքական իրադրությունն Ատտիկայում Ք.ա. 6-րդ դ. կեսերին և Պիսիստրատյան տիրանիան: Թեմա 10. Կլիսթենեսի բարեփոխումները: Թեմա 11. Հույն-պարսկական պատերազմը: Թեմա 12. Ափենական պետության պետական կարգը Պերիկլեսի դարաշրջանում: Թեմա 13. Սպարտական հասարակությունը Ք.ա. 6-5-րդ դդ.: Թեմա 14. Դասական հունական պոլիսի հատկանիշները Թեմա 15. Պելոպոնեսյան պատերազմը: Թեմա 16. Դասական դարաշրջանի հունական մշակույթը: Թեմա 17. Պոլիսային կարգերի ճգնաժամը Ք.ա. 4-րդ դ. առաջին կեսին: Թեմա 18. Անտիկ Մակեդոնիան Ք.ա. 7-4-րդ դդ.: Թեմա 19. Մակեդոնիայի հզորացումը Ֆիլիպպ 2-րդի օրոք: Թեմա 20. Ալեքսանդր Մակեդոնացու Արևելյան արշավանքը: Թեմա 21. Հելլենիստական քաղաքակրթության զարգացման հիմնական առանձնահատկությունները: Թեմա 22. Հին Իտալիան Ք.ա. 2-1-ին հազարամյակներում: Թեմա 23. Հռոմը թագավորության դարաշրջանում: Թեմա 24. Պատրիկների և պլեբեյների պայքարը: Թեմա 25. Հռոմեական Հանրապետության պետական և հասարակական կարգերը Ք.ա. 4-3-րդ դդ.: Թեմա 26. Հռոմեական մշակույթը Ք.ա. 3-րդ դդ.: Թեմա 27. Հռոմի շուրջ Իտալիայի միավորումը Ք.ա. 3-րդ դ.: Թեմա 28. Պունիկյան պատերազմները: Թեմա 29. Հռոմի արտաքին քաղաքականությունը Արևելամիջերկրածովյան ավազանում Ք.ա. 2-րդ դդ.: Թեմա 30. Ներքաղաքական իրադրությունը Հռոմում Ք.ա. 2-րդ դ. երկրորդ կեսին. Սոցիալ-տնտեսական բարեփոխումների խնդիրը: Թեմա 31. Հռոմը Առաջին քաղաքացիական պատերազմի ժամանակաշրջանում: Թեմա 32. Ներքաղաքական իրադրությունը Հռոմում Ք.ա. 1-ին դ. 70-60-ական թթ. և առաջին եռապետությունը: Թեմա 33. Ներքաղաքական իրադրությունը Հռոմում 1 դ. 40-ական թթ. երկրորդ կեսին և Երկրորդ եռապետությունը: Թեմա 34. Քաղաքացիական պատերազմը հանրապետականների և կեսարականների միջև: Թեմա 35. Քաղաքացիական պատերազմը Անտոնիուսի և օգոստոսի միջև: Թեմա 36. Պրինցիպատի պետական համակարգի հաստատումը Հռոմում:</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա

	<p>ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր, ▪ դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր, ▪ ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր: <ul style="list-style-type: none"> • Սեմինար պարապմունքներին ուսանողները գնահատվում են գումարային առավելագույնը 40 միավոր, ստուգումների քանակը՝ 4, յուրաքանչյուրը՝ առավելագույնը 10 միավոր: • Ինքնուրույն աշխատանք- կիսամյակի ընթացքում հանձնարարվում է 1-2 ինքնուրույն աշխատանք:
Գրականություն	<p>Պարտադիր</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Древняя Греция, под ред. ВВ. Струве и др., М., 1956. 2. Хамонд Н., История Древней Греции, М., 2008. 3. Цибукидис Д., Древняя Греция и Восток, М., 1981. 4. Культура Древнего Рима, М., 1985, Т. 1-2. 5. Хамонд Г., Древний Рим, М., 2007. 6. Шлюмберже Д., Эллинизированный Восток, М., 1985. 7. Левек П., Эллинистический мир, М. 1989. 8. Климова О., Пергамское царство: проблемы политической истории и государственного устройства, Санкт-Петербург, 2010. 9. Бикерман Э., Государство Селевкидов, М., 1985. 10. Дуров В., Юлий Цезарь: Человек и писатель, М., 1991. 11. Холланд Т., Рубикон: Триумф и подвиги Римской

Республики, М., 2007.

12. Машкин Н. Принципат Августа, М., 1949.

13. Вегнер В., Рим: Начало, распространение и падение всемирной империи римлян, т. 1-2, Мн. 2002.

14. Залюбвина Г., Архаическая Греция: Особенности мировоззрения и идеологии, М., 1992.

15. Մաշկին Ն., Հին Հռոմի պատմություն, Երևան, 1951:

16. Ավդին Վ., Բոկչանին Ա., Հին Հունաստանի պատմություն, Երևան, 1982:

Լրացուցիչ

17. Հովերոս, Բյիական, Երևան, 1987:

18. Հովերոս, Ողիսական, Երևան, 1988:

19. Հերոդոտոս, Պատմություն ինը գրքից, Երևան, 1986:

20. Արիստոտել, Աթենական հասարակարգը, Երևան, 2000:

21. Фукидид, История, М., 1999.

22. Плутарх, Избранные жизнеописания, том 1-2, М., 1990

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/բ-069- Նախաքաղաքակրթության պատմություն			
Դասընթացին հասկացվող կրեդիտը	3 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-ին տարի, 1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	42	Դասախոսություն	28
			Սեմինար	14
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	48		
	Ընդամենը	90		
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել նախնադրյան հասարակության պատմությանը՝ ըստ հասարակական զարգացման և մշակութային զարգացման փուլերի և այդ զարգացման օրինաչափությունների, խորացնել և ընդլայնել ուսանողների ընդհանուր տեսական գիտելիքները պատմության վերաբերյալ, ուսանողներին սովորեցնել գիտելիքներն ու ունակությունները կիրառել պրակտիկ գործունեության մեջ:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. Գիտելիք <ul style="list-style-type: none"> • Երկրագնդի երկրաբանական պարբերացումը • Մարդու մարդացման գործընթացի փուլերը • Նախնադարյան հոտից տոհմին, տոհմական համայնքին և ցեղային միությանը անցնելու օրինաչափությունները 			

	<p>Հմտություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • ունենա հիմնարար մասնագիտական գիտելիքներ հնագիտությունից և կարողանա դրանք կիրառել գործնականում • ունենա սկզբնաղբյուրների հետ աշխատելու հմտություններ • ամբողջական պատկերացում ունենա պատմական և հնագիտական գործընթացների վերաբերյալ <p>Կարողունակություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • վերլուծության և համադրության կարողություն • հենքային ընդհանուր գիտելիքների տիրապետում • տեղեկույթը կառավարելու հմտություն (տեղեկույթի ձեռք բերում, հա-մակարգում, վերլուծում)
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ներածություն (առարկան և խնդիրները) 2. Երկրագնդի պատմության երկրաբանական պարբերացումը 3. Մարդկության զարգացման հասարակական աստիճանները: 4. Հասարակական զարգացման փուլերի համապատասխանեցումը մշակութային աստիճաններին 5. Մարդու մարդացման պարբերացումը նախնադարում ա/ Հոմոհաբիլիս /ունակմարդ/ և մարդկային հոտ բ/ Հոմո էրեկտուս / ուղղաձիգ մարդ/ և տոհմական համայնք գ/ Հոմո սափիենս /մարդ-բանական/ և տոհմական համայնք 6. Մայրական տոհմական համայնքի /մատրիարխատի/ ժամանակաշրջան պունալուա ընտանիքից մինչև էքսոգամ ամուսնություն/ 7. Հայրական տոհմական համայնքի /պատրիարխատի/ ժամանակաշրջան ա/ մայրական տոհմական համայնքից մինչև ֆրատրիաների միություն կամ ցեղ բ/ ցեղերից մինչև ցեղային միություն գ/ համայնական կարգի քայքայումը ուշ պատրիարխատում և վաղ սոցիալական շերտավորումը 8. Երկրագործություն ա/ Վաղ երկրագործական բնակավայրերը Հայկական լեռնաշխարհում բ/ Առաջավորասիական վաղ երկրագործական բնակավայրերը գ/ Տնտեսամշակութային առաջին կապերը «Բարենպաստ կիսալուսնու գոտու» վաղ երկրագործական կենտրոնների միջև 9. Անասնապահությունը և պտղաբուծությունը ա/ Անասնապահությունը բ/ Պտղաբուծությունը 10. Նախնադարյան հասարակության արվեստը /ժայռանկարները և վաղ հոգևոր-գաղափարական պատկերացումները/

	<p>11. Նախնադարյան հասարակության տնտեսությունը ա/ Նախակերամիկական և կերամիկական շրջան բ/Վաղ մետաղի շրջան</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Գնահատումն իրականացվում է բազմագործոնային համակարգով՝ 100 բալանոց սանդղակով, հետևյալ բաղադրիչների ներառմամբ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի կատարում, առավելագույնը 20 միավոր ✓ սեմինար պարապմունքներին ուսանողի մասնակցություն, առավելագույնը գումարային 40 միավոր ✓ ուսանողի կողմից դրսևորած ընթացիկ ակտիվություն, հմտություններ և կարողություններ, ✓ թեստային առաջադրանք ✓ 2 ընթացիկ ստուգում
<p>Գրականություն</p>	<p>Պարտադիր-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Իսրայելյան Հ.Ռ., Պաշտամունքն ու հավատալիքը ուշ բրոնզեդարյան Հայաստանում 2. Մարտիրոսյան Հ. Ա., Գիտությունն սկսվում է նախնադարում 3. Մարդարյան Ս. Հ., Նախնադարյան համայնական հասարակարգը Հայաստանում Եսայան Ս., Հայաստանի հնագիտությունը, Երևան, 1992: 4. Մարդարյան Ս., Նախնադարյան հասարակությունը Հայաստանում, Երևան, 1967: 5. Խնկիկյան Օ., Արհեստները բրոնզեդարյան Հայաստանում, Երևան, 1976: 6. Խնկիկյան Օ., Չանգեզուրում հայտնաբերված ծիսական իրեր, ՊԲՀ, 1, 1988: 7. Lindsay I., Smith A.T. A History of Archaeology in the Republic of Armenia, Journal of Field Archaeology 31/2, 2006. 8. Renfrew C., Bahn P. G. Archaeology: Theories, Methods, and Practice, London, 1991. 9. Мезолит СССР.-.- Археология СССР. Т. II, М., 1989. 10. Палеолит СССР.- Археология СССР. Т. 5, М., 1984. 11. Энеолит СССР.- Археология СССР, т. 3 , М., 1983. 12. Gasparyan B., Arimura M. (ed.). Stone Age of Armenia: A Guide-Book to the Stone Age Archaeology in the Republic of Armenia, Kanazawa, 2014. 13. Kushnareva, K.Kh. The Southern Caucasus in Prehistory, Stages of Cultural and Socioeconomic Development From the Eight to the Second Millennium B.C., University Museum Monograph 99, Philadelphia, 1997. <p>14.</p> <p>Լրացուցիչ-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Հայ ժողովրդի պատմություն, Հայկական ՍՍՀ ԳԱԱ հրատարակչություն, Երևան, 1971: 2. Հայ ժողովրդի պատմություն, Հայկական ՍՍՀ ԳԱԱ հրատարակչություն, Երևան, 1984:

3. Հայ ժողովրդի պատմություն, Հայկական ՄՍՀ ԳԱԱ հրատարակչություն, Երևան, 1976:

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/բ-017-ՄԻՋԻՆ ԴԱՐԵՐԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ-1 Պ/բ-018-ՄԻՋԻՆ ԴԱՐԵՐԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ-2			
Դասընթացին հասկացվող կրեդիտը	4 + 5 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 3-րդ և 4-րդ կիսամյակներ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	56 + 70	Դասախոսություն	38+50
			Սեմինար	18+20
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	64 + 80		
	Ընդամենը	120 + 150		
Ստուգման ձևը	Ընթացիկ քննություն			
Դասընթացի նպատակը	Դասընթացի նպատակն է ուսանողների մոտ գիտելիքների համակարգ ձևավորել Միջնադարի վերաբերյալ, ցույց տալ անցումը դեպի Միջնադար, ձևավորել Միջնադարի հիմնարար առանձնահատկությունները՝ ավատատիրական հասարակության գաղափարաբանությունը, մշակույթը, ներկայացնել եվրոպական միջնադարյան հասարակությունների պատմությունը և տիպաբանությունը, բացահայտել միջնադարյան հասարակությունների զարգացման միտումները քաղաքական կառուցվածքի, գաղափարախոսության, տնտեսության և մշակույթի միջոցով և նշել Վերածննդի օրինաչափությունները, Վերածննդի իրողությունները և աշխարհի պատկերի ընդլայնման իրողությունը:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. <i>Գիտելիք</i> <ul style="list-style-type: none"> • Տիրապետում է Եվրոպայի միջնադարյան պատմության վերաբերյալ խոր և համակողմանի գիտելիքներին, • Տիրապետում է միջնադարագիտության ժամանակակից ձեռքբերումներին, պատմական երևույթների, փաստերի 			

վերլուծությանը,

- Տիրապետում է ավատատիրական հասարակարգի և եվրոպական պետությունների ձևավորման ու զարգացման պատմությունը, դրա ուսումնասիրման խնդիրներին և նպատակներին,

- Պատկերացում ունի Արևմտյան և Կենտրոնական Եվրոպայի միջնադարյան հասարակությունների քաղաքական, սոցիալ-տնտեսական կյանքի առանձնահատկությունների, գաղափարա-խոսության և մշակույթի, ինչպես նաև պատմական գործընթացների օրինաչափությունների, շարժիչ ուժերի, և դրանցում անհատի, հասարակության տեղի ու դերի վերաբերյալ:

Հմտություն

- Կարողանում է համադրել պատմական փաստերը և համակողմանի գնահատել երևույթները,

- Հասկանում է հասարակական կյանքի վրա համաշխարհային գործընթացների ազդեցությունը,

- Կարողանում է կոնկրետ տեսական գիտելիքները կիրառել պատմական իրողությունները հասկանալու համար,

- Ունի ամբողջական պատկերացում պատմական գործընթացների վերաբերյալ,

- Ունի պատմագիտական հետազոտություններ կատարելու ունակություններ:

Կարողունակություն

- Կարողանում է համեմատել Արևմտյան և Կենտրոնական Եվրոպայի, Մերձավոր Արևելքի ավատատիրական հասարակարգերի միտումները,

- Հասկանում է մարդկային հասարակության կյանքի վրա քրիստոնեական կրոնի ազդեցությունը, Վերածննդի արմատական փոփոխությունների քաղաքակրթական բովանդակությունը, քաղաքային կյանքը, աշխարհիկ գիտելիքները, Ռեֆորմացիան և նրա հետևանքները,

- Կարողանում է ցույց տալ եվրոպական միջնադարյան

	<p>քաղաքակրթության աստիճանական քայքայումը և անցումը դեպի նոր արդյունաբերական հասարակություն,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Կարողանում է գնահատել եվրոպական միջնադարյան քաղաքակրթության դերակատարումը համաշխարային պատմական գործընթացում, • Կարող է բացահայտել եվրոպական միջնադարյան մշակույթի կառույցը և բովանդակությունը, • Կարողանում է վերլուծել պատմական գործընթացների օրինաչափությունները:
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>Ներածություն. Միջին դարերի պատմություն առարկան և դրա պարբերացումը</p> <p>Թեմա 1. Միջին դարերի պատմության աղբյուրները</p> <p>Թեմա 2. Ավատատիրական հասարակարգի էությունը և դրա ծագման ու զարգացման խնդիրը պատմագրության մեջ</p> <p>Թեմա 3. Բարբարոսների հասարակությունը և նրա էթնիկական խմբերը</p> <p>Թեմա 2. Արևմտահռոմեական կայսրության անկումը և բարբարոսական թագավորությունների կազմավորումը</p> <p>Թեմա 3. Ֆրանկական պետությունը 5-րդ դ. վերջից մինչև 9-րդ դ. առաջին կեսը</p> <p>Թեմա 4. Եվրոպայի քաղաքական քարտեզը 9-11-րդ դդ.</p> <p>Թեմա 5. Ֆրանսիան 9-15-րդ դդ.</p> <p>Թեմա 6. Իտալիան 8-15-րդ դդ.</p> <p>Թեմա 7. Գերմանիան 9-16-րդ դարի սկիզբը</p> <p>Թեմա 8. Անգլիան 7-15-րդ դդ.</p> <p>Թեմա 9. Իսպանիան 8-15-րդ դդ.</p> <p>Թեմա 10. Եկեղեցին Միջնադարում</p> <p>Թեմա 11. Միջնադարյան քաղաքների առաջացումը և աճը</p> <p>Թեմա 12. Միջնադարյան համբարությունները</p> <p>Թեմա 13. Խաչակրաց շարժումը 11-13-րդ դդ.</p> <p>Թեմա 14. Բյուզանդական կայսրությունը 4-15-րդ դդ.</p> <p>Թեմա 19. Բյուզանդական մշակույթը</p> <p>Թեմա 20. Արևմտյան և հարավային սլավոնները 6-11-րդ դդ.</p>

	<p>Թեմա 21. Հունգարական թագավորությունը 10-15-րդ դդ.</p> <p>Թեմա 25. Շվեյցարիան 13-16-րդ դդ.</p> <p>Թեմա 26. Սկանդինավյան երկրները 12-15-րդ դդ.</p> <p>Թեմա 27. Աշխարհագրական մեծ հայտնագործությունները</p> <p>Թեմա 28. Միջնադարյան Եվրոպայի մշակույթը</p> <p>Թեմա 29. Վաղ վերածնունդը և հումանիզմն Իտալիայում 14-15-րդ դդ.</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Ուսանողների գիտելիքների վերջնական գնահատման ձևերը, Գնահատման սկզբունքները՝</p> <p>Ինքնուրույն աշխատանք- 20 միավոր, հանձնարարվում է 2 ինքնուրույն աշխատանք՝ առավելագույնը 10 միավորով</p> <p>Սեմինար պարապմունք- առավելագույնը գումարային 40 միավոր, 4 հարցում՝ 10-ական միավոր գնահատմամբ</p> <p>Առաջին ընթացիկ ստուգում- 20 միավոր, բանավոր քննություն</p> <p>Երկրորդ ընթացիկ ստուգում- 20 միավոր, բանավոր քննություն</p> <p>Ընդամենը-100%</p>
<p>Գրականություն</p>	<p>Պարտադիր</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Միջին դարերի պատմություն, Ս. Սկազկինի խմբ., հ.1, Եր., 1975: 2. История Средних веков: В 2-х т. Под ред. С. П. Карпова, М., 2003 (или 2008). 3. История Средних веков. Под ред.: Г.П. Мягкова, Ижевск, 2011. 4. Гуревич А., Харитонович Д. История Средних веков. М. 2008 <p>Լրացուցիչ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Всемирная история: В 24-х т. Авт.: А. Бадак, И. Войнич и др. Т. 7,8,9,10. Мин.-М., 2000-2001. 2. Всемирная история: В 10-ит. Под ред. Н. Сидоровой и др. Т. 3, 4. М., 1957-1958. 3. История Византии: В 3-хт. Под ред. С. Д. Сказкина, М., 1967. 4. История Франции. Под ред. А. Манфреда и др. Т.1, М., 1972. 5. История Италии: В 3-х т. Под ред. С. Сказкина и др. Т.1, М., 1970. 6. Очерки истории Италии. 476-1918гг. Под ред. М. Гуковского, М., 1959. 7. Осокин Н. А. История средних веков. Мин., 2003. 8. Мортон А.Л. История Англии, М., 1950.

9. Штокмар В.В. История Англии в средние века, Л., 1973.
10. Кан А.С. История Скандинавских стран (Дания, Норвегия, Швеция), М., 1971.
11. Хрестоматия по истории средних веков: В 2-х т. Под ред. С.Д. Сказкина, М., 1961-1963.
12. Хрестоматия по истории средних веков: В 2-х т. Под ред. Н.П. Грацианского, С.Д. Сказкина, М., 1950-1953.
13. Хрестоматия памятников феодального государства и права стран Европы. Под ред. В.М.Корецкого. М., 1961.
14. Сапрыкин Ю. История средних веков. М., 1980.
15. Заборов М.А. История крестовых походов в документах и материалах. М., 1977.
16. Заборов М.А. Крестоносцы на Востоке. М., 1980.
17. Заборов М. А. Папство и крестовые походы. М. 1960.
18. Грицак Е. Краткая история крестовых походов. М., 2002.
19. Лозинский С. Г. История папства. М., 1986.
20. Гутнова Е.В. Возникновение Английского парламента. М., 1960.
21. Корсунский А., Гюнтер Р. Упадок и гибель Западной Римской империи и возникновение германских королевств (до середины VI в.). М., 1984.
22. Хачатурян Н.А. Возникновение Генеральных Штатов во Франции. М., 1976.
23. Хачатурян Н.А. Сословная монархия во Франции XIII-XV вв. М., 1989.
24. Чистозвонов А.Н. Нидерландская буржуазная революция XVI века. М., 1958.
25. Алексеев В.М. Тридцатилетняя война. Л., 1961.
26. Басовская Н.И. Столетняя война 1337-1453 гг. М., 1985.
27. Григулевич И.Р. Инквизиция. М. 1985.
28. Гуляев В.И. По следам конкистадоров, М., 1976.
29. Фрадкин Н.Г. Географические открытия и научное познание Земли. М., 1972.
30. Эйнгард. Жизнь Карла Великого. М., 1977.
31. Хэгерманн Д. Карл Великий. М., 2003.
32. Левандовский А.П. Карл Великий, Через империю к Европе. М., 1995.
33. Задворный В. История римских пап. Т. 1., М., 1995.
34. Самаркин В. Восстание Дольчино. М., 1971.
35. Хилтон Р., Фаган Г. Восстание английского народа в 1381 г. М., 1952.
36. Рубцов Б.Т. Гуситские войны. Великая крестьянская война в Чехии XV в. М., 1955.
37. Диль Ш, История Византийской империи, М., 1948.
38. Левченков В. История Византии, М., 1940.
39. Лихачёва В, Искусство Византии IV-XV вв. Л., 1986.
40. Удальцова З. Византийская культура. М., 1986.
41. Хейг К. Елизавета I Английская, Рос.-на-Дону, 1997.
42. Дмитриева О. В. Елизавета I. М., 1998.

43. Кнехт Р. Ришелье. Ростов-на Дону, 1995.
44. Черкасов П. П. Кардинал Ришелье. М., 1990.
45. Штекли А. Э. Томас Мюнцер. М., 1961.
46. Смирин М. М. Народная революция Томаса Мюнцера и Великая крестьянская война. М., 1955.
47. Мартин Лютер – реформатор, проповедник, педагог. М., 1996.
48. Фаусель Г. Мартин Лютер, жизнь и дело. Т. 1,2. М., 1995-1996
49. Брагина Л. М. Итальянский гуманизм. Этические учения XIV-XV вв. М., 1977.
50. Рутенбург В. И. Титаны Возрождения. М., 1976.
51. Гуковский М. А. Итальянское Возрождение: В 2-х т. Л., 1990.
52. Самаркин В. В. Историческая география Западной Европы в средние века. М., 1976.
53. Григорий Турский. История франков/Изд. подгот. В.В. Савукова. М., 1987.
54. Агафий. О царствовании Юстиниана/ Пер., статья и примеч. М. В. Левченко. М.- Л., 1953.
55. Анна Комнина. Алексиада./ Ввод. ст., пер. икоммент. Я.Любраского. М., 1965.
56. Иордан. О происхождении и деяниях гетов./ Вступит. статья, пер. и ком-мент. Е. Скряжинской. М., 1960.
57. Лев Диакон. История / Отв. ред. Г.Литаврин. М., 1988.
58. Перну Р., Клэн М.-В. Жанна д'Арк. М., 1992.
59. Херманн Х. Савонарола. Еретик из Сан-Марко, М., 1982.
60. Добиаш-Рождественская О.А. Культура западноевропейского средневековья. М., 1987.
61. Карсавин Л.П. Культура средних веков. Киев, 1995.
62. Нессельштраус Ц.Г. История искусствазарубежных стран. Средние века. Возрождение. М., 1982.
63. Виппер Р.Ю. История средних веков. М., 1996.
64. Виппер Р.Ю. Церковь и государство в Женеве XVI в.. эпоху Кальвинизма. М., 1994.
65. Кудрявцев О.Ф. Контрреформация /История Европы. Т.3 М., 1993.
66. Баландин Р., Маркин В. Сто великих географических открытий. М., 2001.
67. Гутнова Е.В. Историография истории средних веков. М., 1985.
68. Чекалова А. А. Константинополь в VI веке: Восстание Ника. М., 1986.
69. Сара Орне Джуэтт, Завоевание Англии

70. норманнами. Мин., 2003.

71. Стрингольм А. Походы викингов. М., 2003.

72. История средних веков. I, II, III книга/ Сост. М. М. Стасюлевич. С.-Пет. – М., 2001.

73. Успенский Ф. И. История Византийской империи: В3-х т М., 1997.

74. Միջին դարերի պատմություն, հ. I: Մաս I և II: Ե. Կոսմինսկու և Ս. Սկազկինի խմբ., Եր., 1962:

75. Յու. Ա. Պետրոսյան, Հինավուրց քաղաքը Բոսֆորի ավերին: Եր., 1989:

76. Շարլ Դիլ, Բյուզանդիայի պատմության հիմնախնդիրները, Եր., 2005:

ՆՈՐ ԺԱՄԱՆԱԿՆԵՐԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/բ-019 - Եվրոպայի պատմություն /16-19-րդ դարեր/-1			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	7 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի, 5-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	98	Դասախոսություն	66
			Մեմինար	32
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Բնքնուրույն	112		
	Ընդամենը	210		
Ստուգման ձևը	Միջանկյալ և հանրագումարային քննություն			
Դասընթացի նպատակը	Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին համակողմանի գիտելիքներ տալ <<Նոր պատմություն>> հասկացության ձևավորման, նրա պարբերացման, ժամանակագրության, հասարակական առաջընթացի օրինաչափությունների, նոր դարաշրջանի քաղաքակրթության, լուսավորության հասարակական մտքի ձևավորման, Եվրոպայի երկրների XVI-XIX դարերի իրադարձությունների և համաշխարհային պատմության մեջ դրանց խաղացած դերի մասին			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. Գիտելիք 1. Եվրոպայի պատմության առավել կարևորագույն իրադարձությունները 1501-1815թթ. ընկած ժամանակաշրջանում 2. ուսումնասիրվող ժամանակաշրջանի պատմական			

	<p>հիմնախնդիրները և դրանց վերաբերյալ ժամանակակից պատմագրության գնահատականները</p> <p>3. Եվրոպայի երկրների զարգացման առանձնահատկությունները, գերիշխող գաղափարախոսությունների էությունը</p> <p>Հմտություն</p> <p>կունկրետ տեսական գիտելիքները կիրառելով պատմական իրողությունները հասկանալու ունակություն, պատմական կունկրետ փաստերն ու երևույթները ընդհանուր տեսությունների, գաղափարների տեսանկյունից բացահայտելու կարողություն</p> <p>ձեռք բերած գիտելիքները կիրառելով՝ հասկանալ համաշխարհային նորագույն քաղաքական զարգացումները</p> <p>Կարողունակություն</p> <p>վերլուծել Եվրոպայի պատմության առանցքային դեպքերն ու իրադարձությունները, դարակազմիկ իրադարձությունների վերաբերյալ կատարել եզրակացություններ:</p>
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ</p> <p><u>ԹԵՄԱ 1.</u> Անգլիան 16-րդ դարում</p> <p><u>ԹԵՄԱ 2.</u> Անգլիան առաջին Ստյուարտների օրոք:</p> <p><u>ԹԵՄԱ 3.</u> Անգլիան 1640-1660թթ.</p> <p><u>ԹԵՄԱ 4.</u> Անգլիան XVII դարի երկրորդ կեսին</p> <p><u>ԹԵՄԱ 5.</u> Իսպանիան XVI - XVIII դարերում</p> <p><u>ԹԵՄԱ 6.</u> Իտալիան XVI – XVIII դարերում</p> <p><u>ԹԵՄԱ 7.</u> Ռեչ Պոսպոլիտան XVI – XVIII դարերում</p> <p><u>ԹԵՄԱ 8.</u> Երեսնամյա պատերազմը</p> <p><u>ԹԵՄԱ 9.</u> Գերմանական պետությունները XVI – XVIII դարում</p> <p><u>ԹԵՄԱ 10.</u> Բելգիան, Նիդերլանդները, Շվեյցարիան , Հոլանդիան XVI – XVIII դարերում</p> <p><u>ԹԵՄԱ 11.</u> Սկանդինավյան երկրները XVII – XVIII դարերում</p> <p><u>ԹԵՄԱ 12.</u> Ավստրիան XVI- XVIII դարերում</p> <p><u>ԹԵՄԱ 13.</u> Ֆրանսիան XVI– XVIII դարերում, բացարձակ միապետության ամրապնդումը</p> <p><u>ԹԵՄԱ 14.</u> Յոթնամյա պատերազմը /1756-1763թթ./</p> <p><u>ԹԵՄԱ 15.</u> XVIII դարի ֆրանսիական հեղափոխությունը</p> <p><u>ԹԵՄԱ 16.</u> Ֆրանսիական թերմիդորյան կառավարման և դիրեկտորիայի ժամանակաշրջանում:</p> <p><u>ԹԵՄԱ 17.</u> Ֆրանսիան հյուպատոսության և կայսրության տարիներին: Նապոլեոնյան պատերազմները:</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Գնահատումն իրականացվում է բազմագործոնային համակարգով՝ 100 բալանոց սանդղակով, հետևյալ բաղադրիչների ներառմամբ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի կատարում, ✓ սեմինար պարապմունքներին ուսանողի մասնակցություն, ✓ բանավոր երկու ընթացիկ քննություն: <p>Սեմինար պարապմունքների գնահատման չափանիշները. (4</p>

	<p>ստուգում, գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր՝ գումարային առավելագույնը 40 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ տեսական նյութի իմացություն ▪ առաջադրված հարցերի պատասխանի բովանդակություն, ներկայացման տրամաբանական հաջորդականություն, ամբողջություն, ճշտություն, սեփական տեսակետի հիմնավորման աստիճան, ▪ կոնկրետ տեսական գիտելիքները կիրառելով՝ պատմական իրողությունները հասկանալու, փաստերն ու երևույթները համեմատելու, պատմական զարգացման փուլերն ու դրանց օրինաչափությունները համադրելու և համակողմանի գնահատելու, վերլուծելու, դիրքորոշումներ ձևակերպելու կարողություն: <p>Ինքնուրույն աշխատանքի գնահատման չափանիշները (1-2 ինքնուրույն աշխատանք, գնահատվում է գումարային առավելագույնը 20 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի ներկայացում ✓ ներկայացված նյութի համապատասխանություն առաջադրված թեմայի հետ, ✓ աշխատանքի ձևակերպման որակ (գրագիտության ընդհանուր մակարդակ, շարադրման ոճ, լուսաբանումների որակ, տեղեկատվական աղբյուրների օգտագործման մշակույթ), ✓ աշխատանքի համառոտ բանավոր ներկայացում, բանավոր խոսքի և թեմայի քննարկման մակարդակ: <p>Ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 20 միավոր:</p>
<p>Գրականություն</p>	<p><i>Պարտադիր</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Новая история, том 1, под ред. В.Ф. Поршнева и др. , Москва, 1964 2. Новая история, том 1, под ред. А.А. Нарочницкого , Москва, 1972 3. Новая история, том 1, под ред. Е.Е. Юровской и др. Москва, 1972 4. Новая история стран Европы и Америки, под ред. И.М.Кривогица и др. , Москва, 2002 5. Новая история стран Европы и Америки, под ред. А. Адо и др. , Москва, 1986 6. М.В.Пономарев, С.Ю. Смирнов, Новая и новейшая история стран Европы и Америки, том 1-3, Москва, 2004 7. Всеобщая история, часть 1, ред. кол. А.В.Лубков и др., М. 1999 8. Новая и новейшая история стран Европы и Америки, том 1-3 под ред. А.М. Родригеса, М. В.Пономарева , Москва, 2003-2008 9. Маникын, Новая и новейшая история стран Европы и Америки, Москва, 2003 10. Новейшая история стран Европы и Америки, под ред. А.М.

	<p>Родригеса, М. В. Пономарева, Москва, 2001</p> <p>Լրացուցիչ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Новейшая история зарубежных стран: Европа и Америка, под ред. Фураева и др., М., 1989 2. Гренвилл Дж. История XX века, М., 1999 3. Сборник документов по истории нового времени стран Европы и Америки, М., 1990 4. Сборник документов по истории нового времени. Буржуазные революции XVIII-XVIII вв., под ред В.Г. Сироткина 5. Хрестоматия по всеобщей истории, М., 1991 6. Хрестоматия по новейшей истории, том 1-3 М. 1960 7. Всемирная история, под ред. И.А. Алябьевой и др., т.1-24, Минск, 1996 8. Всемирная история, том 3-14, М. 1955-1961 9. История Европы, том 2-4, М., 1992-1993 10. История Европы, Альдебар Ж. и др., М., 1996 11. Мировая история в датах/ Д. Чизхолм, М., 1996
--	---

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Ո/բ-019 -Եվրոպայի պատմություն/ 16-19-րդ դարեր/-2			
Դասընթացին հասկացվող կրեդիտը	7 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի, 6-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	98	Դասախոսություն	66
			Սեմինար	32
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	112		
	Ընդամենը	210		
Ստուգման ձևը	Ընթացիկ քննություն			
Դասընթացի նպատակը	Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին համակողմանի գիտելիքներ տալ 1815թ. Վիեննայի վեհաժողովի եզրափակիչ ակտի հիման վրա Եվրոպայում հաստատված աշխարհաքաղաքական նոր վիճակի, դրան հաջորդած ժամանակաշրջանում միջազգային հարաբերությունների, եվրոպական ժողովուրդների հեղափոխական, ազգային – ազատագրական պայքարի ու շարժումների, դրանց ունեցած հասարակական-քաղաքական հետևանքների մասին:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. Գիտելիք Եվրոպայի պատմության 1815-1900թթ. ընկած ժամանակաշրջանի առավել կարևորագույն իրադարձությունների իմացությունն եվրոպական ժողովուրդների հեղափոխական, ազգային – ազատագրական պայքարի ու շարժումների, դրանց արդյունքում			

	<p>անկախ պետությունների ձևավորման մասին գիտելիքներ Հմտություն</p> <p>պատմական կոնկրետ փաստերն ու երևույթները ընդհանուր տեսությունների, գաղափարների տեսանկյունից բացահայտելու, կոնկրետ տեսական գիտելիքները կիրառելով պատմական իրողությունները հասկանալու ունակություն, իրադարձությունների պատճառահետևանքային կապերի վերհանման միջոցով համաշխարհային նորագույն քաղաքական զարգացումները հասկանալու հնարավորություն</p> <p>Կարողունակություն</p> <p>վերլուծել Եվրոպայի պատմության առանցքային դեպքերն ու իրադարձությունները, դարակազմիկ իրադարձությունների վերաբերյալ կատարել եզրակացություններ:</p>
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p><u>ԹԵՄԱ 1.</u> Վիեննայի վեհաժողովը: Սրբազան դաշինքի ստեղծումը: <u>ԹԵՄԱ 2.</u> Անգլիան ֆրանսիական մեծ հեղափոխության և նապոլեոնյան պատերազմների տարիներին: <u>ԹԵՄԱ 3.</u> Ավստրիան ֆրանսիական մեծ հեղափոխության և նապոլեոնյան պատերազմների տարիներին <u>ԹԵՄԱ 4.</u> Իտալիան ֆրանսիական մեծ հեղափոխության և նապոլեոնյան պատերազմների տարիներին <u>ԹԵՄԱ 5.</u> Գերմանական պետությունները ֆրանսիական մեծ հեղափոխության և նապոլեոնյան պատերազմների տարիներին <u>ԹԵՄԱ 6.</u> Բսպանիան ֆրանսիական մեծ հեղափոխության և նապոլեոնյան պատերազմների տարիներին <u>ԹԵՄԱ 7.</u> 1820-1821թթ հեղափոխությունը Իտալիայում <u>ԹԵՄԱ 8.</u> 1820-1823թթ հեղափոխությունը Բսպանիայում <u>ԹԵՄԱ 9.</u> 1821 – 1829 թթ. հունական ազգային - ազատագրական պայքարը <u>ԹԵՄԱ 10.</u> Անգլիան 1815-1847թթ. <u>ԹԵՄԱ 11.</u> Ֆրանսիան 1815-1847թթ. <u>ԹԵՄԱ 12.</u> Ավստրիան 1815-1847թթ <u>ԹԵՄԱ 13.</u> Գերմանական պետությունները 1815-1847թթ. <u>ԹԵՄԱ 14.</u> Իտալիան 1815-1847թթ. <u>ԹԵՄԱ 15.</u> Բսպանիան 1815-1854թթ. <u>ԹԵՄԱ 16.</u> 1848-1849թթ հեղափոխությունը Ֆրանսիայում <u>ԹԵՄԱ 17.</u> 1848-1849թթ հեղափոխությունը Գերմանիայում <u>ԹԵՄԱ 18.</u> 1848-1849թթ հեղափոխությունը Ավստրիական կայսրությունում <u>ԹԵՄԱ 19.</u> 1848-1849թթ հեղափոխությունը Իտալիայում <u>ԹԵՄԱ 20.</u> Սկանդինավյան երկրները XIX դարում <u>ԹԵՄԱ 21.</u> Նիդերլանդները XIX դարում <u>ԹԵՄԱ 22.</u> Շվեյցարիան XIX դարում <u>ԹԵՄԱ 23.</u> Բելգիան XIX դարում <u>ԹԵՄԱ 24.</u> Անգլիան 1850-1860-ական թթ <u>ԹԵՄԱ 25.</u> Ֆրանսիան 2-րդ կայսրության տարիներին <u>ԹԵՄԱ 26.</u> Ավստրիան 1850-1860-ական թթ: Ավստրո-հունգարիայի կազմավորումը: <u>ԹԵՄԱ 27.</u> Արևելյան /Ղրիմի պատերազմը <u>ԹԵՄԱ 28.</u> Գերմանիայի միավորումը:</p>

	<p><u>ԹԵՄԱ 29.</u> Իտալական ազգային պետության կազմավորումը: <u>ԹԵՄԱ 30.</u> Ազգային ազատագրական պայքարը և ինքնուրույն պետությունների կազմավորումը Բալկանյան երկրներում <u>ԹԵՄԱ 31.</u> Ֆրանս-պրուսական պատերազմը <u>ԹԵՄԱ 32.</u> Ֆրանսիան 1870-1900թթ. <u>ԹԵՄԱ 33.</u> Անգլիան 1870-1900թթ. <u>ԹԵՄԱ 34.</u> Իտալիան 1870-1900թթ. <u>ԹԵՄԱ 35.</u> Գերմանիան 1870-1900թթ. <u>ԹԵՄԱ 36.</u> Ավստրիո-Հունգարիան 1870-1900թթ. <u>ԹԵՄԱ 37.</u> Իսպանիան 1870-1900թթ.</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Գնահատումն իրականացվում է բազմագործոնային համակարգով՝ 100 բալանոց սանդղակով, հետևյալ բաղադրիչների ներառմամբ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի կատարում, ✓ սեմինար պարապմունքներին ուսանողի մասնակցություն, ✓ ուսանողի կողմից դրսևորած ընթացիկ ակտիվություն, հմտություններ և կարողություններ, ✓ ընթացիկ երկու քննություն: <p>Սեմինար պարապմունքների գնահատման չափանիշները. (4 ստուգում, գնահարվում է առավելագույնը 10 միավոր՝ գումարային առավելագույնը 40 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ տեսական նյութի իմացություն ▪ առաջադրված հարցերի պատասխանի բովանդակություն, ներկայացման տրամաբանական հաջորդականություն, ամբողջություն, ճշտություն, սեփական տեսակետի հիմնավորման աստիճան, ▪ կոնկրետ տեսական գիտելիքները կիրառելով՝ պատմական իրողությունները հասկանալու, փաստերն ու երևույթները համեմատելու, պատմական զարգացման փուլերն ու դրանց օրինաչափությունները համադրելու և համակողմանի գնահատելու, վերլուծելու, դիրքորոշումներ ձևակերպելու կարողություն: <p>Ինքնուրույն աշխատանքի գնահատման չափանիշները (1-2 ինքնուրույն աշխատանք, գնահատվում է գումարային առավելագույնը 20 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի ներկայացում ✓ ներկայացված նյութի համապատասխանություն առաջադրված թեմայի հետ, ✓ աշխատանքի ձևակերպման որակ (գրագիտության ընդհանուր մակարդակ, շարադրման ոճ, լուսաբանումների որակ, տեղեկատվական աղբյուրների օգտագործման մշակույթ), ✓ աշխատանքի համառոտ բանավոր ներկայացում,

	<p>բանավոր խոսքի և թեմայի քննարկման մակարդակ: Ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 20 միավոր:</p>
<p>Գրականություն</p>	<p><i>Պարտադիր</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Новая история, том 1, под ред. В.Ф. Поршнева и др. , Москва, 1964 2. Новая история, том 1, под ред. А.А. Нарочницкого , Москва, 1972 3. Новая история, том 1, под ред. Е.Е. Юровской и др. Москва, 1972 4. Новая история стран Европы и Америки, под ред. И.М.Кривогуза и др. , Москва, 2002 5. Новая история стран Европы и Америки, под ред. А. Адо и др. , Москва, 1986 6. М.В.Пономарев, С.Ю. Смирнов, Новая и новейшая история стран Европы и Америки, том 1-3, Москва, 2004 7. Всеобщая история, часть 1, ред. кол. А.В. Лубков и др., М. 1999 8. Новая и новейшая история стран Европы и Америки, том 1-3, под ред. А.М. Родригеса, М. В.Пономарева , Москва, 2003-2008 9. Маникын, Новая и новейшая история стран Европы и Америки, Москва, 2003 10. Новейшая история стран Европы и Америки, под ред. А.М. Родригеса, М. В.Пономарева , Москва, 2001 <p><i>Էրացուցիչ</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 12. Новейшая история зарубежных стран: Европа и Америка, под ред.Фураева и др., М., 1989 13. Гренвилл Дж. История XX века, М., 1999 14. Сборник документов по истории нового времени стран Европы и Америки, М., 1990 15. Сборник документов по истории нового времени. Буржуазные революции XVIII-XVIII вв., под ред В.Г.Сироткина 16. Хрестоматия по всеобщей истории, М., 1991 17. Хрестоматия по новейшей истории, том 1-3 М. 1960 18. Всемирная история, под ред. И.А.Алябьевой и др., т.1-24, Минск, 1996 19. Всемирная история, том 3-14, М. 1955-1961 20. История Европы, том 2-4, М., 1992-1993 21. История Европы, Альдебар Ж. и др., М.,1996 22. Мироя история в датах/ Д.Чизхолм, М., 1996

<p>Դասընթացի թվանիշը, անվանումը</p>	<p>Պ/բ -021- Ամերիկայի պատմություն</p>
<p>Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը</p>	<p>6 կրեդիտ</p>
<p>Ուսումնառության տարի / կիսամյակ</p>	<p>4-րդ տարի, 7-րդ կիսամյակ</p>

Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	84	Դասախոսություն	58
			Սեմինար	26
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	96		
	Ընդամենը	180		
Ստուգման ձևը	Քննություն			
Դասընթացի նպատակը	<p>Դասընթացի նպատակն է սովորողներին ներկայացնել Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների կազմավորումը, Լատինական Ամերիկայի երկրների՝ անկախության համար պայքարը և անկախ պետությունների առաջացումը, ԱՄՆ-ի և Լատինական Ամերիկայի երկրների պատմության առավել կարևորագույն իրադարձությունները XVIII-XXI դարերում ընկած ժամանակաշրջանում: Ժամանակակից պատմագիտության մոտեցումներով ներկայացվում են դարակազմիկ մի շարք իրադարձություններ, և դրանց ներքին օրինաչափությունները կապվում են արդի գործընթացների հետ:</p>			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք</p> <p>Ամերիկայի պատմության առավել կարևորագույն իրադարձությունների, ուսումնասիրվող ժամանակաշրջանում ամերիկյան մայրցամաքում առկա պատմական հիմնախնդիրների և դրանց վերաբերյալ ժամանակակից պատմագրության գնահատականների, Ամերիկայի երկրների զարգացման առանձնահատկությունների իմացություն</p> <p>Հմտություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. պատմության վերաբերյալ բազմաբնույթ գիտելիքների համակարգում և տեսական վերլուծություն 2. համադրել պատմական փաստերը և համակողմանի գնահատել երևույթները 3. գիտելիքների կիրառում՝ համաշխարհային նորագույն քաղաքական զարգացումները հասկանալու համար <p>Կարողունակություն</p> <p>Ամերիկյան մայրցամաքում տեղի ունեցող իրադարձությունները հասկանալու, համաշխարհային քաղաքակրթության վրա դրանց ունեցած ազդեցությունները վերլուծելու, Ամերիկյան մայրցամաքում տեղի ունեցող պատմական գործընթացներն ու իրադարձությունները համեմատելու և դրանց պատճառահետևանքային կապերը բացահայտելու կարողություն:</p>			
Դասընթացի բովանդակությունը	<p><u>Թեմա 1.</u> Անգլիայի Հյուսիսամերիկյան գաղութների անկախության համար պատերազմը: ԱՄՆ-ի կազմավորումը</p> <p><u>Թեմա 2.</u> Ամերիկայի Միացյալ Նահանգները XIX դարի առաջին կեսին</p>			

	<p><u>Թեմա 3.</u> Լատինական Ամերիկայի երկրները XVI-XIX դարերում</p> <p><u>Թեմա 4.</u> 1861-1865թթ. քաղաքացիական պատերազմն ԱՄՆ-ում և Հարավի վերակառուցումը</p> <p><u>Թեմա 5.</u> ԱՄՆ-ը 1870-1900թթ.</p> <p><u>Թեմա 6.</u> Լատինական Ամերիկան 1870-1918թթ.</p> <p><u>Թեմա 7.</u> ԱՄՆ-ը «նոր իմպերիալիզմի դարաշրջանում» /1901-1921թթ./</p> <p><u>Թեմա 8.</u> ԱՄՆ-ը 1921-1939թթ. ԱՄՆ-ի տնտեսական և ներքաղաքական վիճակը:</p> <p><u>Թեմա 9.</u> ԱՄՆ-ը երկրորդ աշխարհամարի տարիներին/ 1939-1945թթ./</p> <p><u>Թեմա 10.</u> ԱՄՆ-ը «սառը պատերազմի տարիներին</p> <p><u>Թեմա 11.</u> ԱՄՆ-ը 1977-2020թթ.</p> <p><u>Թեմա 12.</u> Արգենտինան 1918-2020թթ.</p> <p><u>Թեմա 13.</u> Բրազիլիան 1918-2020թթ.</p> <p><u>Թեմա 14.</u> Մեքսիկան 1918-2020թթ.</p> <p><u>Թեմա 15.</u> Չիլին 1918-2020թթ.</p> <p><u>Թեմա 16.</u> Կուբան 1918-2020թթ</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Գնահատումն իրականացվում է բազմագործոնային համակարգով՝ 100 բալանոց սանդղակով, հետևյալ բաղադրիչների ներառմամբ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի կատարում, ✓ սեմինար պարապմունքներին ուսանողի մասնակցություն, ✓ ուսանողի կողմից դրսևորած ընթացիկ ակտիվություն, հմտություններ և կարողություններ, ✓ 2 ընթացիկ քննություն: <p>Սեմինար պարապմունքների գնահատման չափանիշները. (4 ստուգում, գնահարվում է առավելագույնը 10 միավոր՝ գումարային առավելագույնը 40 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ տեսական նյութի իմացություն ▪ առաջադրված հարցերի պատասխանի բովանդակություն, ներկայացման տրամաբանական հաջորդականություն, ամբողջություն, ճշտություն, սեփական տեսակետի հիմնավորման աստիճան, ▪ կոնկրետ տեսական գիտելիքները կիրառելով՝ պատմական իրողությունները հասկանալու, փաստերն ու երևույթները համեմատելու, պատմական զարգացման փուլերն ու դրանց օրինաչափությունները համադրելու և համակողմանի գնահատելու, վերլուծելու,

	<p>դիրքորոշումներ ձևակերպելու կարողություն:</p> <p>Ինքնուրույն աշխատանքի գնահատման չափանիշները (1-2 ինքնուրույն աշխատանք, գնահատվում է գումարային առավելագույնը 20 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի ներկայացում ✓ ներկայացված նյութի համապատասխանություն առաջադրված թեմայի հետ, ✓ աշխատանքի ձևակերպման որակ (գրագիտության ընդհանուր մակարդակ, շարադրման ոճ, լուսաբանումների որակ, տեղեկատվական աղբյուրների օգտագործման մշակույթ), ✓ աշխատանքի համառոտ բանավոր ներկայացում, բանավոր խոսքի և թեմայի քննարկման մակարդակ: <p>Ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 20 միավոր:</p>
Գրականություն	<p>Պարտադիր</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Новая история, ч. 1-2, Под ред. А.Нарочницкого, М., 1986 2. Новая история, ч. 1-2, Под ред. Е.Е.Юровской, М., 1972 3. Новая история, ч. 1, Под ред. Б.Ф.Поршнева. М., 1967 4. Новая история, 1871-1917, Под ред. Н.Е.Овчаренко, м., 1984 5. Новая история, 1871-1917, Под ред. И.С.Галкина, М. 1973 6. Новая история стран Европы и Америки, Под ред. Адо А.В.,М., 1986 7. Новая история стран Европы и Америки, Первый период, Юровская Е.Е., М., 1997 8. Новая история стран Европы и Америки, Второй период, Юровская Е.Е., М., 1998 9. Новейшая история зарубежных стран. Европа и Америка. 1917-1939, В.Г.Ревуненков и др., М., 1975. 10. Новейшая история зарубежных стран. Европа и Америка. 1917-1945. Фураев В.К., и др. М., 1989 11. Новая и новейшая история. 1870-1986. Под ред. Е.И. Поповой и К.Н. Татариновой, М., 1988 12. Н овейшая история. 1939-1973, Под ред. Галкина И.С., М., 1975 13. Новейшая история зарубежных стран. Европа и Америка 1945-1966. Кузмичев П.М., и др. М., 1968 14. Новейшая история. 1939-1975, Под ред. В.В. Александрова, М., 1977

15. Новая история стран Европы и Америки, XVI-XIX вв, Ч. 1-3, под ред. А.М.Родригеса и М. В. Пономарева, М. 2005
16. Новая история стран Европы и Америки,, Под ред. И.М. Кривогуза, М., 2005
17. История США, том 1-4, Под ред. Г.Н. Севостьянова, М., 1983-1987
18. Ефимов А.В. Очерки истории США, М., 1955
19. Зубок Л.И. Очерки истории США, М., 1956
20. Зубок Л., Яковлев Н., Новейшая история США, М., 1972
- Григорий*
21. Иванян Э. А. Белый дом: Президенты и политики, М. 1979
22. Куропятник Г.П. Вторая американская революция, М., 1961
23. Куропятник Г.П. Война за независимость и образование США, М., 1976
24. Война за независимость и образование США. Под ред. Г.Н.Севостьянова, М., 1976
25. Лан В.И. США: От Первой до второй мировой войны, М., 1976
26. Лан В.И. От испано-американской до Первой мировой войны, М., 1975
27. Манькин А.С., История двухпартийной системы США, М., 1981.
28. Мельников Ю.М. От Потсдама до Гуама: очерки американской дипломатии. М., 1974
29. Печатнов. В.О. США. Политическая мысль и история, М., 1976
30. Печатнов. В.О. Демократическая партия США, М., 1981
31. Сивачев Н.В. Языков Е.Ф. Новейшая история США, М., 1984
32. Слезкин Л.Ю. Испано-Американская война 1898г., М., 1956
33. Словарь американской истории, Под ред. Фурсенко А. А. СПб, 1997
34. Современные Соединенные Штаты Америки. Энциклопедический словарь, Под ред. Э.А.Иваняна, М., 1989.
35. Согрин В.В. Идеиные течения в Американской революции XVIII века, М., 1980
36. Согрин В.В. Основатели США. М., 1983
37. Согрин В.В. Мифы и реальность американской истории. М., 1986

	<p>38. Согрин В.В. Идеология в американской истории. От отцов основателей до конца XX века, М., 1995</p> <p>39. Согрин В.В Президенты и демократия. М. 1998</p> <p>40. Согрин В.В. Политическая история США. М. 2001</p>
--	--

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/բ -022 – ԵՎԸՈՊԱՅԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ. 20-21-ԸՂ ԴԱԸԵՐ			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	4-րդ տարի, 8-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	56	Դասախոսություն	42
			Մեմինար	14
			Լաբորատորաշխատանք	
			Գործնականաշխատանք	
	Ինքնուրույն	64		
	Ընդամենը	120		
Ստուգման ձևը	Քննություն			
Դասընթացի նպատակը	<ul style="list-style-type: none"> • Ուսանողներին ծանոթացնել Եվրոպայի նորագույն պատմությանը, հանգամանորեն անդրադառնալ Առաջին համաշխարհային պատերազմից մինչև մեր օրերն ընկած միջազգային հարաբերություններին: • Ուսանողներին գիտելիքներ տալ Եվրոպայի երկրների նորագույն պատմության կարևոր իրադարձությունների, ժամանակաշրջանը բնորոշող պատմական երևույթների, նրանց ձեռքբերումների մասին, ծանոթացնել մշակույթի պատմությանը: • Խորացնել և ընդլայնել ուսանողների ընդհանուր գիտելիքները համաշխարհային պատմության վերաբերյալ: • Ցույց տալ պատմական գիտելիքների դերը կյանքում, պատմության դասերի անհրաժեշտությունը: 			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք</p> <ul style="list-style-type: none"> • Պատմական գործընթացների օրինաչափությունները, շարժիչ ուժերը անհատի, հասարակության տեղն ու դերը դրանցում, • Առաջատար պետությունների որոշիչ դերը աշխարհաքաղաքական հիմնական գործընթացներում, • Արևմուտքի հեգեմոն դերը սոցիալ-տնտեսական, գիտական, մշակութային առաջընթացներում, • միջազգային քաղաքական կազմակերպությունների կարևոր 			

	<p>գործունեությունը ժողովուրդների համագործակցության խնդիրներում:</p> <p>Հմտություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ճիշտ գնահատել պատմական իրադարձությունների սոցիալական և անձնային արժեքները, • Տեսնել պատմական օրինաչափությունները, ճիշտ եզրահանգումներ կատարել, • Օգտագործել դրանք կրթադաստիարակչական գործընթացներում, • Հստակորեն պատկերացնել պատմության մեջ պատճառահետևանքային կապերը, վերլուծել քաղաքական գործընթացները պատմական մեծ ու փոքր ժամանակահատվածներում: <p>Կարողունակություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • Տիրապետել պատմական գիտությունների ժամանակակից ձեռքբերումներին, պատմական երևույթներին, փաստերին, վերլուծությանը, • Տիրապետել Միջպետական ամենատարբեր գործընթացներին և միջազգային քաղաքականության կարևոր օրինաչափություններին:
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>Թեմա 1. Միջազգային հարաբերությունների սրումը I համաշխարհային պատերազմի նախօրեին, ռազմական խմբավորումների ձևավորման ավարտը</p> <p>Թեմա 2. Առաջին համաշխարհային պատերազմը</p> <p>Թեմա 3. Միջազգային հարաբերությունների հաստատումը Վերսալ - Վաշինգտոնյան համաձայնագրերի համակարգում</p> <p>Թեմա 4. Միջազգային դրությունը Եվրոպայում 1920-30-ական թթ., Ազգերի լիգան</p> <p>Թեմա 5. Գերմանիան 1918-1939թթ.</p> <p>Թեմա 6. Մեծ Բրիտանիան 1918-1939թթ.</p> <p>Թեմա 7. Ֆրանսիան 1918-1939թթ.</p> <p>Թեմա 8. Իտալիան 1918-1939թթ.</p> <p>Թեմա 9. Իսպանիան 1918-1939թթ.</p> <p>Թեմա 10. Երկրորդ համաշխարհային պատերազմը</p> <p>Թեմա 11. Երկրորդ համաշխարհային պատերազմի ավարտը: Պոտսդամի կոնֆերանսը:</p> <p>Թեմա 12. Միացյալ Ազգերի Կազմակերպությունը. կառուցվածքը, գործունեությունը</p> <p>Թեմա 13. Եվրոպայական երկրների զարգացման հիմնական միտումները 1945-2000թթ.</p> <p>Թեմա 14. Երկու քաղաքական և տնտեսական համակարգերի առաջացումը 2-րդ համաշխարհային պատերազմից հետո և հակամարտությունների սրումը նրանց միջև</p> <p>Թեմա 15. Միջազգային հարաբերությունները 1980-ական թթ.: Սոցիալիզմի համակարգի և ԽՍՀՄ-ի փլուզումը, հետևանքները</p> <p>Թեմա 16. Միջազգային հարաբերությունները 21-րդ դարի շեմին</p>

<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Ուսանողը դասընթացին կարող է հանդես բերել մինչև 100% առաջադիմություն: Առաջադիմության վերջնական գնահատականը ձևավորվում է ողջ տարվա ընթացքում ուսանողի կատարած աշխատանքների գնահատականների հանրագումարի արդյունքում: Գնահատումը կատարվում է ներքոհիշյալ բաղադրիչներին համապատասխան.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի կատարում, ✓ սեմինար պարապմունքներին ուսանողի մասնակցություն, ✓ ուսանողի կողմից դրսևորած ընթացիկ ակտիվություն, հմտություններ և կարողություններ, ✓ ընթացիկ քննություն: <p>Յուրաքանչյուր բաղադրիչի առավելագույն միավորը կարելի է հավաքել ծրագրային պահանջների շրջանակներում տվյալ կետի տակ ներկայացված պահանջները 100% -ով կատարելու դեպքում</p>
<p>Գրականություն</p>	<p>Պարտադիր</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Հ. Հակոբյան, Նորագույն պատմություն, Երևան, 1990 2. Новейшая история, 1918-1939гг., М., 1974 3. Новейшая история, 1939-1973гг., М., 1975 4. Б. С. Брасов. Сравнительное изучение цивилизаций. Хрестоматия, Москва, 1999 5. by US Dep. Of State) Core-Readings - Volumes 1 and 2, University of Delaware, 2000 6. Всемирная история том. 17, Национально-освободительные войны 19 века, Минск. Харвест Москва АСТ. 2000г. Авторы А. П. Вадак и др. 7. Всемирная история том. 18, Канун мировой войны, Минск, ХарвестМосква, АСТ. 2000г. Авторы А. Н. Бадак и др. 8. Всемирная история том. 19, Первая мировая война, Минск, Харвест МоскваАСТ, 2000г. Авторы А. Н. Бадак и др. 9. Всемирная история том. 20, Итоги первой мировой войны, Минск, Харвест Москва АСТ. 2000г. Авторы А. Н. Бадак и др. <p>Լրացուցիչ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Л. И. Семенникова, Цивилизации в истории человечества, Брянск, 1995 2. Л. Лж. Тойби, Цивилизация перед судом истории. Москва, Санкт-Петербург, 1995 3. Освальд Шнешгер. Закат Европы, РостовнаДану, 1998 4. Fernand Brandel A. History of Civilizations, London, 1993 5. Peter Calvocoressi. World Politics since 1945, London and New York, 1998 Graham Evans and Jcfrey Newnham, Dictionary of International Relations, London, 6. Penguin Books, 1998 7. Jan Palmowski, Dictionary ofLwclieth Century World History, Oxford, New York, 1998 8. Samuel Huntington. The Clash of Civilizations and tne Remaking of World Order. London. New York, 1996 9. G. John Jkenberry. American Foreign Policy. Theoretical Essays. New York 1999

	<p>10. Jack Lane and Maurice O'Sullivan (Ed.) A Twentieth Century American Reader. Volume I (1900-1945) United States Information Agency. Washington, 1999</p> <p>11. William II. Meyer (Red) Fulbright American Studies Institute (Sponsored</p>
--	---

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/բ-027- Աֆրիկայի պատմություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	4-րդ տարի, 7-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	56	Դասախոսություն	38
			Սեմինար	18
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	64		
	Ընդամենը	120		
Ստուգման ձևը	Ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	<p>Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել Աֆրիկայի նոր և նորագույն պատմության կարևորագույն իրադարձություններին, խորացնել և ընդլայնել ուսանողների ընդհանուր տեսական գիտելիքները Աֆրիկայի նոր և նորագույն պատմության վերաբերյալ, ուսանողներին սովորեցնել պատմահամեմատական մեթոդով կապեր ստեղծել համաշխարհային պատմության և Աֆրիկայի պատմության հետ:</p>			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք</p> <p>դրսևորել Աֆրիկայի երկրների նոր եվ նորագույն պատմության, ժամանակակից Աֆրիկայի երկրների քաղաքական-հասարակական կյանքի, միջազգային հարաբերություններում աֆրիկյան երկրների դերակատարության ու մեծ տերությունների հետապնդած նպատակների իմացություն:</p> <p>Հմտություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • Կարողանա կոնկրետ տեսական գիտելիքները կիրառել պատմական իրողությունները հասկանալու համար, • Կարողանա աֆրիկյան երկրների պատմության կոնկրետ փաստերն ու երևույթները բացահայտել և մեկնաբանել ընդհանուր տեսությունների, գաղափարների տեսանկյունից • Կարողանա գիտելիքները կիրառել աֆրիկյան և համաշխարհային քաղաքական զարգացումները հասկանալու համար 			

	<p>Կարողունակություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ճիշտ մեկնաբանել աֆրիկյան երկրների զարգացման առանձնահատկությունները, • Բացահայտել եվրոպական և աֆրիկյան քաղաքակրթությունների ընդհանրությունները, նմանություններն ու տարբերությունները, • Ճիշտ ընկալել պատմական կոնկրետ ժամանակի և պատմաքաղաքական իրողությունների ազդեցությունները աֆրիկյան երկրների ինքնատիպությունների ձևավորման գործում:
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p><u>Թեմա-1.</u> «Աֆրիկայի երկրների նոր եվ նորագույն պատմությունն առարկան: <u>Թեմա-2</u> Եգիպտոսը 17-18-րդ դարերում <u>Թեմա-3</u> . Ալժիրը 17-19-րդ դարերի սկզբին <u>Թեմա-4</u> Եթովպիան 17-18-րդ դարերում: <u>Թեմա-5</u> Եգիպտոսը 18-րդ դարի 2-րդ կեսին -19-րդ դարի սկզբին <u>Թեմա-6</u> Եթովպիան 19-րդ դարի վերջին քառորդում-20-րդ դարի սկզբին <u>Թեմա-7</u> Ալժիրը 19-րդ դարի 70-ական թթ. 20-րդ դարի սկզբին <u>Թեմա-8</u> . Եգիպտոսը 1918-1945թթ. <u>Թեմա-9</u> Պանաֆրիկյան կոնգրեսներ <u>Թեմա-10</u> Ռասիստական համակարգերը հարավում: <u>Թեմա-11</u> Ալժիրը 1918-1945թթ Ալժիրի անկախության հռչակումը</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Գնահատումն իրականացվում է բազմագործոնային համակարգով՝ 100 բալանոց սանդղակով, հետևյալ բաղադրիչների ներառմամբ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի կատարում, ✓ սեմինար պարապմունքներին ուսանողի մասնակցություն, ✓ ընթացիկ երկու ստուգում: <p>Սեմինար պարապմունքների գնահատման չափանիշները. (4 ստուգում, գնահարվում է առավելագույնը 10 միավոր՝ գումարային առավելագույնը 40 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ տեսական նյութի իմացություն ▪ առաջադրված հարցերի պատասխանի բովանդակություն, ներկայացման տրամաբանական հաջորդականություն, ամբողջություն, ճշտություն, սեփական տեսակետի հիմնավորման աստիճան, ▪ կոնկրետ տեսական գիտելիքները կիրառելով՝ պատմական իրողությունները հասկանալու, փաստերն ու երևույթները համեմատելու, պատմական զարգացման փուլերն ու դրանց օրինաչափությունները համադրելու և համակողմանի գնահատելու, վերլուծելու,

	<p>դիրքորոշումներ ձևակերպելու կարողություն:</p> <p>Ինքնուրույն աշխատանքի գնահատման չափանիշները (1-2 ինքնուրույն աշխատանք, գնահատվում է գումարային առավելագույնը 20 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի ներկայացում ✓ ներկայացված նյութի համապատասխանություն առաջադրված թեմայի հետ, ✓ աշխատանքի ձևակերպման որակ (գրագիտության ընդհանուր մակարդակ, շարադրման ոճ, լուսաբանումների որակ, տեղեկատվական աղբյուրների օգտագործման մշակույթ), ✓ աշխատանքի համառոտ բանավոր ներկայացում, բանավոր խոսքի և թեմայի քննարկման մակարդակ: <p>Ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 20 միավոր:</p>
Գրականություն	<p>Պարտադիր-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների նոր պատմություն, ուսումնական ձեռնարկ (Ացամբայի խմբագրությամբ): Երևան, 1978: 2. Կարապետյան Ռ., Արաբական երկրների նոր և նորագույն պատմություն: Երևան, 2003: 3. Հովհաննիսյան Ն., Արաբական երկրների պատմություն, հ.3-4, Երևան, 2008: 4. Родригес А., М., История стран Азии и Африки в новейшее время, Москва, 2008 5. Новейшая история стран Азии и Африки 20 век 1945-2000, М. 2004, 6. Новая история стран Азии и Африки, XV, XIXвека, Москва, 2004, <p>Լրացուցիչ-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Евдокимова А., А., История стран востока в новое время, ростов-ха-дону, 2011, ст. 287-297. 2. Всемирная история, т. VI, Москва, 1959. 3. Луцкий В., Новая история арабских стран, М. , 1976. 4. Новейшая история арабских стран. Ред Войликов Д., М. , 1978 5. Брутенц К. Освободившиеся страна в 70-е годы, М., 1979.

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Ո/բ-028 - Ասիայի պատմություն
Դասընթացին հատկացվող	4 կրեդիտ

կրեդիտը				
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	4-րդ տարի, 8-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	56	Դասախոսություն	38
			Մեմինար	18
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	64		
	Ընդամենը	120		
Ստուգման ձևը	Քննություն			
Դասընթացի նպատակը	Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել և հիմնարար գիտելիքներ տալ Սսիայի երկրների նոր և նորագույն պատմության վերաբերյալ՝ անդրադառնալով ասիական երկրների սոցիալ-տնտեսական և քաղաքական զարգացումներին և ինչպես տարածաշրջանային, այնպես էլ համաշխարհային պատմության մեջ այդ երկրների ունեցած դերին:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք</p> <p>Չինաստանի, Ճապոնիայի, Հնդկաստանի և ասիական տարածաշրջանի այլ երկրների նոր և նորագույն պատմության կարևորագույն իրադարձությունների իմացություն, պատկերացումներ Մերձավոր Արևելքի արդի հիմնախնդիրների վերաբերյալ:</p> <p>Հմտություն</p> <ul style="list-style-type: none"> Կարողանա կոնկրետ տեսական գիտելիքները կիրառել պատմական իրողությունները հասկանալու համար, Կարողանա ասիական երկրների պատմության կոնկրետ փաստերն ու երևույթները բացահայտել և մեկնաբանել ընդհանուր տեսությունների, գաղափարների տեսանկյունից Կարողանա գիտելիքները կիրառել ասիական տարածաշրջանի և համաշխարհային քաղաքական զարգացումները հասկանալու համար <p>Կարողունակություն</p> <ul style="list-style-type: none"> Ճիշտ մեկնաբանել ասիական երկրների զարգացման առանձնահատկությունները, Բացահայտել եվրոպական, ասիական, ամերիկյան և աֆրիկյան քաղաքակրթությունների ընդհանրությունները, նմանություններն ու տարբերությունները, Ճիշտ ընկալել պատմական կոնկրետ ժամանակի և պատմաքաղաքական իրողությունների ազդեցությունները ասիական երկրների ինքնատիպությունների ձևավորման գործում: 			
Դասընթացի բովանդակությունը	<p><u>Թեմա-1</u> Սսիայի երկրները կապիտալիստական հարաբերությունների ձևավորման և զարգացման ժամանակաշրջանում: <u>Թեմա-2</u> Չինաստանը 17-18-րդ դարերում: <u>Թեմա-3</u> Հնդկաստանը 17-18-րդ դարերում: <u>Թեմա-</u></p>			

	<p>4 ճապոնիան XVII դարից մինչև XIX դարի 70-ական թվականները: Տոկուգավայի ռեժիմի հաստատումը: Հոդային հարաբերությունները: Պետական կառուցվածքը: Տոկուգավայի ռեժիմի քաղաքական ճգնաժամը: <u>Թեմա-5</u> Կապիտալիստական ճապոնիայի զարգացումը 19-րդ դարի 70-90-ական թթ.: <u>Թեմա-6</u> ճապոնիան 1900-1917թթ.: <u>Թեմա-7</u> Չինաստանը 19-րդ դարի վերջին-20-րդ դարի սկզբին: <u>Թեմա-8</u> Հնդկաստանը 19-րդ դարի վերջին քառորդում: <u>Թեմա-9</u> 1925-1927թթ. չինական հեղափոխությունը: <u>Թեմա-10</u> Չին ժողովրդի ազատագրական պատերազմը ճապոնական իմպերիալիստների դեմ 1937-1945թթ.: <u>Թեմա-11</u> ճապոնիան 1937-1945թթ: <u>Թեմա-12</u> Հնդկական ազգային-ազատագրական շարժման վերելքը 1917-1922թթ <u>Թեմա-13</u> Հնդկաստանը 20-րդ դարի 20-30-ական թթ.: <u>Թեմա-14</u> Հնդկաստանը երկրորդ համաշխարհային պատերազմի նախօրեին և տարիներին: . <u>Թեմա-15</u> Սիրիան և Լիբանանը 1917-1945թթ.: <u>Թեմա-16</u> Եգիպտոսը 1917-1945թթ.: <u>Թեմա-17</u>. Չինաստանը 1945-ից մեր օրերը: <u>Թեմա-18</u> Հնդկաստանը 1945-ից մեր օրերը: <u>Թեմա-14</u> Իրանը 1945-ից մեր օրերը: Արաբական երկրները 1945-ից մեր օրերը</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Գնահատումն իրականացվում է բազմագործոնային համակարգով՝ 100 բալանոց սանդղակով, հետևյալ բաղադրիչների ներառմամբ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի կատարում, ✓ սեմինար պարապմունքներին ուսանողի մասնակցություն, ✓ ընթացիկ երկու քննություն <p>Սեմինար պարապմունքների գնահատման չափանիշները. (4 ստուգում, գնահարվում է առավելագույնը 10 միավոր՝ գումարային առավելագույնը 40 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ տեսական նյութի իմացություն ▪ առաջադրված հարցերի պատասխանի բովանդակություն, ներկայացման տրամաբանական հաջորդականություն, ամբողջություն, ճշտություն, սեփական տեսակետի հիմնավորման աստիճան, ▪ կոնկրետ տեսական գիտելիքները կիրառելով՝ պատմական իրողությունները հասկանալու, փաստերն ու երևույթները համեմատելու, պատմական զարգացման փուլերն ու դրանց օրինաչափությունները համադրելու և համակողմանի գնահատելու, վերլուծելու, դիրքորոշումներ ձևակերպելու կարողություն: <p>Ինքնուրույն աշխատանքի գնահատման չափանիշները (1-2 ինքնուրույն աշխատանք, գնահատվում է գումարային առավելագույնը 20 միավոր).</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի ներկայացում ✓ ներկայացված նյութի համապատասխանություն առաջադրված թեմայի հետ, ✓ աշխատանքի ձևակերպման որակ (գրագիտության ընդհանուր մակարդակ, շարադրման ոճ, լուսաբանումների որակ, տեղեկատվական աղբյուրների օգտագործման մշակույթ), ✓ աշխատանքի համառոտ բանավոր ներկայացում, բանավոր խոսքի և թեմայի քննարկման մակարդակ: <p>Ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 20 միավոր:</p>
Գրականություն	<p>Պարտադիր-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների նոր պատմություն, ուսումնական ձեռնարկ (Ացամբայի խմբագրությամբ): Երևան, 1978: 2. Կարապետյան Ռ., Արաբական երկրների նոր և նորագույն պատմություն: Երևան, 2003: 3. Հովհաննիսյան Ն., Արաբական երկրների պատմություն, հ.3-4, Երևան, 2008: 4. Родригес А., М., История стран Азии и Африки в новейшее время, Москва, 2008 5. Новейшая история стран Азии и Африки 20 век 1945-2000, М. 2004, 6. Новая история стран Азии и Африки, XV, XIXвека, Москва, 2004 <p>Լրացուցիչ-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Евдокимова А., А., История стран востока в новое время, ростов-ха-дону, 2011, ст. 287-297. 2. Всемирная история, т. VI, Москва, 1959. 3. Луцкий В., Новая история арабских стран, М. , 1976. 4. Новейшая история арабских стран. Ред Войликов Д., М., 1978 5. Брутенц К. Освободившиеся страна в 70-е годы, М., 1979.

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/Բ-029 - Ռուսաստանի պատմություն -1
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ

Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 3-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	56	Դասախոսություն	38
			Սեմինար	18
	Ինքնուրույն	64		
Ստուգման ձևը	Ընթացիկ քննություններ			
Դասընթացի նպատակը	Առարկայի նպատակն է ուսանողներին համակողմանի գիտելիքներ տալ «Ռուսաստանի պատմության» պարբերացման, ժամանակագրության, հասարակական առաջընթացի օրինաչափությունների, լուսավորության, հասարակական մտքի ձևավորման, Ռուսաստանի պատմության VIII-XIX-րդ դարերի տնտեսական և քաղաքական իրադարձությունների մասին:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ռուսաստանի պատմության պատմական սկզբնաղբյուրների, նրանց պարունակած փաստերի վավերականության ստուգման մեթոդների իմացություն, ▪ Պատմության զարգացման փուլերի, պատմության իմաստի և նշանակության իմացություն, ազգային և համաշխարհային պատմագիտական հայեցակարգերի և պատմական գործընթացների հիմնարար և ժամանակակից հասկացությունների, տեսությունների ու մեթոդների իմացություն <p>Հմտություն</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ օտար լեզուներով պատմագիտական տեքստերկամ բնօրինակ փաստաթղթեր ընթերցելու և ըստ անհրաժեշտության տեղեկություններն ամփոփելու կամ համառոտելու ու վերարտադրելու ունակություններ, ▪ մասնագիտական գործունեության 			

պլանավորման, կազմակերպման, ղեկավարման, վերահսկման, ուսուցման արդյունքների և սովորողների ձեռքբերումները գնահատելու կարողություն, ձեռք բերած տեսական գիտելիքները մասնագիտական գործունեության բնագավառում կիրառելու հմտություններ,

- ուսուցման և դաստիարակության ժամանակակից մեթոդների ու տեխնոլոգիաների կիրառման կարողություն, մանկավարժական հմտություններ:

Կարողունակություն

- մասնագիտական ոլորտի խնդիրները բացահայտելիս և լուծումներ առաջադրելիս ստեղծագործական մոտեցում ցուցաբերելու, ինչպես նաև նոր իրավիճակներին համապատասխան որոշումներ կայացնելու և սովորելու կարողություն,
- թիմում աշխատելու, որոշակի ինքնուրույնություն ցուցաբերելով թիմային առաջադրանքներ կատարելու և որոշումներ կայացնելիս պատասխանատվություն ստանձնելու կարողություն,
- քննադատաբար և համակարգված օգտագործելով իր գիտելիքները՝ պատմական իրադարձությունների ու գործընթացները վերլուծելու, դրանց տրամաբանությունը, օրինաչափությունները, իրադարձությունների պատճառա-հետևանքային կապերը հասկանալու կարողություն, արդիական և նորարարական մեթոդների օգնությամբ իր գիտելիքներն ու իմացությունը կիրառելով՝ դիրքորոշումներ ձևակերպելու և հետազոտություններ կատարելու կարողություն,
- սկզբնաղբյուրների հետ աշխատելու և դրանցում առկա ինֆորմացիայի տարբեր ձևերը օգտագործելու, տեղեկատվության հավաքման,

	<p>պահպանման և մշակման ունակություն, տեղեկությո՞ր կառավարելու, իր դիրքորոշումը փաստարկելու և ինքնուրույն հետևություններ անելու կարողություններ,</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ մասնագիտական բարեվարքության նորմերը պահպանելով՝ զեկուցումներ պատրաստելու, հետազոտություններ կատարելու կարողություն,
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>Թեմա 1. Հին Ռուսական պետության կազմավորումը IX-X դարերում:</p> <p>Թեմա 2. Ռուսական հողերն ու իշխանությունը XI-XII-րդ դարերում: Ֆեոդալական մասնատվածությունը:</p> <p>Թեմա 3. Ռուսական իշխանությունների պայքարը մոնղոլական նվաճողների և խաչակիրների դեմ:</p> <p>Թեմա 4. Ռուսական իշխանությունները XII-XV-րդ դարերում: Ռուսական կենտրոնացված պետության ստեղծումը:</p> <p>Թեմա 5. Ռուսական պետությունը XVI-րդ դարի II-րդ կեսին:</p> <p>Թեմա 6. Ռուսաստանը XVI-XVII-րդ դարի սահմանագծին: Խառը ժամանակաշրջան:</p> <p>Թեմա 7. Ռոմանովների ներքին և արտաքին քաղաքականությունը XVII-րդ դարում:</p> <p>Թեմա 8. Ռուսաստանը XVII-րդ դարի վերջին և XVIII-րդ դարի սկզբին: Պետրոս I-ին:</p> <p>Թեմա 9. Ազնվականական կայսրությունը XVIII-րդ դարի II-րդ քառորդին: Պալատական հեղաշրջումներ:</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Տեսական գիտելիքների գնահատման չափանիշները. (4 ստուգում, գնահարվում է առավելագույնը 10 միավոր՝ զումարային առավելագույնը 40 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ տեսական նյութի իմացություն՝ վերարտադրման մակարդակով, ▪ առաջադրված հարցերի պատասխանի բովանդակություն, ներկայացման տրամաբանական հաջորդականություն, ամբողջություն, ճշտություն, սեփական տեսակետի հիմնավորման աստիճան, ▪ կոնկրետ տեսական գիտելիքները կիրառելով՝ պատմական իրողությունները հասկանալու, փաստերն ու երևույթները համեմատելու, պատմական զարգացման փուլերն ու դրանց

	<p>օրինաչափությունները համադրելու և համակողմանի գնահատելու, վերլուծելու, դիրքորոշումներ ձևակերպելու կարողություն:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ինքնուրույն աշխատանքի գնահատման չափանիշները (1 ինքնուրույն աշխատանք, գնահատվում է 20 միավոր՝ գումարային առավելագույնը 20 միավոր). ✓ անհատական աշխատանքի առաջին տեսակի՝ ռեֆերատի, ներկայացում էլեկտրոնայաին տեսքով, ✓ ռեֆերատում ներկայացված նյութի համապատասխանություն առաջադրված թեմայի հետ, ✓ ռեֆերատի ձևակերպման որակ (գրագիտության ընդհանուր մակարդակ, շարադրման ոճ, լուսաբանումների որակ, տեղեկատվական աղբյուրների օգտագործման մշակույթ), ✓ համացանցի տեղեկատվական աղբյուրների օգտագործում, ✓ ռեֆերատի համառոտ բանավոր ներկայացում, բանավոր խոսքի և թեմայի քննարկման մակարդակ:
<p>Գրականություն</p>	<p>Պարտադիր.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. История России с древнейших времен до конца XVIII века / Под ред. член-корр. РАН Б.Н. Флори. М. 2010. 2. Борисов Н.С. Возвышение Москвы. М. 2011. 3. Горский А.А. Москва и Орда. М. 2000. 4. Флоря Б.Н. Польско-литовская интервенция в России и русское общество. М. 2005 5. Курукин И.В. Эпоха «дворских бурь»: Очерки политической истории послепетровской России. 1725-1762 гг. М. 2003 6. Милов Л.В. Великорусский пахарь и особенности российского исторического процесса. М. 2006 7. Седов П.В. Закат Московского царства: Царский двор конца XVII. М. 2006. 8. Стефанович П.С. Приход и приходское духовенство в России в XVI–XVII веках. М. 2002. 9. Янин В.Л. У истоков новгородской государственности. М. 2001 10. Мунчаев Ш.М., Устинов В.М. История России. М.

2009.

11. Орлов А.С. История России. М. 2015.
12. Вернадский Г. Монголы и Русь. М. 2011.
13. История России с древнейших времен до начала XXI в. / ред. А.Н. Сахаров. М. 2007

Ըրացումը

1. Анисимов Е.В. Государственные преобразования и самодержавие Петра Великого.
2. Зимин А.А. Реформы Ивана Грозного. Очерки социально-экономической и политической истории России середины XVI в.
3. Каменский А.Б. От Петра I до Павла I. Реформы в России XVIII века. Опыт целостного анализа.
4. Карпов А.Ю. Владимир Святой.
5. Любавский М.К. Обзор истории русской колонизации.
6. Моряков В.И. Русское просветительство второй половины XVIII в.
7. Фроянов И. Я. Древняя Русь. Опыт исследования истории социальной и политической борьбы.
8. Гумилев Л.Н., "Древняя Русь и Великая Степь".
9. Каргалов В.В., Внешнеполитические факторы развития феодальной Руси. Феодальная Русь и кочевники".
10. Ловмянский Х., "Русь и норманы".
11. Пашуто В.Т., "Внешняя политика Древней Руси".
12. Рыбаков Б.А., "Киевская Русь и другие княжества 12-13вв".
13. Гумилев Л.Н., "Древняя Русь и Великая Степь".
14. Каргалов В.В., Внешнеполитические факторы развития феодальной Руси. Феодальная Русь и кочевники".
15. Ломниц Дмитрий Донской.
16. Череннин Л.В., Образование Русского централизованного государства в 14-15вв.
17. Алексеев Ю.Г., Государь всея Руси.
18. Зимин А.А., Реформы Ивана Грозного.
19. Очерки русской культуры 13-15вв.

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Ո/բ-030 - Ռուսաստանի պատմություն - 2
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ

Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 4-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	56	Դասախոսություն	38
			Սեմինար	18
	Ինքնուրույն	64		
	Ընդամենը	120		
Ստուգման ձևը	Ընթացիկ քննություն			
Դասընթացի նպատակը	Առարկայի նպատակն է ուսանողներին համակողմանի գիտելիքներ տալ «Ռուսաստանի պատմության» պարբերացման, ժամանակագրության, հասարակական առաջընթացի օրինաչափությունների, լուսավորության, հասարակական մտքի ձևավորման, Ռուսաստանի պատմության VIII-XIX-րդ դարերի տնտեսական և քաղաքական իրադարձությունների մասին:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ռուսաստանի պատմության պատմական սկզբնաղբյուրների, նրանց պարունակած փաստերի վավերականության ստուգման մեթոդների իմացություն, ▪ Պատմության զարգացման փուլերի, պատմության իմաստի և նշանակության իմացություն, ազգային և համաշխարհային պատմագիտական հայեցակարգերի և պատմական գործընթացների հիմնարար և ժամանակակից հասկացությունների, տեսությունների ու մեթոդների իմացություն <p>Հմտություն</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ օտար լեզուներով պատմագիտական տեքստերկամ բնօրինակ փաստաթղթեր ընթերցելու և ըստ անհրաժեշտության տեղեկություններն ամփոփելու կամ համառոտելու ու վերարտադրելու ունակություններ, ▪ մասնագիտական գործունեության պլանավորման, կազմակերպման, ղեկավարման, վերահսկման, ուսուցման արդյունքների և սովորողների ձեռքբերումները գնահատելու կարողություն, ձեռք 			

	<p>բերած տեսական գիտելիքները մասնագիտական գործունեության բնագավառում կիրառելու հմտություններ,</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ուսուցման և դաստիարակության ժամանակակից մեթոդների ու տեխնոլոգիաների կիրառման կարողություն, մանկավարժական հմտություններ: <p>Կարողունակություն</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ մասնագիտական ոլորտի խնդիրները բացահայտելիս և լուծումներ առաջադրելիս ստեղծագործական մոտեցում ցուցաբերելու, ինչպես նաև նոր իրավիճակներին համապատասխան որոշումներ կայացնելու և սովորելու կարողություն, ▪ թիմում աշխատելու, որոշակի ինքնուրույնություն ցուցաբերելով թիմային առաջադրանքներ կատարելու և որոշումներ կայացնելիս պատասխանատվություն ստանձնելու կարողություն, ▪ քննադատաբար և համակարգված օգտագործելով իր գիտելիքները՝ պատմական իրադարձությունների ու գործընթացները վերլուծելու, դրանց տրամաբանությունը, օրինաչափությունները, իրադարձությունների պատճառա-հետևանքային կապերը հասկանալու կարողություն, արդիական և նորարարական մեթոդների օգնությամբ իր գիտելիքներն ու իմացությունը կիրառելով՝ դիրքորոշումներ ձևակերպելու և հետազոտություններ կատարելու կարողություն, ▪ սկզբնաղբյուրների հետ աշխատելու և դրանցում առկա ինֆորմացիայի տարբեր ձևերը օգտագործելու, տեղեկատվության հավաքման, պահպանման և մշակման ունակություն, տեղեկույթը կառավարելու, իր դիրքորոշումը փաստարկելու և ինքնուրույն հետևություններ անելու կարողություններ, ▪ մասնագիտական բարեվարքության նորմերը պահպանելով՝ զեկուցումներ պատրաստելու, հետազոտություններ կատարելու կարողություն,
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>Թեմա 1. Ռուսաստանը XVIII-րդ դարի II-րդ կեսին: Եկատիրինա II-րդ:</p> <p>Թեմա 2. Ռուսաստանը XIX-րդ դարի առաջին քառորդին:</p>

	<p>Ալեքսանդր I-ին: Թեմա 3. Ռուսաստանի սոցիալ-տնտեսական և քաղաքական իրադրությունը Նիկոլայ I-ի օրոք: Թեմա 4. Ճորտատիրական կարգի վերացումը Ռուսաստանում: 1861 թվականի փետրվարի 19-ի բարեփոխումը: Թեմա 5. Ռուսաստանում իրականացված լիբերալ բարեփոխումները XIX-րդ դարի 60-70-ական թվականներին: Թեմա 6. XIX-րդ դարի 60-ական թվականների հասարակական-քաղաքական շարժումները: Թեմա 7. Նարոդնիկական շարժումը: Թեմա 8. Ռուսաստանի արտաքին քաղաքականությունը 60-70-ական թվականներին: 1877-1878թթ. ռուս-թուրքական պատերազմները: Թեմա 9. Հասարակական շարժումների ակտիվացումը ռուս-թուրքական պատերազմից հետո: Թեմա 10. Ալեքսանդր III-ի հակառեֆորմների քաղաքականությունը: Բանվորական շարժումների ակտիվացումը: Մարքսիզմի տարածումը:</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Տեսական գիտելիքների գնահատման չափանիշները. (4 ստուգում, գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր՝ գումարային առավելագույնը 40 միավոր). <ul style="list-style-type: none"> ▪ տեսական նյութի իմացություն՝ վերարտադրման մակարդակով, ▪ առաջադրված հարցերի պատասխանի բովանդակություն, ներկայացման տրամաբանական հաջորդականություն, ամբողջություն, ճշտություն, սեփական տեսակետի հիմնավորման աստիճան, ▪ կոնկրետ տեսական գիտելիքները կիրառելով՝ պատմական իրողությունները հասկանալու, փաստերն ու երևույթները համեմատելու, պատմական զարգացման փուլերն ու դրանց օրինաչափությունները համադրելու և համակողմանի գնահատելու, վերլուծելու, դիրքորոշումներ ձևակերպելու կարողություն: - Ինքնուրույն աշխատանքի գնահատման չափանիշները (1 ինքնուրույն աշխատանք, գնահատվում է 20 միավոր՝ գումարային առավելագույնը 20 միավոր). <ul style="list-style-type: none"> ✓ անհատական աշխատանքի առաջին տեսակի՝ ռեֆերատի, ներկայացում էլեկտրոնային տեսքով, ✓ ռեֆերատում ներկայացված նյութի համապատասխանություն առաջադրված թեմայի հետ,

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ռեֆերատի ձևակերպման որակ (գրագիտության ընդհանուր մակարդակ, շարադրման ոճ, լուսաբանումների որակ, տեղեկատվական աղբյուրների օգտագործման մշակույթ), ✓ համացանցի տեղեկատվական աղբյուրների օգտագործում, ✓ ռեֆերատի համառոտ բանավոր ներկայացում, բանավոր խոսքի և թեմայի քննարկման մակարդակ:
<p>Գրականություն</p>	<p>Պարտադիր</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. История России с древнейших времен до конца XVIII века / Под ред. член-корр. РАН Б.Н. Флори. М. 2010. 2. Борисов Н.С. Возвышение Москвы. М. 2011. 3. Горский А.А. Москва и Орда. М. 2000. 4. Флоря Б.Н. Польско-литовская интервенция в России и русское общество. М. 2005 5. Курукин И.В. Эпоха «дворских бурь»: Очерки политической истории послепетровской России. 1725-1762 гг. М. 2003 6. Милов Л.В. Великорусский пахарь и особенности российского исторического процесса. М. 2006 7. Седов П.В. Закат Московского царства: Царский двор конца XVII. М. 2006. 8. Стефанович П.С. Приход и приходское духовенство в России в XVI–XVII веках. М. 2002. 9. Янин В.Л. У истоков новгородской государственности. М. 2001 10. Мунчаев Ш.М., Устинов В.М. История России. М. 2009. 11. Орлов А.С. История России. М. 2015. 12. Вернадский Г. Монголы и Русь. М. 2011. 13. История России с древнейших времен до начала XXI в. / ред. А.Н. Сахаров.М. 2007 <p>Ըրացուցիչ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Анисимов Е.В. Государственные преобразования и самодержавие Петра Великого. 2. Зимин А.А. Реформы Ивана Грозного. Очерки социально-экономической и политической истории России середины XVI в. 3. Каменский А.Б. От Петра I до Павла I. Реформы в России XVIII века. Опыт целостного анализа. 4. Карпов А.Ю. Владимир Святой. 5. Любавский М.К. Обзор истории русской колонизации. 6. Моряков В.И. Русское просветительство второй половины XVIII в. 7. Фроянов И. Я. Древняя Русь. Опыт исследования

	<p>истории социальной и политической борьбы.</p> <p>8. Гумилев Л.Н., "Древняя Русь и Великая Степь".</p> <p>9. Каргалов В.В., Внешнеполитические факторы развития феодальной Руси. Феодальная Русь и кочевники".</p> <p>10. Ловмянский Х., "Русь и норманы".</p> <p>11. Пашуто В.Т., "Внешняя политика Древней Руси".</p> <p>12. Рыбаков Б.А., "Киевская Русь и другие княжества 12-13вв".</p> <p>13. Гумилев Л.Н., "Древняя Русь и Великая Степь".</p> <p>14. Каргалов В.В., Внешнеполитические факторы развития феодальной Руси. Феодальная Русь и кочевники".</p> <p>15. Ломниц Дмитрий Донской.</p> <p>16. Чернин Л.В., Образование Русского централизованного государства в 14-15вв.</p> <p>17. Алексеев Ю.Г., Государь всея Руси.</p> <p>18. Зимин А.А., Реформы Ивана Грозного.</p> <p>19. Очерки русской культуры 13-15вв.</p>
--	--

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/բ-031- Ռուսաստանի պատմություն - 3			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի, 5-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	56	Դասախոսություն	38
			Սեմինար	18
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	64		
	Ընդամենը	120		
Ստուգման ձևը	Ընթացիկ քննություն			
Դասընթացի նպատակը	Դասընթացի նպատակն է սովորողի մոտ ձևավորել տեսական պատկերացումներ Ռուսաստանի պատմության 1900-1920-ական թթ. այնպիսի հիմնախնդիրների մասին, ինչպիսիք են Ռուսաստանի ներքին քաղաքականության հիմնական ուղղություններ XX դարի սկզբներին, ռուսական առաջին հեղափոխությունը, Ռուսաստանի արտաքին քաղաքականությունը առաջին աշխարհամարտի նախօրեին և աշխարհամարտի մեջ ներքաշվելը, լուսաբանել 1917թ. փետրվարյան հեղափոխությունը, ժամանակավոր կառավարության ներքին և արտաքին քաղաքականությունը, հոկտեմբերյան հեղաշջումը:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.			

	<p><i>Գիտելիք</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ունենա հիմնարար մասնագիտական գիտելիքներ Ռուսաստանի պատմությունից և կարողանա դրանք կիրառել գործնականում, • Պատկերացնի Ռուսաստանի պատմության ընթացքը, փուլերը, պատմական մտքի զարգացման հիմնական ուղղությունները: <p><i>Հմտություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Կարողանա կոնկրետ տեսական գիտելիքները կիրառել պատմական իրողությունները հասկանալու համար, • Կարողանա պատմական կոնկրետ փաստերն ու երևույթները բացահայտել ընդհանուր տեսությունների, գաղափարների տեսանկյունից • Կարողանա գիտելիքները կիրառել համաշխարհային նորագույն քաղաքական զարգացումները հասկանալու համար <p><i>Կարողունակություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Գնահատել XX դարում Ռուսական կայսրությունում ընթացող պատմական իրադարձությունների նշանակությունը և օգտագործել դրանք կրթադաստիրակչական գործընթացում, • Բացահայտել այս ժամանակաշրջանում Ռուսաստանի պատմական զարգացման առանձնահատկությունները, իրադարձությունների պատճառա-հետևանքային կապերը, • Վերլուծել քաղաքական գործընթացների օրինաչափությունները:
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>Թեմա 1. Ռուսաստանի ազգային կազմը և սոցիալական կառուցվածքը 20-րդ դարի սկզբին:</p> <p>Թեմա 2. Ռուսաստանի տնտեսական զարգացումը 20-րդ դարի սկզբին:</p> <p>Թեմա 3. Ռուսաստանի արտաքին քաղաքականությունը 19-րդ դարի վերջին և 20-րդ դարի սկզբին:</p> <p>Թեմա 4. 1905-1907թթ. հեղափոխությունը Ռուսաստանում:</p> <p>Թեմա 5. Ռուսական պետականության զարգացումը. բացարձակ միապետությունից դեպի դումայական միապետություն:</p> <p>Թեմա 6. Ստոլիպինի բարեփոխումները:</p> <p>Թեմա 7. Ռուսաստանի մասնակցությունն առաջին աշխարհամարտին:</p> <p>Թեմա 8. Ռուսաստանի հոգևոր կյանքը 19-րդ դարի վերջին-20-րդ դարի սկզբին:</p> <p>Թեմա 9. Փետրվարյան հեղափոխությունը Ռուսաստանում:</p> <p>Թեմա 10. 1917թ. Հոկտեմբերյան հեղաշրջումը Ռուսաստանում:</p> <p>Թեմա 11. Բոլշևիկյան կառավարության ներքին և արտաքին</p>

	<p>քաղաքականությունը 1917թ.վերջին և 1918թ.: Թեմա 12. Խորհրդային Ռուսաստանի արտաքին քաղաքականությունը 1917-1921թթ.:</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Տեսական գիտելիքների գնահատման չափանիշները. (4 ստուգում, գնահարվում է առավելագույնը 10 միավոր՝ գումարային առավելագույնը 40 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ տեսական նյութի իմացություն՝ վերարտադրման մակարդակով, ▪ առաջադրված հարցերի պատասխանի բովանդակություն, ներկայացման տրամաբանական հաջորդականություն, ամբողջություն, ճշտություն, սեփական տեսակետի հիմնավորման աստիճան, ▪ կոնկրետ տեսական գիտելիքները կիրառելով՝ պատմական իրողությունները հասկանալու, փաստերն ու երևույթները համեմատելու, պատմական զարգացման փուլերն ու դրանց օրինաչափությունները համադրելու և համակողմանի գնահատելու, վերլուծելու, դիրքորոշումներ ձևակերպելու կարողություն: <p>- Ինքնուրույն աշխատանքի գնահատման չափանիշները (1 ինքնուրույն աշխատանք, գնահատվում է 20 միավոր՝ գումարային առավելագույնը 20 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ անհատական աշխատանքի առաջին տեսակի՝ ռեֆերատի, ներկայացում էլեկտրոնային տեսքով, ✓ ռեֆերատում ներկայացված նյութի համապատասխանություն առաջադրված թեմայի հետ, ✓ ռեֆերատի ձևակերպման որակ (գրագիտության ընդհանուր մակարդակ, շարադրման ոճ, լուսաբանումների որակ, տեղեկատվական աղբյուրների օգտագործման մշակույթ), ✓ համացանցի տեղեկատվական աղբյուրների օգտագործում, ✓ ռեֆերատի համառոտ բանավոր ներկայացում, բանավոր խոսքի և թեմայի քննարկման մակարդակ:
<p>Գրականություն</p>	<p><i>Պարտադիր</i></p> <p>1. История России с древнейших времен до наших дней, А. С. Орлов, Н. Г. Георгиева, Т. А. Сивохина, М. 1999</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Новейшая история отечества XX века, том 1, Москва, Изд. Владос, 1999 3. Новейшая история отечества XX века, том 2, Москва, Изд. Владос, 1999 4. “История СССР” в 12 томах, тт. 9-12. 5. “История СССР, 19-й, начало 20-го”, М., 1985. 6. “История СССР, эпоха социализма”, М., 1985. 7. История России XX - начала XXI века. Под ред. Милова Л.В. 2006: 8. Новейшая отечественная история. XX - начало XXI века. В 2-х кн. Под ред. Щагина Э.М. 2005: <p>Լրացուցիչ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. “История международных отношений и внешней политики СССР 1917-1987”, М., 1987, тт. 1-3. 2. “Сборник документов по истории СССР. Период империализма”, М., 1977 3. История России с древнейших времен до наших дней. Морозова Л.Е., Боханов А.Н. и др. 2016 4. История России с древнейших времен до наших дней. Под ред. Сахарова А.Н. 2012 5. История России с древнейших времен до наших дней. В 2-х томах. Сахаров А.Н., Боханов А.Н., Шестаков В.А. 2010
--	--

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/բ-032-Ռուսաստանի պատմություն -4			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի, 6-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	56	Դասախոսություն	38
			Մեմինար	18
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	64		
	Ընդամենը	120		
Ստուգման ձևը	Ընթացիկ քննություն			
Դասընթացի նպատակը	Դասընթացի նպատակն է սովորողի մոտ ձևավորել տեսական պատկերացումներ Ռուսաստանի պատմության 1920-2000-ական թթ. այնպիսի հիմնախնդիրների մասին, ինչպիսիք են Քաղաքացիական պատերազմը Ռուսաստանում, ռազմական կոմունիզմի և Նեպի քաղաքականությունը, բռնատիրական համակարգի ձևավորումը, ԽՍՀՄ-ի կազմավորումը, ԽՍՀՄ արտաքին քաղաքականությունը 1920-1930-ական թթ.,			

	<p>Հայրենական մեծ պատերազմը. ԽՍՀՄ-ը 1945-1952թթ., խրուշչովրան բարենորոգումները, ԽՍՀՄ ներքին և արտաքին քաղաքականությունը 1960-1980-ական թթ., վերակառուցման քաղաքականությունը, ԽՍՀՄ-ի փլուզումը և ԱՊՀ-ի կազմավորումը, Ռուսաստանը արդի ժամանակաշրջանում:</p>
<p>Դասընթացի վերջնարդյունքները</p>	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ունենա հիմնարար մասնագիտական գիտելիքներ Ռուսաստանի պատմությունից և կարողանա դրանք կիրառել գործնականում, • Պատկերացնի Ռուսաստանի պատմության ընթացքը, փուլերը, պատմական մտքի զարգացման հիմնական ուղղությունները: <p>Հմտություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • Կարողանա կոնկրետ տեսական գիտելիքները կիրառել պատմական իրողությունները հասկանալու համար, • Կարողանա պատմական կոնկրետ փաստերն ու երևույթները բացահայտել ընդհանուր տեսությունների, գաղափարների տեսանկյունից • Կարողանա գիտելիքները կիրառել համաշխարհային նորագույն քաղաքական զարգացումները հասկանալու համար <p>Կարողունակություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • Գնահատել XX դարում Ռուսական կայսրությունում ընթացող պատմական իրադարձությունների նշանակությունը և օգտագործել դրանք կրթադաստիարակչական գործընթացում, • Բացահայտել այս ժամանակաշրջանում Ռուսաստանի պատմական զարգացման առանձնահատկությունները, իրադարձությունների պատճառա-հետևանքային կապերը, • Վերլուծել քաղաքական գործընթացների օրինաչափությունները:
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>Թեմա 1. Քաղաքացիական պատերազմը և օտարերկրյա ինտերվենցիան:</p> <p>Թեմա 2. ԽՍՀՄ կազմավորումը</p> <p>Թեմա 3. Խորհրդային Ռուսաստանը ՆԷՊ-Ի տարիներին:</p> <p>Թեմա 4. Քաղաքական բռնությունները 30-ական թվականներին</p> <p>Թեմա 5. Ինդուստրացման և կոլեկտիվացման քաղաքականությունը</p> <p>Թեմա 6. ԽՍՀՄ միջազգային դրությունը 1930-ական թվականներին:</p> <p>Թեմա 7. Հայրենական Մեծ պատերազմը:</p> <p>Թեմա 8 Միջազգային դրությունը հետպատերազմի տարիներին:</p>

	<p>Թեմա 9. Ներքին քաղաքականությունը հետպատերազմյան տարիներին:</p> <p>Թեմա 10. Ն. Ս. Խրուշչովի «ձնհալի ե ժամանակաշրջանը:</p> <p>Թեմա 11. Հարաբերությունները Արևելյան Եվրոպայի երկրների հետ:</p> <p>Թեմա 12. Ռուսաստանը 1970-1980-ական թվականներին:</p> <p>Թեմա 13. Յու. Վ. Անդրոպովը և Կ. Ու. Չեռնենկոն ԽՄԿԿ ԿԿ Գլխավոր քարտուղարներ:</p> <p>Թեմա 14. Վերակառուցման քաղաքականությունը և ԽՍՀՄ փլուզումը:</p> <p>Թեմա 15. ԽՍՀՄ-ի արտաքին քաղաքականությունը վերակառուցման ժամանակաշրջանում:</p> <p>Թեմա 16. Ռուսաստանը հետխորհրդային շրջանում;</p> <p>Թեմա 17. Ռուսաստանի գիտությունն ու մշակույթը XX դարում:</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Տեսական գիտելիքների գնահատման չափանիշները. (4 ստուգում, գնահարվում է առավելագույնը 10 միավոր` գումարային առավելագույնը 40 միավոր</b>).</li> <li>▪ տեսական նյութի իմացություն` վերարտադրման մակարդակով, ▪ առաջադրված հարցերի պատասխանի բովանդակություն, ներկայացման տրամաբանական հաջորդականություն, ամբողջություն, ճշտություն, սեփական տեսակետի հիմնավորման աստիճան, ▪ կոնկրետ տեսական գիտելիքները կիրառելով` պատմական իրողությունները հասկանալու, փաստերն ու երևույթները համեմատելու, պատմական զարգացման փուլերն ու դրանց օրինաչափությունները համադրելու և համակողմանի գնահատելու, վերլուծելու, դիրքորոշումներ ձևակերպելու կարողություն: - Ինքնուրույն աշխատանքի գնահատման չափանիշները (1 ինքնուրույն աշխատանք, գնահատվում է 20 միավոր` գումարային առավելագույնը 20 միավոր</b>).</li> <li>✓ անհատական աշխատանքի առաջին տեսակի` ռեֆերատի, ներկայացում էլեկտրոնայաին տեսքով, ✓ ռեֆերատում ներկայացված նյութի համապատասխանություն առաջադրված թեմայի հետ,

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ռեֆերատի ձևակերպման որակ (գրագիտության ընդհանուր մակարդակ, շարադրման ոճ, լուսաբանումների որակ, տեղեկատվական աղբյուրների օգտագործման մշակույթ), ✓ համացանցի տեղեկատվական աղբյուրների օգտագործում, ✓ ռեֆերատի համառոտ բանավոր ներկայացում, բանավոր խոսքի և թեմայի քննարկման մակարդակ:
Գրականություն	<p>Պարտադիր</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. История России с древнейших времен до наших дней, А. С. Орлов, Н. Г. Георгиева, Т. А. Сивохина, М. 1999 2. Новейшая история отечества XX века, том 1, Москва, Изд. Владос, 1999 3. Новейшая история отечества XX века, том 2, Москва, Изд. Владос, 1999 4. “История СССР” в 12 томах, тт. 9-12. 5. “История СССР, 19-й, начало 20-го”, М., 1985. 6. “История СССР, эпоха социализма”, М., 1985. 7. История России XX - начала XXI века. Под ред. Милова Л.В. 2006: 8. Новейшая отечественная история. XX - начало XXI века. В 2-х кн. Под ред. Щагина Э.М. 2005: <p>Լրացուցիչ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. “История международных отношений и внешней политики СССР 1917-1987”, М., 1987, тт. 1-3. 2. “Сборник документов по истории СССР. Период империализма”, М., 1977 3. История России с древнейших времен до наших дней. Морозова Л.Е., Боханов А.Н. и др. 2016 4. История России с древнейших времен до наших дней. Под ред. Сахарова А.Н. 2012 5. История России с древнейших времен до наших дней. В 2-х томах. Сахаров А.Н., Боханов А.Н., Шестаков В.А. 2010

ԱՂԲՅՈՒՐԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՊԱՏՄԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/բ-012 - Հայոց պատմության աղբյուրագիտություն
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	3 կրեդիտ

Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 3-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	42	Դասախոսություն	28
			Մեմինար	14
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	48		
Ընդամենը	90			
Ստուգման ձևը	Ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	<p>Դասընթացի նպատակն է սովորողի մոտ ձևավորել տեսական պատկերացումներ հայոց պատմության աղբյուրագիտություն գիտաճյուղի, նրա հետազոտական մեթոդների ու ուսումնասիրության առարկայի վերաբերյալ, ինչպես նաև, ստեղծել կոռ պատկերացումներ հայ ժողովրդի քաղաքական, տնտեսական և մշակութային պատմության մասին գրավոր սկզբնաղբյուրների տվյալների մասին: Դասընթացի նպատակներից է նաև ուսանողի մոտ ձևավորել հստակ պատկերացումներ հայ պատմագրության զարգացման ընթացքի և նրա ժանրային և բովանդակային առանձնահատկությունների վերաբերյալ:</p>			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք</p> <ul style="list-style-type: none"> Պատկերացնի սկզբնաղբյուրների դերը պատմագիտական ուսումնասիրություններում, և աղբյուրագիտական աշխատանքի ընթացքն ու նպատակները, Ունենա հիմնարար մասնագիտական գիտելիքներ հայոց պատմության ուսումնասիրության համար կարևոր գրավոր սկզբնաղբյուրների մասին և կարողանա դրանց տվյալները կիրառել գործնականում, Պատկերացնի հայ պատմագրության զարգացման ընթացքը, նրա փուլերը և արդյունքները, <p>Հմտություն</p> <ul style="list-style-type: none"> պատմական սկզբնաղբյուրների վերաբերյալ բազմաբնույթ գիտելիքների համակարգում և տեսական վերլուծություն, պատմական սկզբնաղբյուրներում առկա ինֆորմացիայի տարբեր ձևերը օգտագործելու հմտություն սկզբնաղբյուրների հետ աշխատելու հմտություններ պատմագիտական հետազոտություններ կատարելու ունակություններ մասնագիտական գիտելիքները գործնականում կիրառելու հմտություններ տեղեկատվության հավաքման, պահպանման և մշակման ունակություն, տեղեկույթը կառավարելու հմտություններ 			

	<ul style="list-style-type: none"> • օգտագործված գրականության և աղբյուրների մատենագիտական նկարագրության հմտություններ: • տեսական գիտելիքները պատմական իրողությունների վերլուծության ժամանակ կիրառելու հմտություն, <p>Կարողունակություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • սկզբնաղբյուրների հաղորդումների հետազոտության պարագայում կոնկրետ տեսական գիտելիքների կիրառման կարողություն, • հայոց պատմության առանքային խնդիրների վերաբերյալ աղբյուրների տվյալները համադրելու կարողություն • աղբյուրների հաղորդած պատմական կոնկրետ փաստերն ու երևույթները ընդհանուր տեսությունների, գաղափարների տեսանկյունից բացահայտելու կարողություն, • Գրավոր աղբյուրների վարքն ու գործունեությունը վերլուծելու կարողություն • Պատմագրության զարգացման փուլերն ու դրանց օրինաչափությունները համեմատելու կարողություն • Աղբյուրների վկայությունները վերլուծելու, դրանց վերաբերյալ ինքնուրույն եզրակացություններ, համեմատություններ, զուգահեռներ անցկացնելու կարողություն, • Պատմագրության մեջ առկա տարբեր կարծիքներն ու տեսությունները համեմատելու և սեփական դիրքորոշումն արտահայտելու կարողություն, • պատմության վերաբերյալ բազմաբնույթ գիտելիքների համակարգման և տեսական վերլուծության կարողություն • պատմական փաստերը համադրելու և երևույթները համակողմանի գնահատելու կարողություն • տեսական գիտելիքները գործնական խնդիրներ լուծելու համար օգտագործելու կարողություն, • գրավոր և բանավոր խոսքը տրամաբանորեն ճիշտ ձևակերպելու և աշխատանքը գիտական հիմունքներով կազմակերպելու կարողություն, • միջմշակութային տարբերությունները և բազմազանությունները ընկալելու կարողություն, • իր դիրքորոշումը փաստարկելու և ինքնուրույն հետևություններ անելու կարողություններ:
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>Թեմա 1. Հայոց պատմության աղբյուրագիտություն առարկան, նրա հետազոտության առարկան և մեթոդաբանությունը:</p> <p>Թեմա 2. Ք.ա. 3-1-րդ հազարամյակների սեպագիր աղբյուրները Հայկական լեռնաշխարհի պետական կազմավորումների մասին:</p> <p>Թեմա 3. Բեհիսթունի արձանագրությունը, արամեերեն, հունարեն և լատիներեն արձանագրությունները որպես Հայոց պատմության սկզբնաղբյուրներ:</p> <p>Թեմա 4. Հունահռոմեական պատմագրության տվյալները Հայաստանի և հայերի մասին:</p> <p>Թեմա 5. Կորյունի, Ագաթանգեղոսի, Փ. Բուզանդի</p>

	<p>աշխատությունները որպես պատմական սկզբնաղբյուրներ: Թեմա 6. Եղիշե. Վարդանի և Հայոց պատերամի մասին: Ղազար Փարպեցի. Պատմություն հայոց:</p> <p>Թեմա 7. Մովսես Խորենացի. Հայոց պատմություն:</p> <p>Թեմա 8. Հովհան Մամիկոնյան. Տարոնի պատմություն: Սեբեոս. Պատմություն: Մովսես Կաղանկատվացի. Պատմություն Աղվանից աշխարհի:</p> <p>Թեմա 9. Ղևոնդ. Պատմություն: Շապուհ Բագրատունի, Ուխտանես, Հովհաննես Դրասխանակերտցի և Թովմա Արծրունի հեղինակները և նրանց երկերն իբրև պատմական սկզբնաղբյուրներ:</p> <p>Թեմա 10. Ստեփանոս Տարոնեցի, Մամուել Անեցի, Արիստակես Լաստիվերցի հեղինակներն ու նրանց երկերն իբրև պատմական սկզբնաղբյուրներ:</p> <p>Թեմա 11. Մատթեոս Ուռհայեցու և Սմբատ Գունդատաբլի Ժամանակագրություն երկերը որպես պատմական սկզբնաղբյուրներ:</p> <p>Թեմա 12. Կիրակոս Գանձակեցի, Վարդան Արևելցի, Գրիգոր Ակնեցի հեղինակներն ու նրանց պատմագիտական ժառանգությունը:</p> <p>Թեմա 13. Ստեփանոս Օրբելյանի, Թովմա Մեծոբեցու, Գրիգոր Դարանաղցու երկերի աղբյուրագիտական ժառանգությունը:</p> <p>Թեմա 14. Առաքել Դավրիժեցու, Ջաքարիա Քանաքեռցու, Աբրահամ Երևանցու, Աբրահամ Կրետացու երկերի աղբյուրագիտական նշանակությունը:</p> <p>Թեմա 15. Ստեփանոս Շահումյանի, Հասան-Ջալալյանի, Խաչատուր Ջուղայեցու երկերի աղբյուրագիտական արժեքը:</p> <p>Թեմա 16. Բյուզանդական, արաբական և թուրքական սկզբնաղբյուրները Հայաստանի և հայերի մասին:</p> <p>Թեմա 17. Հայկական հարցի ուսումնասիրության սկզբնաղբյուրները:</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Տեսական գիտելիքների գնահատման չափանիշները. (4 ստուգում, գնահարվում է առավելագույնը 10 միավոր՝ գումարային առավելագույնը 40 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ տեսական նյութի իմացություն ▪ առաջադրված հարցերի պատասխանի բովանդակություն, ներկայացման տրամաբանական հաջորդականություն, ամբողջություն, ճշտություն, սեփական տեսակետի հիմնավորման աստիճան, ▪ կոնկրետ տեսական գիտելիքները կիրառելով՝ պատմական իրողությունները հասկանալու, փաստերն ու երևույթները համեմատելու, պատմական զարգացման փուլերն ու դրանց օրինաչափությունները համադրելու և

	<p>համակողմանի գնահատելու, վերլուծելու, դիրքորոշումներ ձևակերպելու կարողություն:</p> <p>Ինքնուրույն աշխատանքի գնահատման չափանիշները (1-2 ինքնուրույն աշխատանք, գնահատվում է գումարային առավելագույնը 20 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի ներկայացում ✓ ներկայացված նյութի համապատասխանություն առաջադրված թեմայի հետ, ✓ աշխատանքի ձևակերպման որակ (գրագիտության ընդհանուր մակարդակ, շարադրման ոճ, լուսաբանումների որակ, տեղեկատվական աղբյուրների օգտագործման մշակույթ), ✓ աշխատանքի համառոտ բանավոր ներկայացում, բանավոր խոսքի և թեմայի քննարկման մակարդակ: <ul style="list-style-type: none"> • Ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 20 միավոր, ընթացիկ ստուգումներն անց են կացվում բանավոր /15 հարց/:
Գրականություն	<p>Պարտադիր</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Հայ մշակույթի նշանավոր գործիչները V-XVIII դդ., Երևան, 1976: 2. Մելիք-Բախշյան Ստ., Հայոց պատմության աղբյուրագիտություն, Երևան, 1979: 3. Կորյուն, Վարք Ս. Մեսրոպ Մաշտոցի, Երևան, 1994: 4. Ագաթանգեղոս, Հայոց պատմություն, Երևան, 1983: 5. Փավստոս Բուզանդ, Հայոց պատմություն, Երևան, 1987: 6. Ղազար Փարպեցի, Հայոց պատմություն, Երևան, 1982: 7. Մովսես Խորենացի, Հայոց պատմություն, Երևան, 1981: 8. Եղիշե, Վարդանի և Հայոց պատերազմի մասին, Երևան, 1989: 9. Սեբեոս, Պատմություն, Երևան, 2004: 10. Վահան Մամիկոնյան, Տարոնի պատմություն, Երևան, 1989: 11. Մովսես Կաղանկատվացի, Պատմություն Աղվանից աշխարհի, Երևան, 1969: 11. Ղևոնդ, Պատմություն, Երևան, 1982: 12. Շապուհ Բագրատունի, Պատմություն անանուն գրուցագրի, Երևան, 2011: 13. Հովհաննես Դրասխանակերտցի, Պատմություն հայոց, Երևան, 1996: 14. Ուխտանես, Հայոց պատմություն, Երևան, 2006: 15. Թովմա Արծրունի, Պատմություն տանն Արծրունյաց, Երևան, 1985:

16. Մատթեոս Ուռհայեցի, Ժամանակագրություն, Երևան, 1973:
17. Արիստակես Լաստիվերցի, Պատմություն, Երևան, 1971:
18. Կիրակոս Գանձակեցի, Հայոց պատմություն, 1982:
19. Ստեփանոս Տարոնեցի, Պատմություն տիեզերական, Երևան, 2000:
20. Վարդան Արևելցի, Տիեզերական պատմություն, Երևան, 2001:
21. Գրիգոր Ակնեցի, Պատմություն նետաձիգների ազգի մասին, Երևան, 2011:
22. Սամուել Անեցի, Ժամանակագրություն,
23. Ստեփանոս Օրբելյան, Սյունիքի պատմություն, Երևան, 1986:
24. Առաքել Դավրիժեցի, Պատմություն, Երևան, 1988:
25. Հայ ժողովրդի պատմություն, ՀՀ ԳԱԱ հրատ, հ. 2-3

Լրացուցիչ

26. Ոտար աղբյուրներ հայերի մասին, հունական աղբյուրներ, հատ. 1, Ստրաբոն, Երևան, 1940:
27. Օտար աղբյուրները հայերի մասին, արաբական աղբյուրներ, հատ. 2, Իբն-ի Բատուտա, Երևան, 1940:
28. Օտար աղբյուրները հայերի մասին, լատինական աղբյուրներ, հատ. 3, Կ. Տակիտուս, Երևան, 1941:
29. Օտար աղբյուրները Հայաստանի և հայերի մասին, հատ. 4, թուրքական աղբյուրներ, Էվլիյա Չելեբի, Երևան, 1967:
30. Օտար աղբյուրները Հայաստանի և հայերի մասին, հատ. 5, բյուզանդական աղբյուրներ, Պրոկոպիոս Կեսարացի, Երևան, 1967:
31. Օտար աղբյուրները Հայաստանի և հայերի մասին, հատ. 6, բյուզանդական աղբյուրներ, Կոստանդին Ծիրանածին, Երևան, 1970:
32. Օտար աղբյուրները Հայաստանի և հայերի մասին, հատ. 7, թուրքական աղբյուրներ, Երևան, 1972:
33. Օտար աղբյուրները Հայաստանի և հայերի մասին, հատ. 8, ասորական աղբյուրներ, Երևան, 1976:
34. Օտար աղբյուրները Հայաստանի և հայերի մասին, հատ. 9, Հին հունական աղբյուրներ, Հովսեպոս Փլավիոս, Դիոն Կասսիոս, Երևան, 1976:
35. Օտար աղբյուրները Հայաստանի և հայերի մասին, հատ. 10, բյուզանդական աղբյուրներ, Հովհաննես Սկիլիցես, Երևան, 1979:
36. Օտար աղբյուրները Հայաստանի և հայերի մասին, հատ. 11, արաբական աղբյուրներ, Իբն ալ-Ասիր, Երևան, 1981:
37. Օտար աղբյուրները Հայաստանի և հայերի մասին, հատ. 12, ասորական աղբյուրներ, Անանուն Եղեսացի, Երևան, 1982:
38. Օտար աղբյուրները Հայաստանի և հայերի մասին, հատ. 13, բյուզանդական աղբյուրներ, Թեոփանես Խոստովանոյ, Երևան, 1983:
39. Օտար աղբյուրները Հայաստանի և հայերի մասին, հատ.

	<p>14, Հին հունական աղբյուրներ, Դիոդորոս Սիկիլիացի, Երևան, 1985:</p> <p>40.</p> <p>41. Օտար աղբյուրները Հայաստանի և հայերի մասին, հատ. 4, թուրքական աղբյուրներ, Էվլիյա Չելեբի, Երևան, 1967:</p> <p>42. Օտար աղբյուրները Հայաստանի և հայերի մասին, հատ. 15, բյուզանդական աղբյուրներ, Թեոփանեսի Շարունակող, Երևան, 1990:</p> <p>43. Օտար աղբյուրները Հայաստանի և հայերի մասին, հատ. 16, արաբական աղբյուրներ, Արաբ մատենագիրներ Թ-Ժ դարեր, Երևան, 2006:</p> <p>44. Օտար աղբյուրները Հայաստանի և հայերի մասին, հատ. 18, պարսկական աղբյուրներ, Միրզա ասափ՝ ա Թագքիրաթ ալ մուլուքն, Երևան, 1970:</p> <p>45. Օտար աղբյուրները Հայաստանի և հայերի մասին, հատ. 19, ռուսական աղբյուրներ, Ստեպան Բուռանշև, Երևան, 2020:</p>
--	--

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/բ-024 - Հայոց պատմության պատմագրություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	4-րդ տարի, 8-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	56	Դասախոսություն	42
			Սեմինար	14
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	64		
Ընդամենը	120			
Ստուգման ձևը	Ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	<p>Ուսանողներին գիտելիքներ հաղորդել հայրենական պատմագրությունում պատմական գիտելիքների և պատմական գիտության զարգացման փուլերի և ուղղությունների, պատմափիլիսոփայական, գաղափարաքաղաքական հոսանքների, պատմագիրների և հեղինակավոր պատմաբանների գիտական ստեղծագործական ժառանգության մասին:</p> <p>Ամրապնդել հարգանքն ու հպարտությունը սեփական ազգի պատմական անցյալի, գիտական ժառանգության նկատմամբ: Նպաստել քաղաքացիական ակտիվ դիրքորոշման ձևավորմանը՝ ազգային նույնականացման և ինքնաճանաչման միջոցով:</p>			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք</p> <p>Նկարագրել պատմական գիտության զարգացման ներքին և</p>			

արտաքին գործոնները:

- Բացատրել պատմագիտության զարգացման առանձնահատկությունները:
- Բնորոշել հայ պատմագիրների և պատմաբանների հայացքներն ու աշխատությունները:
- Սահմանել հայ պատմաբանների պատմահայեցողության սկզբունքները:
- Վեր հանել պատմագիտական հայեցակարգերի առաջացման պատմական պայմանները:
- Սահմանել հայրենական պատմագրությունում տեղ գտած հայոց պատմության առանցքային հիմնախնդիրները:
- Ճանաչել հայ նշաավոր պատմաբանների գիտական ժառանգությունը:
- Բացատրել հայոց պատմության պատմագրության զարգացման ուղղությունները ժամանակակից փուլում:

Հնտություն

- Կարողանա տեսական գիտելիքները կիրառել պատմական իրողությունները հասկանալու համար,
- Կարողանա համադրել պատմական հիմնախնդիրներին տրված տարբեր գնահատականներն ու կարծիքները
- Կարողանա գիտելիքները կիրառել հայոց և համաշխարհային պատմության քաղաքական զարգացումները հասկանալու համար

Կարողունակություն

- Հայոց պատմության պատմագրության զարգացման ընթացքը և դրանից բխող հետևությունները կրթադաստիրակչական գործընթացում գնահատելու և օգտագործելու կարողություն,,
- Հայոց պատմության պատմագրության զարգացման տարբեր փուլերում առաջադրված տեսական, գաղափարական, գաղափարախոսական դրույթների, կարծիքների, տեսությունների միջև գոյություն ունեցած ընդհանրությունները, նմանություններն ու տարբերությունները բացահայտելու կարողություն,
- Հայոց պատմության պատմագրության զարգացման պատմական կոնկրետ ժամանակի և պատմաքաղաքական իրողությունների ազդեցությունները ճիշտ ընկալելու կարողություն,
- Հայոց պատմության պատմագրության զարգացման օրինաչափությունները ընկալելու և վերլուծելու կարողություն,
- Հայոց պատմության պատմագրության արդյունքները հասկանալու և ձեռք բերված կոնկրետ տեսական գիտելիքների կիրառման կարողություն,
- Հայոց պատմության պատմագրության առանքային խնդիրները համադրելու կարողություն,

	<ul style="list-style-type: none"> • ստացած գիտելիքների միջոցով հայոց և համաշխարհային նորագույն քաղաքական զարգացումները հասկանալու կարողություն, • պատմագիտական կրծիքներն ու տեսակակետները ընդհանուր տեսությունների, գաղափարների տեսանկյունից բացահայտելու կարողություն, • մշակութային արժեքների բազմազման, պահպանման ու փոխանցման գործընթացի հետ կապված սեփական հետազոտություններ կազմակերպելու կարողություն • Հայոց պատմության պատմագրության նշանավոր գործիչների գիտական ժառանգությունը վերլուծելու կարողություն • Հայոց պատմության պատմագրության զարգացման փուլերն ու դրանց օրինաչափությունները համեմատելու կարողություն • պատմագիտական հայեցակարգերը՝ տվյալ ժամանակաշրջանի պատմափիլիսոփայության և հասարակական-սոցիալական պատմության համատեքստում հիմնավորելու կարողություն • պատմաբանների գիտական ժառանգությունը գնահատելու կարողություն • Հայոց պատմության պատմագիտության մեջ առկա տարբեր ուղղություններն ու տեսությունները համեմատելու և սեփական դիրքորոշումը փաստարկելու կարողություն: • Հայոց պատմության պատմագիտության վերաբերյալ բազմաբնույթ գիտելիքների համակարգման և տեսական վերլուծության կարողություն • Պատմագիտական տեսությունները համադրելու և համակողմանի գնահատելու կարողություն • փոփոխվող սոցիալական իրականության և գիտության զարգացման ժամանակակից պայմաններում վերագնահատել կուտակված փորձն ու իր հնարավորությունները վերլուծելու կարողություն:
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>Թեմա 1. Պատմագրություն առարկան և ուսումնասիրման օբյեկտը:</p> <p>Թեմա 2. Հայոց պատմության պատմագրության սկզբնավորման պատմական պայմաններն ու զարգացման ընդհանուր միտումները V-VII դարերում:</p> <p>Թեմա 3. Հայոց պատմության պատմագրության սկզբնավորման ներքին և արտաքին գործոնները. Ագաթանգեղոս, Փավստոս Բուզանդ, Եղիշե, Ղազար Փարպեցի, Մովսես Խորենացին և Խորենացիագիտությունը:</p> <p>Թեմա 3. Պատմագրության զարգացման միտումները VII-XIII դարերում:</p> <p>Թեմա 4. Ամբողջական պատմության և նախարարական տոհմերի պատմության պատմագրության զարգացումը 7- 13-րդ դարերում:</p> <p>Թեմա 5. Ժամանակագրության սկզբնավորումը պատմագրությունում XII-րդ դարում:</p> <p>Թեմա 6. XIV-XVIII դդ.-ի պատմագրության զարգացման առանձնահատկություններն ու միտումները:</p> <p>Թեմա 7. Նոր ժամանակների հայ պատմագրության</p>

	<p>սկզբնավորումը. Միքայել Չամչյանի, Ղ. Բնճիճյանի պատմագիտական ժառանգությունը:</p> <p>Թեմա 8. Պատմագիտական ուսումնասիրությունների հայեցակարգային մոտեցումներն ու զարգացման ուղղությունները XIX դարում. Մ. Էմինի, Շ. Գաթրըճյանի, Ա. Գարագաշյանի, Ղ. Ալիշանի, Ա. Երիցյանի պատմագիտական ժառանգությունը:</p> <p>Թեմա 9. Ազգային հայեցակարգերն ու պատմափիլիսոփայական ընկալումները XIX դարի վերջի և XIX դ. սկզբների հայ իրականությունում:</p> <p>Թեմա 10. Խորհրդահայ պատմագրության զարգացման ընդհանուր միտումները 1922-90-ական թթ.-ին:</p> <p>Թեմա 11. Խորհրդահայ պատմագրության սկզբնավորումը:</p> <p>Թեմա 12. Խորհրդահայ պատմագրության զարգացումը 1950-91թթ.-ին:</p> <p>Թեմա 13. Հայոց ազգածագման և հայկական հնագույն պետականությունների պատմագրությունը:</p> <p>Թեմա 14. V-XV դդ. հայ ազատագրական շարժումների պատմագրությունը:</p> <p>Թեմա 15. XV-XVIII դդ. հայ ազատագրական շարժումների պատմագրությունը:</p> <p>Թեմա 16. Հայկական հարցի մինչխորհրդային և խորհրդային պատմագրությունը:</p> <p>Թեմա 17. XIX դարի վերջերի և XX դ. սկզբների հայ ազատագրական շարժումների պատմագրությունը:</p> <p>Թեմա 18. Հայ հասարակական-քաղաքական հոսանքների և քաղաքական կուսակցությունների պատմագրությունը:</p> <p>Թեմա 19. Հայոց ցեղասպանության խորհրդային և հետխորհրդային պատմագրությունը:</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Տեսական գիտելիքների գնահատման չափանիշները. (4 ստուգում, գնահարվում է առավելագույնը 10 միավոր՝ գումարային առավելագույնը 40 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ տեսական նյութի իմացություն ▪ առաջադրված հարցերի պատասխանի բովանդակություն, ներկայացման տրամաբանական հաջորդականություն, ամբողջություն, ճշտություն, սեփական տեսակետի հիմնավորման աստիճան, ▪ կոնկրետ տեսական գիտելիքները կիրառելով՝ պատմական իրողությունները հասկանալու, փաստերն ու երևույթները համեմատելու, պատմական զարգացման փուլերն ու դրանց օրինաչափությունները համադրելու և համակողմանի գնահատելու, վերլուծելու, դիրքորոշումներ ձևակերպելու կարողություն: <p>Ինքնուրույն աշխատանքի գնահատման չափանիշները (1-2 ինքնուրույն աշխատանք, գնահատվում է գումարային առավելագույնը 20 միավոր).</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի ներկայացում ✓ ներկայացված նյութի համապատասխանություն առաջադրված թեմայի հետ, ✓ աշխատանքի ձևակերպման որակ (գրագիտության ընդհանուր մակարդակ, շարադրման ոճ, լուսաբանումների որակ, տեղեկատվական աղբյուրների օգտագործման մշակույթ), ✓ աշխատանքի համառոտ բանավոր ներկայացում, բանավոր խոսքի և թեմայի քննարկման մակարդակ: • Ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 20 միավոր, ընթացիկ ստուգումներն անց են կացվում բանավոր /15 հարց/:
Գրականություն	<p>Պարտադիր</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Բաբայան Լ.Հ., Դրվագներ Հայաստանի վաղ ֆեոդալիզմի դարաշրջանի պատմագրության, 5-8-րդ դարեր, Երևան, 1977: 2. Մելիք-Բախշյան Ստ., Հայոց պատմության աղբյուրագիտություն, Երևան, 1989: 3. Տեր-Մկրտչյան Գ., Հայագիտական ուսումնասիրություններ, Երևան, 1979: 4. Սարուխանյան Ն., Հայկական հարցը մինչխորհրդային հայ հասարակական-քաղաքական մտքի և պատմագրության մեջ, Երևան, 1997: 5. Հայ ժողովրդի պատմություն, ԳԱԱ հրատարակություն, հ.6-րդ, Երևան, 1981: 6. Հայկական հարց// Հանրագիտարան, Կ.Խոնդավերդյանի խմբագրությամբ, Երևան, 1996: 7. Հայոց ցեղասպանությունը, ուսումնասիրություններ, Պ.Հ.Հովհաննիսյանի խմբագրությամբ, Երևան, 2001: 8. Հայ մշակույթի նշանավոր գործիչները, 5-18-րդ դդ., Է.Բ.Աղայանի, Էմ.Ա.Պիվագյանի, Հ.Գ.Ժամկոչյանի խմբ., Երևան, 1976: 9. Հարությունյան Շ., Պատմագրության զարգացումը, Երևան, 1974: 10. Հովհաննիսյան Պ.Հ., Աբրահամյան Ա.Գ., Հայ ժողովրդի պատմության քրեստոմատիա, Երևան, 1981: 11. Մալխասյանց Ստ., Մատենագիտական դիտողություններ, Երևան, 1961: 12. Քառյան Ս., Հայաստանի առաջին հանրապետության պատմության պատմագրություն, Երևան, 2003: 13. Ն.Ադոնց, Հայաստանը Հուստինիանոսի դարաշրջանում, թարգմ. Ա.Թ.Խոնդրկյան և Է.Հ.Խոնդրկյան, Երևան, 1987: 14. Ն.Ադոնց, Հայկական հարցի լուծման շուրջ, Վ.Ա.Դիլոյանի թարգմ., խմբագր., Երևան, 1989: 15. Ն.Ադոնց, Երկեր, հ.Ա, Բ, Գ, Երևան, 2006, 2008: 16. Հ.Մանանդյան, Երկեր, Երևան, 1977: 17. Հ.Մանանդյան, Ֆեոդալիզմը հին Հայաստանում, Երևան, 1934: 18. Լեո, Երկերի ժողովածու, Երևան, 1973:

	<p>19. Ն. Սարուխանյան, Խորհրդահայ պատմագիտությունը 1920-1930-ական թվականներին, Երևան, 2016:</p> <p>20. Ղազարյան Ռ., Հայասա. Քաղաքական և մշակութային պատմությունը, Երևան, 2009:</p> <p>21. Մովսիսյան Ա., Հայաստանը Քրիստոսից առաջ երրորդ հազարամյակում, Երևան, 2005:</p>
--	---

ընթացի թվանիշը, անվանումը	Ո/բ-025 - Ռուսաստանի պատմության պատմագրություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	4-րդ տարի, 7-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	56	Դասախոսություն	42
			Սեմինար	14
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	64		
	Ընդամենը	120		
Ստուգման ձևը	Ստուգաբք			
Դասընթացի նպատակը	<p>Դասընթացի հիմնական նպատակն է ներկայացնել ռուս և օտար պատմիչների մոտեցումները արևելյան սլավոնների և Կիևյան Ռուսիայի պատմության հարցերի նկատմամբ, մասնատվածության շրջանի պատմիչների աշխատությունները, ռուսական կենտրոնացված պետության կազմավորման պայմաններում ռուս պատմիչների և տարեգիրների աշխատությունները, պրոֆեսիոնալ պատմագրության ձևավորումը 17-րդ դարի վերջերին և 18-րդ դարի կեսերին ռուսական պատմագիտության զարգացումը 18-րդ դարի երկրորդ կեսին և 19-րդ դարի սկզբներին, ռուսական պատմագիտության զարգացման առանձնահատկությունները 19-րդ դարի կեսերին, ռուսական պատմագիտությունը 19-րդ դարի երկրորդ կեսին և 20-րդ դարի սկզբներին, մարքսիստական ուղղության ձևավորումը ռուսական պատմագիտության մեջ, խորհրդային պատմագիտության ձևավորումը և զարգացումը 1920-1950-ական թթ., խորհրդային պատմագիտությունը 1950-1980-ական թթ. և ռուսական պատմագիտության զարգացման միտումները արդի ժամանակաշրջանում:</p>			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ունենա սկզբնաղբյուրների հետ աշխատելու հմտություններ, • Կարողանա պատմական կոնկրետ փաստերն ու երևույթները բացահայտել ընդհանուր տեսությունների, գաղափարների տեսանկյունից: 			

	<p>Հմտություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • Կարողանա կատարել պատմության վերաբերյալ բազմաբնույթ գիտելիքների համակարգում և տեսական վերլուծություն, • Կարողանա պատմական կոնկրետ փաստերն ու երևույթները բացահայտել ընդհանուր տեսությունների, գաղափարների տեսանկյունից: • Ունենա պատմագիտական հետազոտություններ կատարելու ունակություններ <p>Կարողունակություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • Իմանա Ռուսաստանի պատմության պատմագրության ուսումնասիրության հիմնախնդիրները, • Տիրապետի Ռուսաստանի պատմության պատմագրության ուսումնասիրության հիմնական ակզբունքներին, • Կարողանա վերլուծության ենթարկել ռուս պատմաբանների աշխատությունները:
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p><u>Թեմա 1.</u> Պատմական գիտելիքների ձևավորումն ու զարգացումը IX-XVII դարերում:</p> <p><u>Թեմա 2.</u> XVIII դարի սկզբի առաջին պատմագիտական աշխատությունները, Վ. Ն. Տատիշչևի պատմագիտական ժառանգությունը:</p> <p><u>Թեմա 3.</u> XVIII դարի երկրորդ քառորդի և կեսի պատմագրությունը (գերմանացի պատմաբան-գիտնականները), Մ.Վ. Լոմոնոսով: XVIII դարի երկրորդ կեսի լուսավորական պատմագրությունը:</p> <p><u>Թեմա 4.</u> Ն. Մ. Կարամզինի «Ռուսական պետության պատմությունե աշխատության տեղն ու նշանակությունը պատմական գիտության մեջ:</p> <p><u>Թեմա 5.</u> XIX դարի 20-40-ական թվականների ռուսական քննադատական պատմագրությունը: Սլավոնասերների պատմագիտական հայացքները:</p> <p><u>Թեմա 6.</u> Ս. Մ. Սոլովյովի «Ռուսաստանի պատմությունը հնագույն ժամանակներիցե աշխատությունը:</p> <p><u>Թեմա 7.</u> Ա. Ի. Գերցենի, Ն. Գ. Չերնիշևսկու և Ա. Պ. Շչապովի պատմագիտական հայացքները: Նարոդնիկական պատմագրությունը:</p> <p><u>Թեմա 8.</u> Վ. Օ. Կյուչևսկու դերն ու նշանակությունը ռուսական պատմագրության մեջ:</p> <p><u>Թեմա 9.</u> Ռուսաստանի պատմության ուսումնասիրության Մարքսիստական հայեցակարգը: Պատմագրության զարգացման հիմնական միտումները 1860-1910թթ:</p> <p><u>Թեմա 10.</u> Ն. Պ. Պավլով-Միլվանսկու պատմագիտական հայացքները: Ա. Ս. Լապպո-Դանիլևսկու «Պատմության մեթոդոլոգիանե: Մ. Ն. Պոկրովսկու պատմագիտական հայեցակարգը:</p> <p><u>Թեմա 11.</u> Հոկտեմբերյան հեղափոխությունն ու պատմական գիտությունը:</p> <p><u>Թեմա 12.</u> Ստալինիզմի դարաշրջանի պատմագրությունը. XX դարի 30-50-ական թվականներ:</p> <p><u>Թեմա 13.</u> Խորհրդային պատմական գիտության «Չնհալրե. XX</p>

	<p>դարի 50-ական թվականների երկրորդ կես-60-ական թվականներ:</p> <p><u>Թեմա 14.</u> Խորհրդային պատմագիտությունը XX դարի 70-ական թվականներից 80-ական թվականների առաջին կեսին:</p> <p><u>Թեմա 15.</u> «Վերակառուցումը և պատմական գիտությունը: XX դարի վերջի և XIX դարի սկզբի ռուսական պատմական գիտությունը:</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Տեսական գիտելիքների գնահատման չափանիշները. (4 ստուգում, գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր՝ գումարային առավելագույնը 40 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ տեսական նյութի իմացություն ▪ առաջադրված հարցերի պատասխանի բովանդակություն, ներկայացման տրամաբանական հաջորդականություն, ամբողջություն, ճշտություն, սեփական տեսակետի հիմնավորման աստիճան, ▪ կոնկրետ տեսական գիտելիքները կիրառելով՝ պատմական իրողությունները հասկանալու, փաստերն ու երևույթները համեմատելու, պատմական զարգացման փուլերն ու դրանց օրինաչափությունները համադրելու և համակողմանի գնահատելու, վերլուծելու, դիրքորոշումներ ձևակերպելու կարողություն: <p>Ինքնուրույն աշխատանքի գնահատման չափանիշները (1-2 ինքնուրույն աշխատանք, գնահատվում է գումարային առավելագույնը 20 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի ներկայացում ✓ ներկայացված նյութի համապատասխանություն առաջադրված թեմայի հետ, ✓ աշխատանքի ձևակերպման որակ (գրագիտության ընդհանուր մակարդակ, շարադրման ոճ, լուսաբանումների որակ, տեղեկատվական աղբյուրների օգտագործման մշակույթ), ✓ աշխատանքի համառոտ բանավոր ներկայացում, բանավոր խոսքի և թեմայի քննարկման մակարդակ: • Ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 20 միավոր, ընթացիկ ստուգումներն անց են կացվում բանավոր /15 հարց/:
<p>Գրականություն</p>	<p><i>Պարտադիր</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сахаров А. Е. Историяаграфия истории СССР, М.1982 2. Сахаров А. Е. Историяаграфия истории России, М.2005

	<p>Լրացուցիչ</p> <p>6. Соколов А., Источниковедение истории России (теория, методология и практика), М.2004,</p> <p>7. Карамзин Н. М., История государсто Российского, М.2005,</p> <p>8. Ключевский А.Н., Русская история т 1-3, М.1995</p> <p>9. Костомаров Н.И., Русская история в жизнеописаниях ее важнейших деятелей т 1-3, М.2004</p>
--	--

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/բ-026 - Նոր պատմության պատմագրություն			
Դասընթացին հասկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	4-րդ տարի, 7-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	56	Դասախոսություն	42
			Սեմինար	14
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	64		
	Ընդամենը	120		
Ստուգման ձևը	Քննություն			
Դասընթացի նպատակը	Պատմագրության տիրապետումը հնարավորություն է տալիս ուսանողներին առավել ամբողջական ընկալել պատմական գործընթացները և խորապես ուսումնասիրել պատմական գիտության պատմությունը: «Նոր պատմության պատմագրություն» առարկայի դասավանդումը նպատակ է հետապնդում ուսանողությանը ներկայացնել պատմական մտքի զարգացումը Եվրոպայի և Ամերիկայի երկրներում XV-XIX դարերում:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք</p> <p>Առարկայի ուսուցման արդյունքում ուսանողը պետք է իմանա.</p> <ul style="list-style-type: none"> պատմական մտքի զարգացումը Եվրոպայի և Ամերիկայի երկրներում XV-XIX դարերում: Վերածննդի դարաշրջանի (XV-XVIդդ) արևմտաեվրոպական հումանիստական պատմագրությունը XVIIդ. ֆրանսիական լուսավորիչների հայացքները Անգլիական և շոտլանդական լուսավորիչների հայացքները Գերմանիայում իրավունքի պատմական դպրոցի ներկայացուցիչների պատմագիտական հայացքները Ֆրանսիայում վերահաստատման դարաշրջանի լիբերալ 			

	<p>պատմական դպրոցի ներկայացուցիչների հայացքները</p> <ul style="list-style-type: none"> • Անգլիական լիբերալ և պահպանողական պատմագրության ներկայացուցիչների հայացքները • Ամերիկյան լուսավորիչների գաղափարները <p>Հմտություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • սկզբնաղբյուրների հետ աշխատելու հմտություններ • պատմության վերաբերյալ բազմաբնույթ գիտելիքների համակարգման և տեսական վերլուծության <i>հմտություն</i> <p>Կարողունակություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • պատմական փաստերը համադրելու և երևույթները համակողմանի գնահատելու կարողություն • պատմական կոնկրետ փաստերն ու երևույթները ընդհանուր տեսությունների, գաղափարների տեսանկյունից բացահայտելու կարողություն
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p><u>Թեմա 1.</u> Հումանիստական պատմական միտքը:</p> <p><u>Թեմա 2.</u> Սոցիալ-քաղաքական միտքը և պատմությունը XVII դարի անգլիական հեղափոխության ժամանակաշրջանում: Իշխանության և սեփականության ծագման հիմնախնդիրը:</p> <p><u>Թեմա 3.</u> Լուսավորության դարը Ֆրանսիայում. լուսավորիչների պատմական հայացքները: Պատմական մտքի զարգացումը Ֆրանսիական մեծ հեղափոխության ժամանակաշրջանում:</p> <p><u>Թեմա 4.</u> Անգլիական լուսավորությունը և պատմական միտքը: Շոտլանդական դպրոցը:</p> <p><u>Թեմա 5.</u> Պատմության փիլիսոփայությունը գերմանական լուսավորությունում:</p> <p><u>Թեմա 6.</u> Անկախության համար պատերազմը և հյուսիսամերիկյան լուսավորիչների սոցիալ-պատմական հայեցակետը</p> <p><u>Թեմա 7.</u> Ֆրանսիական պատմագրությունը: Վերահաստատման ժամանակաշրջանի պատմաբանների դպրոցը: 1789թ. Ֆրանսիական մեծ հեղափոխության հիմնախնդիրները:</p> <p><u>Թեմա 8.</u> Գերմանական պատմագրությունը. լուսավորությունից դեպի ռոմանտիզմ:</p> <p><u>Թեմա 9.</u> Տորիների և վիգերի պատմագրությունը Անգլիայում:</p> <p><u>Թեմա 10.</u> Պատմական գիտության կայացումը ԱՄՆ-ում: «Վաղ դպրոցը»:</p> <p><u>Թեմա 11.</u> Անգլիական պոզիտիվիզմը: Պատմագրության հիմնական ուղղությունները:</p> <p><u>Թեմա 12.</u> Պատմական գիտությունը Ֆրանսիայում: Պոզիտիվիստական պատմագրությունը:</p> <p><u>Թեմա 13.</u> Գերմանական պատմագրությունը: Փոքրգերմանական պատմական դպրոցը:</p> <p><u>Թեմա 14.</u> ԱՄՆ պատմագրությունը Քաղաքացիական</p>

	<p>պատերազմի և վերակառուցման ժամանակաշրջանում: Պոզիտիվիզմի հաստատումը XIX դարի վերջին:</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Գնահատումն իրականացվում է բազմագործոնային համակարգով՝ 100 բալանոց սանդղակով, հետևյալ բաղադրիչների ներառմամբ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի կատարում, ✓ սեմինար պարապմունքներին ուսանողի մասնակցություն, ✓ ընթացիկ քննություն: <p>Տեսական գիտելիքների գնահատման չափանիշները. (4 ստուգում, գնահարվում է առավելագույնը 10 միավոր՝ գումարային առավելագույնը 40 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ տեսական նյութի իմացություն ▪ առաջադրված հարցերի պատասխանի բովանդակություն, ներկայացման տրամաբանական հաջորդականություն, ամբողջություն, ճշտություն, սեփական տեսակետի հիմնավորման աստիճան, ▪ կոնկրետ տեսական գիտելիքները կիրառելով՝ պատմական իրողությունները հասկանալու, փաստերն ու երևույթները համեմատելու, պատմական զարգացման փուլերն ու դրանց օրինաչափությունները համադրելու և համակողմանի գնահատելու, վերլուծելու, դիրքորոշումներ ձևակերպելու կարողություն: <p>Ինքնուրույն աշխատանքի գնահատման չափանիշները (1-2 ինքնուրույն աշխատանք, գնահատվում է գումարային առավելագույնը 20 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի ներկայացում ✓ ներկայացված նյութի համապատասխանություն առաջադրված թեմայի հետ, ✓ աշխատանքի ձևակերպման որակ (գրագիտության ընդհանուր մակարդակ, շարադրման ոճ, լուսաբանումների որակ, տեղեկատվական աղբյուրների օգտագործման մշակույթ), ✓ աշխատանքի համառոտ բանավոր ներկայացում, բանավոր խոսքի և թեմայի քննարկման մակարդակ: • Ընթացիկ քննություններից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 20 միավոր:
<p>Գրականություն</p>	<p><i>Պարտադիր</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Историография истории нового и новейшего времени

	<p>стран Европы и Америки. Под ред. С.И. Дементьева, М., 1990</p> <p>2. Историография новой и новейшей истории стран Европы и Америки. Под ред. И.С. Галкина, М., 1968</p> <p>3. Историография новой и новейшей истории стран Европы и Америки. Под ред. А.В.Адо, И.С.Галкина и др..</p> <p>4. Историография истории нового времени. Под ред. В.И.Овсянникова и В.Г.Сироткина</p> <p>5. Историография новой и новейшей истории стран Европы и Америки. Под ред. И.С.Галкина, И.П.Дементьева и др.</p> <p>Լրացուցիչ</p> <p>1. Историография средних веков, под. ред. Ерусалимского</p> <p>2. Историография южных и западных славян, М., 1987</p> <p>3. Историография истории средних веков . Под ред. И.С. Галкина, М., 1965</p> <p>4. Гутнова Е.В. Историография истории средних веков, М., 1985</p>
--	---

ՀՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԱԶԳԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/բ-008 - Հնագիտություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-ին տարի, 1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	56	Դասախոսություն	38
			Սեմինար	18
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	64		
	Ընդամենը	120		
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	Առարկայի նպատակն է ըստ մշակույթի պեղածո մնացորդների տալ մարդկության և վերջինիս ստեղծած նյութական ու հոգևոր մշակույթի զարգացման օրինաչափությունները, ուսանողներին ծանոթացնել հնագիտության ուսումնասիրության աստիճաններին, ցույց տալ հնագիտության տեղն ու դերը հիմնարար գիտությունների շարքում: «Հնագիտությունե առարկայի նպատակն է նաև ներկայացնել այլ գիտությունների կապի անհրաժեշտությունը պատմական հիմնարար վերակազմություններ կատարելու համար:			
Դասընթացի	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ			

<p>վերջնարդյունքները</p>	<p>վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք</p> <ul style="list-style-type: none"> • հնագիտության ուսումնասիրության աստիճանները • հնագիտական նյութերի տարիքը որոշելու մեթոդները • հնագիտական հիմնական մշակութային աստիճանները • ներկայացնել համաշխարհային հնագիտական հիմնական հուշարձանները և հին քաղաքակրթությունների հիմնական օջախները, տալ դրանց ընդհանուր բնութագիրն ու նկարագիրը, կատարել համապատասխան եզրահանգումներ, • ներկայացնել մշակութային մի աստիճանից մյուսին անցնելու օրինաչափությունները <p>Հմտություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ունենա հիմնարար մասնագիտական գիտելիքներ հնագիտությունից և կարողանա դրանք կիրառել գործնականում, 2. ունենա սկզբնաղբյուրների հետ աշխատելու հմտություններ 3. ամբողջական պատկերացում ունենա պատմական և հնագիտական գործընթացների վերաբերյալ <p>Կարողունակություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. վերլուծության և համադրության կարողություն 2. հենքային ընդհանուր գիտելիքների տիրապետում 3. տեղեկույթը կառավարելու հմտություն (տեղեկույթի ձեռք բերում, համակարգում, վերլուծում)
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Հնագիտությունը որպես ինքնուրույն պատմական գիտություն, նպատակը, խնդիրները, աղբյուրները 2. Հնագիտական հուշարձանների հայտնաբերման մեթոդները, պեղումների առանձնահատկությունները, շերտագրություն, թվագրություն 3. Հայ հնագիտության համառոտ պատմությունը 4. Հնագիտական դարաշրջանների պարբերացման հարցը հայ հնագիտության մեջ: Հնագիտական աղբյուրները և հիմնական հասկացությունները 5. Հայկական լեռնաշխարհի վաղ պալեոլիթը 6. Հայկական լեռնաշխարհի միջին պալեոլիթը 7. Հայկական լեռնաշխարհի վերին պալեոլիթը 8. Մեզոլիթը Հայկական լեռնաշխարհում 9. Հայկական լեռնաշխարհի վաղ արվեստը 10. Նեոլիթը Հայկական լեռնաշխարհում 11. Էնեոլիթը Հայկական լեռնաշխարհում 12. Վաղ բրոնզի դարաշրջանը Հայկական լեռնաշխարհում 13. Միջին բրոնզի դարաշրջանը Հայկական լեռնաշխարհում 14. Միջին բրոնզի դարաշրջանի տնտեսությունը 15. Ուշ բրոնզի դարաշրջանը Հայկական լեռնաշխարհում 16. Ուշ բրոնզի տնտեսությունը. Մետաղագործություն,

	<p>անասնապահություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 17. Երկաթի դարաշրջանը Հայկական լեռնաշխարհում 18. Ուրարտական պետության նյութական մշակույթը 19. Ուրարտու-Հայաստան ժառանգորդության խնդիրը: Էթիունի 20. Հավատալիքներն ու պաշտամունքը Հին Հայաստանում 21. Վաղ հայկական ժամանակաշրջանի նյութական մշակույթը 22. Ուրարտուի տնտեսությունը, անասնապահությունը և մետաղագործությունը 23. Հայաստանի հելլենիստական ժամանակաշրջանի նյութական մշակույթը 24. Հայաստանի հելլենիստական շրջանի զինագործությունը, առևտուրը, ճարտարապետությունը: Ուշ անտիկ ժամանակաշրջանի նյութական մշակույթը 25. Անտիկ դարաշրջանի ճարտարապետությունը. Գառնի, Արտաշատ, Բենյամին, Տիգրանակերտ: Հայաստանը մ.թ.ա. 1-3-րդ դդ.: Քաղաքներ, բնակավայրեր 26. Վաղ միջնադարի նյութական մշակույթը 27. Չարգացած միջնադարի նյութական մշակույթը 28. Չարգացած միջնադարի քաղաքաշինությունը 29. Խաչքարը հայ միջնադարյան մշակույթում
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Գնահատումն իրականացվում է բազմագործոնային համակարգով՝ 100 բալանոց սանդղակով, հետևյալ բաղադրիչների ներառմամբ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի կատարում, ✓ սեմինար պարապմունքներին ուսանողի մասնակցություն, ✓ ուսանողի կողմից դրսևորած ընթացիկ ակտիվություն, հմտություններ և կարողություններ, ✓ թեստային առաջադրանք ✓ ընթացիկ ստուգում
<p>Գրականություն</p>	<p>Պարտադիր-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Խնկիկյան Օ.Ա. Հայաստանի հնագիտություն, Ե., 2009: 2. Սարգսյան Գ., Պատմամշակութային հուշարձանների պահպանության հիմունքներ, Ե., 2005: 3. Քալանթարյան Ա., Մելքոնյան Հ. Հնագիտական աշխատանքները Հայաստանում 1990-2003 թթ., Ե. 2005: 4. Avetisyan P., Bobokhyan A. (Ed.). Archaeology of Armenia in Regional Context, Proceedings of the International Conference dedicated to the 50th Anniversary of the Institute of Archaeology and Ethnography Held on September 15-17, 2009 in Yerevan, Yerevan, 2012. 5. Lindsay I., Smith A.T. A History of Archaeology in the Republic of Armenia, Journal of Field Archaeology 31/2, 2006. 6. Renfrew C., Bahn P. G. Archaeology: Theories, Methods, and Practice, London, 1991. <p>Քարի դար-պղնձի-քարի դար</p> <ol style="list-style-type: none"> 7. Թորոսյան Ռ.Մ., Թեղուտի վաղ երկրագործական բնակավայրը

- (մ.թ.ա. 4-րդ հազարամյակ), Ե., 1976:
8. Кушнарева К.Х. Южный Кавказ IX-IIIтыс. до.н.э. Санкт Петербург, 1993.
  9. Мезолит СССР. - Археология СССР. Т. II, М., 1989.
  10. Палеолит СССР. - Археология СССР. Т. 5, М., 1984.
  11. Энеолит СССР. - Археология СССР, т. 3, М., 1983.
  12. Badalyan, R., Lombard, P., Avetisyan, P. and Chataigner, C. The Neolithic and Chalcolithic phases in the Ararat Plain (Armenia): The view from Aratashen. In: Sagona, A. (ed.), A view from the Highlands. Archaeological studies in honor of Charles Burney. Ancient Near Eastern Studies, Supplement 12, 2004.
  13. Chataigner C., 1995, La Transcaucasie au Néolithique et au Chalcolithique, Lyon, Maison de l'Orient Méditerranéen, Oxford, B.A.R Inter. Ser. 624.
  14. Chataigner C., Badalyan R., Arimura M. 2014. The Neolithic of the Caucasus. Oxford Handbooks Online, Oxford University Press, <http://www.oxfordhandbooks.com/view/10.1093/oxfordhb/9780199935413.001.0001/oxfordhb-9780199935413-e-13>.
  15. Lyonnet B. (ed.). Les cultures du Caucase (VIe - IIIe millénaires avant notre ère): Leurs relations avec le Proche-Orient, Paris, 2007.
  16. Gasparyan B., Arimura M. (ed.). Stone Age of Armenia: A Guidebook to the Stone Age Archaeology in the Republic of Armenia, Kanazawa, 2014.
  17. Kushnareva, K.Kh. The Southern Caucasus in Prehistory, Stages of Cultural and Socioeconomic Development From the Eight to the Second Millennium B.C., University Museum Monograph 99, Philadelphia, 1997.
- Բրնճի դար-վաղ երկաթի դար**
18. Ավետիսյան Պ., Հայկական լեռնաշխարհը մ.թ.ա. XXIV-IX դարերում (սոցիալ-մշակութային ձևափոխումների դինամիկան ըստ հնագիտական տվյալների), Դոկտ. ատեն. գիտական զեկուցում, Երևան, 2014:
  19. Խանգաղյան Է.Վ., Հայկական լեռնաշխարհի մշակույթը մ.թ.ա. 3-րդ հազարամյակում, Ե., 1967:
  20. Мартиросян А.А. Армения в эпоху бронзы и раннего железа. Ер., 1964.
  21. Есаян С.А. Древняя культура северо-восточной Армении. Ер., 1976.
  22. Кушнарева К.Х. Древнейшие памятники Двина, Ер., 1977.
  23. Хачатрян Т.С. Древняя культура Ширака, Ер., 1975.
  24. Badalyan R.S., Avetisyan P.S. Bronze and Early Iron Age Archaeological Sites in Armenia: I. Mt. Aragats and Its Surrounding Region, British Archaeological Reports, International Series 1697, Oxford, 2007.
  25. Khnkikyan O.S. Syunik during the Bronze and Iron Ages, Barrington, 2002.
  26. Sagona A.G. The Caucasian Region in the Early Bronze Age, British Archaeological Reports, International Series 214, Oxford, 1984.
- Հայաստանը մ.թ.ա. IX-VI դդ. և VI-IV դդ.**

27. Առաքելյան Բ.Ն. Ակնարկներ Հայաստանի արվեստի պատմության, Ե., 1976:
28. Ավետիսյան Հ., Բոբոխյան Ա. Ուրարտուի հնագիտություն, Ե., 2010:
29. Իսրաելյան Ս. Էրեբունիի բերդ-քաղաքի պատմությունը, Ե., 1971:
30. Հովհաննիսյան Շ.Լ. Էրեբունիի որմնանկարները, Ե., 1973:
31. Հմայակյան Ս.Գ., Վանի թագավորության պետական կրոնը, Ե., 1990թ.:
32. Арутюнян Н.В. Земледелие и скотоводство Урарту. 1964.
33. Арутюнян Н.В. Биайнили (Урарту), Ер., 1970
34. Древнейшие государства Кавказа и Средней Азии.-Археология СССР, т. 6, М., 1985.
35. Есаян С.А., Калантарян А.А.. Ошакан I. Основные результаты раскопок 1971-1983 гг., Ер., 1988.
36. Мартиросян А.А. Аргиштихинили, Ер., 1974.
37. Мартиросян А. А. Город Тейшебаини. Ер. 1960.
38. Оганесян К. Арин-Берд I. Архитектура Эребуни, Ер., 1960.
39. Пиотровский Б.Б. Ванское царство, М., 1959.
40. Пиотровский Б. Искусство Урарту, Ленинград, 1962,
41. Тирациян Г. Культура древней Армении, Ер., 1988.
42. Biscione R., Hmayakyan S., Parmegiani N. The North-Eastern Frontier: Urartians and Non-Urartians in the SevanLakeBasin, I. The Southern Shores, Documenta Asiana VII, Roma, 2002.
- Հայաստանը մ.թ.ա. III-I դդ. և I-III դդ.**
43. Առաքելյան Բ., Հին Արտաշատ, Ե., 1975:
44. Խաչատրյան Շ. Միսիանի դամբարանը, (մ.թ.ա. I դ. II կես), Ե. 2009:
45. Аракелян Б., Гарни I, Гарни II, Ер., 1951, 1957.
46. Тирациян Г. Города Армении эллинистического времени в свете археологических исследований, Вестник Древней истории, 1979, №2.
47. Хачатрян Ж., Неверов О., Архивы столицы древней Армении Арташата, Ер., 2008.
48. Хачатрян Ж. Гарни V, Ер., 1976.
49. Tiratsyan G.A. From Urartu to Armenia, Civilisations du Proche Orient I/4, Neuchvtel, 2003.
- Հայաստանը IV-XVIII դդ.**
50. Աբրահամյան Վ.Ա. Արհեստները Հայաստանում 4-18 դդ., Ե., 1956:
51. Առաքելյան Բ.Ն., Հայկական պատկերաքանդակները 4-7դդ., Ե., 1949:
52. Առաքելյան Բ.Ն., Քաղաքները և արհեստները Հայաստանում 9-13 դդ. հ. Ա-Բ, Ե., 1958, 1963:
53. Առաքելյան Բ.Ն., Հայաստանի հասարակական-տնտեսական կյանքը 9-11-րդ դդ., Հայ. ժող. պատմություն, հ.Գ., Ե., 1976:
54. Բարխուդարյան Ս.Գ. Միջնադարյան հայ ճարտարապետները և քարագործ վարպետները, Ե., 1963:
55. Գրիգորյան Գ., Հայկական վիմագրություն, Ե., 2000:
56. Դիվանի հայ վիմագրության, հ. Ա-Ը., 1960-2015:

57. Հարությունյան Վ.Ս. Միջնադարյան Հայաստանի կարավանատներն ու կամուրջները, Ե., 1960:
58. Հարությունյան Ս. Ամբերդ, 1978:
59. Հովհաննիսյան Մ. Հայաստանի բերդերը, Վենետիկ, 1970:
60. Ղաֆադարյան Կ. Դվին քաղաքը և նրա պեղումները, հ. Ա-Բ, Ե., 1952, 1982:
61. Ղաֆադարյան Կ., Քալանթարյան Ա., Դվին քաղաքը և նրա պեղումները (1973-1980թթ.), Ե., 2002:
62. Մնացականյան Ս. Հայկական աշխարհիկ պատկերաքանդակը, Ե., 1978:
63. Պետրոսյան Հ. Լ., Խաչքար. ծագումը, գործառույթը, պատկերազրույթունը, իմաստաբանությունը, Ե., 2008:
64. Պետրոսյան Հ.Լ. Գառնին 9-14 –րդ դարերում, Ե., 1988:
65. Ջանփոլադյան Հ.Ս. Դվինի միջնադարյան ապակին (9-13-րդ դդ.), Ե., 1974:
66. Ջանփոլադյան Հ.Ս., Քալանթարյան Ա.Ա., Միջնադարյան Հայաստանի առևտրական կապերը 6-8 –րդ դդ. (ըստ ապակեգործության տվյալների) (ՀՀ. Հուլ. -14), Ե., 1988:
67. Քալանթարյան Ա.Ա., Դվինի նյութական մշակույթը 4-6-րդ., Ե., 1970:
68. Քալանթարյան Ա., Դվինի կենտրոնական թաղամասի պեղումները, Ե., 1977:
69. Асатрян Е., Закари берд (результаты раскопок), Ե., 2005.
70. Марр Н.Я. Ани, М.-Л., 1963.
71. Токарский М. Архитектура (IV-XIV вв.), Ер., 1946.
72. Халпахчян О.Х., Гражданское зодчество Армении, М., 1971.
73. Donabidian P., Mutafian Cl. (éd.). Les douze capitales d'Arménie, Paris, 2010.
74. Kalantaryan A.A. Dvin: histoire et archeologie de la ville medievale, Civilisations du Proche-Orient, hors serie 2, Neuchâtel, Paris, 1996.
75. Kalantaryan A., Karakhanyan G., Melqonyan H., Petrosyan H., Hakobyan N., Babayan F., Zhamkochyan A., Nawasardyan K., Hayrapetyan A., Armenia in the cultural context of East and West, Yerevan, 2009.

Լրացուցիչ-

1. Խնկիկյան Օ., Հայաստանի հնագիտություն, Երևան, 2009:
2. Եսայան Ս., Հայաստանի հնագիտությունը, Երևան, 1992:
3. Մարտիրոսյան Հ., Բարայելյան Հ., Գեղամա լեռների ժայռապատկերները, Երևան, 1971:
4. Մարդարյան Ս., Նախնադարյան հասարակությունը Հայաստանում, Երևան, 1967:
5. Խնկիկյան Օ., Արհեստները բրոնզեդարյան Հայաստանում, Երևան, 1976:
6. Ավետիսյան Հ., Բոբոխյան Ա., Ուրարտուի հնագիտություն, Երևան, 2010:
7. Տիրացյան Գ., Ուրարտական քաղաքակրթությունը և Աքեմենյան Իրանը, ՊԲՀ, Երևան 1964. 2:
8. Տիրացյան Գ., Արեշյան Գ., Հնագիտությունը և Ուրարտու-

Հայաստան պրոբլեմը, ՊԲՀ, Երևան, 3, 1990:

9. Իսրայելյան Հ., Պաշտամունքն ու հավատալիքները ուշ բրոնզեդարյան Հայաստանում, Երևան, 1973:
10. Խնկիկյան Օ., Ջանգեգուրում հայտնաբերված ծխական իրեր, ՊԲՀ, 1, 1988:
11. Аветисян А., Биайнская керамика из памятников Арагатской долины, Ереван, 1992.
12. Арутюнян Н., Земледелие и скотоводство Урарту, Ереван, 1964.
13. Կարապետյան Ի., Հայաստանի նյութական մշակույթը մ.թ.ա. 6-4-րդ դդ., Երևան, 2003:
14. Պետրոսյան Հ. և այլք, Արցախի Տիգրանակերտը, Միջազգային գիտաժողով նվիրված ԱրՊՀ 40-ամյակին, Ստեփանակերտ, 2010:
15. Тирацян Г., Культура древней Армении, VIBC-IIIAD, Ереван, 1988.
16. Аракелян В., Древний Арташат, Ереван, 1975.
17. Թորամանյան Թ., Նյութեր հայկական ճարտարապետության պատմության, հ. 1-2, Երևան, 1942:
18. Токарский Н., Архитектура Армении 4-14вв., Ереван, 1961.
19. Պետրոսյան Հ., Խաչքար. Ծագումը, գործառույթը, պատկերագրությունը, իմաստաբանությունը, Երևան, 2008:
20. Հայ ժողովրդի պատմություն, Հայկական ՍՍՀ ԳԱԱ հրատարակչություն, Երևան, 1971:
21. Հայ ժողովրդի պատմություն, Հայկական ՍՍՀ ԳԱԱ հրատարակչություն, Երևան, 1984:
22. Հայ ժողովրդի պատմություն, Հայկական ՍՍՀ ԳԱԱ հրատարակչություն, Երևան, 1976:

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/բ-010 - Ազգագրություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-ին տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	56	Դասախոսություն	38
			Մեմինար	18
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	64		
	Ընդամենը	120		
Ստուգման ձևը	Ընթացիկ քննություն			
Դասընթացի նպատակը	Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին գիտելիքներ տալ տարբեր պատմա-աշխարհագրական շրջանների էթնիկական միավորների էթնոգենեզի մասին, ծանոթացնել տվյալ տարածաշրջանի			

	<p>ժողովրդագրական (դեմոգրաֆիական) պատկերին, մարդաբանական տիպերին, լեզուներին և լեզվաբանությանը, տնտեսամշակութային տիպերին, կիրառական արվեստին, հասարակական, ընտանեկան, սոցիալական հարաբերություններին: Միաժամանակ, դասընթացն ուսումնասիրում է ազգագրության հիմնախնդիրներն ու օբյեկտները, աշխարհի ժողովուրդների դասակարգման և էթնոմշակութային զարգացման սկզբունքներն ու առանձնահատկությունները, ժողովրդագրական գործընթացների ազդեցությունը երկրագնդի էթնիկական քարտեզի վրա:</p>
<p>Դասընթացի վերջնարդյունքները</p>	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք</p> <p>ազգագրության խնդիրների և հիմնական հասկացությունների, էթնոսի և էթնո-սոցիալական օրգանիզմների էության, էթնիկական գործընթացների, աշխարհի էթնիկ քարտեզի, ժողովուրդների դասակարգման սկզբունքների, ազգագրության՝ որպես գիտության պատմության իմացություն</p> <p>Հմտություն</p> <p>ժողովրդագրական գործընթացների համադրման և համեմատման, համակողմանի մեկնաբանման հմտություններ</p> <p>Կարողունակություն</p> <p>տարբեր տարածաշրջանների բնորոշ ազգագրական առանձնահատկությունները, տարբերություններն ու յուրահատկությունները վեր հանելու կարողություն:</p>
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p><u>Թեմա 1.</u> Ազգագրության ձևավորումը, հիմնախնդիրները սկզբնաղբյուրները:</p> <p><u>Թեմա 2.</u> Ազգագրության հիմնական դպրոցներն ու ուղղությունները:</p> <p><u>Թեմա 3.</u> Էթնոս հասկացությունը, էթնիկական գործընթացները և նրանց տեսակները:</p> <p><u>Թեմա 4.</u> Ժողովուրդների դասակարգումը ազգագրության մեջ:</p> <p><u>Թեմա 5.</u> Եվրոպայի ժողովուրդներ. էթնոգենեզը, լեզվաբանությանը, տնտեսամշակութային տիպերը, նյութական և հոգևոր մշակույթը, ընտանիքը և սոցիալական հարաբերությունները:</p> <p><u>Թեմա 6.</u> Ասիայի ժողովուրդները:</p> <p><u>Թեմա 7.</u> Ամերիկայի ժողովուրդները:</p> <p><u>Թեմա 8.</u> Աֆրիկայի ժողովուրդները:</p> <p><u>Թեմա 9.</u> Ավստրալիայի և Օվկիանայի տարածաշրջանի ժողովուրդները</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Գնահատումն իրականացվում է բազմագործոնային համակարգով՝ 100 բալանոց սանդղակով, հետևյալ բաղադրիչների ներառմամբ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի կատարում, ✓ սեմինար պարապմունքներին ուսանողի մասնակցություն, ✓ ուսանողի կողմից դրսևորած ընթացիկ ակտիվություն, հմտություններ և կարողություններ,

	<p>✓ երկու ընթացիկ քննություն: Տեսական գիտելիքների գնահատման չափանիշները. (4 ստուգում, գնահարվում է առավելագույնը 10 միավոր՝ գումարային առավելագույնը 40 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ տեսական նյութի իմացություն ▪ առաջադրված հարցերի պատասխանի բովանդակություն, ներկայացման տրամաբանական հաջորդականություն, ամբողջություն, ճշտություն, սեփական տեսակետի հիմնավորման աստիճան, ▪ կոնկրետ տեսական գիտելիքները կիրառելով՝ պատմական իրողությունները հասկանալու, փաստերն ու երևույթները համեմատելու, պատմական զարգացման փուլերն ու դրանց օրինաչափությունները համադրելու և համակողմանի գնահատելու, վերլուծելու, դիրքորոշումներ ձևակերպելու կարողություն: <p>Ինքնուրույն աշխատանքի գնահատման չափանիշները (1 ինքնուրույն աշխատանք, գնահատվում է առավելագույնը 20 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի ներկայացում ✓ ներկայացված նյութի համապատասխանություն առաջադրված թեմայի հետ, ✓ աշխատանքի ձևակերպման որակ (գրագիտության ընդհանուր մակարդակ, շարադրման ոճ, լուսաբանումների որակ, տեղեկատվական աղբյուրների օգտագործման մշակույթ), ✓ աշխատանքի համառոտ բանավոր ներկայացում, բանավոր խոսքի և թեմայի քննարկման մակարդակ: <ul style="list-style-type: none"> • Ընթացիկ քննություններից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 20 միավոր, ընթացիկ քննություններն անց են կացվում բանավոր /3 տեսական հարց/:
Գրականություն	<p>Պարտադիր</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бромлей Ю., Этнография, М, 1982 2. Дугин А. Г. Этносоциология. - М., 2011. 3. Замиралова Т., Этнология, Омск, 2008, 4. Зорин А., Основы этнографии, Казань, 1994, 5. Итс Р.Ф. Введение к этнографии, М. 1974 6. Народы мира, Этнографические очерки, под. Ред. С.Толстова, Народы Европейской Части СССР, Т1-2, М. 1964 7. Народы мира, Этнографические очерки, под. Ред. С.Толстова, М., 1954-1966

	<p>8. Основы этнологии: учеб. пособие для вузов/ под ред. В. В. Пименова. - М., 2007.</p> <p>9. Садохин А., Этнология, М., 2008</p> <p>10. Страни и Народы Мира, Динин Ж., Харьков, 2008,</p> <p>11. Страни и Народы, Издание в 20 томах, под Ред. Ю.Бромлей, Африка, Том 3,</p> <p>12. Страны и народы: энцикл. / ред. совет: А. О. Чубарьян. - М., 2008.</p> <p>13. Тавадов, Г.Т. Этнология: Современ. слов.-справ. - М., 2011.</p> <p>14. Тавадов, Т., Этнология, М., 2002,</p> <p>15. Харузина В. Н. Этнография: - СПб, 2007.</p> <p>16. Чебоксаров Н.Н., Чебоксарова И.А. «Народы, расы, культуры», 1971</p> <p>17. Чешко С. В. Этнология и социальная антропология: учеб. пособие для вузов/ - Москва, 2014.</p> <p>18. Чубур А., Введение в этнологию, Брянск, 2010,</p> <p>19. Этнология (этнография), под ред. В. А. Козьмина, В. С. Бузина. – М., 2018.</p> <p>Լրացուցիչ</p> <p>1. Агеев В.С. Межгрупповое взаимодействие. Социально-психологические проблемы. М., 1990.</p> <p>2. Аклаев А.Р. Этнополитическая конфликтология: Анализ менеджмента. М., 2005.</p> <p>3. Алексеев В.П. Географические очаги формирования человеческих рас. М., 1985.</p> <p>4. Алексеев В.П. География человеческих рас. М., 1978.</p> <p>5. Алексеев В.П. Человек: эволюция и таксономия (некоторые теоретические вопросы). М., 1985.</p> <p>6. Амелин В. Этнополитические конфликты: типы и формы проявления, региональные особенности</p> <p>7. Андерсон Б. Нации и национализм</p> <p>8. Арсеньев В.Р. Звери – боги - люди. М., 1991. (народы Западной Африки)</p> <p>9. Арутюнов С.А. Народы и культуры. Развитие и взаимодействие. М., 1989. ....</p>
--	---

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/բ -011 - Հայ ազգագրություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-ին տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	56	Դասախոսություն	38
			Սեմինար	18
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	64		
	Ընդամենը	120		
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի	Սովորողներին ներկայացնել հայ ժողովրդի տնտեսական կենցաղի			

<p>նպատակը</p>	<p>տարբեր ոլորտները, նյութական մշակույթը, բնակավայրերի և կացարանների տիպերը, տարբեր ազգագրական շրջանների խոհանոցը ու ազգային տարազի ընդհանուր գծերն և առանձնահատկությունները, ծանոթացնել հայ ժողովրդի հոգևոր մշակույթին, ծեսերին ու ծիսակարգին, ազգային ավանդույթներին ու սովորույթներին, ընտանեկան ու հասարակական հարաբերություններին, պաշտամունքին ու հավատալիքներին:</p>
<p>Դասընթացի վերջնարդյունքները</p>	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք</p> <p>Հայ ազգագրության սկզբնաղբյուրները, ազգագրության հիմնախնդիրները, տնտեսական գործունեության ավանդական ճյուղերը, ազգային տարազի և ազգային սննդի առանձնահատկությունները, հասարակական և ընտանեկան հարաբերությունների բնույթը, պաշտամունքն ու հավատալիքները, ազգային ծեսերն ու սովորությունները</p> <p>Հմտություն</p> <p>ազգագրական բնույթի տվյալներ հավաքագրելու, դրանք համակարգելու, վերլուծելու և ներկայացնելու հմտություն</p> <p>Գարողունակություն</p> <p>Համադրել տարբեր ազգագրական շրջանների տնտեսական կենցաղի, հոգևոր ու նյութական մշակույթի, հասարակական և ընտանեկան հարաբերությունների տարրերը, բացահայտել դրանց ընդհանրություններն ու տարբերությունները</p>
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p><u>Թեմա 1.</u> Հայ ազգագրության՝ որպես գիտության ձևավորման պատմությունը: <u>Թեմա 2.</u> Տնտեսական կենցաղը: <u>Թեմա 3.</u> Արհեստները, կապի և հաղորդակցման միջոցները: <u>Թեմա 4.</u> Բնակավայրերի ու կացարանների տեսակները : <u>Թեմա 5.</u> Ազգային սնունդ և ըմպելիք: <u>Թեմա 6.</u> Ազգային տարազի առանձնահատկությունները: <u>Թեմա 7.</u> Ընտանիքը և ընտանեկան կենցաղը: <u>Թեմա 8.</u> Ծեսեր և ծիսակարգ. Ծննդյան ծեսերը Հին Հայաստանում: <u>Թեմա 9.</u> Ամուսնական ծեսերն ու սովորությունները: <u>Թեմա 10.</u> Հարսանեկան ծեսերն ու սովորությունները: <u>Թեմա 11.</u> Հուղարկավորության ծեսերն ու սովորությունները: <u>Թեմա 12.</u> Ազգային տոները: <u>Թեմա 13.</u> Պաշտամունքը և հավատալիքները: <u>Թեմա 14.</u> Խաղերը հայոց սոցիոմշակութային համակարգում: Ազգային երգեր ու պարեր</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Գնահատումն իրականացվում է բազմագործոնային համակարգով՝ 100 բալանոց սանդղակով, հետևյալ բաղադրիչների ներառմամբ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի կատարում, ✓ սեմինար պարապմունքներին ուսանողի մասնակցություն, ✓ ուսանողի կողմից դրսևորած ընթացիկ ակտիվություն, հմտություններ և կարողություններ, ✓ երկու ընթացիկ ստուգում. թեստային առաջադրանքներ՝ պատասխանի ընտրությամբ կամ կարճ ազատ պատասխանով հարցերով: <p>Տեսական գիտելիքների գնահատման չափանիշները. (4</p>

	<p>ստուգում, գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր՝ գումարային առավելագույնը 40 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ տեսական նյութի իմացություն ▪ առաջադրված հարցերի պատասխանի բովանդակություն, ներկայացման տրամաբանական հաջորդականություն, ամբողջություն, ճշտություն, սեփական տեսակետի հիմնավորման աստիճան, ▪ կոնկրետ տեսական գիտելիքները կիրառելով՝ պատմական իրողությունները հասկանալու, փաստերն ու երևույթները համեմատելու, պատմական զարգացման փուլերն ու դրանց օրինաչափությունները համադրելու և համակողմանի գնահատելու, վերլուծելու, դիրքորոշումներ ձևակերպելու կարողություն: <p>Ինքնուրույն աշխատանքի գնահատման չափանիշները (1 ինքնուրույն աշխատանք, գնահատվում է առավելագույնը 20 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի ներկայացում ✓ ներկայացված նյութի համապատասխանություն առաջադրված թեմայի հետ, ✓ աշխատանքի ձևակերպման որակ (գրագիտության ընդհանուր մակարդակ, շարադրման ոճ, լուսաբանումների որակ, տեղեկատվական աղբյուրների օգտագործման մշակույթ), ✓ աշխատանքի համառոտ բանավոր ներկայացում, բանավոր խոսքի և թեմայի քննարկման մակարդակ:
<p>Գրականություն</p>	<p>Պարտադիր</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Հայ ազգագրություն և բանահյուսություն, հ. 1-26, Երևան, 1970-2008 2. Ազգագրական հանդես, Հատոր 1-26, Շուշի, Թիֆլիս, 1895-1916 3. Բդոյան Վ., Հայ ազգագրություն, Երևան, 1974 4. Էմինեան, Ազգագրական ժողովածու, Մոսկվա 1901-1908 5. Լալայան Ե., Երկեր, Երևան, 1983 6. Նահապետյան Ռ., Հայ ազգագրության պատմություն, մաս 1, Երևան, 2010 7. Նահապետյան Ռ. Ազգաբանական ուսումնասիրություններ-1-3, Երևան, 2020 8. Тер-Саркисян А., Армяне, Ер, 1998 9. Тер-Саркисян А., История и культура армянского народа, Ер, 2005 <p>Լրացուցիչ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Գաբրիելյան Մ., Հայկական ընտանիքն անցումային շրջանում,

	<p>Երևան, 200</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Գրիգորյան Ֆ., Հայկական ազգային տարագ, Երևան, 2011 3. Բդոյան Վ., Հայ ժողովրդական խաղեր, հատոր 1-3 4. Բդոյան Վ. Երկրագործական մշակույթը Հայաստանում 5. Նահապետյան Ռ., Հայոց սոցիոնորմատիվ մշակույթը, մաս 1, Երևան, 2009 6. Նահապետյան Ռ., Հայոց ազգակցական համակարգը, /19-րդ դարի երկրորդ կես, 20-րդ դարի սկիզբ/, Երևան, 2012 7. Իսրայելյան Հ. Պաշտամունքն ու հավատալիքները ուշ բրոնզեդարյան Հայաստանում, Երևան, 1973 8. Հ. Իսրայելյան, Արևի պաշտամունքի հետքերը բրոնզեդարյան Հայաստանում 9. Կարապետյան Է. Օժիտը հայոց մեջ, Երևան, 1978 10. Հարությունյան Ս., Հին հայոց հավատալիքները, կրոնը, պաշտամունքն ու դիցարանը, Երևան, 2001 11. Հովհաննիսյան Ս., Ամուսանա-ընտանեկան իրավունքը վաղ ավատատիրական Հայաստանում, Երևան, 1976 12. Մադոյան Գ. Հայկական ընտանիք (Դրվագներ հոգևոր-կրոնական ավանդույթի և ավանդության), Երևան, 2018 13. Շագոյան Գ., Յոթ օր, յոթ գիշեր. Հայոց հարսանիքի համապատկեր, Երևան, 2011, 14. Քաջբերունի, Հայկական սովորություններ, ԱՀ, Թիֆլիս, 1903 15. Ղանալանյան Ա., Ավանդապատում 16. Энциклопедия обрядов и обычаяв, 1996
--	--

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՐԱԿԻՑ ԵՐԿՐՆԵՐԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

Դասընթացի անվանումը	Պ/բ-041- Վրաստանի և Ադրբեջանի պատմություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի, 5-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	56	Դասախոսություն	38
			Մեմինար	18
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	64		
	Ընդամենը	120		
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	«Վրաստանի և Ադրբեջանի պատմություն» <i>առարկայի</i>			

	<p><i>ուսուցումը նպատակ ունի.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ուսանողներին ծանոթացնել Վրաստանի և Ադրբեջանի նոր և նորագույն պատմության կարևորագույն իրադարձություններին: 2. Խորացնել և ընդլայնել ուսանողների ընդհանուր տեսական գիտելիքները Վրաստանի և Ադրբեջանի նոր և նորագույն պատմության վերաբերյալ: 3. Ուսանողներին սովորեցնել պատմահամեմատական մեթոդով կապեր ստեղծել հայոց պատմության և Վրաստանի ու Ադրբեջանի պատմության հետ: 4. Ձեռք բերած գիտելիքներն ու ունակությունները կիրառել պրակտիկ գործունեության մեջ:
<p>Դասընթացի վերջնարդյունքները</p>	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Հայաստանի հարակից երկրների պատմությունը, հայ-ադրբեջանական, հայ-վրացական, հարաբերությունների ներկայիս մակարդակը, տարածքային խնդիրները, տարածաշրջանային զարգացումներում ու միջազգային քաղաքականության մեջ նրանց դերն ու նշանակությունը, դարաբաղյան հիմնահարցի շուրջ ընթացող բանակցությունները: <p>Հմտություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • պատմության բնագավառում մասնագիտական գործունեություն իրականացնելու հմտություններ • պատմական դեպքերի տրամաբանությունը, օրինաչափությունները, իրադարձությունների պատճառա-հետևանքային կապը հասկանալու ունակություն: • մասնագիտական գիտելիքները գործնականում կիրառելու հմտություններ <p>Կարողունակություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • կոնկրետ տեսական գիտելիքների կիրառում պատմական իրողությունները հասկանալու համար • ստացած գիտելիքների միջոցով համաշխարհային նորագույն քաղաքական զարգացումները հասկանալու կարողություն • պատմական անցյալի դեպքերն ու իրադարձությունները վերլուծելու, դրանց միջև ինքնուրույն եզրակացություններ, համեմատություններ, զուգահեռներ անցկացնելու կարողություն:
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>Թեմա 1. Վրաստանը 17-րդ դարի սկզբներից մինչև 19-րդ դարի սկիզբը</p> <p>Թեմա 2. Վրաստանը 19-րդ դարում- 20-րդ դարի սկզբին</p> <p>Թեմա 3. Վրաստանը խորհրդային ժամանակաշրջանում</p>

	<p>Թեմա 4. Վրաստանը հետխորհրդային տարիներին</p> <p>Թեմա 5. Արևելյան Անդրկովկասը 17-րդ դարում-19-րդ դարի սկզբին</p> <p>Թեմա 6. Արևելյան Անդրկովկասը ռուսական կայսրության կազմում</p> <p>Թեմա 7. Արևելյան Անդրկովկասը 20-րդ դարի սկզբին</p> <p>Թեմա 8. Ադրբեջանի խորհրդայնացումը և հարաբերությունները հարևան երկրների հետ (1920-1921 թթ.)</p> <p>Թեմա 9. Ադրբեջանը խորհրդային տարիներին (1921-1980-ական թթ.)</p> <p>Թեմա 10. Ադրբեջանի հանրապետությունը Ետխորհրդային տարիներին</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Գնահատումն իրականացվում է բազմագործոնային համակարգով՝ 100 բալանոց սանդղակով, հետևյալ բաղադրիչների ներառմամբ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի կատարում, ✓ սեմինար պարապմունքներին ուսանողի մասնակցություն, ✓ ուսանողի կողմից դրսևորած ընթացիկ ակտիվություն, հմտություններ և կարողություններ, ✓ 2 ընթացիկ ստուգում՝ թեստային առաջադրանքով <ul style="list-style-type: none"> • Սեմինար պարապմունքներին նախատեսվում է 2 հարցում՝ յուրաքանչյուրը 20 միավոր: • Ինքնուրույն աշխատանք՝ կիսամյակի ընթացքում հանձնարարվում է 1 ինքնուրույն աշխատանք, առավելագույնը 20 միավոր:
<p>Գրականություն</p>	<p><i>Պարտադիր-</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Բայրամյան Հ., Ակնարկներ վրաց նոր գրականության պատմության, Երևան, 1983: 2. Բայրամյան Հ., Վրաց գրականությունը 5-19-րդ դդ., հ. Ա, Երևան, 2007: 3. Գալոյան Գ.Ա., Ռուսաստանը և Անդրկովկասի ժողովուրդները, Երևան, 1978: 4. Երեմյան Ս., Հայաստանը ըստ «Աշխարհացույցի», Երևան, 1963: 5. Զոհրաբյան Է.Ա., Նախիջևանյան հիմնախնդիրը և Հայաստանի «դաշնակիցները», Երևան, 2002: 6. Էնաթոլլահ Ռեզա, Ազարբայջան և Առան, /Կովկասեան Ալբանիա/ Երևան, 1994: 7. Էնաթոլլահ Ռեզա, Առանը հնագույն ժամանակներից մինչև մոնղոլները, Երևան, 2003: 8. Հայ-վրացական գրական, պատմամշակութային հարցերը վրաց մամուլում 1988-90 թթ.: Նյութերի ժողովածու, Երևան, 2001: 9. Մելքոնյան Ա., Ջավախքը 19-րդ դարում և 20-րդ դարի

առաջին քառորդին, Երևան, 2003:

10. Մարգարյան Հ.Գ., Հյուսիսային Հայաստանի և Վրաստանի ԺԲ դարի պատմության մի քանի հարցեր, Երևան, 1980:
11. Մարտիրոսյան Վ.Մ., Հայ և վրաց ժողովուրդների համագործակցությունը ազատագրական պայքարում, 18-րդ դ.արի 20-ական թթ., Երևան, 1971:
12. Մանասյան Ա.Ս., Դարաբաղյան ազատամարտը հայոց քաղաքական գիտակցության հայելում, Երևան, 2003:
13. Սարգսյան Կ., Հայ-վրացական հարաբերությունները: 1918–1921 թթ, Երևան, 2001:
14. Միմոնյան Ա.Հ., Չանգեզուրի գոյամարտը, Երևան, 2000:
15. Միմոնյան Հ. Դ., Ազատագրական պայքարի ուղիներում, Երևան, 1999:
16. Վիրաբյան Վ., Հայ-վրացական պատերազմը, ՀՀ կառավարության ռազմաքաղաքական գործունեությունը և կուսակցությունները, Երևան, 2003:
17. Վրացյան Ս., Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան, 1993:
18. Армяно-азервайджанские отношения: реалии и перспективы, Ереван, 2001.
19. Акчавадзе З.В., Очерки экономической истории Грузии первой половины 19 в., Тбилиси, 1966.
20. Амиракашвили Ш.Я., История грузинского искусства, М. 1963.
21. Грузия, Проблемы и перспективы развития, под ред. Е.М.Кожокина т. 2, М. 2002.
22. Игорь Мерыхува, ОБ Авхазах и Абхазии (историческая справка). Сухуми, 1993.
23. История Азербайджана, в 2-х томах, Баку, 1954.
24. История Грузии, Тбилиси, 1962.
25. Лордкипанидзе М. Д., История Грузии 11-начала 13в., Тбилиси, 1976.
26. Меликишвили Г.А., К истории Древней Грузии, Тбилиси, 1959.
27. Народы Кавказа, т. 2, М., 1962.
28. Очерки истории Грузии, т. 1-2, Тбилиси, 1988-1989.

Լրացուցիչ-

1. Ավետիսյան Հ., Հայկական հարցը 1918 թվականին, Երևան, 1997:
2. Արամյան, Ղարաբաղի տագնապը, Երևան, 1993:
3. Դադայան Խ., Հայերը և Բարձուն, Եր., 2006:
4. Զոհրաբյան Է., Նախիջևանյան հիմնահարցը և Հայաստանի «դաշնակիցները» (1918 թ. դեկտեմբեր – 1920 թ. ապրիլ), Երևան, 2002:

5. Կնյազյան Դ., Ադրբեջանական Դեմոկրատական հանրապետության կոմկուսայան քաղաքականությունը 1918-1920թթ.

6. Ստեփանյան Գ., Բաքու քաղաքի հայության պատմությունը, Եր., 2011:

7. Վրացյան Մ, Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան, 1993:

8. Մովսեսովա Ի., Հովնանյան Ա., Բաքվի ջարդերը, Եր., 1992:

9. Ղուլյան Յու., Հայաստան-Ադրբեջան հարաբերությունների պատմությունից 1918-1920թթ., Երևան, 2009:

9. Авалов З., Независимость Грузии в международной политике 1918-1921 гг., Париж, 1923.

10. Байков Б., Воспоминание о революции в Закавказье, (1917-1920 гг.), Архив русской революции, том 9-10, Берлин, 1923.

11. Балаев А., Мамед Эмин Расулзаде, (1884-1955), М., 2009.

12. Борьба за победу советской власти в Азербайджане 1918-1920 гг., Баку, 1967.

13. Векилов Р., История возникновения Азербайджанской республики, Баку, 1998.

14. Волхонский М., Муханов В., По следам Азербайджанской

15. Ишханян Б., Великие ужасы в гор. Баку, Тифлиси, 1920.

16. История Армении, Ереван, 2000.

17. Токаржевский Е.А., Из истории иностранной интервенции и гражданской войны в Азербайджане, Баку, 1957.

18. Туманян М., Дипломатическая история Республики Армения 1918-1920 гг., Ереван, 2012.

19. Шахатуния А., Административный передел Закавказского края, Тифлиси, 1917.

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/բ-042- Վիրքի և Աղվանքի պատմություն			
Դասընթացին հասկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի, 5-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	56	Դասախոսություն	38
			Մեմինար	18
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	64		
	Ընդամենը	120		
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	Դասընթացի նպատակն է սովորողներին ընդհանուր տեղեկություններ տալ Աղվանքի քաղաքական, տնտեսական պատմության վերաբերյալ, Մեծ Հայքի հետ ունեցած			

	<p>առնչությունների մասին, ներկայացնել Աղվանական պետության կազմավորման գործընթացը, Աղվանքի տեղն ու դերը տարածաշրջանում, Վիրքի պատմությունը հնագույն ժամանակներից մինչև 18-րդ դարը:</p>
<p>Դասընթացի վերջնարդյունքները</p>	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք</p> <p>Աղվանքի պետական կազմավորման առաջացման պատմությունը, աղվանների կյանքը, կենցաղը և մշակույթը, քաղաքական զարգացումները Աղվանքում Ք.ա. I դարից մինչև X դարն ընկած ժամանակահատվածում, Վիրքի պատմությունը հնագույն ժամանակաշրջանից մինչև 18-րդ դարը, Կոլխիդայի /Կողքիսի/, Քարթլիի, Միավորված վրացական պետության, Վրաստանի քաղաքական մասնատվածության ժամանակաշրջանի պատմությունը</p> <p>Հմտություն</p> <p>Վերլուծել Վրաստանի և Աղվանքի հիշյալ ժամանակաշրջանի պատմության առանցքային հարցերը, հայ-վրացական և հայ-աղվանական առնչությունները</p> <p>Կարողունակություն</p> <p>Վիրքի և Աղվանքի պատմության հիմնախնդիրների, հիշյալ ժամանակաշրջանում տարածաշրջանում հետաքրքրություն ունեցող տերությունների հետապնդած քաղաքականության վերլուծություն</p>
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p><u>Թեմա 1.</u> Վիրքը Հնագույն ժամանակներից մինչև Ք.հ. 4-րդ դարը.</p> <p><u>Թեմա 2.</u> Վիրքը վաղ ավատատիրական ժամանակաշրջանում.</p> <p><u>Թեմա 3</u> Վրաստանը Դավիթ IV-ի օրոք.</p> <p><u>Թեմա 4</u> 1176-1177թթ. Ավատատիրական ապստամբությունը.</p> <p><u>Թեմա 5</u> Վրաստանը Թամարա թագուհու օրոք.</p> <p><u>Թեմա 6.</u> Վրաստանը 13-16-րդ դարերում.</p> <p><u>Թեմա 7.</u> Վրաստանը 16-18-րդ դարերում.</p> <p><u>Թեմա 8.</u> Աղվանքը հնագույն ժամանակներից մինչև 3-րդ դարը:</p> <p><u>Թեմա 9.</u> Ավատատիրական հարաբերությունների առաջացումն Աղվանքում:</p> <p><u>Թեմա 10.</u> Ազատագրական շարժումներն Աղվանքում V դարում.</p> <p><u>Թեմա 11.</u> Աղվանքը VI-IX դարերում:</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Գնահատումն իրականացվում է բազմագործոնային համակարգով՝ 100 բալանոց սանդղակով, հետևյալ բաղադրիչների ներառմամբ.</p> <p>✓ ինքնուրույն աշխատանքի կատարում,</p> <p>✓ սեմինար պարապմունքներին ուսանողի մասնակցություն,</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ուսանողի կողմից դրսևորած ընթացիկ ակտիվություն, հմտություններ և կարողություններ, ✓ 2 ընթացիկ ստուգում՝ թեստային առաջադրանքով <ul style="list-style-type: none"> • Սեմինար պարապմունքներին նախատեսվում է 2 հարցում՝ յուրաքանչյուրը 20 միավոր: • Ինքնուրույն աշխատանք՝ կիսամյակի ընթացքում հանձնարարվում է 1 ինքնուրույն աշխատանք, առավելագույնը 20 միավոր:
Գրականություն	<p>Պարտադիր-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Բայրամյան Հ., Վրաց գրականությունը 5-19-րդ. դդ., հ. Ա, Երևան, 2007: 2. Երեմյան Ս., Հայաստանը ըստ «Աշխարհացույցի»-ի, Երևան, 1963: 3. Էնաթոլլահ Ռեզա, Ազարբայջան և Առան, /Կովկասեան Ալբանիա/ Երևան, 1994: 4. Էնաթոլլահ Ռեզա, Առանը հնագույն ժամանակներից մինչև մոնղոլները, Երևան, 2003: 5. Մարգարյան Հ.Գ., Հյուսիսային Հայաստանի և Վրաստանի ԺԲ դարի պատմության մի քանի հարցեր, Երևան, 1980: 6. Амиракашвили Ш.Я., История грузинского искусства, М. 1963. 7. Грузия, Проблемы и перспективы развитая, под ред. Е.М.Кожокина т. 2, М. 2002. 8. Игорь Мерыхува, ОБ Авхазах и Авхазии (историческая справка). Сухуми, 1993. 9. История Грузии, Тбилиси, 1962. 10. Лордкипанидзе М. Д., История Грузии 11-начала 13в., Тбилиси, 1976. 11. Меликишвили Г.А., К истории Древней Грузии, Тбилиси, 1959. 12. Народы Кавказа, т. 2, М., 1962. 13. Очерки истории Грузии, т. 1-2, Тбилиси, 1988-1989. <p>Լրացուցիչ-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. История Армении, Ереван, 2000. 2. Шахатунян А., Административный передел Закавказского края, Тифлиси, 1917.

Դասընթացի անվանումը	Պ/բ-043 - Իրանի և Թուրքիայի պատմություն
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ
Ուսումնառության տարի /	3-րդ տարի, 6-րդ կիսամյակ

կիսամյակ				
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	56	Դասախոսություն	38
			Մեմինար	18
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	64		
	Ընդամենը	120		
Ստուգման ձևը	ստուգաք			
Դասընթացի նպատակը	<p>«Իրանի և Թուրքիայի պատմություն» <i>առարկայի ուսուցումը նպատակ ունի.</i></p> <p>1.Ուսանողներին ծանոթացնել Իրանի և Թուրքիայի նոր և նորագույն պատմության կարևորագույն իրադարձություններին:</p> <p>2.Խորացնել և ընդլայնել ուսանողների ընդհանուր տեսական գիտելիքները Իրանի և Թուրքիայի նոր և նորագույն պատմության վերաբերյալ:</p> <p>3.Ուսանողներին սովորեցնել պատմահամեմատական մեթոդով կապեր ստեղծել հայոց պատմության և համաշխարհային պատմության միջև:</p>			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք</p> <p>Իրանի և Թուրքիայի նոր և նորագույն պատմության հիմնախնդիրների, տարածաշրջանային զարգացումների, հայ-թուրքական կնճիռի, թուրքերի հայաստացության պատճառների, հայ-իրանական առնչությունների, Հայաստան-Իրան հարաբերությունների ներկայիս մակարդակի իմացություն, այն դերն ու նշանակությանը մտնում, որ ունեն վերոնշյալ երկրները համաշխարհային քաղաքականության ու պատմության մեջ, տարածաշրջանային զարգացումներում ու միջազգային քաղաքականության մեջ:</p> <p>Հմտություն</p> <ul style="list-style-type: none"> պատմության բնագավառում մասնագիտական գործունեություն իրականացնելու հմտություններ պատմական դեպքերի տրամաբանությունը, օրինաչափությունները, իրադարձությունների պատճառա-հետևանքային կապը հասկանալու ունակություն: մասնագիտական գիտելիքները գործնականում կիրառելու հմտություններ <p>Կարողունակություն</p> <ul style="list-style-type: none"> կոնկրետ տեսական գիտելիքների կիրառում պատմական իրողությունները հասկանալու համար ստացած գիտելիքների միջոցով համաշխարհային նորագույն քաղաքական զարգացումները հասկանալու 			

	<p>կարողություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • պատմական անցյալի դեպքերն ու իրադարձությունները վերլուծելու, դրանց միջև ինքնուրույն եզրակացություններ, համեմատություններ, զուգահեռներ անցկացնելու կարողություն:
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p><u>Թեմա 1.</u> Իրանը 17-18-րդ դարերում <u>Թեմա 2.</u> Իրանը 19-րդ դարի վերջին-20-րդ դարի սկզբին <u>Թեմա 3.</u> Իրանը 1917-1923 թթ. <u>Թեմա 4.</u> Իրանը 1923-1945 թթ. <u>Թեմա 5.</u> Իրանը 1945-2022թթ. <u>Թեմա 6.</u> Օսմանյան կայսրությունը XVII-XVIII դարերում <u>Թեմա 7.</u> Թուրքիան 19-րդ դարի վերջին, 20-րդ դարի սկզբին <u>Թեմա 8.</u> Թուրքիան 1918-1923թթ <u>Թեմա 9.</u> Թուրքիան 1945-1980թթ. <u>Թեմա 10.</u> Թուրքիան 1980-2022թթ.թթ.</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Գնահատումն իրականացվում է բազմագործոնային համակարգով՝ 100 բալանոց սանդղակով, հետևյալ բաղադրիչների ներառմամբ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի կատարում, ✓ սեմինար պարապմունքներին ուսանողի մասնակցություն, ✓ ուսանողի կողմից դրսևորած ընթացիկ ակտիվություն, հմտություններ և կարողություններ, ✓ 2 ընթացիկ ստուգում՝ թեստային առաջադրանքով <ul style="list-style-type: none"> • Սեմինար պարապմունքներին նախատեսվում է 2 հարցում՝ յուրաքանչյուրը 20 միավոր: • Ինքնուրույն աշխատանք՝ կիսամյակի ընթացքում հանձնարարվում է 1 ինքնուրույն աշխատանք, առավելագույնը 20 միավոր:
<p>Գրականություն</p>	<p><i>Պարտադիր-</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների նոր պատմություն, ուսումն. ձեռնարկ (Ֆ. Ացամբայի, Ա. Գոբերի, Լ. Միմոնովսկայայի խմբագրությամբ), Եր., 1978թ. 2. Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների նորագույն պատմություն (Մ. Յուրևի խմբագրությամբ), Եր., 1982թ. 3. Բայբուրդյան Վ., Իրանի պատմություն, Երևան, 2003թ. 4. Բայբուրդյան Վ., Օսմանյան կայսրության պատմություն, Երևան, 2011 : 5. Իրանը առաջին համաշխարհային պատերազմի նախօրյակին և պատերազմի տարիներին, Երևան, 1984: 6. Ինճիկյան Հ., Օսմանյան կայսրության անկումը, Երևան, 1984թ.: 7. Կիրակոսյան Ջ., Երիտթուրքերը պատմության դատաստանի առաջ, Երևան, 1982 թ.: 8. Կիրակոսյան Ջ., Առաջին համաշխարհային պատերազմը և արևմտահայությունը, Երևան, 1967 : 9. Հասրաթյան Մ., Օրեշկովա Ս., Պետրոսյան Յու.,

- Թուրքիայի պատմության ուրվագծեր, Երևան, 1986 թ.:
10. Միմոնյան Հր., Թուրք ազգային բուրժուազիայի գաղափարաբանությունը և քաղաքականությունը, Երևան, 1986 թ.:
11. Միմոնյան Հր., Թուրք-հայկական հարաբերությունների պատմությունից, Երևան, 1991 թ.:
12. Петросян Ю. А., Османская империя, Москва, 2003.
- Լրացուցիչ-**
1. Բայրամյան Ա., Ալեքսանդրեոսի սանջակի հարցը և միջազգային դիվանագիտությունը 1936-1939թթ., Երևան, 1998:
2. Բայբուդյան Վ., Թուրք-իրանական հարաբերությունները 1900-1914թթ., Երևան, 1974:
3. Բայբուդյան Վ., Իրանն այսօր, Երևան, 1999:
4. Գալստյան Հ., Հանրապետական Թուրքիայի կառավարության քաղաքականությունը արևելյան վիլայեթներում 1920-1960-ական թթ. Երևան, 1999:
5. Եզանյան Հ., Ազրաբային հարաբերությունները Իրանում 19-րդ դարի առաջին կեսին, Երևան, 1963:
6. Եզանյան Հ., Իրանական պատմագրությունը Իրանում իմպերիալիստական տերությունների գաղութատիրական քաղաքականության մասին, Երևան, 1980:
7. Եզանյան Հ., Հասարակական-քաղաքական հոսանքները Իրանում 19-րդ դարի վերջին 20-րդ դարի սկզբին, Երևան, 1966:
8. Եզանյան Հ., Հոգևորականության դերը Իրանի հասարակական քաղաքական կյանքում 1953-1978թթ., Երևան, 1987:
9. Իսկանդարյան Ի., Իրանին պարտադրված ութամյա պատերազմը, Թեհրան, 2006:
10. Կարապետյան Ռ., Արաբական երկրների նոր և նորագույն պատմություն, Երևան, 2003թ.
11. Հայկական աղբյուրները Աղա Մոհամմադ-խանի Անդրկովկասյան արշավանքների մասին 1795-1797թթ., 1981:
12. Հարությունյան Ա., Առաջին համաշխարհային պատերազմի ռազմադիվանագիտական պատմությունից, Երևան, 1983 :
13. Համբարյան Ա., Երիտթուրքերի ազգային ու հողային քաղաքականությունը և ազատագրական շարժումներն Արևմտյան Հայաստանում, Երևան, 1979:
14. Հարությունյան Գ., Անգլո-ռուսական մրցակցությունը Թուրքիայում 1830-1870թթ., Երևան, 1969:
15. Հովհաննիսյան Ն., Ազգային ազատագրական պայքարը Իրանում, 1945-196
16. Մանուկյան Մ., Իրանի իսլամական հեղափոխության համաշխարհային պատմական նշանակությունը, Երևան, 2002:
17. Մարկոսյան Ս., Արևմտահայության վիճակը 19-րդ դարի վերջերին, Երևան, 1968 թ.:
18. Սահակյան Ռ., Թուրք-ֆրանսիական

- հարաբերությունները և Կիլիկիան 1919-1921թթ.
- 19.Սաֆրաստյան Ռ., Օսմանյան կայսրության, ցեղասպանության ծրագրի ծագումնաբանությունը (1876-1920), Երևան, 2009 :
- 20.Սարգսյան Ե., Թուրքիան և նրա նվաճողական քաղաքականությունը Անդրկովկասում 1914-1918, Երևան, 1964:
- 21.Ստեփանյան Ս., Հայ առևտրական բուրժուազիան Իրանի տնտեսական կյանքում 19-րդ դարի վերջ-20-րդ դարի սկիզբ, Երևան 1992:
- 22.Փահլավի Մոհամմադ Ռեզա, Սպիտակ հեղափոխություն, Թեհրան, 1971:
- 23.Քիլիմջյան Գ., Թուրք-իրանական հարաբերությունները 1908-1914թթ., Երևան, 1988:
- 24.Асадулаев К., Свержение династии Каджаров в Иране 1920-1925гг., Душанбе, 1966.
- 25.Алибейли Г., Иран и сопредельные страны Востока 1946-1978, М., 1989.
- 26.Агаев С., Иранская революция, США и международная безопасность, М., 1986.
- 27.Агаев С., Иран в период политического кризиса 1920-1925гг., М., 1970.
- 28.Агаев С., Иран: внешняя политика и проблемы независимости. 1925-1941гг., М., 1971.
- 29.Абдуразаков С., Происки английского и американского империализма в Иране 1941-1947.
- 30.Агаев С. Л. "Иран в прошлом и Настоящем" М., 1981
- 31.Арутюнян Г. В. Иранская революция 1905-1911 гг. и Большевики Закавказья Ер. 1956.
- 32.Алиев Г. З., Турция в период правления младотурок (1908-1918 гг.), Москва, 1972 г.:
- 33.Всемирная история, т. 7, под. ред. А. Губера, М. Гефтера, А. Ерусалимского, Л. Иванова, Москва, 1960 г.
- 34.Дулина Н. Л. "Османская империя в международных отношениях (30-40-е годы XIX вв) М., 1980.
- 35.Иранская революция 1978-1979:причины и уроки, М., 1989.
- 36.Иванов М., Новейшая история Ирана, М., 1965.
- 37.Иран история " культура в средние века и в новое время, М. 1980
- 38.История дипломатии, т. 2.
- 39.Кулагина Л. М. и Экспансия английского империализма в иране в конце XIX начале XX в., М, 1981
- 40.Луцкий В., Новая история арабских стран, М. , 1976.
- 41.Милов П., Иран во время и после Второй мировой войны. М. 1949.
- 42.Мирошников Л., Английская экспансия в Иране 1914-1920, М., 1961.
- 43.Ниязматов Ш., Ирано-иракский конфликт, М., 1989.
- 44.Меликов О., Установление диктатуры Реза-шаха в Иране, М., 1961.

	<p>45.Сафрастьян Р. А., Доктрина османизма в политической жизни Османской империи (50-70 гг. в.), Ереван, 1985 г.</p> <p>46.Новая история стран Азии и Африки XVI-XIX века, часть 1, Москва 2004</p> <p>47.Новейшая история стран Азии и Африки XX век, часть 2, 1945-2000, Москва 2004</p> <p>48.Родригес А., История стран Азии и Африки в новейшее время,</p> <p>49.Новичев К. Д., История Турции новое время, часть третья. (1853-1875), Ленинград, 1978 г.</p> <p>50.Петросян Ю. А., Младотурецкое движение (вторая половина XIX века -начало XX в.), Москва, 1971.</p> <p>51.Попов М., Американский империализм в Иране в годы второй мировой войны., М., 1956.</p> <p>52.Фадеева И. Е., Мидхат-Паша. Жизнь и деятельность, М.</p>
--	--

Դասընթացի անվանումը	Պ/բ-044- Մերձավոր Արևելքի երկրների պատմություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի, 6-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	56	Դասախոսություն	38
			Մեմինար	18
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	64		
	Ընդամենը	120		
Ստուգման ձևը	Ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	<p>«Մերձավոր Արևելքի երկրների պատմություն» <i>առարկայի ուսուցումը նպատակ ունի.</i></p> <p>1. Ուսանողներին ծանոթացնել Մերձավոր Արևելքի երկրների պատմության կարևորագույն իրադարձություններին:</p> <p>2. Խորացնել և ընդլայնել ուսանողների ընդհանուր տեսական գիտելիքները Մերձավոր Արևելքի երկրների պատմության վերաբերյալ:</p> <p>3.Ուսանողներին սովորեցնել պատմահամեմատական մեթոդով կապեր ստեղծել հայոց պատմության և մերձավորարևելյան տարածաշրջանի պետությունների պատմության հետ:</p>			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք</p> <p>1. արդի միջազգային հարաբերություններում Հայաստանի Հանրապետության արտաքին</p>			

	<p>քաղաքականության հիմնական ուղղությունները և դրանից բխող հայ ժողովրդի քաղաքական հետաքրքրությունները, ակնկալիքներն ու հեռանկարը</p> <p>2. գիտելիքներ մերձավորարևելյան տարածաշրջանի հիմնական հիմնախնդիրների, պաղեստինա-իսրայելյան հակամարտությանը, իսլամական արմատականության, քրդական հիմնախնդրի, նավթային ու ջրային հակամարտությունների վերաբերյալ:</p> <p>Հնտություն</p> <p>1. պատմական դարակազմիկ իրադարձություններն ու երևույթները մեկնաբանելու, համեմատելու, քննարկելու, դրանց նկատմամբ սեփական կարծիք արտահայտելու ունակություն</p> <p>2. պատմական հիմնախնդիրը տարբեր տեսանկյուններից դիտարկելու, դրա լուծման հնարավոր եղանակներն ուսումնասիրելու ու լուծումներ գտնելու ունակություն</p> <p>3. պատմության ուսումնասիրության ընթացում նորագույն մեթոդների, հնարների, տեխնոլոգիաների կիրառման ունակություն</p> <p>4. Պատմական զարգացումները և աշխարհաքաղաքական իրադրությունը վերլուծելու և ունակություն</p> <p>Կարողունակություն</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ մեկնաբանել, համեմատել, քննարկել պատմական դարակազմիկ իրադարձություններն ու երևույթները, դրանց նկատմամբ արտահայտել սեփական կարծիք ▪ արտահայտել, համադրել, վերլուծել պատմական փաստերը և համակողմանի գնահատել երևույթները, ▪ ինքնուրույն նեղրում կատարել մասնագիտական ոլորտում
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p><u>Թեմա 1.</u> Մերձավոր Արևելքի երկրները մանդատային համակարգի շրջանում(1920-1940-ական թթ.)</p> <p><u>Թեմա 2.</u> Իսրայելի պետության ստեղծումը</p> <p><u>Թեմա 3.</u> Պաղեստինա-իսրայելյան հակամարտության սկիզբը</p> <p><u>Թեմա 4.</u> Քաղաքացիական պատերազմը Լիբանանում</p> <p><u>Թեմա 5.</u> Սիրիան Հաֆեզ Ասադի կառավարման շրջանում</p> <p><u>Թեմա 6.</u> Իրաքը Սադամ Հուսեյնի կառավարման շրջանում</p> <p><u>Թեմա 7.</u> Արաբական գարունը</p> <p><u>Թեմա 8.</u> Նավթային գործոնն արաբական արևելքում</p> <p><u>Թեմա 9.</u> Ջրային հակամարտությունը Մերձավոր Արևելքում</p> <p><u>Թեմա 10.</u> Իսլամական արմատականությունը, նրա դրսևորումները Մերձավոր Արևելքում</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Գնահատումն իրականացվում է բազմագործոնային համակարգով՝ 100 բալանոց սանդղակով, հետևյալ բաղադրիչների ներառմամբ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի կատարում, ✓ սեմինար պարապմունքներին ուսանողի

	<p>մասնակցություն,</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ուսանողի կողմից դրսևորած ընթացիկ ակտիվություն, հմտություններ և կարողություններ, ✓ 2 ընթացիկ ստուգում՝ թեստային առաջադրանքով <ul style="list-style-type: none"> • Սեմինար պարապմունքներին նախատեսվում է 2 հարցում՝ յուրաքանչյուրը 20 միավոր: • Ինքնուրույն աշխատանք՝ կիսամյակի ընթացքում հանձնարարվում է 1 ինքնուրույն աշխատանք, առավելագույնը 20 միավոր:
Գրականություն	<p><i>Պարտադիր-</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Հովհաննիսյան Ն. Արաբական երկրների պատմություն, հ.3, Եր., 2006 : 2. Հովհաննիսյան Ն. Արաբական երկրների պատմություն, հ.4, Եր., 2007 : 3. Վարապետյան Ռ., Արաբական երկրների նոր և նորագույն պատմություն, Եր., 2003 : 4. Մերձավոր և Միջին Արևելքի երկրներ և ժողովուրդներ, հ.26, Եր., 2007 : 5. Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների նորագույն պատմություն (Յուրևի խմբագրությամբ), Երևան, 1982: Երևան, 1982: 6. Բայրուրյան Վ., Իրանի պատմություն Երևան, 2005: 7. Родригес А., История стран Азии и Африки в новейшее время, Москва, 2008, 8. Новейшая история стран Азии и Африки, XX век, часть 2, 1945-2000, Москва, 2004. 9. Новейшая история стран Азии и Африки, XX век, часть 2, 1945-2000, Москва, 2004. <p><i>Լրացուցիչ-</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Հարությունյան Վ., Պաղեստինյան հիմնախնդրի ջրային ասպեկտը, 2. Հովհաննիսյան Ն., Իրան, այսօրվա խոսքի դարաշրջանը, Երևան, 2004: 3. Մերձավոր և Միջին Արևելքի երկրներ և ժողովուրդներ, հ. 26, Եր., 2007 : 4. Մերձավոր և Միջին Արևելքի երկրներ և ժողովուրդներ, հ.7, 12,24, 25, 25, Երևան, 1975, 2003, 2005, 2007, 2009: 5. Պրիմակով Ե., Մի դավադրության պատմություն, Երևան, 1987: 6. Գասպարյան Ա., Նոր միտումներ Միացյալ Նահանգների մերձավորարևելյան քաղաքականության մեջ 1978-1979թթ. իրանական հեղափոխությունից հետո, Երևան, 2002: 7. Заяц Д., Из истории арабо-израильского конфликта, М. 2000. 8. Никитина Г., Госудатство Израиль, М. 1968. 9. Примаков Е., Анатомия ближневосточного конфликта, М. 1978. 10. Григорян Г., Позиция Сирии в ближневосточном конфликте, Ереван, 1989.

	11. Холодная война 1945-1963гг., Сборник статей, М., 2003. 12.Международные конфликты, М., 1972. 13.Боронов Р., Нефть и политика США на Ближнем Востоке, М. 1977. 14.Валькова Л., Саудовская Аравия, Нефть, ислам, политика, М., 1987. 15.Герасимов О., Иракская нефть, М., 1969.
--	---

ՕԺԱՆԴԱԿ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/բ-023- ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՕԺԱՆԴԱԿ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐ			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	3 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 3-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	42	Դասախոսություն	28
			Սեմինար	14
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	48		
	Ընդամենը	90		
Ստուգման ձևը	Ստուգաք			
Դասընթացի նպատակը	Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին զինել գիտելիքներով պատմական օժանդակ առարկաների մասին, խորացնել և ընդլայնել ուսանողների ընդհանուր տեսական գիտելիքները, նրանց գաղափար տալ պատմական բազմաթիվ օժանդակ գիտությունների, նրանց խնդիրների, գործառույթների, հիմնական օրինաչափությունների մասին, ձեռքբերած գիտելիքները և ունակությունները կիրառել պրակտիկ գործունեության մեջ, նախապատրաստել պատմական հետազա ուսումնասիրություններին:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. Գիտելիք <ul style="list-style-type: none"> • Տիրապետում է պատմական օժանդակ գիտությունների ձևավորման պատմությանը, դրանց ուսումնասիրման խնդիրներին, նպատակներին, տեսակներին, մեթոդներին ու հնարներին, ուսումնասիրման առանձնահատկություններին և պատկերացում ունի դրանցից յուրաքանչյուրի մասին, • Տիրապետում է պատմական օժանդակ առարկաների 			

	<p>բովանդակությամբ,</p> <p>Հմտություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • Կարողանում է համադրել պատմական փաստերը և համակողմանի գնահատել երևույթները, • Ունի սկզբնաղբյուրների հետ աշխատելու հմտություններ, • Ունի պատմագիտական հետազոտություններ կատարելու ունակություններ: <p>Կարողունակություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • Կարողանում է կատարել պատմական օժանդակ առարկաների վերաբերյալ բազմաբնույթ գիտելիքների համակարգում և տեսական վերլուծություն, • Կարողանում է գնահատել պատմական օժանդակ առարկաների դերակատարումը համաշխարհային պատմական գործընթացում, բացահայտել պատմական օժանդակ առարկաների հիմնական սկզբունքներն ու բովանդակությունը, վերլուծել պատմական օժանդակ առարկաների դասընթացի ուսումնասիրման ընթացքում ձեռք բերած հաջողությունները և թերությունները, կատարել հետևություններ:
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>Ներածություն. «Պատմական օժանդակ առարկաներե դասընթացի բովանդակությունը</p> <p>Թեմա 1. Արձանագրագիտություն/ էպիգրաֆիկա</p> <p>Թեմա 2. Անվանաբանություն/ օնոմաստիկա</p> <p>Թեմա 3. Պատմական չափաբանություն, տոմարագիտություն/ մետրոլոգիա</p> <p>Թեմա 4. Ժամանակաբանություն/ խրոնոլոգիա</p> <p>Թեմա 5. Զինանշանագիտություն, գերբագիտություն/ հերալդիկա</p> <p>Թեմա 6. Դրամագիտություն/ նումիզմատիկա</p> <p>Թեմա 7. Դրոշագիտություն/ վեքսիլոգիա</p> <p>Թեմա 8. Կնիքագիտություն/ սֆրագիստիկա, սիգիլոգրաֆիա</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Մեմինար պարապմունքների գնահատման չափանիշները. (4 ստուգում, գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր՝ գումարային առավելագույնը 40 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ տեսական նյութի իմացություն ▪ առաջադրված հարցերի պատասխանի բովանդակություն, ներկայացման տրամաբանական հաջորդականություն, ամբողջություն, ճշտություն, սեփական տեսակետի հիմնավորման աստիճան, ▪ կոնկրետ տեսական գիտելիքները կիրառելով՝ պատմական իրողությունները հասկանալու, փաստերն ու երևույթները համեմատելու, պատմական զարգացման փուլերն ու դրանց օրինաչափությունները համադրելու և համակողմանի գնահատելու, վերլուծելու, դիրքորոշումներ ձևակերպելու կարողություն:

	<p>Ինքնուրույն աշխատանքի գնահատման չափանիշները (1-2 ինքնուրույն աշխատանք, գնահատվում է գումարային առավելագույնը 20 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի ներկայացում ✓ ներկայացված նյութի համապատասխանություն առաջադրված թեմայի հետ, ✓ աշխատանքի ձևակերպման որակ (գրագիտության ընդհանուր մակարդակ, շարադրման ոճ, լուսաբանումների որակ, տեղեկատվական աղբյուրների օգտագործման մշակույթ), ✓ աշխատանքի համառոտ բանավոր ներկայացում, բանավոր խոսքի և թեմայի քննարկման մակարդակ: <ul style="list-style-type: none"> - 2 Հնթագիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 20 միավոր:
Գրականություն	<p>Պարտադիր</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Величко, С.А., Вспомогательные исторические дисциплины: конспект лекций / С.А. Величко. Омск: Изд-во ОмГТУ, 2008. 2. Введение в специальные исторические дисциплины, Т.П.Гусарова, О.В. Дмитриева, И.С.Филиппов, Москва, 1990 3. В.Б.Кобрин, Г.А.Леонтьева, П.А.Шорин, Вспомогательные исторические дисциплины, Москва, 1984 4. Н.Г.Абрамова, Т.А.Круглова, Вспомогательные исторические дисциплины, Москва, 2008 5. Вспомогательные исторические дисциплины, учебное пособие, науч. Ред. Литвин.А. Казань, 2008 <p>Լրացուցիչ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Աղայան Է.Բ. Ակնարկներ հայոց ստմարների պատմության, Երևան, 1986 2. Բաղայան Հ.Ս., Հայոց ստմարի պատմություն, Երևան, 1976 3. Բաղայան Հ.Ս., Օրացույցի պատմություն, Երևան, 1970 4. Մուշեղյան Խ.Ս., Դրամական շրջանառությունը Հայաստանում, 1983 5. Гордеев А., Нумизматика для всех, Москва, 1999 6. Нумизматика античного Причерноморья, сборник науч. трудов, Киев, 1982 7. Кастан К., Фустер К., римские императорские монеты, Мадрид, 1996 8. Пиркулиева К., Основы нумизматики, Баку, 2009

	<p>9. Котляр Н., Кладоискательство и нумизматика, Киев, 1974</p> <p>10. А.А. Щелоков, Увлекательная нумизматика, М., 2006</p> <p>11. Зограф А., Античные монеты, Ленинград, 1951</p> <p>12. СлейтерСтивен, Геральдика, Москва, 2005</p> <p>13. ПастуроМишел, Геральдика, Москва, 2003</p> <p>14. Левандовский А., В мире геральдики, Москва 2008</p> <p>15. Улянов А., Русская символика, Москва 2010</p> <p>16. Фрайер С., Фергюсон Дж., Геральдика, гербы, символы, фигуры, Москва 2009</p> <p>17. Егоров С. Геральдика для всех, Москва, 2002</p> <p>18. Потрашков С., Ордена и медали стран мира, Москва 2007</p> <p>19. Ермолаев И., Историческая Хронология, Казань 1980</p> <p>20. Бикерман Э. Хронология древнего мира, Москва 1975</p> <p>21. Каменцева Е., Хронология, Москва, 2003</p> <p>22. Буткевич А., Зеликсон М., Вечные календари, Москва 1984</p> <p>23. Климишин И., Календарь и хронология, Москва 1985</p> <p>24. Хренов Л., Голуб И., Время и календарь, Москва, 1989</p> <p>25. ЦибульскийВ. В. Календариихронологиястранмира. Москва, 1982</p> <p>26. Бургуэн де Жаклин, Календарь. История и современность, Москва 2006</p> <p>27. К.Иванов, "Флаги государств мира", М., 1967</p>
--	--

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/Բ-037- Աշխարհի ժողովուրդների լեզենդներն ու առասպելները			
Դասընթացին հասկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-ին տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	56	Դասախոսություն	38
			Մեմինար	18
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	64		
Ընդամենը	120			
Ստուգման ձևը	Ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	Ուսանողներին ներկայացնել առասպելաբանությունը, որպես ժողովրդական բանահյուսության յուրահատուկ տեսակ, գիտելիքների ձեռքբերման կարևոր աղբյուր, համամարդկային իմաստնությանը հաղորդակցվելու, երևակայությունն արթնացնելու			

	<p>և գեղագիտական հայացքներ ձևավորելու միջոց, լուսաբանել նրա դերը ժողովուրդների պատմությունը և մշակույթն ուսումնասիրելու գործում, բացահայտել առասպելների ու լեգենդների ստեղծման և զարգացման պատմությունը:</p>
<p>Դասընթացի վերջնարդյունքները</p>	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք</p> <ul style="list-style-type: none"> • Տիրապետել աշխարհի ժողովուրդների առասպելների և լեգենդների առաջացման ու զարգացման պատմությանը, • Դրանց ուսումնասիրման խնդիրներն ու նպատակները, առասպելների և լեգենդների միջոցով որոշակի գաղափար կազմել հնագույն ժողովուրդների պատմության, նրանց աստվածների ու հերոսների, ինչպես նաև մշակույթի մասին: <p>Կարողություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Ընկալել</i> առասպելաբանությունը կամ դիցաբանությունը՝ որպես այս կամ այն ժողովրդի հնագույն ավանդությունների, առասպելների ու լեգենդների ամբողջություն, • <i>Տալ</i> առասպելաբանության ընդհանուր բնութագիրը, • <i>Գնահատել</i> առասպելների ու լեգենդների դերը գիտելիքների ձևավորման և գեղագիտական դաստիարակության գործում, • <i>Բացահայտել</i> դրանցում արտացոլված տարբեր ժողովուրդների ազգային առանձնահատկությունները, բնավորությունը, կենցաղն ու բարքերը, • <i>Վերլուծել</i> առասպելներում և լեգենդներում առկա օրինաչափություններն ու իրողությունները, կատարել հետևություններ: <p>Հմտություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • տիրապետել աշխարհի ժողովուրդների առասպելների ու լեգենդների պատմության խոր և համակողմանի գիտելիքներին, • դրանցում հրաշապատում ձևով ներկայացված դեպքերի ու դեմքերի, իրերի ու առարկաների էության բացահայտմանը, պատմական երևույթների և փաստերի վերլուծությանը:
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p><u>Թեմա 1.</u> Աշխարհի ժողովուրդների առասպելներն ու լեգենդները.առարկան, նրա ուսումնասիրման խնդիրներն ու նշանակությունը</p> <p><u>Թեմա 2.</u> Հին Միջագետքի և Եգիպտոսի առասպելաբանությունը</p> <p><u>Թեմա 3.</u> Բիբլիական ավանդազրույցները</p> <p><u>Թեմա 4.</u> Հին Հնդկաստանի դիցաբանությունը</p> <p><u>Թեմա 5.</u> Հին Չինաստանի դիցաբանությունը</p> <p><u>Թեմա 6.</u> Հին Ճապոնիայի դիցաբանությունը</p> <p><u>Թեմա 7.</u> Հին Հունաստանի առասպելները</p> <p><u>Թեմա 8.</u> Հին Հռոմի առասպելները</p> <p><u>Թեմա 9.</u> Միջնադարյան Եվրոպայի առասպելները</p> <p><u>Թեմա 10.</u> Հին Ռուսիայի ավանդազրույցները</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Ուսանողը դասընթացին կարող է հանդես բերել մինչև 100% առաջադիմություն: Առաջադիմության վերջնական գնահատականը ձևավորվում է ողջ տարվա ընթացքում ուսանողի կատարած աշխատանքների գնահատականների հանրագումարի արդյունքում: Գնահատումը կատարվում է ներքոհիշյալ բաղադրիչներին</p>

	<p>համապատասխան: Յուրաքանչյուր բաղադրիչի դիմաց նշված առավելագույն տոկոսը կարելի է հավաքել ծրագրային պահանջների շրջանակներում տվյալ կետի տակ ներկայացված պահանջները 100%-ով կատարելու դեպքում:</p> <p>Մեմինար պարապմունքների գնահատման չափանիշները. (4 ստուգում, գնահարվում է առավելագույնը 10 միավոր՝ գումարային առավելագույնը 40 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ տեսական նյութի իմացություն ▪ առաջադրված հարցերի պատասխանի բովանդակություն, ներկայացման տրամաբանական հաջորդականություն, ամբողջություն, ճշտություն, սեփական տեսակետի հիմնավորման աստիճան, ▪ կոնկրետ տեսական գիտելիքները կիրառելով՝ պատմական իրողությունները հասկանալու, փաստերն ու երևույթները համեմատելու, պատմական զարգացման փուլերն ու դրանց օրինաչափությունները համադրելու և համակողմանի գնահատելու, վերլուծելու, դիրքորոշումներ ձևակերպելու կարողություն: <p>Ինքնուրույն աշխատանքի գնահատման չափանիշները (1 ինքնուրույն աշխատանք, գնահատվում է առավելագույնը 20 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի ներկայացում ✓ ներկայացված նյութի համապատասխանություն առաջադրված թեմայի հետ, ✓ աշխատանքի ձևակերպման որակ (գրագիտության ընդհանուր մակարդակ, շարադրման ոճ, լուսաբանումների որակ, տեղեկատվական աղբյուրների օգտագործման մշակույթ), ✓ աշխատանքի համառոտ բանավոր ներկայացում, բանավոր խոսքի և թեմայի քննարկման մակարդակ: <p>Ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 20 միավոր:</p>
Գրականություն	<p>Հիմնական գրականություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мертлик Р. Античные легенды и сказания. М., 1992. 2. Муравьева Т. В. Сто великих мифов и легенд. М., 2002. 3. Парандовский Я. Мифология, верования и легенды греков и римлян. М., 1971. 4. Швыров А. В. Легенды европейских народов. СПб, 2004. 5. Матвеев К. и др. Земля Древнего Двуречья: История, мифы, легенды, находки и открытия. М., 1986. 6. Կուն Ն. Հին Հունաստանի լեգենդներն ու առասպելները, Երևան, 1979: <p>Լրացուցիչ գրականություն</p> <ol style="list-style-type: none"> 7. Անգլիական և իռլանդական լեգենդներ, Երևան, 1974

8. Անտիկ, միջնադարյան Վերածննդի գրականություն, Երևան, 1990
9. Առաքելյան Ա. Հունական գրականության պատմություն, Երևան, 1968
10. Առաքելյան Ա. Հռոմեական գրականության պատմություն, Երևան, 1975
11. Բեդիե Ժ. Տրիստանի և Իզոլդայի սիրավեպր: Երևան, 1981
12. Բիլինաներ: Ռուսական ժողովրդական դյուցազներգություններ, Ե, 1970
13. Գյոթե Յ. Վ. Ֆաուստ, Երևան, 1963
14. Գիլգամեշ: Հին Արևելքի դյուցազնավեպ, Երևան, 1963
15. Հելլադայի հերոսները: Հին հունական առասպելներից, Երևան, 1975
16. Մահաբհարատա: Հնդկական էպոս, Երևան, 2001
17. Նիբելունգների երգը: Էպոս, Երևան, 2007
18. Ռոլանդի երգը, Երևան, 1995
19. Տուրքովսկայա Ե. Ա. Ողիսևսի արկածները, Երևան, 1983
20. Библия М., 1956
21. Былины, М., 1988
22. Волкова З. Н. Эпос Франции, М., 1984
23. В стране легенд, М., 1972
24. Добрыня Никитич и Алеша Попович, М., 1974
25. Западноевропейский эпос, Л., 1977
26. Илья Муромец, М.-Л., 1958
27. Коростовцев М. А. Религия Древнего Египта, М., 1976
28. Калугин В. И. Герои русского эпоса, М., 1983
29. Краткая история литературы Японии, Л., 1975
30. Легенда о докторе Фаусте, М.-Л., 1958
31. Липинская Я., Марциняк М., Мифология Древнего Египта, М., 1983
32. Литература Древнего Востока, М., 1971
33. Матвеев К. и др. Земля Древнего Двуречья: История, мифы, легенды, находки и открытия, М., 1986
34. Матье М. Э. Древнеегипетские мифы, М., 1956
35. Мифологии древнего мира, М., 1977
36. Мифы народов мира. Энциклопедия: В-2 т., М., 1980
37. Музеус И.-К.- А. Сказки и легенды, М., 1960
38. Немировский А.И. Мифы и легенды Древнего Востока, М., 1994
39. Песень о Нибелунгах, Л., 1972
40. Редер Д.Г. Мифы и легенды древнего Двуречья, М., 1965
41. Рыбаков Б. А. Древняя Русь. Сказания, былины, летописи, М., 1963
42. Рыжов К.В. Сто великих библейских персонажей М., 2009
43. Радциг С. И. Античная мифология, М.-Л., 1939
44. Стеблин – Каменский М.И. Миф, М., 1976
45. Темкин Э. Н., Эрман В. Г. Мифы древней Индии, М., 1982
46. Тренчени Вальдапфель. Мифология, М., 1959
47. Тудоровская Е. Приключения Одиссея, Л., 1952
48. Тахо – Годи А. А. Греческая мифология, М., 1989
48. Уайт Д. Боги и люди Древнего Египта, М., 2004
49. Успенский В. Л. Мифы древней Греции, Л., 1941
50. Фрезер Д. Д. Фольклор в Ветхом завете, М., 1989
51. Хрестоматия по зарубежной литературе средних веков, М., 1953

	52 Юань Кэ. Мифы Древнего Китая, М., 1987
--	---

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/Բ-038 - Հայ մշակույթի պատմություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-ին տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	56	Դասախոսություն	38
			Մեմինար	18
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	64		
	Ընդամենը	120		
Ստուգման ձևը	ստուգաք			
Դասընթացի նպատակը	Ուսանողին գիտելիքներ տալ հայոց պատմության հին, միջին և նոր շրջանների մշակութային ժառանգության վերաբերյալ, ցույց տալ մշակութային արժեքների անհրաժեշտությունը արդի ժամանակաշրջանում:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք Հայ մշակույթի տեսակները, ոճերի ձևավորման ու զարգացման նախադրյալները ու գործոնները, դրանց ազդեցությունը մշակութային արժեքների ստեղծման, բազմացման, պահպանման ու փոխանցման գործում, արվեստների ծագումն ու զարգացումը, ստեղծման ժամանակաշրջանները, դրանց օրինաչափություններն ու տարբերությունները:</p> <p>Հմտություն Հայ մշակույթի զարգացման պատմական հիմնական շրջանները, տարբեր ժամանակների հայտնի գործիչների ստեղծագործությունները, նրանց թողած մշակութային ժառանգությունը ընկալելու, մեկնաբանելու և քննադատական մոտեցում ցուցաբերելու ունակություն:</p> <p>Կարողունակություն 1. Գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն</p>			

	<p>2. Հայ արդի սոցիալ-մշակութային գործընթացների ու միտումների վերաբերյալ վերլուծություններ կատարելու կարողություն</p> <p>3. մշակութային արժեքների բազմացման, պահպանման ու փոխանցման գործընթացի հետ կապված սեփական հետազոտությունները կատարելու կարողություն</p> <p>4. Մարդկության պատմության ձևավորման տարբեր ժամանակաշրջանների օրինաչափությունները բացահայտելու կարողություն</p>
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>Թեմա 1. Դասընթացի ուսումնասիրման առարկան, խնդիրները:</p> <p>Թեմա 2. Ուրարտուի (Վանի թագավորության մշակույթ):</p> <p>Թեմա 3. Հայաստանի նախահելլենիստական և հելլենիստական շրջանների մշակույթ:</p> <p>Թեմա 4. Հին Հայաստանի քրիստոնեական մշակույթ</p> <p>Թեմա 5. Հայաստանի քրիստոնեական մշակույթ:</p> <p>Թեմա 6. Հայաստանի վաղ միջնադարյան մշակույթ:</p> <p>Թեմա 7. Զարգացած միջնադարյան մշակույթ:</p> <p>Թեմա 8. Ուշ միջնադարյան Հայաստանի մշակույթ:</p> <p>Թեմա 9. 19-րդ դարի հայ մշակույթը, մակարդակը, երկփեղկվածությունը: Գիտության զարգացումը 19-րդ դարի առաջին կեսին:</p> <p>Թեմա 10. Հայ նոր գրականության, թատրոնի, երաժշտության, արվեստի ծնունդը:</p> <p>Թեմա 11. Հայ մշակույթը 1920-1945 թթ.:</p> <p>Թեմա 12. Հայկական մշակույթը 1945-1991 թթ.:</p> <p>Թեմա 13. Հայաստանի Երրորդ հանրապետության մշակույթը:</p> <p>Թեմա 14. Սփյուռքահայ մշակույթը:</p>
	<p>Գնահատումն իրականացվում է բազմագործոնային համակարգով՝ 100 բալանոց սանդղակով, հետևյալ բաղադրիչների ներառմամբ.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Տեսական գիտելիքները գնահատվում են երկու միջանկյալ բանավոր քննություններով, յուրաքանչյուրը 20 միավոր: • Սեմինար պարապմունքները- Կիսամյակի ընթացքում յուրաքանչյուր ուսանող գործնական

	<p>աշխատանքներից գնահատվում է 4 անգամ՝ յուրաքանչյուրը մինչև 10 միավոր (6 միավոր հանձնարարված նյութի գնահատում, 2 միավոր սկզբնաղբյուրների հետ աշխատանքի գնահատում, 2 միավոր 4 ական հարցերի միջոցով ուսանողի վերլուծելում համեմատելու, վերհիշելու ունակությունների գնահատում)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ինքնուրույն աշխատանքը հանձնարարվում է կիսամյակում մեկ անգամ, գնահատվում մինչև 20 միավոր
Գրականություն	<p>Պարտադիր</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Հայ ժողովրդի պատմություն, ՀՍՍՀ ԳԱ հրատ. հատ 1-7, 1967, 1970, 1972, 1974, 1981: 2. Մելքումյան Գ. Մշակութաբանություն, Երևան, 2001: 3. Գյուլմիսարյան Ե., Արվեստի պատմություն, ուսումնական ձեռնարկ, Ե., 2003 թ.: 4. Հայկական հանրագիտարանի «Արվեստի տեսակները» բաժինը: <p>Լրացուցիչ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Արվեստի լույսը. Հակոբյան, Երևան 2. Գեղագիտություն, համառոտ բառարան, ռուսերեն: 3. Յու. Բորև, Գեղագիտություն, Ե., 1982 թ.

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/բ-039 - ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԸ			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	3 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի տարի, 5-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	42	Դասախոսություն	28
			Սեմինար	14
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	48		
Ընդամենը	90			
Ստուգման ձևը	Ստուգաք			
Դասընթացի նպատակը	Դասընթացի նպատակն է համակարգված ձևով ուսանողներին ներկայացնել հայ ժողովրդի հանճարով ստեղծված ճարտարապետական, պատմա-մշակութային հուշարձանները, լուսաբանել նյութական մշակույթի այդ			

	<p>բնագավառի կազմավորումն ու զարգացումը, օրինաչափություններն ու առանձնահատկությունները, ինչպես նաև բնապատմական ու պատմա-մշակութային այն պայմանները, որոնք նպաստել կամ խոչընդոտել են այս ոլորտի զարգացմանը:</p>
<p>Դասընթացի վերջնարդյունքները</p>	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք</p> <ul style="list-style-type: none"> • Տիրապետում է Հայաստանի պատմական հուշարձանների պատմությանը, դրանց ուսումնասիրման խնդիրներին, նպատակներին, տեսակներին և պատկերացում ունենա դրանցից յուրաքանչյուրի մասին: <p>Հմտություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • Կարողանում է կատարել պատմության վերաբերյալ բազմաբնույթ գիտելիքների համակարգում և տեսական վերլուծություն, • Կարողանում է համադրել պատմական փաստերը և համակողմանի գնահատել երևույթները, • Ունի սկզբնաղբյուրների հետ աշխատելու հմտություններ, • Կարողանում է կոնկրետ տեսական գիտելիքները կիրառել պատմական իրողությունները հասկանալու համար, • Կարողանում է պատմական կոնկրետ փաստերն ու երևույթները բացահայտել ընդհանուր տեսությունների, գաղափարների տեսանկյունից: • Ունի պատմագիտական հետազոտություններ կատարելու ունակություններ: <p>Կարողունակություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • Կարողանում է կատարել Հայաստանի պատմական հուշարձանների վերաբերյալ բազմաբնույթ գիտելիքների համակարգում և վերլուծություն,
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>Ներածություն. «Հայաստանի պատմական հուշարձաններ» առարկայի բովանդակությունը</p> <p>Թեմա 1. Հայաստանի պատմա-ճարտարապետական հուշարձանները 4-5-րդ դդ.</p>

	<p>Թեմա 2. Հայաստանի պատմա-ճարտարապետական հուշարձանները 6-7-րդ դդ.</p> <p>Թեմա 3. Հայաստանի պատմա-ճարտարապետական հուշարձանները 8-10-րդ դդ.</p> <p>Թեմա 4. Հայկական Վերածննդի պատմա-ճարտարապետական հուշարձանները 10-14-րդ դդ.</p> <p>Թեմա 5. Հայաստանի պատմա-ճարտարապետական հուշարձանները 15-17-րդ դդ.</p> <p>Թեմա 6. Սյունիքի, Վասպուրականի և Անի-Շիրակի ճարտարապետական դպրոցները: Միջնադարյան Հայաստանի խաչքարային արվեստը</p> <p>Թեմա 7. Արցախի պատմա-ճարտարապետական հուշարձանները</p> <p>Թեմա 8. Հայաստանի պատմա-ճարտարապետական հուշարձանները 17-20-րդ դդ.</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Մեմինար պարապմունքների գնահատման չափանիշները. (4 ստուգում, գնահարվում է առավելագույնը 10 միավոր՝ գումարային առավելագույնը 40 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ տեսական նյութի իմացություն ▪ առաջադրված հարցերի պատասխանի բովանդակություն, ներկայացման տրամաբանական հաջորդականություն, ամբողջություն, ճշտություն, սեփական տեսակետի հիմնավորման աստիճան, ▪ կոնկրետ տեսական գիտելիքները կիրառելով՝ պատմական իրողությունները հասկանալու, փաստերն ու երևույթները համեմատելու, պատմական զարգացման փուլերն ու դրանց օրինաչափությունները համադրելու և համակողմանի գնահատելու, վերլուծելու, դիրքորոշումներ ձևակերպելու կարողություն: <p>Ինքնուրույն աշխատանքի գնահատման չափանիշները (1-2 ինքնուրույն աշխատանք, գնահատվում է գումարային առավելագույնը 20 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի ներկայացում ✓ ներկայացված նյութի համապատասխանություն առաջադրված թեմայի հետ, ✓ աշխատանքի ձևակերպման որակ (գրագիտության ընդհանուր մակարդակ, շարադրման ոճ, լուսաբանումների որակ, տեղեկատվական աղբյուրների օգտագործման

	<p>մշակույթ),</p> <p>✓ աշխատանքի համառոտ բանավոր ներկայացում, բանավոր խոսքի և թեմայի քննարկման մակարդակ:</p> <p>- Ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 20 միավոր:</p>
<p>Գրականություն</p>	<p>Պարտադիր</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Հարությունյան Վ., Հայկական ճարտարապետության պատմություն, Եր., 1992 2. Ղաֆադարյան Կ., Միջնադարյան հուշարձանները և վիմական արձանագրությունները, Եր., 1975 3. Իսաբեկյան Հ., Հայկական Ռենեսանսի ճարտարապետությունը (10-14-րդ դդ.), Եր., 1990 4. Հայաստանի միջնադարյան կոթողային հուշարձանները. 9-13-րդ դդ. Խաչքարերը. Բ. Առաքելյանի խմբագրությամբ, Եր., 1984 5. Մկրտչյան Շ., Լեռնային Ղարաբաղի պատմա-ճարտարապետական հուշարձանները, Եր., 1988 <p>Լրացուցիչ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Գրիգորյան Վ., Հայաստանի վաղ միջնադարյան կենտրոնազմբեթ փոքր հուշարձանները, 1982 2. Կարապետյան Ս., Հյուսիսային Արցախ, Եր., 2004 3. Հայկական եկեղեցիներ, Սբ. Էջմիածին, 1970 4. Չալոյան Վ., Հայկական Ռենեսանս, Եր., 1964 5. Բարխուդարյան Ս., Միջնադարյան հայ ճարտարապետները և քարագործ վարպետները, Եր., 1963 6. Զարյան Ա., Ակնարկներ հին և միջնադարյան Հայաստանի քաղաքինության պատմության, 1986 7. Հարությունյան Վ., Միջնադարյան Հայաստանի քարավանատներն ու կամուրջները, 1960 8. Խալվախյան Հ., Հայաստանի արտադրական

	<p>կառուցումները, 1961</p> <p>9. Ղաֆադարյան Կ., Դվին քաղաքը և նրա պեղումները, 1982</p> <p>10. Հովհաննիսյան Կ., Ճարտարապետական հուշարձանների վերականգնումը Սովետական Հայաստանում, 1978</p>
--	---

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/բ-040 - Հայաստանի հնագիտական հուշարձանները			
Դասընթացին հասկացվող կրեդիտը	3 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի, 5-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	42	Դասախոսություն	28
			Սեմինար	14
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	48		
	Ընդամենը	90		
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	Առարկայի նպատակը Հայաստանի հնագիտական հուշարձանների ուսումնասիրությունն է՝ ճարտարապետության, նյութական մշակույթի և այլ ասպեկտներով: Առարկայի խնդիրներն են՝ ծանոթացնել հնագիտական հուշարձաններին, ծանոթացնել դրանց տեղադրություններին, բնույթին, շերտագրությանը:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք</p> <p>Առարկայի ուսուցման արդյունքում ուսանողը պետք է իմանա</p> <p>Հնագիտական սկզբնաղբյուրները, հնագիտական հուշարձանների տեսակները, դասակարգումը, հնագիտական հուշարձանների տեղադրությունն ու շերտագրությունը, ժամանակագրությունը</p> <p>Հմտություններ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ունենա հիմնարար մասնագիտական գիտելիքներ հնագիտությունից և կարողանա դրանք կիրառել գործնականում • ունենա սկզբնաղբյուրների հետ աշխատելու հմտություններ • ամբողջական պատկերացում ունենա պատմական և 			

	<p>հնագիտական գործընթացների վերաբերյալ</p> <p>Կարողունակություն</p> <ul style="list-style-type: none"> վերլուծության և համադրության կարողություն հենքային ընդհանուր գիտելիքների տիրապետում տեղեկույթը կառավարելու հմտություն (տեղեկույթի ձեռք բերում, համակարգում, վերլուծում)
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>1. Հայաստանի հնագիտության զարգացման պատմությունը: Հնագիտության որպես գիտության ձևավորման պատմությունը</p> <p>Ա) Հայաստանի հնագիտության ձևավորման փուլերը: Պեղված հիմնական հուշարձանները:</p> <p>Բ) Հայաստանի հնագիտական հուշարձանների պեղումները խորհրդային և հետխորհրդային շրջանում:</p> <p>2. Հայաստանի քարեդարյան հուշարձանները: Հայաստանի քարեդարյան հուշարձանները: Ստոբին, միջին և ուշ քարի դարերի կայանները: Սատանի Դար, Բարոժ, Երևանի քարայրներ, Լուսակերտ Ափնագյուղ:</p> <p>3. Հայաստանի քարեդարյան հուշարձանները: Միջին և նոր Քարի դարի հնավայրեր՝ Ափնագյուղ, Լեռնագոգ, Առատաշեն, Ակնաշեն, Քմլո: Էնեոլիթյան հնավայրեր. Առատաշեն, Ակնաշեն, Արտաշատ, Ադաբլուր, Գողեձոր, Արենի:</p> <p>4. Հայաստանի վաղբրոնզեդարյան հուշարձանները՝ Վաղ բրոնզի դարի հուշարձաններ՝ Էլար, Մոխրաբլուր, Շենգավիթ, Կարնուտ, Էլար, Հառիճ, Քոսիճոթեր, Քեթի:</p> <p>5. Հայաստանի միջինբրոնզեդարյան հուշարձանները՝ Միջին բրոնզի դարի հուշարձաններ՝ Լոռի Բերդ, Քարաշամբ, Միսիան, Շիրակավան:</p> <p>6. Հայաստանի ուշբրոնզեդարյան հուշարձանները՝ Ուշ բրոնզի դարի հուշարձաններ՝ Լճաշեն, Լոռի Բերդ, Շիրակավան, Լեռնակերտ, Գեղարոտ, Արթիկ:</p> <p>7. Հայաստանի վաղերկաթեդարյան հուշարձանները՝ Վաղերկաթեդարյան հնավայրեր՝ Լոռի Բերդ, Մեծամոր, Լճաշեն, Դվին, Նազրվան, Շիրակավան: Վաղ երկաթի դարի ամբոցները՝ Լեռնակերտ, Քեթի, Նազրվան:</p> <p>8. Հայաստանի ուշերկաթեդարյան հուշարձանները՝ Ուշերկաթեդարյան (էթիունյան) հուշարձաններ՝ Լոռի Բերդ, Մեծամոր, Շիրակավան, Օշական</p> <p>9. Հայաստանի ուրարտական հուշարձանները՝ Կարմիր Բլուր, Էրեբունի, Արգիշթիլիսիլի, Երևան:</p> <p>10. Հայաստանի հետուրարտական շրջանի հուշարձանները՝ Օշական, Արմավիր, Երվանդաշատ, Բենիամին, Լոռի Բերդ</p> <p>11. Հայաստանի անտիկ շրջանի հուշարձանները՝ Արմավիր, Կարճաղբյուր, Արտաշատ, Տիգրանակերտ, Բենիամին, Գառնի, Դվին</p> <p>12. Հայաստանի վաղմիջնադարյան հուշարձանները՝</p>

	<p>Դվին, Արուճ, Թալին, Արթիկ: 13. Հայաստանի զարգացած միջնադարի հուշարձանները՝ Անի, Լոռե, Եղեգիս: 14. Հայաստանի ուշմիջնադարյան հուշարձանները՝ Լոռե, Երևան, Ուշի:</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Գնահատումն իրականացվում է բազմագործոնային համակարգով՝ 100 բալանոց սանդղակով, հետևյալ բաղադրիչների ներառմամբ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի կատարում, ✓ սեմինար պարապմունքներին ուսանողի մասնակցություն, ✓ ուսանողի կողմից դրսևորած ընթացիկ ակտիվություն, հմտություններ և կարողություններ, ✓ ընթացիկ ստուգում, թեստային առաջադրանք <p>Մեմինար պարապմունքների գնահատման չափանիշները. (4 ստուգում, գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր՝ գումարային առավելագույնը 40 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ տեսական նյութի իմացություն ▪ առաջադրված հարցերի պատասխանի բովանդակություն, ներկայացման տրամաբանական հաջորդականություն, ամբողջություն, ճշտություն, սեփական տեսակետի հիմնավորման աստիճան, ▪ կոնկրետ տեսական գիտելիքները կիրառելով՝ պատմական իրողությունները հասկանալու, փաստերն ու երևույթները համեմատելու, պատմական զարգացման փուլերն ու դրանց օրինաչափությունները համադրելու և համակողմանի գնահատելու, վերլուծելու, դիրքորոշումներ ձևակերպելու կարողություն: <p>Ինքնուրույն աշխատանքի գնահատման չափանիշները (1-2 ինքնուրույն աշխատանք, գնահատվում է գումարային առավելագույնը 20 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի ներկայացում ✓ ներկայացված նյութի համապատասխանություն առաջադրված թեմայի հետ, ✓ աշխատանքի ձևակերպման որակ (գրագիտության ընդհանուր մակարդակ, շարադրման ոճ, լուսաբանումների որակ, տեղեկատվական աղբյուրների օգտագործման մշակույթ), ✓ աշխատանքի համառոտ բանավոր ներկայացում,

	<p>բանավոր խոսքի և թեմայի քննարկման մակարդակ:</p> <p>Ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 20 միավոր:</p>
<p>Գրականություն</p>	<p><i>Պարտադիր-</i> International Conference dedicated to the 50th Anniversary of the Institute of Archaeology and</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lindsay I., Smith A.T. A History of Archaeology in the Republic of Armenia, Journal of Field Archaeology 31/2, 2006. 2. Renfrew C., Bahn P. G. Archaeology: Theories, Methods, and Practice, London, 1991. 3. Мезолит СССР.- Археология СССР. Т. II, М., 1989. 4. Палеолит СССР.-Археология СССР. Т. 5, М., 1984. 5. Энеолит СССР.- Археология СССР, т. 3 , М., 1983. 6. Chataigner C., 1995, LaTranscaucasieauNйolithiqueetau Chalcolithique, Lyon, Maisondel' OrientMйditerranйen, Oxford, B.A.RInter. Ser. 624. 7. Chataigner C., Badalyan R., Arimura M. 2014. The Neolithic of the Caucasus. Oxford Handbooks Online, Oxford University Press, http://www.oxfordhandbooks.com/view/10.1093/oxfordhb/9780199935413.001.0001/oxfordhb-9780199935413-e-13. 8. Lyonnet B. (ed.). Les cultures du Caucase (VIe -IIIe millйnaires avant notre ىre): Leurs relations avec le Proche-Orient, Paris, 2007. 9. Gasparyan B., Arimura M. (ed.). Stone Age of Armenia: A Guide-Book to the Stone Age Archaeology in the Republic of Armenia, Kanazawa, 2014. 10. Kushnareva, K.Kh. The Southern Caucasus in Prehistory, Stages of Cultural and Socioeconomic Development From the Eight to the Second Millennium B.C., UniversityMuseum Monograph 99, Philadelphia, 1997. <p>Sagona A.G. The Caucasian Region in the Early Bronze Age, British Archaeological Reports, International Series 214, Oxford, 1984.</p> <ol style="list-style-type: none"> 12. Առաքելյան Բ.Ն. Ակնարկներ Հայաստանի արվեստի պատմության, Ե., 1976: 13. Ավետիսյան Հ., Բոբոխյան Ա. Ուրարտուի հնագիտություն, Ե., 2010: 14. Իսրայելյան Մ. Էրեբունիի բերդ-քաղաքի պատմությունը, Ե., 1971: 15. Հովհաննիսյան Կ.Լ. Էրեբունիի որմնանկարները, Ե., 1973: 16. ԱռաքելյանԲ., ՀինԱրտաշատ, Ե., 1975: 17. Խաչատրյան Ժ. Միսիանի դամբարանը, (մ.թ.ա. I դ. II կես), Ե. 2009: 18. Хачатрян Ж., Неверов О., Архивы столицы древней Армении Арташата, Ер., 2008. 19. Хачатрян Ж. Гарни V, Ер., 1976.

20. Tiratsyan G.A. From Urartu to Armenia, Civilisations du Proche Orient I/4, Neuchâtel, 2003.

21. Աբրահամյան Վ.Ա. Արհեստները Հայաստանում 4-18 դդ., Ե., 1956:

22. Առաքելյան Բ.Ն., Հայկական պատկերաքանդակները 4-7 դդ., Ե., 1949:

23. Առաքելյան Բ.Ն., Քաղաքները և արհեստները Հայաստանում 9-13 դդ. հ. Ա-Բ, Ե., 1958, 1963:

24. Հարությունյան Ս. Ամբերդ, 1978:

25. Հովհաննիսյան Մ. Հայաստանի բերդերը, Վենետիկ, 1970:

26. Ղաֆադարյան Կ. Դվին քաղաքը և նրա պեղումները, հ. Ա-Բ, Ե., 1952, 1982:

Ղաֆադարյան Կ., Քալանթարյան Ա., Դվին քաղաքը և նրա պեղումները (1973-1980թթ.), Ե.,

27. Մնացականյան Ս. Հայկական աշխարհիկ պատկերաքանդակը, Ե., 1978:

28. Պետրոսյան Հ.Լ. Գառնին 9-14 –րդ դարերում, Ե., 1988:

29. Ջանփոլադյան Հ.Ս. Դվինի միջնադարյան ապակին (9-13-րդ դդ.), Ե., 1974:

30. 8 –րդ դդ. (ըստ ապակեգործության տվյալների) (ՀՀ. Հուշ. - 14), Ե., 1988:

31. Քալանթարյան Ա., Դվինի կենտրոնական թաղամասի պեղումները, Ե., 1977:

32. Март Н.Я. Ани, М.-Л., 1963.

33. Токарский М.М. Архитектура (IV-XIV вв.), Ер., 1946.

Լրացուցիչ-

1. Հայ ժողովրդի պատմություն, Հայկական ՍՍՀ ԳԱԱ հրատարակչություն, Երևան, 1971:
2. Հայ ժողովրդի պատմություն, Հայկական ՍՍՀ ԳԱԱ հրատարակչություն, Երևան, 1984:
3. Հայ ժողովրդի պատմություն, Հայկական ՍՍՀ ԳԱԱ հրատարակչություն, Երևան, 1976:

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/բ-046 - Թանգարանագիտություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	3 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի, 5-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	42	Դասախոսություն	26
			Սեմինար	16
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	48		
Ընդամենը	90			

Ստուգման ձևը	Ստուգարք
Դասընթացի նպատակը	<p>.Ուսանողներին ծանոթացնել թանգարանային գործին</p> <p>.Ուսանողներին պատկերացում տալ թանգարանային ֆոնդերի վերաբերյալ</p> <p>.Ուսանողներին ծանոթացնել թանգարանային նմուշների ձեռքբերմանը, հաշվառման, պահպանման և ցուցադրման կարգին</p> <p>.Ուսանողներին հաղորդել տեսական գիտելիքներ թանգարանագիտության վերբերյալ</p>
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք</p> <ul style="list-style-type: none"> • թանգարանագիտության կառուցվածքը, օբյեկտը, առարկան և մեթոդը, թանգարանագիտական գիտելիքների առաջացման պատմությունը <p>Հմտություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • տեղեկատվության հավաքման, պահպանման և մշակման ունակություն, տեղեկույթը կառավարելու հմտություններ <p>Կարողունակություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • մշակութային արժեքների բազմացման, պահպանման ու փոխանցման գործընթացի հետ կապված սեփական հետազոտություններ կազմակերպելու կարողություն
Դասընթացի բովանդակությունը	<p>Թեմա 1. Ներածական դասախոսություն</p> <p>Թեմա 2. Թանգարանագիտական գիտելիքների առաացումը</p> <p>Թեմա 3. Թանգարանագիտությունը որպես ուրույն մասնագիտական ոլորտ</p> <p>Թեմա 4. Թանգարանագիտությունը որպես ուրույն գիտատեսական ոլորտ</p> <p>Թեմա 5. Թանգարանագիտության կառուցվածքը, օբյեկտը, առարկան և մեթոդը</p> <p>Թեմա 6. Թանգարանագիտություն (Մուզեոգրաֆիա)</p> <p>Թեմա 7. Թանգարանագիտական հիմքային հասկացությունները</p> <p>Թեմա 8. «Թանգարանացումե հասկացությունը: Թանգառանային առարկան և դրա հատկությունները</p> <p>Թեմա 9. Թանգարանագիտությունը գիտությունների համակարգում և թանգարանագիտական հետազոտությունների ընդհանուր բնութագիրը</p>

	<p>Թեմա 10. Թանգարանային հաղորդակցություն</p> <p>Թեմա 11. Թանգարանագիտական կրթությունն ու ԻԿՕՄ-ի մասնագիտական վարքագծի կանոնագիրքը</p> <p>Թեմա 12. Նոր թանգարանագիտության հարցը: Թանգարանագիտության զարգացման նոր միտումները</p> <p>Թեմա 13. Թանգարանագիտական միտքը հայ իրականության մեջ</p>
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	<p>Գնահատումն իրականացվում է բազմագործոնային համակարգով՝ 100 բալանոց սանդղակով, հետևյալ բաղադրիչների ներառմամբ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի կատարում, ✓ սեմինար պարապմունքներին ուսանողի մասնակցություն, ✓ 2 ընթացիկ ստուգում
Գրականություն	<p>Պարտադիր</p> <p>1. Պողոսյան Դ., «Նոր թանգարանագիտության» հայեցակարգային դրույթների արդիականությունը ՀՀ թանգարանային ոլորտում, «Թանգարանագիտության արդի խնդիրները» գիտաժողով, Երևան,</p> <p>2. Менш П. В., Дискурс музеологии// Вопросы музеологии, 1(9) 2014, ст. 21-37.</p> <p>3. Основы музееведения: Т. В. Абанкина и др.; отв. ред. Э. А. Шулепова. – М., 2005</p> <p>Լրացուցիչ-</p> <p>1. Музееведение. Музеи исторического профиля/ под ред. К. 2.Г. Левыкина, В. Хербста. М.:1988, с. 7-9. Юренева Т.Ю. 3.Музееведение: учебник для высш. шк./ – М., 2003,</p> <p>4. Key Concepts of Museology. Edited by Andrÿ Desvallÿes and Franois Mairesse, ICOM, 2010, pp.</p> <p>5. New Trends of Museology, Paris, Sorbonne, 2014, ICOFOM. Abstracts of ICOFOM 37th Symposium in Paris,</p>

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/բ-045 – Արխիվագիտություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	3 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	4-րդ տարի, 8-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	42	Դասախոսություն	26
			Սեմինար	16
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	48		
Ընդամենը	90			

Ստուգման ձևը	Ստուգարք
Դասընթացի նպատակը	<p>.Ուսանողներին ծանոթացնել արխիվային փաստաթղթերի համալրմանը:</p> <p>.Ուսանողներին ծանոթացնել արխիվային փաստաթղթերի հաշվառմանը:</p> <p>.Ուսանողներին ծանոթացնել արխիվային փաստաթղթերի պահպանությանը:</p> <p>.Ուսանողներին ծանոթացնել արխիվային փաստաթղթերի օգտագործման կարգին:</p>
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Գիտելիք</p> <ul style="list-style-type: none"> արխիվագիտության կառուցվածքը, օբյեկտը, առարկան և մեթոդը, արխիվային գիտելիքների առաջացման պատմությունը, արխիվագիտությունը որպես ուրույն մասնագիտական և գիտատեսական ոլորտ <p>Հմտություն</p> <ul style="list-style-type: none"> պատմական սկզբնաղբյուրների վերաբերյալ բազմաբնույթ գիտելիքների համակարգում և տեսական վերլուծություն պատմական աղբյուրներում առկա ինֆորմացիայի տարբեր ձևերը օգտագործելու հմտություն սկզբնաղբյուրների հետ աշխատելու հմտություններ <p>Կարողունակություն</p> <ul style="list-style-type: none"> պատմական անցյալի դեպքերն ու իրադարձությունները վերլուծելու, դրանց միջև ինքնուրույն եզրակացություններ, համեմատություններ, գուգահեռներ անցկացնելու կարողություն:
Դասընթացի բովանդակությունը	<p>Թեմա 1. ՀՀ օրենսդրությունը արխիվային գործի մասին</p> <p>Թեմա 2. ՀՀ արխիվային համակարգ</p> <p>Թեմա 3. ՀՀ արխիվային հավաքածուի (ՀՀԱՀ) կազմը և բովանդակությունը:</p> <p>Թեմա 4. ՀՀ արխիվային հավաքածուի մատչելիությունն ու օգտագործումը:</p> <p>Թեմա 5 Արխիվային տեղեկատու որոնողական համակարգերը</p> <p>Թեմա 6 Արխիվային փաստաթղթերի համալրումը:</p> <p>Թեմա 7 Հայագիտական նյութերը արտասահմանյան արխիվներում</p>

	<p>Թեմա 8 Արխիվային փաստաթղթերի հաշվառումը</p> <p>Թեմա 9 Արխիվային փաստաթղթերի պահպանության ապահովումը:</p> <p>Թեմա 10 Արխիվային փաստաթղթերի օգտագործումը:</p> <p>Արխիվային փաստաթղթերի փորձաքննությամբ արժեքավորումը:</p>
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	<p>Գնահատումն իրականացվում է բազմագործոնային համակարգով՝ 100 բալանոց սանդղակով, հետևյալ բաղադրիչների ներառմամբ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի կատարում, ✓ սեմինար պարապմունքների ուսանողի մասնակցություն, ✓ 2 ընթացիկ ստուգում
Գրականություն	<p>Պարտադիր</p> <p>1. Ամիրյան Սերգեյ, Արխիվագիտություն: Դասագիրք: Արխիվների, արխիվային գործի առաջացումը և զարգացումը Հայաստանում. Արխիվագիտության տեսությունն ու պրակտիկան: Երևանի պետական համալսարան: Երևան, 2018:</p> <p>2. Մուրադյան Անահիտ, Արխիվագիտություն: Ուսումնամեթոդական ձեռնարկ; Խ. Արովյանի անվ. հայկական պետական մանկավարժական ինստիտուտ: Երևան, 2013:</p> <p>Լրացուցիչ</p> <p>3. Алексеева Е. В., Афанасьева Л. П., Бурова Е. М., Архивоведение: Учебник для студентов обучающихся по специальности 0611 - Делопроизводство и архивоведение/; Москва, 2004.</p> <p>4. Чернина Е.С., Сохранить на века: (очерк развития научной консервации документов в России/; РЦБ, ФЦКБФ. Санкт-Петербург: РЦБ, 2006.</p>

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/բ-009- Հայաստանի պատմական աշխարհագրություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-ին տարի, 1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	56	Դասախոսություն	38
			Սեմինար	18
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	64		
Ընդամենը	120			

Ստուգման ձևը	ստուգարք
Դասընթացի նպատակը	<p>Դասընթացի նպատակն է սովորողի մոտ ձևավորել տեսական պատկերացումներ Պատմական Հայաստանի աշխարհագրական սահմանների, ռելիեֆի, բնակլիմայական պայմանների, պատմական տարբեր ժամանակներում նրա տարածքում ձևավորված վարչաքաղաքական միավորների, նրանց ներքին վարչական բաժանման, կառավարման համակարգերի, ռազմական կազմակերպության, բնակչության, հաղորդակցության ուղիների մասին: Դասընթացի նպատակներից է նաև ուսանողի մոտ ձևավորել հստակ պատկերացումներ պատմական ժամանակի մեջ վերոնշյալ իրողությունների ձևափոխությունների պատճառների և հետևանքների վերաբերյալ:</p>
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p><i>Գիտելիք</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ունենա հիմնարար մասնագիտական գիտելիքներ Հայաստանի պատմական աշխարհագրությունից և կարողանա դրանք կիրառել գործնականում, • Պատկերացնի Պատմական Հայաստանի վարչաքաղաքական պատմության ընթացքը, նրա փուլերը, նրա վարչաքաղաքական վերաձևությունների բնույթը: <p><i>Հմտություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Կարողանա կոնկրետ տեսական գիտելիքները կիրառել պատմական իրողությունները հասկանալու համար, • Կարողանա Հայաստանի վարչաքաղաքական վերափոխությունների կոնկրետ փաստերն ու երևույթները բացահայտել և մեկնաբանել ընդհանուր տեսությունների, գաղափարների տեսանկյունից • Կարողանա գիտելիքները կիրառել հայոց և համաշխարհային պատմության քաղաքական զարգացումները հասկանալու համար <p><i>Կարողունակություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Գնահատել Պատմական Հայաստանի վարչաքաղաքական ձևափոխությունների ընթացքը և դրանից բխող հետևություններն օգտագործել կրթադաստիարակչական գործընթացում, • Բացահայտել պատմական տարբեր դարաշրջաններում գոյություն ունեցած հայկական պետականությունների վարչա-քաղաքական համակարգերի միջև գոյություն ունեցած ընդհանրությունները, նմանություններն ու տարբերությունները, • Ճիշտ ընկալել պատմական կոնկրետ ժամանակի և պատմաքաղաքական իրողությունների ազդեցությունները դրանց ինքնատիպությունների ձևավորման գործում:

	<ul style="list-style-type: none"> • Վերլուծել Պատմական Հայաստանի վարչաքաղաքական պատմության օրինաչափությունները:
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>Թեմա 1. Հայաստանի պատմական աշխարհագրություն առարկան, նրա ուսումնասիրության օբյեկտը, հետազոտության մեթոդաբանությունն ու նպատակները:</p> <p>Թեմա 2. Պատմական Հայաստանի աշխարհագրական սահմանները, ռելիեֆը, բնակլիմայական պայմանները:</p> <p>Թեմա 3. Ք. ա. 3-2-րդ հազարամյակներում Հայկական լեռնաշխարհում ձևավորված պետական կազմավորումների տարածքը, կառավարման համակարգը, վարչական բաժանման առանձնահատկությունները:</p> <p>Թեմա 4. Ուրարտուի վարչաքաղաքական նկարագիրը:</p> <p>Թեմա 5. Հայկազունիների պետականության տարածական նկարագիրը, կառավարման համակարգը:</p> <p>Թեմա 6. Հայաստանն իբրև Աքեմենյան տերության 13-րդ սատրապություն. սահմանները, կառավարման համակարգը, բնակչությունը:</p> <p>Թեմա 7. Մեծ և Փոքր Հայքերը Ք.ա. 4-2-րդ դդ. սահմանները, կառավարման համակարգերը, ռազմական կազմակերպությունը, քաղաքային կենտրոնները, ճանապարհները:</p> <p>Թեմա 8. Արտաշեսյան Մեծ Հայքը. Սահմանները, վարչա-քաղաքական համակարգի փոփոխությունները: Արքայական իշխանությունը: Մեծ Հայքի վերաճումը աշխարհակալության և կառավարման համակարգի փոփոխությունը:</p> <p>Թեմա 9. Փոքր Հայքի վարչաքաղաքական դրությունը Ք.ա. 2-Ք.հ. 1 դդ.:</p> <p>Թեմա 10. Մեծ Հայքի վարչաքաղաքական բաժանման համակարգը 1-3-րդ դդ.:</p> <p>Թեմա 11. Տրդատ 3-րդի վարչական վերափոխությունները և Մեծ Հայքի 4-5-րդ դդ վարչաքաղաքական բաժանման նոր համակարգը:</p> <p>Թեմա 12. Մեծ Հայքի արևմտյան հատվածի վարչաքաղաքական դրությունը 387-591 թթ.:</p> <p>Թեմա 13. Մեծ Հայքի արևելյան մասին վարչաքաղաքական դրությունը 428 թ. մինչև 7-րդ դ. կեսերը:</p> <p>Թեմա 14. Հայաստանի վարչաքաղաքական կառավարման համակարգը, սահմանները, բնակչությունը Իշխանապետության և արաբական տիրապետության դարաշրջանում:</p> <p>Թեմա 15. Բագրատունյաց Հայաստանի վարչական սահմանները, կառավարման համակարգը, բնակչությունը, թեմական համակարգը, ռազմական կազմակերպությունը:</p> <p>Թեմա 15. Հայաստանի վարչաքաղաքական դրությունը սելջուկների տիրապետության օրոք:</p>

	<p>Թեմա 16. Զաքարյանների իշխանապետության սահմաններն ու վարչաքաղաքական նկարագիրը:</p> <p>Թեմա 17. Հայաստանի վարչաքաղաքական դրությունը մոնղոլական տիրապետության օրոք:</p> <p>Թեմա 18. Կիլիկիայի հայկական պետականության վարչաքաղաքական նկարագիրը:</p> <p>Թեմա 19. Հայաստանը թուրքմենական ցեղերի տիրապետության շրջանում:</p> <p>Թեմա 20. Հայաստանի թուրք-պարսկական բաժանումները 16-17-րդ դդ.:</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Մեմինար պարապմունքների գնահատման չափանիշները. (4 ստուգում, գնահարվում է առավելագույնը 10 միավոր՝ գումարային առավելագույնը 40 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ տեսական նյութի իմացություն ▪ առաջադրված հարցերի պատասխանի բովանդակություն, ներկայացման տրամաբանական հաջորդականություն, ամբողջություն, ճշտություն, սեփական տեսակետի հիմնավորման աստիճան, ▪ կոնկրետ տեսական գիտելիքները կիրառելով՝ պատմական իրողությունները հասկանալու, փաստերն ու երևույթները համեմատելու, պատմական զարգացման փուլերն ու դրանց օրինաչափությունները համադրելու և համակողմանի գնահատելու, վերլուծելու, դիրքորոշումներ ձևակերպելու կարողություն: <p>Ինքնուրույն աշխատանքի գնահատման չափանիշները (1-2 ինքնուրույն աշխատանք, գնահատվում է գումարային առավելագույնը 20 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի ներկայացում ✓ ներկայացված նյութի համապատասխանություն առաջադրված թեմայի հետ, ✓ աշխատանքի ձևակերպման որակ (գրագիտության ընդհանուր մակարդակ, շարադրման ոճ, լուսաբանումների որակ, տեղեկատվական աղբյուրների օգտագործման մշակույթ), ✓ աշխատանքի համառոտ բանավոր ներկայացում, բանավոր խոսքի և թեմայի

	<p>քննարկման մակարդակ: Ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 20 միավոր / բանավոր հարցում/:</p>
<p>Գրականություն</p>	<p>Պարտադիր</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Կրկյաշարյան Ս., Հին Հայաստանի պետական կառուցվածքը (Մ.թ.ա. VI- Մ.թ. IV դդ.), Երևան, 2005: 2. Երեմյան Ս., Հայաստանն ըստ „Աշխարհացոյց,-ի, Երևան, 1963 3. Մովսիսյան Ա., Հայաստանը Քրիստոսից առաջ երրորդ հազարամյակում, Երևան, 2005: 4. Քոսյան Ա., Ղազարյան Ռ., Խանզադյան Մ., Մարտիրոսյան Ս., Մ.թ.ա. 15-րդ դ. իտեթական աղբյուրները Հայկական լեռնաշխարհի մասին, Երևան, 2018: 5. Քոսյան Ա., Տուն Թորգոմայ, Երևան, 1998: 6. Քոսյան Ա., Հայկական լեռնաշխարհի տեղանունները, Երևան, 2004: 7. Ղազարյան Ռ., Հայասա. Քաղաքական և մշակութային պատմությունը, Երևան, 2009: 8. Խորիկյան Հ., Հայաստանը և Այսրկովկասը Աքեմենյան Պարսկաստանի վարչական բաժանումներում (պատմաաշխարհագրական ուսումնասիրություն), Երևան, 2014: 9. Խորիկյան Հ., Աքեմենյան Պարսկաստանի վարչական բաժանումը, Երևան, 2021 10. Հակոբյան Թ., Հայաստանի պատմական աշխարհագրություն, Երևան, 1976: 11. Հարությունյան Բ. Մեծ Հայքի վարչա-քաղաքական բաժանման համակարգը ըստ „Աշխարհացոյց,-ի: Երևան, 2001: 12. Հարությունյան Բ., Հայոց Արևելից կողմերի և Աղվանքի պատմության և պատմական աշխարհագրության հարցեր, Երևան, 2016: 13. Վարդանյան Վ., Վասպուրականի Արշրունյաց թագավորություն, Երևան, 1969: 14. Մաթևոսյան Ռ., Բագրատունյաց Հայաստանի պետական կառուցվածքն ու վարչական կարգը, Երևան, 1990: 15. Մաթևոսյան Ռ., Տաշիր Չորագետ, Երևան, 1982: 16. Գրեկյան Ե., Բիայնիլի-Ուրարտու պետություն և հասարակություն, Երևան, 2016 17. Յակնյան Ռ.. Էթնոքաղաքական տեղաշարժերը Մերձավոր Արևելքում և Հայկական լեռնաշխարհում մ.թ.ա. VII-VI դդ., Երևան, 2018: 18. Կիրակոսյան Գ., Հայաստանը Լանկ-Թեմուրի և թուրքմենական ցեղերի արշավանքներ շրջանում, Երևան, 1997:

	<p>19. Բոգոյան Ա., Բյուզանդիայի արևելյան քաղաքականությունը և Կիլիկյան Հայաստանը, Երևան, 1988:</p> <p>Լրացուցիչ</p> <p>20. Յակոբեան Ա., Արքայատոհմերն ու իշխանատոհմերը Բուն Աղվանքում եւ Հայոց Արևելից կողմանքում անտիկից մինչև ԺԳ դար, Երևան, 2020:</p> <p>21. Հայ ժողովրդի պատմություն, ՀՄՍՀ ԳԱ հրատ, հ. 1-4:</p> <p>22. Հարությունյան Բ., Արծրունյաց իշխանական ընտանիքը Հայոց պատմության մեջ, Երևան, 2016:</p>
--	---

ՀԱՏՈՒԿ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹԱՄԱՍ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/բ-047 - Պատմության դասավանդման մեթոդիկա			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի, 6-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	56	Դասախոսություն	38
			Սեմինար	18
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	64		
	Ընդամենը	120		
Ստուգման ձևը	Ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	<ul style="list-style-type: none"> • Ուսանողներին ծանոթացնել ժամանակակից դպրոցում կիրառվող մանկավարժական տեխնոլոգիաներին, • Խորացնել և ընդլայնել ուսանողների ընդհանուր տեսական գիտելիքները դասավանդման մեթոդիկայի վերաբերյալ, • Ուսանողներին սովորեցնել տարատեսակ մեթոդների և հնարների կիրառման հմտությունները, • Ձեռք բերված գիտելիքներն ու հմտությունները կիրառել պրակտիկ գործունեության մեջ, • Նախապատրաստել մանկավարժական հետագա գործունեության: 			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք</p> <ul style="list-style-type: none"> • Կիմանա ժամանակակից դպրոցում կիրառվող մանկավարժական տեխնոլոգիաներ, • Ժամանակակից դասին ներկայացվող պահանջները, • Պատմության դասավանդման ժամանակակից մեթոդները, 			

	<p>Հմտություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • Կարողանան ձեռք բերված տեսական գիտելիքները կիրառել գործնականում, • Տիրապետեն դասավանդման տարատեսակ մեթոդներին և հնարներին, • Կարողանա ստացած գիտելիքները կիրառել դասավանդման ընթացքում: <p>Կարողունակություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • Կիրառի պատմության դասավանդման ժամանակակից մեթոդները, դրանց կիրառման առանձնահատկությունները, • Պատմության դասավանդման ժամանակ կիրառել ժամանակակից տեխնոլոգիաները, • Պատմության դասավանդման ժամանակակից մոտեցումներին:
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>Թեմա 1. Պատմական կրթության ծրագրումը ժամանակակից պայմաններում:</p> <p>Թեմա 2. Հասկացությունների համակարգի ձևավորումը պատմության դասին:</p> <p>Թեմա 3. Պատմության ուսուցման հոգեբանական և մանկավարժական հիմքերը:</p> <p>Թեմա 4. Ուսուցման մեթոդների և հնարների հասկացությունն ու էությունը:</p> <p>Թեմա 5. Տեսամեթոդը պատմության դասին:</p> <p>Թեմա 6. Համակարգչային տեխնոլոգիաների օգտագործումը պատմության դասին:</p> <p>Թեմա 7. Դասը որպես ամբողջական համակարգ:</p> <p>Թեմա 8. Դասի կառուցվածքն ու տիպերը:</p> <p>Թեմա 9. Պատմության որակյալ դասին ներկայացվող ընդհանուր պահանջները:</p> <p>Թեմա 10. Ուսուցչի նախապատրաստվելը պատմության դասին:</p> <p>Թեմա 11. Դպրոցական դասախոսություններն ու սեմինարները դասավանդման ժամանակ:</p> <p>Թեմա 12. Մանկավարժական տեխնոլոգիաներն ու դրանց բովանդակությունը:</p> <p>Թեմա 13. Ուսումնական պրոցեսի կազմակերպումը «բանավեճերկխոսությունե մոդելով»:</p> <p>Թեմա 14. Պատմական գիտելիքների աղբյուրների հասկացությունը և դրանց դասակարգումը:</p> <p>Թեմա 15. Պատմության ուսուցման առանձնահատկությունները հումանիտար հոսքի դասարաններում:</p> <p>Թեմա 16. Պատմության ուսուցման առանձնահատկությունները ոչ ավանդական դասարաններում:</p> <p>Թեմա 17. Ուսուցման արդյունքների ստուգումը պատմության դասին:</p> <p>Թեմա 18. Ուսուցման արդյունքների գնահատումը պատմության դասավանդման ժամանակ</p>

<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Մեմինար պարապմունքների գնահատման չափանիշները. (4 ստուգում, գնահարվում է առավելագույնը 10 միավոր՝ գումարային առավելագույնը 40 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ տեսական նյութի իմացություն ▪ առաջադրված հարցերի պատասխանի բովանդակություն, ներկայացման տրամաբանական հաջորդականություն, ամբողջություն, ճշտություն, սեփական տեսակետի հիմնավորման աստիճան, ▪ կոնկրետ տեսական գիտելիքները կիրառելով՝ պատմական իրողությունները հասկանալու, փաստերն ու երևույթները համեմատելու, պատմական զարգացման փուլերն ու դրանց օրինաչափությունները համադրելու և համակողմանի գնահատելու, վերլուծելու, դիրքորոշումներ ձևակերպելու կարողություն: <p>Ինքնուրույն աշխատանքի գնահատման չափանիշները (1-2 ինքնուրույն աշխատանք, գնահատվում է գումարային առավելագույնը 20 միավոր).</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի ներկայացում ✓ ներկայացված նյութի համապատասխանություն առաջադրված թեմայի հետ, ✓ աշխատանքի ձևակերպման որակ (գրագիտության ընդհանուր մակարդակ, շարադրման ոճ, լուսաբանումների որակ, տեղեկատվական աղբյուրների օգտագործման մշակույթ), ✓ աշխատանքի համառոտ բանավոր ներկայացում, բանավոր խոսքի և թեմայի քննարկման մակարդակ: <p>Ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 20 միավոր:</p>
<p>Գրականություն</p>	<p>Հիմնական</p> <ul style="list-style-type: none"> • Берльковский И.В. , Павлов Л. С., Методика преподавания истории в школе. М 2001, • Вяземский Е.Е., Стрелова О. Ю., Методика преподавания истории в школе. М 2001, • Вагин А. А., Методика преподавания истории в средней школе. М., 1968 <p>Լրացուցիչ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Гора П.В., Методические проемы и средства наглядного обучения истории в средней школе, М 1971, • Дайри Н. Г., Методика изучения истории в средней школе, Т.1-2., М 1978

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԿՐԹԱՄԱՍ

Բաղադրիչի անվանումը	Կուրսային աշխատանք	
հատկացվող կրեդիտը	2+2 կրեդիտ	
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի, 6-րդ կիսամյակ 4-րդ տարի, 7-րդ կիսամյակ	
Ժամերի բաշխումը	Ընդամենը	120
Ստուգման ձևը	Քննություն	
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	<p>Գնահատումն իրականացվում է բազմագործոնային համակարգով՝ 100 բալանոց սանդղակով, հետևյալ բաղադրիչների ներառմամբ.</p> <p>1. Կուրսային աշխատանքի ձևակերպում (0 – 50 միավոր)</p> <p>1.1. Կուրսային աշխատանքի կատարման ինքնուրույնությունը, Ուսանողի կատարած դատողությունների, եզրակացությունների հիմնավորումը և փաստարկումը</p> <p>1.2. Աշխատանքի թեմային վերաբերող տեսական և գործնական նյութերի օգտագործման և մշակման մակարդակը</p> <p>1.3. Ուսանողի կողմից գրականության և այլ փաստական նյութերի կիրառությունը և կիրառման հմտությունը</p> <p>1.4. Կուրսային աշխատանքի բովանդակության համապատասխանությունը թեմային</p> <p>1.5. Կուրսային աշխատանքի համապատասխանությունը ձևակերպման չափանիշներին</p> <p>2. Կուրսային աշխատանքի պաշտպանություն (0 – 50 միավոր)</p> <p>2.1. Ղեկավարի կարծիքը</p> <p>2.2. Աշխատանքի բովանդակության ներկայացման կարողությունը</p> <p>2.3. Սեփական տեսակետը պաշտպանելու կարողությունը</p> <p>2.4. Աշխատանքը ներկայացնելու հմտությունը և միջոցների կիրառությունը</p> <p>2.5. Խոսքի կուլտուրան</p>	

Բաղադրիչի անվանումը	Պրակտիկա	
հատկացվող կրեդիտը	6 կրեդիտ	
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	4-րդ տարի, 8-րդ կիսամյակ	

Ժամերի բաշխումը	Ընդամենը	180
Ստուգման ձևը	ստուգաք	
նպատակը	<p>1.1. Ուսանողներին ծանոթացնել թանգարանային և արխիվային աշխատանքի բնագավառներին բնորոշ առանձնահատկություններին</p> <p>1.2. Ուսանողներին պատկերացում տալ թանգարանային ֆոնդերի վերաբերյալ</p> <p>1.3. Ուսանողներին ծանոթացնել թանգարանային նմուշների ձեռքբերման, հաշվառման, պահպանման և ցուցադրման կարգին</p> <p>1.4. Ուսանողներին ծանոթացնել արխիվային փաստաթղթերի համալրմանը, հաշվառմանը, պահպանությանը և դրանց օգտագործման կարգին:</p>	
վերջնարդյունքները	<p>Պրակտիկայի հաջող ավարտին ուսանողը.</p> <ol style="list-style-type: none"> Կունենա հարուստ գիտելիքներ արխիվային ֆոնդերի, թանգարանների գիտաֆոնդային, գիտահետազոտական, հաշվառման, ցուցադրության կազմակերպման վերաբերյալ, Կունենա պատկերացում արխիվային նյութերի և թանգարանային առարկաների պահպանության, վերականգնման աշխատանքների մասին 	
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատման բաղադրիչները	Հատկացվող միավորը
	1. Հաճախելիություն	0-10
	2. Առարկայական իմացություն	0-20
	<p>3. Կազմակերպչական աշխատանքների վերլուծություն</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Թանգարանային և արխիվային գործի կազմակերպում ▪ Գիտաֆոնդային և գիտահետազոտական հաշվառման կազմակերպում ▪ Մշտական և ժամանակավոր ցուցադրության կազմակերպում 	<p>0-5</p> <p>0-5</p> <p>0-5</p>
	<p>4. Մասնագիտական աշխատանք</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Նախօրինակների, ցուցանմուշների և փաստաթղթերի վերականգնում ▪ Թանգարանային և արխիվային նյութերի գիտական 	<p>0-5</p> <p>0-5</p> <p>0-5</p> <p>0-5</p>

	<ul style="list-style-type: none"> նկարագրում և որոշում թանգարանային և արխիվային նյութերի դասակարգում Թանգարանային և արխիվային նյութերի պահպանում 	
	5. Ստեղծագործական աշխատանք <ul style="list-style-type: none"> Ցուցադրության կազմակերպման մոդելի մշակում Մասնագիտական գործունեության բնագավառում նորագույն տեխնոլոգիաների կիրառում տեսական գիտելիքները գործնականում կիրառելու ունակություն 	<p>0-5</p> <p>0-5</p> <p>0-5</p>
	Պաշտպանություն	0-20
	Ընդհանուր միավորը	100

Բաղադրիչի անվանումը	Ավարտական աշխատանք
Հատկացվող կրեդիտը	2+5 կրեդիտ
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	4-րդ տարի, 7-րդ և 8-րդ կիսամյակ
Ժամերի բաշխումը	Ընդամենը 210
Ստուգման ձևը	Ավարտական աշխատանքի պաշտպանություն
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	<p>Գնահատումն իրականացվում է բազմագործոնային համակարգով՝ 100 բալանոց սանդղակով, հետևյալ բաղադրիչների ներառմամբ.</p> <ol style="list-style-type: none"> Ստացված արդյունքների, գիտական, կառուցողական, հետազոտական որոշումների արդիականությունն ու նորարարությունը Ուսանողի ինքնուրույն ստեղծագործական աշխատանքը Հետազոտության մեթոդների օգտագործման ինքնուրույնությունը Ժամանակակից համակարգչային ծրագրերի և տեխնոլոգիաների օգտագործում Շարադրման ճշգրտությունը, հերթականությունը և հիմնավորվածությունը Մասնագիտական հմտություններին և տեխնոլոգիաներին տիրապետելու մակարդակը Աշխատանքի կոմպլեքսայնության աստիճանը Աշխատանքի մեջ ընդհանուր մասնագիտական և հատուկ առարկաների կիրառումը

	8. Ինտերնետի տեղեկատվական աղբյուրների օգտագործումը	
	9. Հրատարակումների առկայությունը, կոնֆերանսներին մասնակցությունը, պարզևները	
	10. ԱՌԱ-ի ձևակերպման որակը (գրագիտության ընդհանուր մակարդակը, շարադրման ոճը, լուսաբանումների որակը, աշխատանքի չափանիշներին համապատասխան լինելը)	
	11. Գրաֆիկական (պատկերազարդ) նյութի ներկայացման ծավալը և որակը, նրա համապատասխանությունն ԱՌԱ-ի տեքստին, թողարկող ամբիոնի չափանիշներին և պահանջներին	
	12. Աշխատանքի պաշտպանություն	